

مختزن اعجاز

سید محی الدین شاہ

”اعجاز“ راشدیء جو کلام

مرتب
عنایت انر

مخزنِ اعجاز

ڪلام

سيد محي الدين شاه ”اعجاز“ راشديءَ جو

(ڀاڱو پهريون)

مرتب

عنايت انر

روشنِي پبليڪيشن

ڪنڊيارو

2012ع

Roshni Book No. 576

ڪتاب جو نالو: مخزن اعجاز (شاعري)
شاعر: سيد محي الدين شاهه "اعجاز" راشدي
مرتب: عنايت انڙ

چاپو: پهريون © روشني 2012ع
ڪمپوزنگ رفيق حسين ڪولاچي
روشني ڪمپوز اينڊ پرنٽرس،
حيدر چوڪ گاڏي کاتو حيدرآباد
ڇپيندڙ: فائين ڪميونيڪيشن، حيدرآباد
ڇپرائيندڙ: روشني پبليڪيشن، ڪنڊيارو سنڌ

MUKHZANE AIJAZ (Poetry)

Poet: Syed Muhiuddin Shah `Aijaz` Rashdi

Compiled by: Inayat Unar

Composed by: Rafique Hussain Kolachi

Roshni Composer and Printers, Hyder Chowk, Hyderabad

Printed by: Fine Communication, Hyderabad, Sindh

Published: Roshni Publication, Kandiaro

First Edition © Roshni 2012

اسٽاڪسٽ

شاهه لطيف ڪتاب گهر، گاڏي کاتو حيدرآباد، پتائي بوڪ هائوس اوريئنٽ سينٽر حيدرآباد.
ڪانڊيارو اسٽور اردو بازار ڪراچي، حسين عامر نيوز ايڇنسي، مين بس اسٽاپ، سجاوڻ.
مهراڻ ڪتاب گهر، گهٽي ڦاٽڪ لاڙڪاڻو + رابيل ڪتاب گهر، لاڙڪاڻو + رهبر پڪ اڪيڊمي، رابع سينٽر، لاڙڪاڻو.
مدني پڪ ڏيپو لاڙڪاڻو + نيشنل بوڪ ڏيپو بندر روڊ، لاڙڪاڻو + نوراني بوڪ ڏيپو بندر روڊ، لاڙڪاڻو.
اشرف بوڪ اسٽال، مسجد روڊ، نوابشاهه، عوامي پڪ اسٽال، نواب شاهه، سڪندري بوڪ ڏيپو ڪپرو.
حافظ ڪتاب خانو ڪپرو + المهراڻ ادبي ڪتاب گهر، سانگهڙ + العزيز ڪتاب گهر، عمر ڪوٽ.
ٿر ڪتاب گهر عمر ڪوٽ + سليمر نيوز ايڇنسي، نيو بس اسٽينڊ، دادو + چنيد بوڪ ڏيپو دادو.
مرچو لال بوڪ ڏيپو بدین + رحيم بوڪ ڏيپو بدین + سوجهرو ڪتاب گهر، بدین + ٿر ڪتاب گهر، مٺي.
ڪتاب مرڪز فريئر روڊ، سکر + عزيز ڪتاب گهر، پشراج روڊ، سکر + الفتح نيوز ايڇنسي، مهراڻ مرڪز سکر.
گل ڪتاب گهر، لک دڻ شڪارپور + تهذيب نيوز ايڇنسي، خيرپور ميرس + نيشنل پڪ اسٽال، پنج گلو چوڪ، خيرپور ميرس.
سارنگ ڪتاب گهر چمن بازار ڪنڊيارو، مڪتبي عزيز ڪهڙا!
سچل ڪتاب گهر، درازا قاسميه لائبريري، اسپتال روڊ ڪنڊيارو.

فهرست

05	صوفي فقير امداد لغاري	• مهاڳ
08	سيد مريد علي شاهه رضوي	• منصور ثاني، سيد اعجاز علي شاهه راشدي
11	عنایت انٽر	• عرض حال
13	صوفي صابن فقير	• مقدمو
34	سيد سجاد الرسول شاهه راشدي	• حرف تشڪر
35_55		• توحيد
37		• بيت
45		• ڪافيون
57_68		• شان رسول
59		• ڪافيون
69_113		• شان علي
71		• بيت
73		• ڪافيون
110		• سي حرفي
115_132		• ڪيڏارو
117		• بيت
120		• ڪافيون

133_156	• پیرِ مغان
135	• کانیون
157_226	• حقیقت
159	• بیت
194	• کانیون
227_274	• اکیون
229	• بیت
234	• کانیون
275_298	• دید
277	• کانیون
299_314	• زلف
301	• کانیون
315_336	• زمراتِ دل
317	• کانیون
337_376	• مجاز
339	• بیت
342	• کانیون
377_424	• سونهن صورت
379	• کانیون
425_432	• ابرو
427	• کانیون

مهاڳ

خالق ڪائنات، سنڌ جي سرزمين کي جتي قدرتي وسيلن ۽ نعمتن سان مالا مال ڪيو آهي، اُتي هتان جي رهواسين کي رواداري، مهمانوازي، محبت ۽ بلند اخلاقي جي اعليٰ وصفن سان پڻ نوازيو آهي. سنڌ جي ڀلاري پُونءَ هر دؤر ۾ تهذيب ۽ تمدن جو مرڪز ۽ محور رهي آهي. هتان جي زرخيز مٽيءَ ۽ سنڌود رياهه جي آب حيات جهڙي پاڻي جي تاثير، دنيا جي ڏورانهن ٻين علائقن کان هجرت ڪري آيلن کي ماءُ جي گود وارو سڪون عطا ڪيو آهي هميشه لاءِ هتان جا رهواسي ٿي پيا. سنڌي ماڻهن جي مزاج، رسم و رواج، شعر و شاعري علم و ادب ۾ تصوف جو رنگ سمايل آهي، هتان جي صوفين، درويشن ۽ اعليٰ ڪردار فقيرن جي تعليم تبليغ ۽ صحبت عوام الناس مان گهڻو ختم ڪيو ماڻهن ۾ صبر، برداشت ۽ خير خواهي وارن جذبن کي اُڀارڻ ۾ بنيادي ڪردار ادا ڪيو اهوئي سبب آهي جو هتان جو عام توڙي خاص انسان ڪنهن نه ڪنهن صوفيانه آستاني جو سلامي پريندڙ مريد ۽ معتقد نظر ايندو آهي.

اسان سنڌ ۾ تصوف جي تاريخ ۽ باعمل، باڪردار صوفين جي سوانح حيات جو مطالعو ڪنداسين ته ڪي بابرڪت ۽ اعليٰ صفات هستيون نظر اينديون، انهن عظيم بزرگن، ماڻهن جي روحاني تربيت ۽ اخلاقي اُسر ۾ بنيادي ڪردار ادا ڪيو. اڄ جي سائنسي، ماديت پرستي واري دؤر ۾ انهن صوفيائي ڪرام اوليائي عظام جون قائم ڪيل خانقاهون هيئنتر به صوفيانه تعليمات جي عين مطابق مخلوق خدا کي روحاني فيض ۽ الهامي پيغام پهچائي رهيون آهن، انسان کي سندس اصل عظمت واري مقام جي پهچان ڪرڻ ۽ هن ساري ڪائنات جي خالق، مالڪ جي راز کي ڳولي لهڻ جو درس ڏيڻ ۾ مصروف عمل آهن.

سنڌ ۾ قائم اهڙين مشهور خانقاهن مان راشدي خاندان جي بزرگن جون قائم ڪيل درگاهون به ديني ۽ روحاني تعليمات جا مرڪز رهيون آهن. تصوف جي سلسلنءَ قادريه سان تعلق رکندڙ پير صاحب جناب محمد ياسين شاه جهنڊي واري جو خاندان پيڙهين کان مذهبي ۽ روحاني علوم جو درس ڏيندڙ فيض و ڪرامت ۽ پيري مريدي جي سلسلي کي قائم رکندڙ سنڌ توڙي سنڌ کان ٻاهر مشهور و مقبول رهيو آهي، پير صاحب جهنڊي وارن جا قائم ڪيل ديني تعليمات وارا مدرسا ۽ ناياب ڪتب خانو سڄي دنيا ۾ معروف و مشهور آهن.

هن ئي خاندان جا چشم و چراغ جناب پير محي الدين شاه راشدي پڻ صوفي منش، مذهبي ڪترپڻي کان آزاد، محبت ۽ خدمت جي جذبن سان سرشار هڪ نرالي شخصيت ٿي گذريا آهن. باوجود هڪ پيرائي، مذهبي گهراڻي جي فرد هئڻ جي، روايتي، خانداني رسم و رواج، جاهر پسندي، فخر وڌائي ۽ عالمانه تڪبر کي ڇڏي هڪ مڪمل منفرد فقيرانه طرز زندگي اختيار ڪيائون. شاعري کي

پنهنجي اندروني جذبن جي اظهار جو ذريعو بڻايائون. سندن حياتي ۾ ئي پاڻ هن دور جي مقبول صوفي شاعر وارو مقام ماڻيائون. سندن ڪلام هر فقرائي ميلي ۾ هر صوفيانه محفل ۾ پسنديدگي سان ٻڌو ويندو هئو شاعري ۾ سندن تخلص ”اعجاز“ آهي، جيڪو سندن شاعري جي تخيلات، روحاني رمن، اشارن ۽ معنوي پرواز سان عين مطابقت رکندڙ آهي.

سال 1967ع ۾ آئون حيدرآباد ۾ فرسٽ ايئر سائنس جي شاگرد طور ڪاليج ۾ پڙهندو هئس. منهنجي عمر اٽڪل 18 سال کن هئي، مون کي معلوم ٿيو ته فقير صاحب محمد فقير ڪٽياڻ جي ميلي کان پوءِ ڪي صوفي فقير ۽ راڳي فنڪار تاج پور ۾ حضرت قبله فقير نواب ولي محمد سائين جن جي درگاه تي اچي لٿا آهن، ۽ رات ڏينهن توحيدِي رندي ڪلامن جي تنوار ٿيندي رهي ٿي. ان وقت اسان جا بزرگ نواب حاجي اميد علي خان موجود هئا، جن جي دعوت تي سائين اعجاز شاه سندن خاص پيارن فقيرن سان تاج پور آيل هئا. اعجاز سائين جي نئين نرالي شاعري ڪنن تي پيئي. ان زماني ۾ سندن ٻه ڪلام نهايت مقبول ٿيا جن جا ٿلهه ۽ ڪجهه مصراعون اڃان تائين ذهن ۾ پيا آهن.

ڪندي ڇا اسان کي پيري آميري،
وڻي ويو سون روح کي رنگڙو فقيري.

سڄڻ سونهن پريا، ساهه کي سيباڻا،
موهيو تن آ منڙو ڪري مُرڪ ماڻا

ان ساڳين ڏينهن ۾ درگاه جهوڪ شريف تان مُرشد سائين حاجي محمد وارث شاه صوفي جن به تاج پور آيا، درگاه فقير صاحب جي صحن ۾ فقرائي محفلون، ملاقاتون ۽ ڪچهريون ٿيون. سائين قبله صوفي صاحب جن پاڪر طور هڪ گيتڙو رتو ڪپڙو سائين اعجاز کي تحفتاً پيش ڪيو جنهن کي گيتڙو رنگ منهنجي والد صاحب حضرت فقير بابا بهاول سائين ڏنو هئو.

اعجاز سائين اٽڪل پنج راتيون تاج پور ۾ رهيا، صفر مهينو هئو پاڻ اُتان ئي پنڌ نڪتا، نصرپور ۾ حضرت مصري شاه جن جي درگاه تي حاضري ڪيائون، ان بعد نوح فقير هوڻياڻي کان ٿيندا آخر حضرت شاه عبداللطيف ڀٽائي جي درگاه تي پهتا، جتي ميلي جي شروعات ٿي چُڪي هئي. پاڻ صوفين جي سرتاج حضرت مُرشد شاه عنايت شهيد رحمة الله عليه جن جي ميلي تي حاضري ڀريندڙ هئا. هن راقم جي هڪ ملاقات اتي قبله صاحب ڪريم عطاء الله شاه صوفي جن جي ڪچهري ۾ سائين اعجاز شاه سان ٿي.

جن صوفي فقيرن ۽ توحيدِي شاعري وارن بزرگن کان پاڻ متاثر ٿيا، انهن ۾ سرفهرست صوفي محمد فقير ڪٽياڻ آهن. پاڻ هر سال فقير صاحب محمد ڪٽياڻ جي سالياني ميلي تي فقراء سميت حاضري ڀريندڙ هئا. ان کان علاوه حضرت فقير نواب ولي محمد سائين جن جي ڪلام ۽ شاعري کي نهايت پسند ڪندا هئا ۽ خاص فرمائشون ڪري امام علي فقير، سڄڻ فقير چچر ۽ عثمان فقير سولنگي کان اهو ڪلام ٻڌندا هئا.

اوائل جواني ۾ ئي کين مجازي عشق جي چوٽ لڳي، پوءِ سڄي حياتي ان عشق جي اثر هيٺ رهيا ۽ مجاز واري چاڙهي چڙهي حقيقي عشق جي ميدان ۾ ڪوئتل ڪڍائڻ لڳا. پاڻ جنهن مسلڪ کي اختيار ڪيائون آخر ۾ تائين ان طريقي تي ثابت قدمي سان قائم رهيا.

اعجاز سائين جو فن، فڪر ۽ حضرت عشق سان سندن خاص رغبت ۽ تعلق جو اظهار سندن شاعري ۾ ملي ٿو. روحانيت ۽ تصوف جي عميق معنوي نڪات کي پنهنجي شاعري ۾ موضوع سخن بنايو اٿن. پاڻ عالمانه گهراڻي جا هئا، انڪري شاعري ۾ جاءِ بجاءِ ڪلام الاهي، حديث پاڪ خاتم الانبياء ۽ مشهور صوفيانہ قوال کي سندن ڪلام ۾ مناسب طريقي سان سنڌي زبان ۾ موزون جاءِ تي رکيو اٿن. مثال طور عربي زبان جي هڪ مقولي ”الخلق عيال الله“ کي هڪ ڪلام جي ٿله طور استعمال ڪندي فرمايائون: ”الله هي ٻچڙي وال وي لوگو.“

هن راقم جون خاص ڪچهريون ماستر صابن فقير سان ٿيون، جيڪو اعجاز سائين جو ننڍي هوندي جو ساٿي، سندن شاعري کي جمع ڪندڙ ۽ باخبر انسان هئو. صابن فقير خود به محبتي ۽ با ذوق شخص هئو. درگاه جهوڪ شريف ميلي تي يا محمد فقير ڪتياڻ جي ميلي تي وڏي محبت ۽ سڪ مان اچي ملندو هئو ۽ تصوف جي مختلف موضوعن ۽ صوفين درويشن جي شاعري تي خيالات جي ڏي وٺ ٿيندي رهندي هئي.

قبله سائين اعجاز شاهه سال 1998ع ۾ وصال ڪيو هاڻي سندن فرزند قبله سجاد الرسول شاهه گادي نشين آهن. پاڻ پنهنجي والد صاحب جي نقش قدم تي هلندڙ فقراء سان محبت ڪندڙ آهي. هن مهانگي ۽ ڏکئي دؤر ۾ سندس والد صاحب جي قائم ڪيل فرائي ڏهاڙن کي باقائدي سان قائم رکيو اچي ٿو.

سائين سجاد الرسول شاهه، هن عاجز فقير کي جيڪو پيار ۽ عزت ڏني آهي، آئون صرف ان لاءِ کين دعا جو نذرانو ٿي ڏئي سگهان ٿو. هي سندن اعليٰ ظرفي ۽ محبت آهي جو پاڻ جڏهن قبله اعجاز سائين جي ڪلام جو هي چاپو تيار ڪري رهيا آهن ته مون جهڙي گهٽ علم ۽ بي عمل انسان کي به اکر مهاڳ لکڻ لاءِ خاص نياپو موڪليو اٿن.

سائين اعجاز شاهه جي شخصيت، فن، فڪر، رهڻي ڪهڻي ۽ هر عصر فقراء بابت احوال سندن سوانح حيات ۾ وڌيڪ تفصيل سان ڏنل آهي. مون صرف سائين سجاد الرسول شاهه جي حڪم مطابق به اکر لکيا آهن. اميد ته قبول پوندا. الله پاڪ جل شانہ شال سدائين هي محبت جا مٿخانہ آباد ۽ قائم رکي آمين.

فقط تاريخ 24 ڊسمبر 2011ع

الراقم

خادم الفقراء

صوفي فقير امداد علي لغاري

درگاه تاج پور شريف

منصور ثاني، سيد اعجاز علي شاه راشدي

سيئي تعريفون ۽ ساراهون انهيءَ بابرڪات ذات جون جيڪو خالق جُزگُل ۽ مالڪ الملڪ آهي، جنهن ڪائنات تخليق ڪئي بغير ڪنهن جي مدد ۽ صلاح مشوري جي، جنهن کي نه ڪنهن جي حاجت آهي ۽ نه ئي ڪوئي ڪانئس حجت ڪري سگهي ٿو. جنهن ذري مان پٽا ڪيو آفتاب، آفتاب مان ذرو. جنهن مٺي ۽ ڪاري پاڻيءَ کي گڏ هلايو جو هو پاڻ ۾ ملن نه ٿا، جنهن ’گُن‘ چيو ’فيڪون‘ ٿي وئي درود ۽ صلواة و سلام آهن، ان هستيءَ تي ۽ ان جي آل تي جيڪو ڪارڻ بڻيو جُزگُل جو ۽ جنهن تي درود ۽ سلام چون ٿا خود باري تعاليٰ، ان جا ملائڪ ۽ اهي جيڪي انسانن ۽ جنن ۾ صاحب بصيرت ۽ صاحب فهم و ادراڪ آهن ۽ عمومي طرح ڪل مخلوقات جو صاحب آهي رحمت ۽ شفاعت جو ۽ شفاعت ملندي انهن کي جيڪي سندس اُمتي ۽ سندس ۽ سندس آل جا محب آهن ۽ هميشه بهرور ٿين ٿا درود و سلام سان.

آئون ڪو ليکڪ اديب نه آهيان نه ئي اهل علم يا اهل قلم آهيان. اها خدا جي مون تي مهرباني آهي جو پنهنجي آقا ”ڪافين جي امام“ معرفت جي سلطان سيدنا حضرت مصري شاه امام قدسره جن جي پيرن جي خاک آهيان ۽ انهن جي نسبت سان سڃاتو وڃان ٿو. جنهن لاءِ آئون هميشه پاڪ پروردگار جو مشڪور آهيان ۽ انشاء الله روز محشر تائين رهندس. انهيءَ نسبت ۽ سڃاڻپ جي حوالي سان سائين سجاد رسول راشدي جن مون تي اها خاص عنايت ڪئي ۽ موقعو فراهم ڪيو ته آئون به ۽ اکر قبله سائين اعجاز راشدي جن تي لکي سگهان.

ادي عنايت انٽر جن جنهن وقت مون سان اها ڳالهه ويچاري ته ڏاڍي خوشي محسوس ٿي، پر ان سان گڏوگڏ اهو به خوف محسوس ٿيو ته متان ڪجهه اجايو نه لکي وڃان. جو مون هن کان پهريان اسڪول يا ڪاليج جي دور ۾ مختلف شخصيتن تي مضمون ته لکيا هئا، پر ڪڏهن به هن طرح جي ڪنهن اولياءَ الله يا صوفي شاعر يا ڪنهن بزرگ جي تصانيف تي اقتساب يا جامع الحقايات تجزيو ۽ مقدمو ڪڏهن به نه لکيو هو. سائين اعجاز راشدي جن جو ڪلام صوفي فقراءَ کان مبلي دوران پڌا ضرور هئڻ جن نه صرف مون کي، پر پوريءَ محفل کي چرڪائي وڌو. تجسس ته ضرور هو پر حقيقتن سائينءَ جي ذاتي زندگي ۽ شاعريءَ جي باري ۾ مڪمل معلومات ڪانه هئي، جي هتي اڏوري هئڻ. حالانڪ سائين راشدين سان تعلق ۽ واسطا هوندي به گهڻي اڄ وڃ ڪانه هئي، جنهن جي ڪري منهنجو تجسس ۽ شوق تشنه رهجي ويو هو جنهن لاءِ ادي عنايت انٽر جن تي اها فرمائش رکيم ته ادا مهرباني ڪري مون کي سائين اعجاز جن جي سوانح ۽

شاعريءَ جي باري ۾ ڪو مواد عنايت ڪري سگهو ته مهرباني. سبحان الله، جڏهن سندن ڪلام ۽ سوانح نظرن مان گذري ته يقينن اچي ويو ۽ ائين محسوس ٿيو بيشڪ خدا پنهنجي مخلوق کي ڪڏهن به مايوس نه ڪيو آهي. ڪڏهن فرزوق آهي، ته ڪڏهن ابن عربي، ڪڏهن جلال الدين رومي آهي، ته حافظ شيرازي ڪڏهن بابا فريد الدين آهي، ته ڪڏهن لطيف، ڪڏهن سچل سرمست، ته ڪڏهن مصري امام.

هن جديد دور ۾ به تجديد جاري آهي، قطرو آمر اعتباري آهي قطري قطري ۾ دريا جاري آهي. معجزو ختم نه ٿيو آهي ۽ معجزن مان اعجاز آهي. اسر به مسمي آهي. سندن ڪلام ۽ سوانح مان محسوس ٿئي ٿو ته کين اوائل ۾ شايد مجاز جي ڪا اهڙي چوٽ پهتي، جو پاڻ دنيا کان پاسو ڪري فقيري ۽ فقيرن جي صحبت اختيار ڪئي اٿن.

سندن ڪلام حمد، نعت، ڪيڏارو ڏيڍي ۽ ته ستي ڪافي، بيت مختصرن اردو غزل، مجاز توڙي حقيقت تي مشتمل آهي. تشبيهات، استعاره، تجنيس حرفي تمام وڻندڙ انداز ۾ استعمال ٿيل آهي. سندن انداز چنڊپيد سان گڏوگڏ عروض البلد تي مبني به نظر اچي ٿو. ٻين عارفن وانگر مجاز سان گڏوگڏ عشق حقيقي پنجن پاڪ جي عقيدت ۽ محبت جو رنگ نمايان نظر اچي ٿو. سائينءَ جي ڪلام ۾ ڪن جاين تي دين جي ٺيڪيدارن کان بغاوت ۽ نفرت جي بوءِ به محسوس ٿئي ٿي پر انهيءَ ۾ تعميري اصولي حقيقتن کي سامهون رکي نظم جي صورت ڏني وئي آهي. سندن ڪلام ۾ ڪٿي ڪٿي هم اوست جو رنگ نظر اچي ٿو. سائين جي ڪلام ۾ نه صرف هڪ سچي طالب ۽ سچي صوفي جي جهلڪ نظر اچي ٿي، پر سندس عشقيه ڪلامن مان سندن مجاز جو پتو پڻ پئي ٿو. ڪٿي محبوب جي اڪثرين جو ذڪر آهي ته ڪٿي وري سياه زلف ۽ ياقوتي لبڙن جو.

ڪٿي ٻين سونهن ڀرين اوصافن جو. عشق حقيقي ۾ اها منزل به نظر اچي ٿي، جنهن ۾ هنن کي هر طرف تون ٿي تون نظر اچي ٿو.

اهو ڪٿي چئجي ته جهڙي نموني چڪمڪاها قدرت رکي ٿو ته لوهه کي پاڻ ڏانهن ڇڪي. لوهه فقط هڪ ڌاتو آهي، پر ان ۾ اها قدرت ڪانه آهي ته هو ٻئي ڪنهن ڌاتو ۽ يا لوهه کي ڇڪي سگهي. پر جڏهن اهو ساڳيو لوهه چڪمڪ سان وابسته ۽ پيوست ٿيو ته اهو لوهه خور چڪمڪ بنجي پيو. سندس ذات ان وقت تائين ختم ٿي وئي جيستائين هو چڪمڪ سان وابسته ۽ پيوست رهيو. اهڙيءَ ئي طرح جيڪو خدا جي ذات سان وابسته ۽ پيوست رهيو ته سندس ذات ختم ٿي وئي. صرف ۽ صرف خدا جي ذات رهي. ذري کي باڪمال معراج مليو جڙگل ٿي ويو. سائين جي ڪلام ۾ ڪن جاين تي اهو محسوس ٿئي ٿو ته سائين جن به انهيءَ مقام جا مساڪن آهن.

منصور بن حلاج کان منقول آهي ته ”مون خدا کي جهر جهنگ ۾ و بحر ڳولهيو، پر خدا نه مليو پر جڏهن اندر ۾ نظر ڪيم ته خدا دل اندر نظر آيو پر عجب تڏهن محسوس ڪيم جو خدا مون کي پنهنجي صورت ۾ نظر آيو!“ بس هيءَ عشق جي ڳالهه آهي ته جڏهن نور حقيقت نظر ۾ سمايو تڏهن آفتاب نظر آيو پوءِ ڀلي طالب ائين چئي ”ذات نسور نور آيو سانگ ڍڪي صورت جو“ يا ”اٿئي جي دل جگر ۾ دم علي الله چٽو چئي ڏي“. ڇاڪاڻ ته طالب کي ان وقت خدا کان سواءِ نه ٻئي ڪنهن جي ضرورت هوندي آهي، نه ئي پرواهه هادي جو حڪم آهي ته جيڪي صرف شريعت جا متقي آهن، انهن لاءِ انسان بشر پر

جيڪي صاحب شريعت سان گڏوگڏ معرفت جا صاحب آهن، انهن کي انهيءَ بشریت جي نقاب ۾ به اها لات اها روشني نظر ايندي آهي، جنهن کي نور حقيقت ڪري سڃاتو ويندو آهي ۽ اهي نور شناس ڪڏهن به نور اعليٰ نور جي حقيقت جا منڪر نظر نه ايندا ۽ نه ئي اهي انهن تهمت ۽ غيبتن جي ڪا پرواهه ڪندا آهن.

سائينءَ جي شعر و شاعري تي سخن ور چاهي ته ڪافي لکي سگهي ٿو ۽ پراڻي سگهي ٿو پر شاعري محسوسات ۽ عجيب شيءِ آهي، جنهن جنهن وقت نزول ٿئي ٿو ته طالب جي عجيب حالت هوندي آهي، جنهن کي صرف ۽ صرف صاحب واردات ئي محسوس ڪري سگهي ٿو. شايد سندس حالت جلال الدين روميءَ جي بانسريءَ جهڙي هوندي آهي، جنهن لاءِ روميءَ جن فرمائين ٿا: ”توهان بانسري ضرور ڏئي ۽ ٻڌي هوندي توهان ڪڏهن غور ڪيو ته هڪ نثر جي ڪائيءَ ۾ ايڏو سوز ۽ گداز چو؟“ روميءَ جن فرمائين ٿا: ”نثر جي ان ڪائيءَ ۾ سوز ان ڪري پيدا ٿيو جو اول هن کي پنهنجي اصل کان وڌيڪ ڌار ڪيو ويو تنهن کان پوءِ سندس سيني ۾ سوراخ ڪيا ويا ۽ جڏهن چين سان لڳائي ان ۾ هوا ٽوڪي وئي ته ان ۾ قدرت وڃوڙي ۽ پامال جي درد سان گڏوگڏ عشق جي باه جيڪا وڃوڙي ۽ سيني جي پامالي جي ڪري پيدا ٿي داخل ڪري ٿي.“ ساڳي نموني جهڙيءَ طرح عاشق جو دل ڏکويل ۽ غم سان گداز هوندو آهي ۽ وڃوڙو ان ۾ سوز ۽ لطافت پيدا ڪندو آهي. ٻڌڻ وارو ته ان تي جهومي ٿو ۽ لطف اندوز ٿئي ٿو پر صاحب حال انهيءَ حقيقت کي پروڙي سگهي ٿو ته شاعري لفظن جي راند نه آهي، پر سوز و گداز ۽ رفاقتن ۽ وڃوڙي جي ڪهاڻي آهي، جنهن ۾ شاعر پنهنجي محسوسات سان ڪڏهن لفظن کي ڪلائيندو آهي ته ڪڏهن رٿاريندو آهي، ڪڏهن آفاقي حدن کان به پار هليو ويندو آهي، ته ڪڏهن نقطي جو قيدي بنجي ويندو آهي، پر شاعري کي ڪنهن ڪهڙي نموني محسوس ڪيو ته ڪنهن ڪهڙي دل ته چاهي ٿي ته اڃان به گهڻو ڪجهه لکان پر شريعت ۽ امر مانع آهي.

سائين اعجاز جي حقيقت اهوئي پروڙي سگهندو جيڪو دل جي بادشاهيءَ کان واقف هوندو جيڪو سائينءَ وانگر انهيءَ رستي جو راه گذر هوندو، اسان ته بس سندس حضور سمنڊ مان ٿڙي مثال هي چند پيڻاڻون ئي پيش ڪري سگهون ٿا.

خادم الفقراء

سيد مريد علي شاه رضوي

سجاده نشين حضرت مصري شاه امام

نصر پور

عرض حال

جڳ مشهور شاعر ۽ بزرگ حضرت مولانا جلال الدين رومي رح فرمايو:

شاعري جز و يست از پيغمبري،

جاهلا نش كفر دانند از خري.

جنهن مان ظاهر آهي ته شاعري نبوت جو هڪ جزو آهي ۽ جيڪي جيڪي انهيءَ کي كفر چاڻن ٿا، سي گڏه آهن. اهڙا ماڻهو خدائي ۽ طبعي شاعر هئا ۽ سندن ڪلام برابر الهامي هو. سنڌ سهاڳڻ جي مٽيءَ مان اهڙن ڪيترن ئي صوفي شاعرن جنم پئي ورتو آهي، جيڪي سنڌي ادب جي آسمان تي هميشه چوڏهينءَ جي چنڊ وانگر چمڪندا رهندا. اهڙن ئي عظيم شاعرن مان، حضرت سيد محي الدين شاه عرف سائين ”اعجاز“ راشدي به هڪ هو.

ننڍپڻ ۾ آئون پنهنجي والد صاحب سان گڏجي، درويشن جي درگاهن جي حاضري ڀريندو هئس ۽ انهن درگاهن تي، مون سڀ کان پهرين، سائين اعجاز شاه جو ڪلام ٻڌي، ساڻس ڀرپڻ ئي ڀريت جو پيچ پاتو هو.

جڏهن مولا پاڪ شعور عقل ۽ علم سان نوازيو ته مون عهد ڪيو ته سنڌ جي صوفي شاعرن جي زندگي ۽ سندن فڪر کي، سنڌ جي نئين نسل تائين وس آهر ضرور پهچائيندس. هن خيال کي عملي جامون پهرائيندي ڪجهه مقالا لکيم، جيڪي ماهوار امرتا ۾ وقتاً فوقتاً ڇپبا رهيا ۽ انهن ئي ڏينهن ۾ سائين اعجاز شاه جو سمورو ڪلام منهنجي نظرن مان گذريو. ڇهن مهينن جي مسلسل تحقيق کان پوءِ، ”ويهين صديءَ جو سرمد، سيد اعجاز علي شاه راشدي“ عنوان سان هڪ مقالو لکيم، جيڪو اپريل 2007ع ۾ ”امرتا“ جي زينت بڻيو. انهيءَ مقالي ڇپجڻ کان ترٽي پوءِ سائين سجاد الرسول سان ملاقات جو شرف حاصل ٿيو. سندن خنده پيشاني ۽ بي انتها پيار ۾ ڪڙجي ويس. تنهن کان پوءِ هر ملاقات ۾ سائين اعجاز جي ڪلام فن ۽ فڪر بابت ڳالهه ٻوله ٿيندي رهي.

جيئن ته سائين اعجاز جي شاعراڻي ڪستوريءَ، سنڌ جي هر واهڻ ۽ وستي واري ڇڏي آهي ۽ سندن ڪلام جي گونج سنڌ جي اتر، وچولي لاڙ ڪاڇي، ڪوهستان ۽ ٿر ۾ ٻڌجي رهي آهي، تنهن ڪري ضروري هو ته سندن ڪلام کي نئين سر، نئين رنگ ۽ ڍنگ سان نه فقط سهيڙجي پر سندن فڪر ۽ فن جا نوان نوان پهلو اجاگر ڪجن. انهيءَ ضرورت کي محسوس ڪندي سائين سجاد الرسول جن مون کي، سائين اعجاز جي ڪلام کي نئين سر سهيڙڻ لاءِ امر فرمايو. منهنجي لاءِ ان کان وڌيڪ فخر ۽ عزت جو

باعث ڇا ٿي ٿي سگهيو. پنهنجي ڀاڳ تي رشڪ محسوس ڪندي، نهايت ادب ۽ احترام سام سائينءَ جي ڪلام کي سهيڙڻ شروع ڪيم. رڻا مطابق، سندن ڪلام کي ٻن ڀاڱن ۾ ورهايو ويو آهي. سندن ڪلام جي هن پهرئين ڀاڱي ۾ توحيد، شان رسول، شان علي، ڪيڏارو پير مغان، حقيقت، سونهن سورت، مجاز رمزا، دل، اڪيون، ديد ۽ زلف واري عنوانن وارا بيت ۽ ڪافيون شامل ڪيون ويون آهن. ڪلام جي ترتيب ڪجهه هن طرح آهي ته هر عنوان جا پهرين بيت پوءِ سنڌي ڪافيون ۽ تهاڻ پوءِ سرائڪي ۽ اردو ڪافيون رکيون ويون آهن. ان طرح سان پڙهندڙن کي آساني ٿيندي، ڇو ته هر عنوان جو سمورو ڪلام قاريءَ کي هڪ هنڌ ميسر ٿي ملندو ۽ هن کي هيڏانهن هوڏانهن ڳولڻ ڦولڻ جي ضرورت محسوس ڪونه ٿيندي.

سائين جن جي رهيل ڪلام کي ٻئي ڀاڱي ۾ شامل ڪيو ويندو ۽ ان سان گڏوگڏ ڪلام جي آخر ۾ قرآن پاڪ جي آيتن ۽ حديثن جو ترجمو صوفيائن اصطلاحن ۽ ڏکين لفظن جون معنائون پڻ ڏنيون وينديون ته جيئن سائين اعجاز جي ڪلام کي هر عام و خاص پڙهندڙ آسانيءَ سان پڙهي ۽ سمجهي سگهي. جيئن ته سائين جن جي ڪلام جي پهرئين مڪمل مجموعي کي محترم استاد صاحبڏنو ميمڻ عرف صوفي صابن فقير ”سخنِ اعجاز“ جي نالي سان سهيڙي چڪو آهي ۽ سندن ڪيل ڪم قابلِ داد آهي ۽ اهو ڪم هميشه ياد رکيو ويندو. سندن تفصيلي لکيل مقدمو به سندن علمي بصيرت جو زنده ثبوت آهي. جيئن ته سندن مقدمو تمام تفصيلي آهي ۽ پڙهندڙن تائين اهو علم پهچي چڪو آهي، تنهن ڪري اسان اختصار کان ڪم وٺي ڪجهه خاص خاص ساڳيون ۽ ڪجهه نئون ڳالهيون مقدمي ۾ شامل ڪيون آهن. سائين سجاد الرسول جي حڪم مطابق مقدمي جي ترتيب صوفي صابن فقير واري رکي وئي آهي ۽ ڪجهه نوان پهلو به اجاگر ڪيا ويا آهن. منهنجو هي ڪم صوفي صابن فقير جي ڪيل ڪم جي هڪ وڌيڪ وڪ سمجهڻ گهرجي.

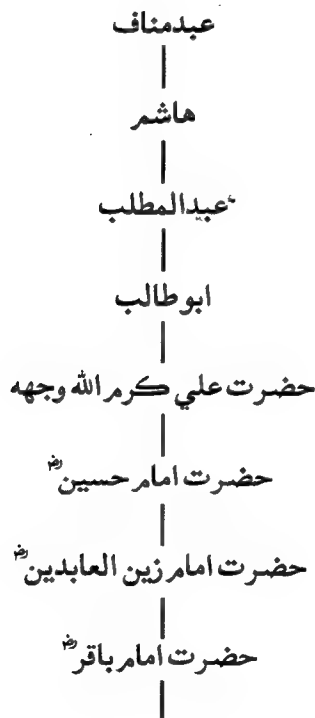
آئون تمام گهڻو ٿورائتو آهيان، قبل سائين سجاد الرسول جن جو جن جي ڪمال محبت سان سائين اعجاز جو ڪلام سهيڙڻ جي قابل ٿي سگهيو آهيان. ان سان گڏوگڏ ”روشنِي پبليڪيشن“ جي روح روان محترم علي نواز گهانيگهرو صاحب جو شڪرگذار آهيان، جنهن تمام قليل وقت ۾ ”مخزنِ اعجاز“ کي منظرِ عام تي آندو. محترم صوفي امداد علي لغاري ۽ سائين مريد علي شاهه صاحب جن جا وڏا وڙ جن اسان کي مانائتي موت ڏئي عزت بخشي. هن ڪم ۾ هٿ وٺائيندڙ سائين فقير محمد ڍول، محمد رفيق سڀيو، محمد صالح گاڏهي ۽ مشتاق حسين انڙ جو به احسانمند آهيان، جن جي مهرباني سان ”مخزنِ اعجاز“ اڄ توهان جي هٿن ۾ پهچي سگهيو آهي.

آخر ۾ سائين اعجاز جي پانڊيٽرن ۽ ٻين پڙهندڙن کي گذارش آهي، ته پنهنجي قيمتي مشورن سان اسان کي نوازين ته جيئن ”مخزنِ اعجاز“ جي ٻئي ڀاڱي کي بهتر کان بهتر ڪري منظرِ عام تي آڻي سگهجي.

مقدمو

پاڳن پري سونهاري سنڌ کي الله تعاليٰ اها عظمت بخشي آهي، جو سندس ڪڪ مان هر دور ۾ عظيم ماڻهو پيدا ٿيندا پئي رهيا آهن، جن پنهنجي علم، دانائي ۽ حڪمت سان مٿل دليون جياريون آهن. هونءَ ته سنڌ جي تاريخ جي هر دور ۾ اهڙا املهه ماڻڪ ملن ٿا، پر ويهين صديءَ جي هنگامه خيز دور ۾ به صوفي شاعرن جي ست ۾ اسان کي ڪيترائي معتبر ۽ محترم نالا ملن ٿا، جن مان حضرت پير محي الدين شاهه المعروف سيد اعجاز علي شاهه راشدي به هڪ هو. سندس شاعريءَ ۾ اهي راز ۽ رمزون موجود آهن، جو کيس ”ويهينءَ صديءَ جو سرمد“ چئون ته وڌاءُ نه ٿيندو. پاڻ سيد ابن سيد هو ۽ سندس نسب جو سلسلو باب العلم حضرت علي سان وڃي ملي ٿو. سيد اعجاز علي شاهه راشديءَ جو وڌيڪ احوال ڏيڻ کان پهرين، سندس خانداني شجرو مبارڪ هيٺ پيش ڪجي ٿو.

شجرو شريف

حضرت امام جعفر صادق ؑ

حضرت امام موسيٰ كاظم ؑ

حضرت امام علي رضا ؑ

سيد شاه حسين ؑ

سيد شاه عبدالله ؑ

سيد هارون شاه ؑ

سيد شاه حمزه ؑ

سيد شاه عمر ؑ

سيد شاه اسد الله ؑ

سيد شاه زيد ؑ

سيد شاه عباس ؑ

سيد شاه علي مكيٰ لڪياري

(هي سيد سگورو هن خاندان مان سڀ کان پهرين سنڌ ۾ آيو. بعد ۾ سندس خاندان لڪيءَ ۾ رهائش اختيار ڪئي ۽ سندس خاندان اڄ ڏينهن تائين ”لڪياري سادات“ جي نالي سان مشهور آهي)

سيد چڪن شاه ؑ

سيد شاه حسين ؑ

سيد شاه محمد ؑ

سید شاہ محمودؒ

|

سید شاہ بہاء الدینؒ

|

سید شاہ شہاب الدینؒ

|

سید شاہ فضل اللہؒ

|

سید شاہ عباسؒ

|

سید شاہ ناصر الدینؒ

|

سید شاہ میر علیؒ

|

سید شاہ حسینؒ

|

سید بولن شاہؒ

|

سید سنجر شاہؒ

|

سید کتن شاہؒ

|

سید عثمان شاہؒ

|

سید شکر اللہؒ

|

سید فتح محمدؒ

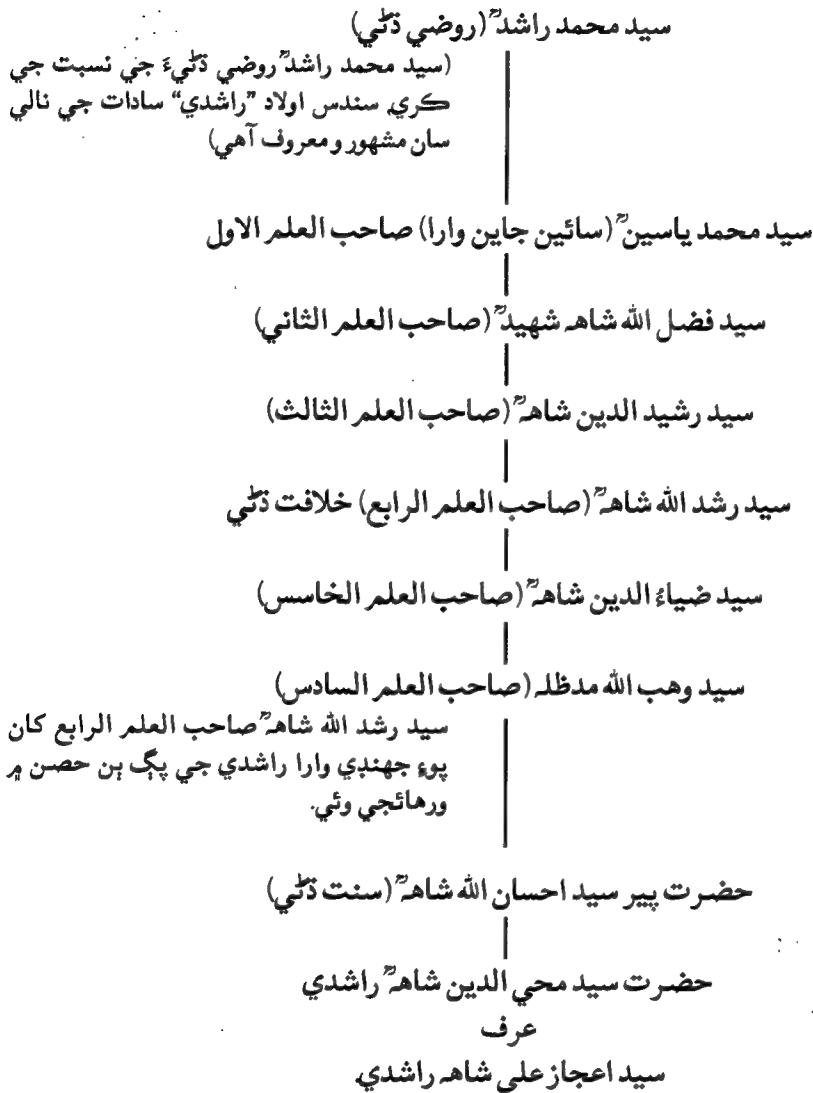
|

سید محمد امامؒ

|

سید محمد بقا شہیدؒ

|

سوانح حیات

سید پیر ماہ منیر حضرت محي الدين شاه[ؒ] عرف سید اعجاز علي شاه بن حضرت پیر سید احسان الله شاه رحمۃ الله عليه (سنت دُئی) جن جا پي شاديء مان اڪيلا فرزند هئا. سید احسان الله شاه راشدي جهنڊي واري اها شادي استیشن کٽياڻ لڳ ڳوٺ "ڪانڙي" (ضلع حيدرآباد) مان سید امیر الحسن شاه جن جی نياڻيءَ سان ڪيائون.

سید اعجاز علي شاه راشدي اصل ڳوٺ پیر جهنڊي واري ۾ تاريخ 12 ربيع الاول 1348 هجري سومر جي رات 4 بجي مطابق 1929ع ۾ تولد ٿيا.

تعليم و تربيت

پاڻ تقريباً ڇهن ورهين جي عمر جا ٿيا ته کين ڳوٺ جي مسجد ۾ مولوي شفيق محمد مڱريو وٽ، پاڻ قرآن پاڪ ناظران پڙهڻ شروع ڪيائون. 8 سالن اندر 29 سڀارا پڙهي پورا ڪيائون، ته ان وقت ڀڳ جو تڪرار زور وٺي ويو هو. جنهنڪري سندن والد صاحب حضرت پير احسان الله شاهه ”سنت ڌڻي“ جن هجرت ڪري 1356 هجري جي ذوالحج مهيني ۾ ڳوٺ ”پير جهنڊو“ کان اتر طرف اڌ ميل جي فاصلي تي ”درگاه شريف“ نالي نئون ڳوٺ ٻڌائي، اتي سڪونت اختيار ڪيائون ۽ سيد اعجاز علي شاهه باقي 30 سڀارو اتي پڙهي پورو ڪيو. مولوي جمال الدين مٿو کان سنڌي ٻارائو ڪتاب ۽ پهرين ڪتاب جا ڪجهه سبق پڙهيائون ته سندن والد صاحب حضرت پير سيد احسان الله شاهه جن تاريخ 15 شعبان 1358 هجري تي هن دنيا مان رحلت فرمائي ويا. (اَئَا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُونَ) ان وقت سندن عمر ڏهه يارهن سال مس هوندي. سندس والد جي وفات کان پوءِ پاڻ باقاعده رسمي تعليم حاصل ڪري نه سگهيا. البت مطالعہ فطرت ۾ مڱن رهندا هئا.

پاڻ ننڍي هوندي مستانه خيال ۾ رهندا هئا، ان ڪري سندس والد صاحب کين ”بهلول“ جي نالي سان سڏيندا هئا. بعد ۾ پنهنجو اهو نالو ڪن شعرن ۾ بطور تخلص جي آندو اٿن.

سلسلہ طريقت

پاڻ توحيد جي تلقين پنهنجي والد صاحب حضرت پير احسان الله شاهه جن کان ورتائون. سندن صورت ۽ سندن جهنڊي مبارڪ جي جهلڪ جو ذڪر هڪ ڪافيءَ ۾ هيئن ڪرڻ فرمايو اٿن:

هوت پرين هڪ واري، ڏي دلداري،

ٻارو ڇا ٻانهيءَ کي.

- ياد اڃان تائين اتم دل تي، تنهنجي جهنڊي جي جملڪاري.
- پنهنجي پسايعي پاڻ پيارا، سا صورت مون نه وساري.
- سيد سائين صاحب ”سنت“ جا، سڄڻ ڪر سرداري.
- بي راهي لاءِ ”بهلول“ چئي، موت مٿا مهنداري.

جيئن ته حضرت پير سيد غوث زمان محمد راشدي روضي ڌڻي جن کان سندن مسلڪ قادري طريقي جو رهندو آيو آهي، ان ڪري سندن به اهو مسلڪ (رستو) هو. ان کان علاوه حضرت شاهه مردان شاهه المعروف سيد سڪندر علي شاهه راشدي (موجوده پير پاڳارو) سندن مرشد ۽ روحاني رهبر هئا. انهن لاءِ پڻ پنهنجي شعر ۾ اظهاري ڪئي اٿن.

مرشد ساڏي نال ملاقي، هر دم ”شاهه سڪندر“ ساقي،
حجزا ’اعجاز‘ دا اهوئي ياقِي، ڪيهي ڪاڻ حرم دي يار.
باغ بهاريابن وي سرتيون، آئي سڪندر شاهه جي.

مٿين بزرگن کان علاوه ڪنهن به ٻئي پير فقير کان نه دعا ۽ نه ئي توحيد جي تلقين ورتائون.

مطالعو ۽ مشغولي

جيئن ته اسان پهرين بيان ڪري چڪا آهيون ته پاڻ ننڍپڻ ۾ ئي قرآن پاڪ ختم ڪيائون ۽ پوءِ قرآن پاڪ پڙهڻ ۽ پروڙڻ جو ڪين ڏاڍو ذوق ۽ شوق هوندو هو. انهيءَ کان علاوه پاڻ سير و سفر ۾ مشغول رهندا هئا، تنهن ڪري مطالعہ فطرت سندن محبوب مشغلو هوندو هو. سندن سوانح حيات جي مطالعي مان معلوم ٿئي ٿو ته 15-16 سالن جي ڄمار ۾ ڪين شعر و سخن جي ٻڌڻ، سمجھڻ ۽ پروڙڻ جي چڱيءَ طرح پروڙائجي چڪي هئي.

شادي ۽ اولاد

سائين اعجاز علي شاهه جن ٻه شاديون ڪيون هيون. پاڻ پهرين شادي ڳوٺ پير شاهه لڳ گاجرا واه (نواب شاهه)، پير سيد علي اڪبر شاهه راشديءَ جن وٽان سال 1952ع ۾ ڪيائون. ان شاديءَ مان ڪيس پنج فرزند پيدا ٿيا، جن مان ٻن وڏن فرزندن جو وصال سندن حياتيءَ ۾ ٿي ويو. سندن فرزندن جا نالا هيٺ ڏجن ٿا:

(1) سيد امان الله شاهه جنم 5 سيپٽمبر 1959ع ۾ وصال چنڇر جي رات اپريل 1995ع

(2) سيد ابو تراب شاهه جنم 1 آگسٽ 1970ع ۽ وصال 26 مارچ 1996ع

(3) سيد سجاد الرسول شاهه (4) سيد محمد اشرف شاهه (5) سيد شاهه فريد شاهه.

ٻي شادي

پاڻ ٻي شادي پنهنجي راشدي خاندان مان ڳوٺ ”بابو چن“، سيد نورالدين شاهه جن وٽان مئي 1982ع ۾ ڪيائون. ان مان به ڪيس پنج فرزند پيدا ٿيا ۽ اهي سڀ حال حيات آهن: (1) ظهور احمد شاه (2) محمد سليم شاه (3) سيد ضمير شاه (4) سيد قاسم علي شاه (5) سيد ڪليم الله شاه.

مزاڇ ۽ رواداري

پاڻ خوش خلق، حليم ۽ خاموش طبع هوندا هئا. سدائين صابر ۽ شاکر هوندا هئا. سڀني سان سهڻو سلوڪ ڪندا هئا ۽ ڪنهن سان به ڏاڍيان نه ڳالهائيندا هئا. زماني جي اهتجن ۽ ايڏائن جو سندن چهر تي ڪوبه اثر نه ڏسڻ ۾ ايندو هو. انسانن کان علاوه جانورن، ڪتن، ٻلن، پکي پرندن ۽ جيئن جئين سان به پيار ڪندا هئا. مطلب ته سندن مسلڪ محبت هو جيئن هڪ ڪافيءَ ۾ چيو اٿس:

پرئينءَ جي پار جا ماڻهو، اڃا ڪارا به مون پيارا،

انهن جا ناز ۽ ماڻا، انگل آرا به مون پيارا.

جڏهن ٿو آئون ڏسان جوئي، ڪڙو ناھي منجهن ڪوئي،

پيٽان هٿ پير سندن ڏوئي، مٿا ڪارا به مون پيارا.

سپن سان دل منهنجي گهري، هجن مسلم توڙي دهري،
قياسي صفا قهري، ظلم وارا به مون پيارا.
چوي 'اعجاز' ملي هيڪر، دوئي ڪيم دور جڏهن دلبر،
لڳا مون کي تڏهن هر هر، منهنجا مارا به مون پيارا.

پاڻ هر ڪنهن سان همدردي ۽ اخلاص سان ملندا ڪلندا هئا. هڪ ڪافيءَ ۾ چيائون:
ڪلمڪ هجڻ 'اعجاز'، منهنجي طبع ۾ آ شامل،
ڪٿي ڪنهن سان منهن گهنجائڻ، اهو لڄڻ لٿيل آ،
سوين زخم پيا چڪن پر، هر زخم جڻ ڇٽل آ.

سڄا ۽ مهمان نوازيءَ ۾ پنهنجو مت پاڻ هئا. هڪ سائل کي گهوڙو ۽ هڪ کي مينهن ڏنائون. جيئن ته پاڻ ڏيڪاءَ کان پڳل هوندا هئا، تنهن ڪري زياده تر سائل کي لوڪ کان لڪائي ڏيندا هئا. سندس مٿخاني تي هر وقت فقيرن فقراڻن جي رش لڳي پئي هوندي هئي. پاڻ سندن وس آهر تمام گهڻو خيال رکندا هئا.

حليو ۽ پوشاڪ

سائين اعجاز جن رنگ جا سانورا ۽ قد جا پورا پنا هوندا هئا. سياري ۾ سلوار قميص، سئٽر، جرسِي، لوڻي يا اجرڪ، پيرن ۾ گهڻو ڪري ڪهين وارو بوٽ ۽ سنڌي ٽوپي پائيندا هئا. ڪڏهن ڪڏهن مفلر پڻ اوڍيندا هئا. اونهاري ۾ به سلوار قميص ۽ هٿ ۾ سادو رومال هوندو هئن. ننڍپڻ ۾ ڪجهه وقت شهر ۾ رڪيائون ۽ پوءِ سدائين ڪلبن شيور هيا.

سندن منهن مبارڪ ۾ خوش خلقي ۽ صبر گهڻو هوندو هو. ڪا به ڳالهه يا ڪم تمام آهستي آهستي چوندا هئا. جيڪڏهن ڪو شخص ڪجهه پڇندو هئن ته صرف ان جو جواب ڏيندا هئا ۽ باقي وقت خاموش رهندا هئا. جيڪڏهن ڪو نئون ٻول وارد ٿيندو هئن ته اهو استاد صاحب ڏنو ميمڻ عرف صوفي صابن فقير، سندن موجودگيءَ ۾ جنرل نوٽ بڪ تي لکي ڇڏيندو هو. صوفي صابن فقير 1967ع کان 1982ع تائين سندن اصلاح سان لکيل ڪلام سندن حوالي ڪيو جيڪو سندن پوئين وٽ اڄ به محفوظ پيو آهي. شعر لکڻ کان پوءِ پاڻ سنجيده نموني شعر جي وضاحت پڻ ڪندا هئا.

سائين جن هميشه ماڻ مطالعي ۽ فڪر ۾ رهڻ پسند ڪندا هئا. عارفن، عاشقن ۽ سالڪن جي ڪلام ٻڌڻ جا شائق هئا. سندن خيال هميشه حقيقت ۽ حق ڏانهن مائل هوندو هو.

رحلت

پاڻ جون 1998ع ۾ بيمار ٿي پيا ۽ انهيءَ بيماريءَ ۾ وصال ڪيائون. سندن روح جو پڪيڙو 16 جون 1998ع تي ساڍي ٽين بجي شام جو حيدرآباد مان موٽندي ڇئنل واه ۽ باءِ پاس روڊ تي پرواز ڪري وڃي پنهنجي حقيقي محبوب جي دربار ۾ حاضر ٿيو.

شعر و شاعريء جي ابتدا

سائين اعجاز علي شاهه جيئن ئي جوانيءَ جي چائنٽ تي قدم رکيو ته کيس مجازي نينهن جي نانگ نهوڙي وڌو ۽ پوءِ بي اختيار سندس زبان مان لفظن جون مالهاڻون، شعرن جون صورتون وٺنديون رهيون. جڏهن ڪنهن حسين پنهنجي سهڻين اکين کي ڪجل جي ڪانيءَ سان سينگاريو ته لفظن ڪجهه هي روپ اختيار ڪيو:

آئين سهڻا سينگاري اکيون اکيون، ڪجل واري ڪج ريه سان،
هر هر مون کي شهيد ڪن ٿيون، سڪ سڪڙ ڏيو خريد ڪن ٿيون،
لوڪ 'اعجاز' نه لکيون لکيون.

نه فقط سهڻيون اکيون پر پرينءَ جا جاڙا پرون ڏسيو پوئڙ به ڀنڀولجي وڃن:
پرون منهنجي يار جا، ڏٺا جي پوئڙن،
ته پيلا ٿي وين منهنجا، سياهي مور نه ڪن،
تيغون مڏيون تن ڪيون، ابرن جي جلون،
سپرون سٺ نه سهن، جي آرون ڪن 'اعجاز' چئي.

هڪ محبوب جي اکين جي تارن ۾ تپرون، پيو جيءَ کي جهنگهه ڀرندڙ جاڙا پرون، مڪڙ جي چاڻن جهڙا نرم نرم ڳل، گلاب جي لالائيءَ کان وڌيڪ لال لب ۽ مٿي تي ڪارن ڪنڊڙن ڪاڪلن جو تاج، جيءَ کي صفا جهوريو وجهي:

چقمق چشم چهره غضب، پنڀڻين جو اُت پهرو غضب،
آهن واروري قهر و غضب، ڪاڪل ڪنڊا ڪارا تنهنجا.

سهڻي جا اهڙا وسب، نيڻن جي ننڊ حرام ڪريو ڇڏين ۽ پرينءَ جي ناز و انداز جا نظارا هر وقت اکين اڳيان ڦرڻ لڳن ٿا:

بي انت ناز منهنجي، دلدار يار کي آ،
سڀ کان حسن ڪثر ۽ سينگار يار کي آ.
رخ رنگ آ عُنابي، گهريون اکيون گلابي،
لب لال لاجوابي، صورت آ نيم خوابي،
پوشاڪ ڪيم خوابي، ڀڳدار يار کي آ.

عاشق جي دل عشق جي آويءَ ۾ پڇي تيار ٿئي ٿي. عشق انهيءَ کي پڇائي پختو ڪري ٿو پوءِ پرين جي پار جا سڀئي سور ماکيءَ کان مٽا ٿا لڳن ۽ دل انهن دردن جي هيراڪ تي ويهي ٿي. من ۾ محبوب جو محل تهاڻين وسيع ٿيو وڃي. عاشق جي دل جي تمنا اها ٿي ٿيو وڃي، ته محبوب دل کي هميشه وٺندو رهي، ڇو ته انهيءَ سان دل کي سڪون ملي ٿو:

ڪري ويس وڳا مون کي وڻ وڻ وڻ، ڪسي دل ته منهنجي ڪڻ ڪڻ ڪڻ،
منهنجي دل جو آهين تون ئي ڏٺيل، ڇت چاهه سان چاهيل چونڊ ڇڻيل،
'اعجاز' کي ڪونهي پيو ڪو وڻيل، وڻيو تنهن کي وريو وڻ وڻ وڻ.

آخرڪار سڄي محبت پنهنجو اثر ڏيکاري ٿي ۽ پرين حجاب جا پردا ڇاڪ ڪري ٿو ته جدائيءَ
جا ٿ هڪ لحظي ۾ ڇڻيو وڃن ۽ ڏک ڏولا ڏور ٿيو وڃن.

ڪيم دلدار دلبر جا، عجب دیدار دم دم دم،
رخ انوار جا جلوا، ڏنم جملڪار جهم جهم جهم.
سڄڻ جي حُسن صورت جو، نظارو اڪبري حج آهي،
ڏنم منار من مهڻو، پيتم جڻ يار زم زم زم.
هميشه هيڪڙائي سان، نظر 'اعجاز' ڪر هر جاءِ،
پرينءَ اظهار آجتڪ، نيمو هر وار نم نم نم.

سائينءَ جن جي ڪلام جو سرسري جائزو

سائين اعجاز علي شاهه انهن خوش نصيب شاعرن مان هڪ آهي، جن جو سمورو ڪلام
ڪتابي صورت ۾ محفوظ ٿي چڪو آهي. سائين جن پنهنجي زندگيءَ ۾ ئي سمورو ڪلام لکت ۾
آڻي ۽ ان جي اصلاح به ڪري ڇڏي هئي. سندس حضر سفر ۾ سدائين ساڻن گڏ هجڻ واري مريد
استاد صاحبڏنو ميمڻ عرف صوفي صابن فقير سندن ڪلام کي نهايت ئي جانفشانيءَ سان سهيڙيو ۽
سينگاريو آهي. البت سائين جن جي زندگيءَ ۾ سندن ڪلام ڪتابي صورت ۾ شايع ٿي نه سگهيو.
سندس وصال کان پوءِ سندس لائق فرزند سيد سجاد رسول جي اڻٽڪ ڪوشش ۽ 'بزم اعجاز' نيو
سعید آباد جي تعاون سان، نومبر 2003ع تي "سخن اعجاز" جي نالي سان، سندن سمورو ڪلام
پهريون ڀيرو منظر عام تي آيو.

سائين اعجاز شاهه جو ڪلام گهڻ موضوعاتي ڪلام آهي ۽ سندس ڪلام ۾ زندگيءَ جي هر مثبت
پهلوءَ جي نشاندهي ٿيل آهي. سندس ڪلام جي شروعات توحيد ۽ صفت و ثنا سان ٿئي ٿي. هن موضوع
تي ڪيتريون ئي ڪافيون ڇپائون، نمونو هيٺ ڏجي ٿو:

اول آخر نور مقرب لاِ اِلَهِ اِلا هُوَ، ظاهر باطن و نحن اقرب، لاِ اِلَهِ اِلا هُوَ.
غائب حاضر قائم قادر، مشرق توڙي مغرب، لاِ اِلَهِ اِلا هُوَ.
هر رنگ اولي، پوليو پولِي، ڪڏهن ملون ڪڏهن مطرب، لاِ اِلَهِ اِلا هُوَ.
هند، سنڌ، ايران، قابل ڪنعان، يورپ، يونان، يثرب، لاِ اِلَهِ اِلا هُوَ..
هر راز انهيءَ جو، اعجاز انهيءَ جو، معيار رندي مشرب، لاِ اِلَهِ اِلا هُوَ.

توحيد سان گڏوگڏ سائين اعجاز شاهه ڪيتريون ئي خوبصورت نعتون پڻ چيون آهن:

مٺي مُربي، موهيو عربي، ملڪ ملڪوت وارن کي،
عجب شعلا نظر آيا، اُتي جبروت وارن کي.
کليون ديدار جون دريون، حُورون ڀريون ٿيون چريون،
تجليون تاب تڪ ڀريون، لڳيون لاهوت وارن کي.
سيد سرتاج وحدت جو، صاحب 'اعجاز' صمديت جو،
لائي ٿو رنگ معرفت جو، صبر ثابوت وارن کي.

سيد اعجاز علي شاهه جي دل ۾ حضرت عليؑ جن جي حب ۽ عقيدت تمام گهڻي هئي، جو سندس رسالو شانِ عليؑ سان ڀريو پيو آهي.

اسان تي عشق محبت جي، عنايت ڪئي ته حيدر ڪئي،
هيٺن سان حامي ٿي هر هر، حمايت ڪئي ته حيدر ڪئي.
ڪڍي غفلت منجهان غازي، غضنفر ويو ته غافل کي،
اول آخر 'اعجازا' ڏس، امامت ڪئي ته حيدر ڪئي.

سائين اعجاز شاهه اهو دم هنيو جنهن جو مثال تصوف جي تاريخ ۾ تمام گهٽ ملي ٿو:

اٿئي جي دل جگر ۾ دم، عليؑ الله چٽو چئي ڏي،
انهيءَ دعويٰ تي ره محڪم، عليؑ الله چٽو چئي ڏي.
اُتي 'اعجاز' ٿي اظهر، هڻي نعرو اهو اڪبر،
ٽپي منصور کان دم ڀر، عليؑ الله چٽو چئي ڏي.

سنڌ ڌرتي کي اهو فخر حاصل آهي ته سنڌ جي ماڻهن جي دليين ۾ پنجن پاڪ لاءِ اٿاهه محبت موجود آهي. سنڌ جي شاعرن هر دور ۾ سندن شان ۾ منقبت لکيا آهن ۽ خاص طور تي امام حسينؑ جن جي شهادت کان متاثر ٿي ڪيڏارو لکيو آهي. سائين اعجاز شاهه به ڪربلا جي شهيدن لاءِ عقيدت جا ڪيترائي گل نچاور ڪيا آهن:

ڪربلا جي شاهه لاءِ، پونءِ آسمان روئيندي ڏنم،
چنڊ، سج، تارا نواڙا، ڪهڪشان روئيندي ڏنم.
ڏيهه رُنا، ڏونگر رُنا، وڻ ٽٽن، بحر، بر، ٿر، رُنا،
گل رُنا، گلشن رُنا، گهر در، مڪان روئيندي ڏنم.

حضرت امام حسين ابن علي[ؑ] جي شهادت جو نقشو چٽيندي فرمايائون:

ٿي عيد قتل گاه ۾، مڪمل حسين[ؑ] جي،
 مولا سان هئي منهان منهن، محفل حسين[ؑ] جي.
 پرور ٿو پاڻ ڄاڻي، انهيءَ راز رنگ کي،
 نه ته ڇا مجال خلق ٿئي، قاتل حسين[ؑ] جي.
 مردانگي، دليريءَ، سچائيءَ جي پيٽ ۾،
 انصاف واريءَ اک سان، ڏسو دل حسين[ؑ] جي.
 ’اعجاز‘ چئي گواهي، آهي عشق جي اها،
 مڙنيئون مٿي ڏسان ٿو، آئون منزل حسين[ؑ] جي.

مٿين مضمونن سان گڏوگڏ پير مغان، حقيقت، همءِ اوست، سونهن صورت، المجاز زلف، رمزاڻي دل،
 محبت مضمون، اکيون يا ديد، عشق، عاشق، فقير، صوفي، جوڳي، هجر و فراق، وصل وصال، مٿي جام و
 ساقي، ملهار ۽ ڪانگ قاصد وغيره، ان کان علاوه نيم تاريخي عشقي داستان جهڙوڪ:

نوري ڄام تماچي، سسئي پنهنون، ليلا چنيسر، عمر مارئي، گهاٽو سهڻي ميهار ۽ ڪاپاڻي جهڙن
 موضوعن تي سائين اعجاز شاھ گهڻو ۽ خوبصورت ڪلام چيو آهي.

سندس شاعريءَ ۾ سلاست، بلاغت، موسيقيت ۽ رواني کي ڏسيو ڏندين آڱريون اڇيو وڃن. يقيناً اهو
 اعجاز تي قادر جو ڪرم هو جو بظاهر هڪ درجو پڙهيل، شاعر جي شاعريءَ ۾ عربي، فارسي، هندي اردو ۽
 پنهنجي ٻوليءَ جا گوناگون لفظ ملن ٿا.

سائين اعجاز علي شاھ بنيادي طور هڪ ڪافي گو شاعر آهي. پاڻ ڪافي جي ڪيترن ئي
 گهاڙين تي طبع آزمائي ڪئي اٿن:

تنهنجي حسن تجلي حيران ڪيو، هي جهان جدا هو جهان جدا.
 ’اعجاز‘ چوي دل عبرت ۾ وٺي، ڇا توکي پڌاڻان سهڻا چئي،
 تنهنجي مرڪ سڄڻ مجروح ڪئي، منهنجي جان جدا مرجان جدا.

يا هيءَ ڏيڍي ڪافي ملاحظه ڪريو:

هاديءَ جا هر وار، پال هزارين پورن تي،

- ڳاڻي ڳائجن ڪهڙا ڪهڙا، آهن ڳڻ اپار،

لک لک ٿورا ٿورن تي.

- اول آخر اعجاز اهوئي، آهي سو آڌار،

ڇانو ڇپر ڇٽ چورن تي.

بيت:

سنڌي شاعريءَ ۾ بيت پٺيءَ جي ڪنڊي جي حيثيت رکي ٿو. سائين اعجاز علي شاهه به ڪيترائي خوبصورت بيت چيا آهن. راقم جي تحقيق موجب انهن جو تعداد 923 آهي. عام طور تي سائين اعجاز جي هر بيت جو پهريون بند دوهي ۽ آخري بند سورٺي جي نوع ۾ جڙيل آهي. سندس بيت ٻن بندن کان ويندي ٻارهن بندن تائين ڊگها به آهن. سندس بيت جون نمونو هيٺ پيش ڪجي ٿو:

اندر ٻاهر هيڪڙو، حاضر ناظر نور،
هو ڏس جنهن جو ڏور، سو ڏوري ڏنئون ڏيل ۾.

يا هي بيت ملاحظه ڪريو:

پن پن منجم پرين، هنڌ هنڌ ياقِي يار،
سڀ جاءِ جانب جلوو، سڀ جاءِ جانب جنسار،
هر رنگ ۾ هر هر وسي، هر رنگ و سڻهار،
عشق پسايو ’اعجاز‘ چوي، نظارو نروار،
دلبر جو ديدار، دمبدم آهي دائمي.

جيئن ته اسان پهرين به چئي چڪا آهيون ته سائين اعجاز شاهه ڪافي ۽ بيت جو وڏو شاعر آهي. پر ان سان گڏوگڏ ڪيترائي سهڻا غزل به سندس ڪلام ۾ موجود آهن، جيڪي تصوف جي رنگ ۾ رنگيل آهن. انهن کي ”مسلسل غزل“ چئي سگهجي ٿو. سنڌي ٻوليءَ کان علاوه پاڻ ڪيترائي اردو غزل پڻ لکيا اٿن:

هائِ ڙي ظالم، زمانا، تو ڪري پوريون ڇڏيون،
نيٺ روناڙيئي نت نيرانا، تو ڪري پوريون ڇڏيون،
سمجھ وارن سمجھي توکي، دور کان ڪيڙو سلام،
تو هنيا تن کي طعنا، تو ڪري پوريون ڇڏيون.
ڪي زنجيرن ۾ پڌاريئي، ڪي ڪرايئي دربدر،
ڪيئي ڪيئي دانه ديوانا، تو ڪري پوريون ڇڏيون.

اردو غزل ملاحظه ڪريو:

الاهي عشق سے اظہار، اویسی ہوں اویسی ہوں،
مگن مخمور متوالا، مہیسی ہوں مہیسی ہوں۔

حسن ذاتي صفاتي ڪا، شيدائي شيفتا بن ڪر،
اسي ڪے سامنے هر پل، اُپسي هون اُپسي هون۔

نه رھتا هون ميں ڪجهه پرواه، ڪسي تعزير و تهمت ڪي،
انالحق ڪيون نه ميں ڪهه دوں، آديڪي هون آديڪي هون۔

علي 'اعجاز' آپس ميں، هونءِ هيں دائمي هم دم،
صراط الدين ڪا سمجھو، سديڪي هون سديڪي هون۔

سائين اعجاز شاه ڪافي، بيت ۽ غزل کان سواءِ ڪجهه سي حرفيون پڻ لکيون، نمونو هيٺ
ڏجي ٿو:

مر۔ مساجد مندر دي وچ، ساڏي لاِ اِلَه لاِ، دم هُو الله،
وچ معخاني وسدي ويراني، هر جاءِ نور تجلبي، دم هُو الله،
ڪاشي تيرت سوئي سناول، سوئي ڪعبه الله، دم هُو الله،
فرق مٽايا فهم بتايا، عشق فثم وجه الله، دم هُو الله،
آڪي 'اعجازا' مين نه منيسان، مَليان دا مسئلا، دم هُو الله.

سائين اعجاز جي ڪلام ۾ ڪيتريون ئي فني سهڻايون پڻ آهن، پر اسين هتي انهن مان هڪ اڌ جو
ذڪر ڪريون ٿا.

تجنيس حرفي

سنڌي شاعريءَ ۾ تجنيس جو استعمال پراڻي دور کان ٿيندو رهيو آهي، پر ويهين صديءَ جي صوفي
شاعرن هن صنعت کي خوبصورتيءَ سان استعمال ڪيو. محمد فقير ڪٽياڻ، نواب ولي محمد خان لغاري
مولوي احمد ملاح ۽ ٻين شاعرن سان گڏ سائين اعجاز شاه جي شاعريءَ ۾ پڻ تجنيس جو استعمال
ڪثرت سان ٿيل آهي:

صورت سامين سناسين جي، سمايل آ سنده سيني،
دوريءَ کان درد جا ڏونهان، دڪن پيا دمبدم سيني.

لنگون لنگ پاڪ لانگو ٿيا، لڙي لنگهيا جي لالچ کان،
ڪنوتي ڪوڙ پگا ڪچ کان، 'اعجاز' عهد آميني.

اندريون قافيو

ويهين صديءَ جي صوفي شاعري ۾ اندرئين قافيني جو استعمال خوب کان خوبتر ڪيو ويو آهي. خاص طور تي محمود فقير ڪتياڻ جون گهڻيون ڪافيون اندرئين قافيني سان سينگاريل آهن. سائين اعجاز شاهه به ڪيترين ئي ڪافين کي اندرئين قافيني سان خوبصورت بنايو آهي. ان جو هڪ اڌ مثال پيش ڪجي ٿو:

حيدر پير، خيبر گير، وارث وير وسيل،
واهر واه، ٿي وي شاه، رهبر راه رسيلا.

جهڙو شان، اٿئي مان، تهڙو دان ڏي داتا،
آهيون ڏڏ، اڀري لڏ، هيٺا هڏ هيٺا،
توکان راج، سريا ڪاج، ڏچائي ڏاج ڏچيلا.

يا وري هيءَ ڪافي ڏسو:

جوڳي جاڳ، له ڪو لاڳ، ماڻ سماڳ ملڪو تي،
حاصل حال، هٿ ڪر خيال، جاه و جلال جبروتي.
غفلت غرق، تون ڪر ترڪ، تنهنجو مرڪ نه آرس،
جاڳي جيءُ، ثابت ٿيءُ، وحدت ويءُ جو وارث،
آهين ذات، بالا بات، پيغامات سان پارس،
'اعجازا' نور، تجلوطور، تو ۾ حضور هاهوتي.

حقيقي تصوف

الله تعاليٰ قرآن پاڪ جي سورت ”فرقان“ سيپارو 19، آيت 63 ۾ فرمايو: ”رحمن جا اهي ئي بندا آهن، جيڪي زمين تي اخلاق ۽ عاجزيءَ سان هلن ٿا. جاهل ماڻهو انهن کي سڏين ٿا، ڏسن ٿا ته هو سلام ڪن ٿا.“ حديث پاڪ ۾ آهي: ”جيڪو صوفين جو آواز سٻئي، انهن جي دعا تي آمين نٿو چوي ته اهو الله جل شانئه ويجهو غافلن ۾ شمار هوندو.“

مطلب ته تصوف جي معنيٰ آهي ئي قلبي صفائي، عاجزي، اخلاق، سيرت، محبت ۽ انهن سڀني تي دوئيءَ کان سواءِ عمل ڪرڻ ئي اصل ۾ تصوف آهي. قرآن پاڪ ۾ الله تعاليٰ حضرت موسيٰ ۽ حضرت خواجه خضر جن جو قصو سورة كهف ۾ بيان فرمايو آهي. هن قصي ۾ پڪل مڇيءَ جو درياءُ ۾ وڃڻ، حضرت خواجه خضر سان ملاقات ٿيڻ، پيڙيءَ کي سوراخ ڪرڻ، چوڪر کي گهٽ ۽ پت ڊاهي وري نئين سر ڏيڻ. انهن سڀني حقيقتن جو حضرت موسيٰ ۽ کي راز نه ڏيڻ ۽ خواجه خضر کي باطن جو علم (لڏني) ڏيڻ. انهيءَ سڄي قصي مان هر ڪنهن عالم عارف، اولياءَ ۽ فقير اهو نتيجو اخذ ڪيو آهي، ته ظاهري علم سان گڏوگڏ باطني علم (لڏني) به آهي، جيڪو الله پاڪ پنهنجي خاص بندين کي عطا ڪرڻ فرمائيندو آهي.

معلوم هئڻ گهرجي ته لوح محفوظ ۾ لکيل قرآن پاڪ ۽ حضرت آدم جن جي پيدا ٿيڻ کان وٺي، صوفين و احدا الاحد (هيڪڙائي) جو درس ڏنو آهي. عشاقن، عارفن، سالڪن، غوثن، قطبن ۽ فقيرن، نبين سڳورن جي پيروي ڪري روحاني پاڪائي حاصل ڪئي ۽ کين الله پاڪ علم لدني جي نعمت سان سرفراز فرمائي ٿو.

تصوف بابت الله وارن ٻن طريقن ڏانهن اشارو ڪيو آهي:

- (1) وحدت الوجود يا همء اوست، يعني سڀ هو آهي.
- (2) وحدت الشهود يا همء از اوست، يعني سڀ هن کان آهي.

شيخ محي الدين ابن العربي همء اوست طريقي جو قائل هو. سندس چوڻ هو ته ”سڀ هو آهي“. سندس ٻيو قول آهي ته ”ڪنهن وقت ٻانهو بلاشڪ رب هوندو آهي ۽ ڪنهن وقت ٻانهو هوندو آهي.“ شيخ صاحب شطحيات جي ڪري عالم سڳورن جي نزديڪ وڏو ڏوهاري آهي. حافظ ابو عبدالله وهبي ۽ علامه ابن تيميه سندس سخت مخالف هئا ۽ نهايت ئي زور شور سان عوام و خاص ۾ سندس خلاف تبليغ ڪندا رهيا ته شيخ ابن العربي جي تصنيفن کي ڪوبه مسلمان نه پڙهي. حالانڪ ابن العربي قرآن پاڪ جو هڪ تفسير 95 جلدن ۾ ڪيو ۽ ٻيو تفسير 8 جلدن ۾ ڪيو هو ۽ ان کان علاوه تصوف تي سندس ٻه ڪتاب تمام گهڻو مشهور آهن. (1) فتوحات مڪيه (2) خصوص الحكم.

امام ابن سعد يافعي، شيخ جو وڏو مداح هو سندس ڪتابن ۾ پڙهڻ جي اجازت ڏيندو هو ۽ چوندو هو ته ”جيڪي جاهل اهل طريقت جا منڪر آهن، سي کيس نٿا مڃين، جيڪو خدا جي ولين سان دشمني رکي ٿو، اهو گویا الله تعاليٰ سان عداوت رکي ٿو.“

شيخ جلال الدين سيوطي لکي ٿو: ”ابن العربي عارفن ۽ عاشقن جو مرابي آهي ۽ تنزلات جو روح آهي ۽ حضور جي قدم بقدم هلڻ وارو آهي.“

هڪ حديث قدسي ۾ آهي ته ان تحت العرش ڪنز مفتاح لسان الشعراء يعني: الله تعاليٰ فرمائي ٿو ته ”هن عرش جي هيٺان، جيڪو منهنجو مخفي راز (خزانو) آهي، ان جي چاٻي انهن شاعرن جي زبان آهي، جيڪي منهنجي وڏائي، بزرگي، نعمت شريف ۽ منهنجي پيارن جي ساراهه بيان ڪن ٿا.“

انهن پيارن برگزیده عاشقن، شاعرن، اهل دل عارفن، سچن سالڪن ۽ اوليائن ظاهري ۽ بشري ڪدورت کان صاف ٿي پاڻ ۾ حق جو جمال ۽ جلال ماڻيو. انهن ۾ ڪن ته پنهنجي پاڻ ۾ حق کي ڏسي سکر جي حالت ۾ بي ساختہ ”انا الحق“ جهڙا نعرا هنيا ۽ پنهنجي قول تي قائم پڻ رهيا.

حضرت ذوالنون مصري صوفيءَ متعلق فرمايو ته ”صوفي جڏهن ڳالهه ڪري ته ان جو بيان سندس حال جي حقيقت هجي.“ وڌيڪ فرمايائين ته ”جڏهن خاموش رهي ته ان جي خاموشي ۽ سلوڪ سندس حال کي ظاهر ڪري.“ مطلب ته جيڪڏهن ڳالهائي ته ان جي سڀ ڳالهه حق هجي ۽ جي خاموش هجي ته ان جو هر فعل فڪر هجي.

مٿئين سڄي تمهيد مان اهو ثابت ٿئي ٿو ته پاڪيزه اخلاق جو نالو تصوف آهي. جيتري قدر پاڪ اخلاق هوندا، اوتري قدر اهو صاف صوفي هوندو. پاڪيزه اخلاق جا ٻه قسم آهن: (1) الله تعاليٰ سان گڏ (2) مخلوق سان گڏ. الله تعاليٰ سان اهي اخلاق آهن، جو الله تعاليٰ جي رضا خاطر رضا، رضا ۽ قدرت تي راضي رهڻ. خلق سان گڏ اهي اخلاق آهن جو الله تعاليٰ جي رضا خاطر مخلوق جي محبت جو بار برداشت ڪرڻ. اهل الله فرمائن ٿا ته ”جتي دل هجي اتي قدم هجي، جتي قدم هجي اتي دل هجي. صوفي اهو آهي جو سواءِ الله جي ذات جي ٻيو ڪجهه نه ڏسي.“

حضرت پير سائين رشيد الدين شاهه جي ملفوظات جي نقل 302 ۾ پنهنجي فرزند، حضرت پير سيد رشد الله شاهه جن جي پيڙ تي همءِ اوست بابت وضاحت ڪيائون، فرمايائون ته ”رحمن ڪير آهي؟“ مون چيو: ”الله تعاليٰ“ وري فرمايائون: ”رزاڪ ڪير آهي؟“ مون چيو: ”الله تعاليٰ.“ وري فرمايائون: ”ڪريم ڪير آهي؟“ مون چيو: ”الله تعاليٰ.“ فرمايائون: ”مڙوئي الله تعاليٰ آهي.“ مون به چيو: ”مڙوئي الله تعاليٰ آهي. پوءِ پاڻ حضرت رشيد الدين شاهه (بيعت ڏيئي) جن فرمايو ته ”اسان کي همءِ اوست جي معنيٰ اهائي سمجهائي اٿن، يعني مڙوئي الله تعاليٰ آهي.“ سندن ڪلام جو نمونو هيٺ ڏجي ٿو:

ث- ثابت سڪ جو، جڏهن راحم رکيو راز،
ارنيءَ جو عالم ۾، عام ٿيو آواز.

ق- وان من كل شيء الا يسبح بحمده سبت وڳو ساز،
پرتئون پڪواز، لڳو ڪن ترانيءَ جو.

سورة بني اسرائيل جي آيت 44 ۾ فرمان الاهي آهي ته ”ڪا به شيءِ سندس ساراهه سان گڏ پاڪائي بيان ڪرڻ کان سواءِ نه آهي.“

هاڻي جي مٿيون فرمان لدني معنيٰ ۾ سمجهيو. اهي چون ٿا ته ڪنهن حمد ۽ ساراهه ڪرائي ۽ اهو ساراهه ڪندڙ ڪير آهي؟ حقيقت ۾ چوي به اهو ٿو ۽ چواڻي به اهو ٿو. ان جي حڪم کان سواءِ ڪڪ پن چري نٿو سگهي، ڇو ته هو ڪُل شيءِ محيط آهي. هر شيءِ سندس قبضيءَ قدرت ۾ آهي. سائين اعجاز جن به هن رمز ڏانهن اشارو ڪندي فرمائن ٿا:

ڪونه ڀانيو ٻيو ڪير، سڀ صورت ۾ ساڳيو آهيان.
پاڻ کي آئون پاڻ ٿو ڄاڻان، پاڻ ڄاڻي کان ڪهڙا پڇاڻا،
پرجهي ڪٿي ڪو پير، سڀ صورت ۾ ساڳيو آهيان.
پرت کي پنهنجو پاڻ پسايو، ڏاهه عقل کان ڏور ڏسايو،
سڪ آ منهنجو سير، سڀ صورت ۾ ساڳيو آهيان.

ساڳيوئي ساڳيو سڀ هنڌ هوندس، کات کٽي ته کٽي ڪنڌ هوندس.
 ڀل نه وجهي ڪو پير، سڀ صورت ۾ ساڳيو آهيان.
 غير 'اعجاز' کي غير ٿو ڄاڻي، مام پروڙي ته رمز پڇاڻي،
 مون ۾ اصل نه مير، سڀ صورت ۾ ساڳيو آهيان.
 وري ٻي ڪافيءَ ۾ فرمايائين:

اٿم اهو اختيار، حاڪم محڪوم، بنجي سگهان ٿو.
 اهڙيءَ طرح ٽين ڪافيءَ ۾ همءِ اوست کي ملاحظه فرمايو:
 هر جاءِ جلوا مون ڪيا، غائب به ٿي، حاضر به ٿي،
 اول به ٿي، آخر به ٿي، باطن به ٿي، ظاهر به ٿي.
 العشق واري آتورسان، اعليٰ الولا يون ڪيم،
 آدم به ٿي، حوا به ٿي، شجر به ٿي، شرر به ٿي.
 خوش خيال پنهنجي کي ڪيم، مسجد مندر معخان ۾،
 معنيٰ ڪش به ٿي، موڪي به ٿي، مومن به ٿي، ڪافر به ٿي.
 آڙهه به ٿي، گلشن به ٿي، خليل به ٿي، آذر به ٿي،
 ڪوه طور به ٿي، تجلو به ٿي، موسيٰ به ٿي، ساحر به ٿي.
 ڪئين رٿاڙيم، ڪئين ڪلايم، ڪئين ڀلايم ڪئين ملايم،
 ظالم به ٿي، سالم به ٿي، رهزن به ٿي، رهبر به ٿي.
 هر سن ۾، هر سو هر طرح، هر ڪا خبر هر هر ڏنيم،
 انبياءَ به ٿي، اولياءَ به ٿي، سالڪ به ٿي، شاعر به ٿي.
 'اعجاز' واري بيڪ ۾، پنهنجو پروڙيو پاڻ مون،
 پاڳل به ٿي، سياڻو به ٿي، بازار به ٿي، بي زر به ٿي.

حديث شريف ۾ آهي ته 'من عرفه نفسه فقد عرف ربه'، لايتحرك شيءٌ الا باذن الله'. سائين
 اعجاز فرمايو:

جنهن ۾ پاڻ اچي ته سمايو، تنهن کي ڇا ٿيون اوهين سمجهايو،
 بي گماني هن ته بوتي مان، الله پاڻ الايو،
 تنهن کي ڇا ٿيون اوهين سمجهايو.

نفس (پاڻ) کي سڃاڻڻ کان سواءِ ڪڏهن به حق کي سڃاڻي نه سگهيو. ان جو مثال هيئن آهي ته:

پاڻان وڃي پراهون، الله کي وڙولڻ،
کل جهڙي ڳالهه آهي، جيئن چوڪر ڪلهي ۽ ڳولڻ.

آدم جي نانءُ آيو، آدم ۾ پاڻءُ پانيو،
ڪنهن کي نه ڏانءُ آيو، صوفيءَ جيئن راز کولڻ.

نه ڪا عالمن خبر هيءُ، نڪا عاقلن خبر هيءُ،
ڪٿي عارفن خبر هيءُ، ته تو مون مهاندي ڏولڻ.

ووڙڻ وجود جيڪر، علم عقل جا پيڪر،
برحق چون پوءِ هر هر، 'اعجاز' وارو ڀولڻ.

عاشقن ۽ عارفن جي نظر ۽ نظارو صورت ئي آهي. اهي دل جي آئيني ۾ حق ۽ حقيقت جو مشاهدو
مائي، هر دم ديدار ۾ محو هوندا آهن:

دم کي سڃاڻج دم بدم، هڪ دم لهي تو لڪ پدم،
ڪل شيءِ مٿي تنهنجو قدم، جي راه رنديءَ سان روين.

'اعجاز' چوي اعتراف سان، دائم رهج دل صاف سان،
لعلون نه لهندين لاف سان، تون ڪرائين جيئن ٿو چوين.

آخر ۾ همءِ اوست جي هن بحث کي، سائين اعجاز جي هنن بيتن سان اختتام پذير ڪريون ٿا:

انڌن ليکي آدمي، سڄڻ ليکي سائين،
آهي ڳالهه هر ڪنهن جي، پنهنجي سمجه تائين،
سائينءَ کي جيئن پائين، آهي تيئن 'اعجاز' چئي.

انڌن ليکي آدمي، سڄڻ ليکي الله،
جنهن جو ڏسڻ جيترو، تيترو تنهن ويساه،
انڌن سڄڻ ۾ 'اعجاز' چئي، فرق اهو ئي آهي،
هن منو ڪيو ساه، هنن لاتو سانگو ساه جو.

همء اوست بابت معروف بزرگن جا چند قول

حضرت اويس ڪرني جن فرمايو: ”جنهن وقت پورو ٿئي ٿو عيش ٻانهپ جو پوءِ عيش اُن (ٻانهن) جو عيش، الله تعاليٰ جو عيش آهي.“

حضرت امام زين العابدين جن ڪي ڪنهن چيو: ”اوهان متڪبر ڇو آهيو؟ فرمايائون: ”منهنجو ٽڪر ۽ پندار هليو ويو ۽ ان جي جاءِ تي الله تعاليٰ جو ٽڪر اچي ويو.“

شيخ معروف ڪرخي چيو: ”وجود ۾ الله کان سواءِ ٻيو ڪوبه نه آهي.“

حضرت علي هڪ دفعو عروج، سڪر ۽ وحدت جي حالت ۾ هڪ خطبي ۾ فرمايو: ”مان ئي اسم الله جي کان لفظ ڏٺو ويو آهيان ۽ مان ئي الله جو جنب آهيان، جنهن ۾ توهان افراط تفريط ڪئي آهي ۽ مان ئي قلم آهيان، مان ئي لوح آهيان، مان ئي ست زمينون آهيان.“ پوءِ جڏهن اثناء خطبي ۾ عروج کان لهي نزول جي حالت ۾ آيا ۽ وحدت جي تجلي اٿي وئي ته پوءِ پاڻ معذرت ڪرڻ لڳا ۽ پنهنجي عبادت ۽ عاجزيءَ جو اظهار ڪيائون.

نافي الله مان بقا بالله ٿيڻ

جيئن ته سچن سالڪن، عارفن ۽ فقيرن جي آخري منزل بقا بالله هوندي آهي، ان مطابق پاڻ فنا ڪائڻ کان بعد هر چيز قربان ڪرڻ، باقي بيحد ۾ دم ڀرڻ ئي بقا بالله آهي.

جيئن ته هر شاعر جو ڪلام سندس شخصيت جو آئينو هوندو آهي. سائين اعجاز جي ڪلام پڙهڻ ۽ پروڙڻ کان پوءِ، اها حقيقت آشڪار ٿئي ٿي ته سائين اعجاز شاهه نه فقط فنا في الله هو بلڪ بقا بالله جهڙي عظيم منصب تي فائز هو. پاڻ جڏهن هن دنيا جي آخري ساعتن ۾ سول اسپتال حيدرآباد، گردن جي وارڊ نمبر 1 ۾ 15 جون 1998ع مطابق 19 صفر المظفر 1419 هجري بروز سومر جي، پاڻ ٻه ڪافيون چيائون، اسان مٿئين مضمون جي تصديق لاءِ انهن ئي ٻن ڪافين مان نمونو پيش ڪريون ٿا:

ايه دنيا ساري ڪنمبه الله دا، الله ڀڄڙيوال وي لوگو، الله ڀڄڙيوال،
اڀي ڪنمبي ڪون آپ هي پالي، آپ هي هي جڳ پال وي لوگو، الله ڀڄڙيوال.

آدم اولي الله دا جيوڻ، آدم اولي الله دا ٿيوڻ،
آدم اولي مرڪي جيوڻ، ويڪو الله دي چال وي لوگو، الله ڀڄڙيوال.

لوڪي الله نون ڪيا ڪيا اهڏي، لوڪي الله نون ڪيا ڪيا اهڏي،
لوڪي الله نون پيا پيا اهڏي، ’اعجاز‘ آڪي هر حال وي لوگو، الله ڀڄڙيوال.

۽ سندن ٻي آخري ڪافي هيءَ آهي:

رند ٿا رهن ٿي ماورا، دنيا جي هر فڪرات کان،
دنيا جي هر فڪرات کان، عقبي جي هر فڪرات کان.

حضور اڪرم جن فرمايو: الخلق عيال الله يعني ”جيڪا به مخلوق آهي، اها سڀ جي سڀ الله رب العزت جو عيال آهي.“

مخزن الاخلاق ۾ مولانا سبحاني لڌيانويءَ جن ”ارشادات نبوي“ جي صفحي 18 ۾ لکيو آهي ته ”لوگ خدا کي عيال ۾ ڏسڻ ۽ خدا کي زياده پيار اس کي عيال کي فائدو پهچائڻ ۽ والاه ۽“

مٿئين ڪلام ۾ لفظ ”الله“ کي ڪثرت سان استعمال ڪيو ويو آهي ۽ لفظ ”الله“ جي حقيقت ڄاڻڻ لاءِ، اسان ملفوظات ”بيعت ڏکڻي“ مان نقل 28 هٿ پيش ڪريون ٿا. پاڻ فرمايائون ته ”اڄ اسان کي الله تعاليٰ طرفان هي القا ٿيو آهي، ته ان جي معنيٰ ”مستقر بلا واسطي“ آهي. مفسر هيئن به لکن ٿا ته ”الله“ جي معنيٰ ”سڪون ۽ ثبات“ يعني آرام وٺڻ ۽ قرار وٺڻ آهي. جيئن ته قرآن پاڪ ۾ فرمان آهي:

أَلَا يَدْرِكُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ. (سورة رعد)

يعني ”خبردار! صرف الله جي ياد سان دلين کي اطمينان ۽ آرام حاصل ٿئي ٿو.“

تنهن ڪري اهو اسم شريف رکيو ويو. پاڻ وڌيڪ فرمايائون ته ”القا ٿيل معنيٰ جو اصل به اهو ئي آهي، چو ته ”مستقر بلا واسطي“ جي معنيٰ اهو پنهنجي ذات ۽ صفات ۾ پاڻي هي پاڻ ثبات ۽ قرار وٺندڙ آهي ۽ ثابت ٿيندڙ آهي.“ اهڙي طرح اعجاز سائين جن پڻ ڪلام ۾ ثابت ڪيو ته ”حي القيوم“ معنيٰ ابد ابد ”هميشه جيئرو“ ۽ قائم ڪندڙ جهانن کي. الله لفظ ۽ حي القيوم ۾ فنا ٿيڻ، اها بقا باله جي منزل آهي. سندن ڪجهه ڪلام جو حوالو ڏيون ٿا.

نذر قبول پوي هي منهنجو، گهر، سر، مال، عيال ٿو، مڃ سوال ٿو.
ڪر عجز اعجازا، سر نذر ڏيوان، چاسون، چاندي، زر زيور ڏيوان،
هر جاءِ اها خوش خبر ڏيوان، اسان وٽ اڀي سهارو نون.

ڇا ڪريان قربان هن دم، ڇا ڪريان ٻي حاضري،
جو اڳ منهنجي لائي ڪيئن، ڪيئن تو تشریف آوري.
حمد تسيحون هزارين، لک دگنا اڄ ڪيان،
گهور سڀ ارض و سما، وارا خزان اڄ ڪيان،
سر، لڄون، قربان ۽ ڪون و مڪان ڪل شيءِ وري.

بخت پنهنجي جي ڪيان، ڇو برتري آئون بيان،
اڄ نه ٿيندا ڇا ٿيو، فردا ۾ ٿيندا بل عيان،
بخت منهنجي جا مدح خوان، مهر و ماه مشتري.

هن خاڪيءَ ڇٽڙي چولي، هي ٻوليون ٿو ڪير ٻولي.
ڇا ٿو چوي ٻڌائي، ڪو گوش ته ڪن لائي،
ڇا ويٺو آ وڃائي، ڪنهن کي پيو وڙولي، ٻوليون ٿو ڪير ٻولي.

’اعجاز‘ ۽ اهو ئي حق آ، سٺ سمجھ ٿو سبق آ،
پيو ڪونه ڪو ناطق آ، الله ريءَ تو اولي، ٻوليون ٿو پاڻ ٻولي.

ڪامل فقير اهو آهي جو ظاهر توڙي باطن ۾ صاحبِ خزانه، صاحبِ تصور ۽ صاحبِ تصرف
هجي. خدا جي خلقت کي نه ستائي ۽ نه ئي رنجائي. الله تعاليٰ جي مخلوق جو بار ۽ ملامت جو بار
سر تي سهي. مال، ملڪيت ۽ زمين وغيره اعجاز سائينءَ موليٰ پاڪ جي محبت ۾ لٽائي ڇڏيا. پاڻ
الله تعاليٰ جي پيدا ڪيل هر شيءِ کي پيار ڏئي وڏو خلق ۽ اخلاق ڇڏي ويا آهن.
آخر ۾ هڪ حديث پاڪ توهان جي نظر ٿا ڪريون:

إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا يُوتُونَ وَلَكِنْ يَنْقَلِبُونَ مِنْ دَارٍ إِلَى دَارٍ.

يعني: ”بيشڪ الله تعاليٰ جا ٻانها (ولي) مرن ڪونه ٿا پر هڪ جاءِ (در) کان ٻئي در ڏانهن اچن ٿا.“

ساڳئي حديث کي حضرت شاهه عبدالطيف ڀٽائي شاعراڻي انداز ۾ هيئن بيان فرمايو:

مرڻا اڳي جي مُئا، سي مري ٿيا نه مات،
هوندا سي حيات، جيئڻان، اڳي جيءَ جيا.

صوفي صابن فقير

حرف تشڪر

سڀئي تعريفون تنهن سائينءَ کي سونهن، جنهن ”ڪُن“ چئي ڪائنات تخليق فرمائي، آسمان کي سج، چنڊ ۽ تارن سان روشن ڪيائين ۽ ڌرتيءَ کي خوبصورت گلن ۽ پوتن سان سينگارايائين ۽ لکين ڪروڙين درود سلام آقاءِ دوجهان صءَ ۽ سندن آل پاڪ تي هجن.

الله پاڪ انسان کي علم جي دولت عطا ڪري ’اشراف‘ جو القاب بخشيو. اهو علم نبين ۽ آسماني ڪتابن ذريعي اسان جي رهنمائي ڪندو رهيو آهي. نبين کان سواءِ الله پاڪ، هر دور ۾ اهڙا پاڪ روح به پيدا ڪندو رهيو آهي، جن ڪارن قلوبن کي معرفت جي نور سان منور فرمايو آهي. اهڙن عظيم انسانن مان مرشد ناحضرت محي الدين عرف سائين اعجاز شاهه به هڪ هو. پاڻ پنهنجي ڪلام ذريعي پتڪيل انسانن کي حق جو رستو ڏسيو آهي.

الله تعاليٰ جا اسان تي تمام وڏا ڪرم آهن جو بابا سائين جن جو سڄو ڪلام اسان وٽ نه فقط محفوظ آهي، پر ڇپجي عوام الناس تائين به پهچي چڪو آهي. بابا سائين جن جي سموري ڪلام کي محترم استاد صاحب ڏني ميمڻ عرف صوفي صابن فقير، نهايت خوبصورتيءَ سان ترتيب ڏئي، ’سُخن اعجاز‘ جي صورت ۾ توهان تائين پهچايو. آئون دل جي گهراين سان سندس شڪر گذار آهيان، جو پاڻ هن نيڪ ڪم ۾ اسان جو هٿ وٺايو. ان سان گڏوگڏ استاد محمد عالم لغاري ۽ نانا نظير احمد ميمڻ جا ٿورائتا آهيون، جن ’سُخن اعجاز‘ ۾ اسان سان سهڪار ڪيو.

الحمد لله ’سُخن اعجاز‘ کي ڀرپور موت ملي ۽ ٿوري ئي عرصي ۾، رسالو اٽلپ ٿي ويو ۽ اها ضرورت گهڻي عرصي کان ئي محسوس ٿي رهي هئي ته سائين جن جي ڪلام کي وري نئين سر سهيڙي، منظر عام تي آڻجي خوش قسمتيءَ سان، سائين جن جي ڪلام کي نئين رنگ ۽ ڍنگ سان ٻن ڀاڱن ۾ عنايت انٽر سهيڙي ۽ سينگاري، نظرِ ثانيءَ لاءِ منهنجي حوالي ڪيو ۽ منهنجي بغور مطالعي کان پوءِ، ڇپجڻ لاءِ ”روشنِي پبليڪيشن“ جي حوالي ڪيو. آئون عنايت انٽر ۽ محترم علي نواز گهانگهرو صاحب جو نهايت ئي ٿورائتا آهيان، جنهن سائين جن جي ڪلام کي نهايت ئي وڻندڙ سرورق سان نه فقط ڇپايو بلڪ تمام قليل عرصي ۾، هن ڪم کي تڪميل تي پهچايو، جنهن جو اجر، کيس ڏئي تعاليٰ ضرور ڏيندو. ان کان علاوه صوفي امداد فقير لغاري ۽ سائين مريد علي شاهه صاحب جو به شڪر گذار آهيان، جن پنهنجو قيمتي وقت ڪڍي، نهايت ئي خوبصورت لفظن سان بابا سائين جن کي پيٽا ڏئي اٿائون.

انشاء الله مرشد اعجاز سائين جن جي ڪلام جو ٻيو ڀاڱو به جلد از جلد توهان سڄڻن جي هٿن تائين پهچائينداسون، ٻئي ڀاڱي ۾ قرآن پاڪ جي آيتن، حديثن، تصوف جي اصطلاحن، بزرگن جي قولن ۽ ڏکين لفظن جون معنائون به ڏنيون وينديون ته جيئن سندن ڪلام جي فڪري پهلوءَ کان عام و خاص فيضياب ٿي سگهي.

فقط

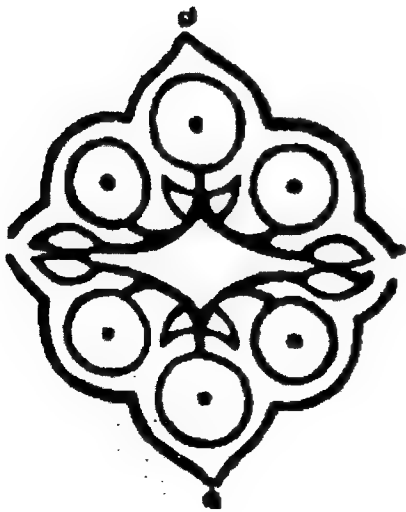
احسان مند

سيد سجاد الرسول شاهه راشدي

4 جنوري 2012ع

نيو سعيد آباد

توحيد

بيت

(1)

اسم جن الله، اوريو ويهي اول ۾،
سڀ سڻائي تنهنجي ڪري، والي سو والله،
پالڻهار جهانن جو، هو باري پيپرواه،
ناقص ڪامل تنهنجي نظر ۾، راهي ۽ پيراه،
تصرف هر تدبير تي، تنهن واحد سندو واه،
رزق به تيئن ٿو ڏي وڻي، جيئن ڏي وڻي ٿو ساه،
انسانن تي 'اعجاز' چئي، تنهنجو توه آڻاه،
تڏهن واجب آه، ساراه تنهن سبحان جي.

(2)

ساراه تنهن سبحان کي، جنهنجو سڀ فام،
باري بن بنايو، چئي قادر ”ڪُن“ ڪلام،
”لولاڪ لَمَّا خَلَقْتُ الْاَفْلَاڪ“ سيد لاءِ سر انجام،
هر دو جهان 'اعجاز' چئي، آڳي ڪيس انعام،
سو تارن ساڻ تمام، چئو چوڏهين ۽ چنڊ جيان.

(3)

وڃي ويڙهي وحدۂ جي، نمي ٿي نزديڪ،
ڪلمون چئي ڪريم تي، چئو لاحد لاشريڪ،
تون سڀن جو تحريڪ، تنهنجو تحريڪ ناه ڪو.

(4)

وڃي ويڙهي وحده جي، ٿي سلميت سان ساجد،
مڃ محمد مير کي، مجيد ۽ ماجد،
وهاب ۽ واجد، ساڳيو اٿئي سو ڏٿي.

(5)

وڃي ويڙهي وحده جي، چٽو چٽئون چٽ،
تون احد احمد تون، لات اهائي لاءِ،
پيش پرينءَ جي پٽ، عاشق ٿي 'اعجاز' چئي.

(6)

وڃي ويڙهي وحده جي، سينو ساهڻ سٽ،
هٽئون هيٺ لهي ڪري، ڪينو، ڪروڙ ڪٽ،
”اِنِي اَنَا اَن اَن“ جي، وائي پرينءَ وٽ،
تون ٿي گهٽ ۾ گهٽ، ته لڳئي رنگ ’راشدي‘ چوي.

(7)

وڃي ويڙهي وحده، احدي ڪلمون پر،
”لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّد“ چئي، چُپ چپاتي ڪر،
ڌڙئون ڌار ڌر، اُتي سر ’اعجاز‘ چئي.

(8)

وڃي ويڙهي وحده جي، ڏنم ڪونه ٻيو،
الله ئي الله ’اعجاز‘ چئي، تنهن ريءَ ڪونه ٻيو،
وهم گمان ويو، نفي ۽ اثبات سان.

(9)

اول آخر هُو، مالڪ آھ ميڙن جو،
وحدت واريءَ واٽ سان، بنڊا ٿي وهُو،
اتئي جيسين 'اعجاز' چئي، جسم جان لهو،
تہ ويل نہ وسار هڪڙي، تون واسع وحده،
ٿي سالم ۽ سَهو، حق ۾ هڪ الله جي.

(10)

حق ۾ هڪ الله جي، جائي پي سڀ جوڙ،
تنهن جي هيڪڙائيءَ ۾، اوڙ نہ پي کا اوڙ،
لهواري وهندڙي جيان، ڪر وحده ڏي ڊوڙ،
سُونهين ڪانہ صراط ۾، دليلاڻي ڊوڙ،
تون ڪر تيڏهن موڙ، آهي موڙ محمد جنهن جي.

(11)

موڙ محمد جنهن جي، محمد جو سو سر،
لا اله ۾ لڪو وهي، اِلا الله جو جر،
محمد رسول الله چئي، هيڪڙائيءَ تي هر،
ڪونهي تفاوت ٿر، عبد ۽ معبود ۾.

(12)

سوئي بصير پانءِ تون، سوئي سر سميع،
سوئي عين تعين آ، سوئي عين وسيع،
سوئي قانع قنيع آ، سوئي صانع صنيع،
سوئي محي مميت آ، سوئي متعالي مطيع،
سوئي جامع جميع، سوئي جوڙ جهان سان.

(13)

سوئي جوڙ جهان سان، سوئي سوڳاءِ،
رڪي طلب توحيدِي، تند هڻ تنمين لاءِ،
توڪل توشو توڻ ڪر، مچي مچ مچاءِ،
إلا الله جي اقرار سان، ويڇا سڀ وڃاءِ،
جيءُ هر هڪ جي جاءِ، گهڻي گهورو ڪيم ٿي.

(14)

گهڻن گهورو ڪيم ٿي، گهڻن گهورو هول،
دُئيءَ واري دائري ۾، اهو فعل قول،
آهين جنهن الله جو، تون تنمين کي ڳول،
انهيءَ لاءِ 'اعجاز' چئي، ڏس ٻُڌ ۽ ڀول،
ڪن، اڪيون، دل ڪول، تـ ماڻي ڪو مشاهدو.

(15)

جي ماڻي ڪو مشاهدو، تـ پيائي ڪڍ ٻاهر،
بحث بازي بند ڪري، هيٺون ڪر حاضر،
باطن ۽ ظاهر، پوءِ ايندءِ هڪ نظر ۾.

(16)

جي ماڻين ڪو مشاهدو، تـ پيائي ڏي ٻين،
ستون سڀ نفس جون، پيري هڻ تون ٻين،
هير هيڪڙائيءَ جي، وجهـ هيٺين ۽ اکين،
مديءَ کان موشو ڪري، چڱي رکج مَن،
تـ ظاهر ۽ باطن، پوءِ ايندءِ هڪ نظر ۾.

(17)

اندر ٻاهر هڪڙو، ٻيائيءَ ٻولي وئي،
جانيءَ جيءَ اکين ۾، جڙي جاءِ ڪئي،
ڏسڻ ڀسڻ پرينءَ جي مان، پڪي سڌ پئي،
چوان ڇا چئي، چتو چوڻ نا ٿئي.

(18)

اندر ٻاهر هڪڙو، جانب جلوي دار،
عاشقن ’اعجاز‘ چئي، ڏٺو نت نروار،
ڪري آنا الحق اقرار، تن سوريءَ سر سنباهيا.

(19)

اندر ٻاهر هڪڙو، حاضر ناظر نور،
هو ڏس جنهن جو ڏور، سو ڏوري ڏٺئون ڏيل ۾.

(20)

اندر ٻاهر آه هو، ٻيائيءَ ٻولي وئي،
عاشقن ’اعجاز‘ چئي، پڪي سڌ پئي،
انا الحق چئي، تن سوريءَ سر سنباهيا.

(21)

پن پن منجهه پرين، تن من ۾ سو نور،
پلپل ڀسڻ تنهنجو، پلپل پنهنجو پور،
هند هند حسن حبيب جو، هند هند ظهور حضور،
دلبر ناهي ڏور، دائم ڪن ڏين کان.

(22)

پن پن منجهه پرين، هند هند هوت حضور،
ڏنڌياري ڏور، پاڻان ڄاتو پرينءَ کان.

(23)

پن پن منجهه پرين، هنت هنت ياقني يار،
سپ جاءِ جانب جلوو، سپ جاءِ جانب جنسار،
هر رنگ هر هر وسي، هر رنگ وسطهار،
عشق پسايو 'اعجاز' چئي، نظارو نروار،
دلبر جو دیدار دمدم آهي دائمي.

(24)

وحدت جي واکاڻ ۾، تڪڻ طمع ڇڏ،
سرگر سان گڏ، ڪري ڪينر ڪلهي ۾.

(25)

وحدت جي واکاڻ ۾، وجهه مَ وڻي وار،
گڏ سدائين گهار، سرگر سان سمجهه تون.

(26)

وحدت جي واکاڻ ۾، توڏ، تڪبر ترڪ،
ايءَ محبتين مَرڪ، اصل آه 'اعجاز' چئي.

(27)

وحدت جي واکاڻ ۾، اوڳو ٿي مَ اُجهه،
ڪر سَوايو ڪُجهه، سيني منجهان سر ڪي.

(28)

وحدت جي واکاڻ ۾، ڪيو جنين پاڻ،
سڄڻ تئين ساڻ، هڏ نه هيڪاندو ٿئي.

(29)

وحدت جي واکاڻ ۾، ڪيو جنين ڪينو،
صاف تنين سينو، اصل نه هوندو 'اعجاز' چئي.

(30)

وحدت جي واکاڻ ۾، وڏ ڦڙي جيئن وس،
تھان پوءِ تسڪين سان، لاهه قلب تان ڪس،
گروءِ سندو ڪس، اهو اٿئي 'اعجاز' چئي.

(31)

جيڏهن ڪيڏهن تون جاني آهين جڳ ۾،
”وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ“، يعني معلوميت مون،
سڀ ۾ تنهنجون سپرين، سهسين ٿيون صفتون،
آئون نه چوان ڏون، آهين تون 'اعجاز' چئي.

(32)

ٿيڏ چڏين جي ٿيڏي، ته هيءُ هو اٿئي هيڪ،
”الانسان سري وانا سره“، نرت نظر ڪر نيڪ،
آهي اهوئي ايڪ، احديت ۾ 'اعجاز' چئي.

(33)

احديت ۾ 'اعجاز' چئي، هر جاءِ ڄاڻج حق،
رندي ريت رسم جو، ساري سک سبق،
اندر مان احمق، تڙي ڪي تحليل سان.

(34)

تڙي ڪي تحليل سان، آذر عزازيل،
ته نيٽن کان نيٽو پسين، جت ڪت رب جليل،
قلب منجم قنديل، ڪر روشن ربوبيت جو.

(35)

حقيقت ۾ هيڪ ٿيو، مرشد ۽ مريد،
معنيٰ آهي مزيد، اُلتِي هن اسرار جي.

(36)

ڪر روشن ربوبيت جو، ڏيئو رات و ڏينهن،
هٿج نعرو حق جو، نرتئون منجهان نينهن،
گذر ۽ شينهن، حقيقت ۾ هيڪ ٿيا.

(37)

حقيقت ۾ هيڪ ٿيو، صياد ۽ صيد،
بي رنگ جي بازيءَ جو، باطن آهي پيد،
وَر نه لهي ويد، اُلتِي هن اسرار جو.

(38)

حقيقت ۾ هيڪ ٿيو، محيٰ ۽ مميت،
”عليٰ ڪُل شيءٍ مُحِيطٌ“، هادي آهي حق جو.

(39)

حقيقت ۾ هيڪ ٿيو، آدم ۽ الله،
”آنا احمد“ بلا ميمي، آهي پاڻ گواه،
ويجو وٽي ناه، پورا پُلج ڪيم ڪي.

(40)

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ سَوِيٌّ
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، ڪونهي تنهن ريءَ ڪوئي،
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، هادي هر دوئي،
دليئون دلجوئي، انهيءَ ڪئي ’اعجاز‘ چئي.

ڪافيون

جو ”ليسَ گمڻلہ“ آهي، پرين سو آپسڻ جهڙو،
بنا ڪنهن مرد ڪامل جي، نه آ پئي ڪي ڏسڻ جهڙو.

چوان آئون ڪيئن آهي ڪهڙو، ڏٺس جنهن جيئن تنهن سان تهڙو،
اصل کان ئي اصل اهڙو، دليون ڪلندي ڪسڻ جهڙو.

ڪٿي محبوب سو پيارو، ڪٿي عاشق آنا وارو،
ڪٿي نيڙو ڪٿي نيارو، ڪٿي گهرو گسڻ جهڙو.

سوئي مشرق سوئي مغرب، سوئي ”انحن اقرب“،
سوئي رهبر سندن سو رب، سوئي جت ڪٿ وسڻ جهڙو.

لالڻ جي لڪ لقا ڪي ڪو، ماڻيندو بن بقا ڪي ڪو،
’اعجاز‘ ارتقا ڪي ڪو، رسي عاشق رسڻ جهڙو.

مالڪ مولِي هادي الله، پاڻ ٿو ڄاڻي پنهنجي قدرت.

ڇالاءِ ٿي آدم داڻو کاڌائين، ڇالاءِ ٿي يوسف آئينو ڏنائين،
ڇالاءِ ٿي موسي وري به سڳيائين، سبق خضري صبر ساڃاهه.

ابراهيم ٿي آڙاهه ٿي آيو، عيسيٰ ٿي بي ولد ڄايو،
يونس ٿي شڪم ماهي وسايو، ڪير هو مجرم ڪير گناهه.

أحد منجهان ٿي سڏيئين احمد، بات اها آهي بالا بيحد،
پاڻ ٿي حميد هو، ڪيائين ڪنهنجو ٿي حمد، وررڪيائين وڏو ات واھه.

’اعجاز‘ عليٰ ٿي جلال وارو، ملحدن تي ڪيائين مارو،
شاهه حسين^۴ ٿي سورهيه سوپارو، سجدي ۾ ڏنائين سر ۽ ساهه.

هم ساٺ آهي هر رنگ ۾ هو، هن سر ۾ هو، هن سُنڱ ۾ هو.

وحدت ۾ هو، ڪثرت ۾ هو، ماتم ۾ هو، مُسرت ۾ هو،
جوانن واري جنگ ۾ هو.

مومن ۾ هو، ڪافر ۾ هو، مسجد ۾ هو، مندر ۾ هو،
مُلين مشائخ ملنگ ۾ هو.

وڻ ٿڻ واهڻ واديءَ ۾ هو، شور شغل شمع شاديءَ ۾ هو،
روه جبل جهر جهنگ ۾ هو.

ساز آواز سرگم ۾ هو، تانُ تراني ترنم ۾ هو،
اُپنگ چنگ مِرڌنگ ۾ هو.

حُسن حسين حرڪت ۾ هو، ناز نياز نراڪت ۾ هو،
زُلفن جي وَر ونگ ۾ هو.

آحد منجهان ٿي احمد آيو، سر ’اعجاز‘ ٿيس سجايو،
رنگ ۾ رهي بيرنگ ۾ هو.

هميشه حمد ۾ هوندا، حقيقي حال جا طالب،
خُمر خاصي خُماريا سي، خُدائي خيال جا طالب.

نَفِيءَ جي سير مان نڪري، ويا اثبات ڏي اُسري،
نسنگ نروار ٿيا نِسري، عجب احوال جا طالب.

ڄاڻو سڀ ڄاڻ ڄاڻن ٿا، تندو پيو ڪين ٿاڻن ٿا،
عجب احوال آڻن ٿا، اُمر اعمال جا طالب.

بره جو بار چايو جَن، اناالحق گيت ڳايو تِن،
اُتاهون عشق آيو آڻن، ناهن اڄ ڪالم جا طالب.

مشاهدي واريءَ محفل جو، مزو ماڻيو مري جيءَ جَن،
مَهيسي مرد سي ماهر، نه ٿيندا مال جا طالب.

مُلاقي روز محشر ۾، سيئي محبوب سان ٿيندا،
جيڪي هوندا محبت جي، ذري مٿقال جا طالب.

گهمي هند سنڌ هر پارا، ڏنم 'اعجاز' سڪ وارا،
وڏي هٿا مرتبي وارا، عليءَ جي آل جا طالب.

هتي آئين پلي آئين، ڀلا چئو ڇو لڪي آئين،
انهيءَ اسرار جي سڌ ڏي، عدم ۾ ڪيئن لڪي آئين.

غلاميءَ جي غلافن ۾، طبل شاهي طوافن ۾،
ڪشالن ڪوه ڪافن ۾، ڪنهنجي ڪارڻ سڪي آئين.

چڙهي تون تخت کي تڙتئون، پُچائي رَنگپور پرتئون،
نياز و ناز سان ڀرتئون، ڪهڙي چاهئون چڪي آئين.

ڪٿورا نيٺ ڪج ڪالا، اهي بڻجيون اهي ڀالا،
هڻي ڪيئن مست متوالا، عجب چالا سڪي آئين.

مجيئو 'اعجاز' مڃڻ جي لاءِ، ڀر ۾ جسمي پڇڻ جي لاءِ،
وري واپس وڃڻ جي لاءِ، ڪري ٻولي پڪي آئين.

اسين جهڙن گذارن ۾، اسان جي تار تون هين تون،
خزائن ۾ بهارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

بحر، بر، بن، بيابانن، خلاصن خوش خيabanن،
ارم جهڙن نظارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

حسينن کي قبيحن ۾، حبيبن کي رقيبن ۾،
هجون جن جي پيارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

جيڪا موسم اچي سامهون، انهيءَ کي ڏيون ٿا هي نامون،
اونهارن ۾ سيارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

اسين ڏک سک ۾ هڪ جهڙا، اسين اڄ بک ۾ هڪ جهڙا،
ڏڪارن ۽ سُڪارن ۾، اسين جي تار تون ٿي تون.

جُهڙن جمولن تنن کاڙهن، گهيڙن گهارن چڪڻ چاڙهن،
اونهن غارن اندارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

اسان جو دم قدم آ شُد، اسان جي حال تي شاهد،
اورارن ۾ پرارن ۾، اسان جو تار تون هين تون.

روزن ۾ چئين جي عيدن ۾، غمن دردن شديدن ۾،
گلن چئين جي خارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

اسين توڙي حُمارن ۾، عجب عيشي قرارن ۾،
نگارن ماه پارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

اسان جي جهات هر خاني، خدا جي ذات هر خاني،
اسين دم دم دیدارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

ڪثر ڪس جي خبر ڪانهي، انهيءَ پاسي نظر ڪانهي،
ڪئن ڪاسن خرارن ۾، اسين جي تار تون هين تون.

وساريون يار ڪي ڪو دم، ڪفر ۾ غار ٿيون سو دم،
انهيءَ آهيون اوتارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

اسان جي تار اثباتي، چوي 'اعجاز' آ ذاتي،
مڃيل منصور پارن ۾، اسان جي تار تون هين تون.

واه مولِي سائين، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

اِبتو واهين سبتو واهين، ڪُپتِيو واهين سَپتِيو واهين،
تنهنجي اڳيان نه ڪنهن جي ناه، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

اڪڙو واهين جي مڪڙو واهين، ڏٻو واهين جي چڪڙو واهين،
تو کي سونهين تنهنجي صلاح، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

اُڃ سان واهين جي بک سان واهين، اوسر لائي جي سُڪ سان واهين،
تو هٿ هادي سڀئي ساه، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

وَهُو به واهين جڙا به واهين، چوٽا به واهين ٻڙا به واهين،
تو کي آهي اها آگاه، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

ڏاڻي به واهين ساڻي به واهين، ٿاڻي به واهين جي لائي به واهين،
ڪُل سوڌي مٽي تنهنجي نگاه، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

‘اعجاز’ چوي منهنجو وهڻ چاهي، آئون ته وهان ٿو توکي نگاهي،
ڪيئن نه چرخو چلائين ٿو هرگاه، جيئن جنهن کي واهين، تيئن سو وهي ٿو.

- اول آخر نُور مُقرب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، ظاهر باطن ونحن اقرب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.
- غائب حاضر، قائم قادر، مشرق توژي مغرب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.
- قانع مانع، ثاب صانع، نافع رافع هڪڙو ئي رب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.
- هر رنگ اولي، ٻوليون ٻولي، ڪڏهن مُلون ڪڏهن مُطرب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.
- هند، سنڌ، ايران، ڪابل، ڪنعان، يورپ، يونان، يثرب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.
- هر راز، انهيءَ جو 'اعجاز'، انهيءَ جو معخارو رندي مشرب، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ.

ڪر خيال ختم پيا لڪَ ۾ تون، وڃ پيهي الله اَلڪَ ۾ تون.

ريءَ الله جي نا ڪجهه ناهي، جيڪي آهي اهوئي آهي،
پاءِ تنهن کي هر مک ۾ تون.

ڪام ڪروڙ ڪينو ڪٿي ڇڏ، موھ ممت کان منهن مٽي ڇڏ،
بجھ نه پيا ئي ۽ پڪَ ۾ تون.

واندا الاهي عشق سان واڳج، جُڳ جُڳ جيئڻ لاءِ جاڳي جاڳج،
پڻ نه پرائي پرک ۾ تون.

لاءِ 'اعجاز' لاهوتي لولي، لا اِلَهَ اِلا هُوَ هُوَ ٻولي،
نت سدا ڏک سک ۾ تون.

جيڪو دليون لٽي ٿو لٽير، ڪر تون صحي سو، پر ۾ پهتي سو.

نالو انهيءَ جو رنگي آهي، بي انت بازيگر انگي آهي، سڀ ۾ سندس سِر سِر،
ڪر تون صحي سو، پر ۾ پهتي سو.

جنهن جو مُلڪ مڪان نه هڪڙو، پار پتو رند نشان هڪڙو،
هڪڙو سندس منهن نه پير، ڪر تون صحي سو، پر ۾ پهتي سو.

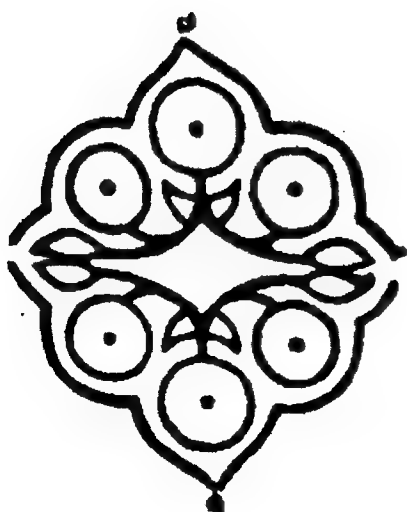
لامڪاني لاريب سوئي، حاضر غائب بي عيب سوئي،
قند نه وٽس ڪو ڦير، ڪر تون صحي سو، پر ۾ پهتي سو.

ڏسڻ وارن ڏي هو به ڏسي پيو، حال محرم ٿيو خوب هسي پيو،
من جو مٿائي مير، ڪر تون صحي سو، پر ۾ پهتي سو.

نڪ اڪيون سِر صورت رکي ٿو، لوڪ اڃان تنهن کي ڪين لکي ٿو،
اهو به 'اعجاز' ڏس انڌير، ڪر تون صحي سو، پر ۾ پهتي سو.

شانِ رسول

صلی علیہ وسلم

ڪافيون

اوهين ڪا نظر فرمايو، خُدارا خاتم الانبياء،
خطائون درگذر ڀانيو، خدارا خاتم الانبياء.

اوهان جو درخدا جو در، خدا جو در اوهان جو در،
بيگانه در نه ٽڪرايو، خدارا خاتم الانبياء.

اگها عاصي اڙيا عاجز، ڏيهان تڙيل ڏکيا ڏٽڙيل،
پورا ڀليل سڳر لايو، خدارا خاتم الانبياء.

نگاه ڪرم سان آقا، ڪريو آسان مشڪل سڀ،
اوسيئڙن ۾ نه اُلجهايو، خدارا خاتم الانبياء.

مونجهارا غم زماني جا، توڙي دارالبقا وارا،
ميٽي ڪُل مُنھڙو مرڪايو، خدارا خاتم الانبياء.

اسان جو سوال نيارو آ، اسان مان ئي اسان کي ڏيو،
سيني وارو ته سرمايو، خدارا خاتم الانبياء.

گناهن جي سياهيءَ کان، سڄي دامن سياهه آهي،
اُجاريون ڪيئن سو سمجهايو، خدا را خاتم الانبياء.

نڪارن ناقصن جي هٿ، اوهان ريءَ ڪا پوا ڪانهي،
اوهين سڏ تن جا اوناڻيو، خدا را خاتم الانبياء.

نڪي زرمال گهرجي سون، نه ڪا ناداري گهرجي سون،
پنهني ذلتن کان ڇڏرايو، خدا را خاتم الانبياء.

اوهان جي پاسباني سان، اسان جي سنڌ سائي آ،
مٿان تنهن مهر برسايو، خدا را خاتم الانبياء.

وَ اَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ، ڪيو هي قول قرآني،
نه هن سائل تي ڏرمايو، خدا را خاتم الانبياء.

اوهين مولجي اوهين ملجا، اوهين مختار ڪُل آهيو،
اوهين 'اعجاز' برسايو، خدا را خاتم الانبياء.

مديني جو منظر شهر الله الله، انهيءَ ملڪ جو هر بشر الله الله.

- اتي واري هلچا جهڪيل ڪنڌ نظرون، ذڪر هر زبان تي شڪر الله الله.
- اتي واريون شامون اتي واريون صُبحون، اتي واريون گهڙيون گذر الله الله.
- عطر اوتون ڏي اُت اُپارا اچن ڪئين، جِنا مُشڪ موتيو غنبر الله الله.
- سي ماڙيون سي چاڙهيون گهڙيون چونڪ غنچ، سي شاخون شجر با ٿمر الله الله.
- وٺي قلب اُتِ ٿو صفت بيخوديءَ جي، وڃي جَرس جيئن ٿو جگر الله الله.
- ڪروڙن لکن جون وڃڻ سان، اتي سڀ خطائون ٿين درگذر الله الله.
- ماڻهون جَنَ ملائڪ چمن مڙيو چاهئون، گنبد سبز آطهر جو در الله الله.
- لڳو رنگ اُتي جو انهن عاشقن کي، عُمَر پَر ڪيو جن صبر الله الله.
- انهيءَ پار جي سِڪَ ۽ سعيو سجايو، انهيءَ پار وارو سفر الله الله.
- اُهي واديون نهرون اهي دشت صحرا، اهي چشما پاڻي اوڪر الله الله.
- اُهي جبل جهرنا اهي غار جايون، اهي ٿاڪ بينڪ ٿوهر الله الله.
- پسي اِيءَ نظارو مٿس رشڪ ڪن ٿا، مهرو ماه ڪامل بدر الله الله.
- سُنبل سَرُو نرگس صنوبر هزارا، نخل ناز ڪن ڪڍيو ڪر الله الله.
- حرم بيت حُجرا صحن صاف اُجرا، سونهن پيا سي سر بسر الله الله.
- مديني مڪي جا مَنور منارا، مٿان تن جي چانيل اُٻر الله الله.
- انهيءَ ڏيهه پسڻ لاءِ ٿا هر سال ڪئين ڪن، صدق ساهه سِر زَر زيور الله الله.
- اگهن مَن ڪي 'اعجاز' منهنجون به آهن، پسان ملڪ سو در سڳر الله الله.

مئي مُربي موهيو عربي، مُلڪ ملڪوت وارن کي،
عجب شعلا نظر آيا، اُتي جَبَروت وارن کي.

گليون ديدار جون دريون، خُورون پريون ٿيون چريون،
تَجليون تاب تڪ پريون، لڳيون لاهوت وارن کي.

جنت فردوس جون جايون، گهمي محبوب سڀ گهايون،
حضورِ حال جون لايون، هُونگون هاهوت وارن کي.

نعرا نينهن جا لڳا نيارا، عيان اسرار ٿيا سارا،
اُتان بخرا بره وارا، مليا باهوت وارن کي.

ڪما حق سير قوسيني، ڪيو سردار ڪونيني،
رنديءَ جي راز رنگ ريني، نايو ناسوت وارن کي.

سيد سرتاج وحدت جو، صاحب 'اعجاز' صمديت جو،
لاڻي ٿو رنگ معرفت جو، صبرِ اُبابوت وارن کي.

اچي آسان مُشڪل ڪر، حبيبِ ڪبريا هادي.

رحمت للعالمين سر تون، نبي روح الامين سر تون،
شفيع المذنبين سر تون، تنهنجي هر ڪنهن تي امدادي.

ڪنا ڪوجها تنهنجا آهيون، وڃي پي درنقا دانهيون،
آميدون ڪينڪي لاهيون، آهيون لءِ فيض فريادي.

برابر آهيون بي سمر، ڏوهاري ڏاڍا ڏڏ ڏڀرا،
اسان جا قلب ڪر اجرا، وهائي نور جي وادي.

ڏي بيواهن ڪي پرواسو، دمام داد دلاسو،
آهي 'اعجاز' آرداسو، ٿين ويرانا آبادي.

قائمِ قدسي ڪلاه، سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي،
لولاڪ لَمَا گواه، سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

آنا احمد سمجھ اشارو، چئي ٿو آهيان الله،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

مُرع جامون تاج مُبارڪ، وهوا جلوهو جاه،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

لا تَدْرِگُه آل چئي ته لڪو آ، صورت آدم ۾ واه،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

ڪين ڏسي اهو ڪڏهن نظارو، ڪو نظر جو ڪوتاه،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

سير ڪرڻ لاءِ سهڻل سائين، ٺاهي آيو ڪهڙو ٺاه،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

حُسن جو ساڻس هر هميشه، سلح سامان سپاه،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

عشق 'اعجازا' عاشقن کي، ملي ڪيائين مباح،
سڄڻ سِر ڪلنگي ڪلنگي.

مِٺا محبوب مولِي جا، اوهان کي هيءَ صدا آهي،
ناڪامن ناقصن تي نٿي، ڪرم ڪامل ڪريو ڪاهي.

اوهين آهيو شاهه شافي، اوهان جو اسم آ ڪافي،
اوهين هِت هِت ڏيندو معافي، اوهان ريءَ ڪا پوا ناهي.

اسان جا ڪئي ڪمائي آ، اوهان کي روشنائي آ،
عمر گذري اجائي آ، گناهن ۾ گاهي گاهي.

ڪريو عاصين مٿي مروت، سڀاجها پاڄهه ۽ شفقت،
هلايو اهڙي ڪا حڪمت، امارو نفس ساڃاهي.

وٺي ”لاتقنطوا“ وارو، سهارو آسرو چارو،
سليو سون حال سڀ سارو، چڏيو رڻ ڪيم ڪي راهي.

اجابت ٿئي عنايت ٿئي، هدايت ٿئي حمايت ٿئي،
حاصل ڪو حال حق جو ٿئي، ائين ’اعجاز‘ ٿو چاهي.

رَسُولُ اللَّهِ جَهَّزُوا رَهْبِرَ، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو،
سيد جو هم قدم همسر، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

شَفِيعُ الْمَذْنِبِينَ ٿيندو، برابر ڏينهن محشر جي،
سوئي آ صاحبِ ڪوثر، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

إِمَامُ الْمُرْسَلِينَ آهي، منو مُرَبِّي أُمِّي عربي،
احمد ڄام جان اطهر، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

هَلِي جِئَن هَاشِمِي هَر هَر، لڏيون سارون سقيمن جون،
يتيمن جو ائين ياوَر، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

”لَوَاءُ الْحَمْد“ جو حاصل، سدائين داد گر سڀ جو،
اهڙو عادل دنيا اندر، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

كَلَامُ اللَّهِ نَازِلٌ شُد، اُمم جي شان ۾ يارو،
وڌي اُن کان پلو برتر، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

لَكِنَّ احسان لڪ لائق، ڪيئين ‘اعجاز’ لاغر تي،
منهنجو محب سو منور، نڪو پيو ٿيو نڪي ٿيندو.

نظر آيون آيون هُو پاڪ نيلون، اگهيون در عجيبن آهون آپيلون.

اُڪنڊ سڪ کي آهي لکين ڪوھ لحظو، جھوٽي عشق سان پُڄي ڪو نہ پھ ڪو،
انهيءَ پور توڙيون، زنجيرون ڪئين ڏيلون.

لتو پنڌ پيرن تان معافي منزلون ٿيون، مُرادون بہ پوريون من گھريون ٿيون،
وڪان ويجهيون پانيان، سهل سڀ سبيلون.

هتي ڪولي هلندا جي دل واريون ديدون، هتي تن لاءِ حج آ هتي تن لاءِ عيدون،
مبارڪ جا مُستحق، اُهي بي دليلون

ڏسڻ هن اکين کي اهو نت ڏنائون، ڪرم پاڄم 'اعجاز' ڪوڄمن تي ڪيائون،
حاصل حال ٿيڙن چڻيون قالون ڦيلون.

وهو عربي ربي دا جلوا جملڪ، جنهن دي ڪيتي ٿي ڳيا فرش فلڪ.

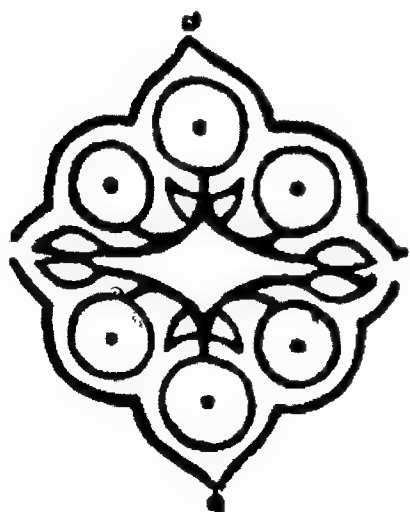
جڏان آدم وچ اهو نور آيا، تڏان ملڪان تي سجدا أمور آيا،
پڇي هر جاء ڪريندا ظهور آيا، پاڪي برقا بشر دا پوش دلڪ.

سر ميم دا شمشاه پڌا، لولاڪ لاما دا لقب لڌا،
ڪل نبیان ڪنون دم قدم وڌا، معراج ڪيتس هر پلڪ پلڪ.

هي پاڪ سو پيارا سراپا حق، انوار اپارا سراپا حق،
تنهن دا حسن نظارا سراپا حق، قربان آهين تون حور و ملڪ.

لڳا عشق چنمان ڪون عربي دا، مٺي مدني محمد مربي دا،
لڳا طعنا اُنهان تون بي قربي دا، آڪان مقرب 'اعجازا' تنهان قيام تلڪ.

شان
علي

بيت

(1)

صوفيء واري سُنڱ جو، عليءَ پير امام،
هاديءَ حيدر شاه جو، گودڙيو ڪُل غلام،
”مَن عرف نفسه فقد عرف ربه“ قائم قول ڪلام،
تسليم ڪيو طالبن، تنهن کي تر تمام،
سجدو ۽ سلام، سونهي در سيد جي.

(2)

صوفين واري سُنڱ جو، عليءَ پير اڳواڻ،
سلسلي صوفين جو، سيد آ سرواڻ،
پيارين پرت وندن کي، مٿي سندو مهران،
سلي سر سلوني جو، پڌر ڪيائين پاڻ،
خاص اهو اُهڃاڻ، امامت جو ’اعجاز‘ چئي.

(3)

صوفين جي سُنڱ جو، آقا عليءَ پير،
لائق ستائش سو، لائق توقير،
دُنڱ پياريو دُرس ڪري، دليون دستگير،
فائز تنهنجي فياضيءَ سان، فالم هي فقير،
”من طلب شيءٍ جد وجد“ سخن سندس سڌير،
سيد سندو سير، مدد محتاجن جي.

(4)

صوفين واري سَنگ جو، علي^۳ پير آقا،
عشق جا 'اعجاز' چئي، ڏيکارين ڏاڪا،
فرض ڪيائين فقيرن تي، فقر ۽ فاقا،
”آنا مدينۃ العلم و عليٰ بابها“ چيو عربي پاڪ آ،
نانگا ملنگ نوازين، عارف عشاڻا،
نينهن سر ناکا، تڏهن واجب ٿيا تنهن وير جا.

(5)

صوفين واري سَنگ جو، آ سرگروه علي^۴،
رهبر سو رحمان جي، راسخ راه ڳلي،
تصوفيت جي تنهن وٽان، هر دم وات هلي،
لڏنيءَ جي لقاء جو، واقف ويڙ وٺي،
ڪونه رهيو ڪو تنهن کان، راز خفي جلي،
انهيءَ در 'اعجاز' چئي، جهولي جنهن جهلي،
پُراڻ پُر ملي، تنهن کي سا ترت ٿي.

(6)

آجهي علي^۵ شاه جي، عاجز جي آيا،
پڙ پوٽا انهن جا، ڍول پرين ڍايا،
پارس پهرايا، تن کي پوت پريت جا.

(7)

آجهي علي^۶ شاه جي، آءُ ته لهين مان،
جوئي مڱندين سوئي لهندين، دران تنهنجي دان،
عين اليقين 'اعجاز' چئي، سيد سر سبحان،
اتئي جي ايمان، ته ڊيک نه پيا در مڱڻا.

ڪافيون

جن کي عشق آهي پنجن تن پاڪ جو، تن کي خوف ڪهڙو قبر خاڪ جو،
اهو ڪيو اعتبار، انهيءَ در جا پينار، هوندا باغ بهار، ساري سڀ ڄمار.

آدم صفي الله، موسيٰ ڪليم الله، ابراهيم خليل الله، عيسيٰ روح الله،
سانڍي سوز صاحب لولاڪ جو، پاتئون انعام عبدي املاڪ جو.

عاشق عالم، سالڪ سالم، فاتح قالم، معارف معلم،
اتان سبق سکيا اخلاق جو، اعليٰ علم عقل ادراڪ جو.

عدني، عرفاتي، مصري، گجراتي، هندي، هراتي، سنڌي، سواتي،
پڙهي پنو ڏسو الهاڪ جو، ڪم ناهي ڊاڙ پٽاڪ جو.

ڳاءِ 'اعجاز' ڳوٺ پنجن جا، هر دم هر جاءِ تن هنجن جا،
اهي ڪڪر آهن هن ڪاڪ جو، ڪندا غور سي سڀ غمناڪ جو.

مولي تون مولِي، تون مولِي تون مولِي،
عليٰ نام تَنهنجو، لاهين تون اولاً.

بشر جي اولي ۾ آئين برابر، مگر آهين سر تون اِلاهي سراسر،
سُڃاڻي ويا توکي هي تنهنجا ڏناگر، وهم غم ويڙا پڳا پو پولا.

مهر دار تنهنجا ملڪ جن ماڻهو، ڳائيندا ويا ڪئين تنهنجا ڳڻ ڳاڻو،
حقانو تون هادي، حاذق حال ڄاڻو، اسين آهيون تنهنجي گولن جا گولا.

پريندي ڏٺو جن تنهنجو در اچي، پياريني تني کي سڏي سرڪ سچي،
مري ٿيا سي منصور مهل ۾ مچي، پين قرب تنهنجي جا قابو ڪڙولا.

هلياسون هاڻوت ڏي حيدر جي حڪم سان، اٿئون عشق 'اعجازا' انهي جي اسم سان،
رنگي روح چڏيئين رندي ريت رسم سان، لنگهياسون لڙ لهر يون جهڪون جهڙ جهولا.

هر هر گداگر آهيان، حيدر حسينڄ جو،
پينو پياسي پينار، پچري پاڪ چمڄ جو.

ڪنگڄ ڪولابو ڪنڌ ۾، ڪنڻو ڪستو ڪين لاهيان،
هڪ عشق اندر ۾ انگ تي، آلفي پرت منجهان پيو پايان،
شاهه نجف ڏي ڪاهيان، اٿم تانگهو تنهن پيئڄ جو.

گودڙيو آهين گولو تن جو، هل لانگوتيا لاهوت،
تُرت طمع کي ترڪ ڏيئي، تون ڪر نفي نابود،
تنهنجو پنج ڪٽي آ قوت، هاڻي هوڪو ڏي هلڄ جو.

خُر وانگر ٿي خُر حقيقي، ڪر ڪليجو قربان،
نانگو ٿي تون ڪڻ نقارو، چوڪي ڏي تنهن چوگان،
‘اعجاز’ ! عليءَ کان دان، گهر تون محب ملڄ جو.

جنهنجو مولائي علي^۴ سان پيار نه آ، تنهنجي ڪلمي تي اعتبار نه آ.

علي^۴ آھل خدا، علي^۴ آھل شفا، علي^۴ آھل سخا، علي^۴ آھل وفا،
ڪئي جنهن به صدا، علي^۴ در ٿي گدا، اهو خالي ڪڏهن ويو يار نه آ.

جنهن کي پياس پنجن جي هوندي گهڻي، تنهن کي محشر ۾ مريهندو ڏٺي،
جيڪو منڪر ٿيندو سمجهي سٽي، سو چئبو حلالِي پار نه آ.

منهنجي شير جلي جهڙو پيو ڪو ڏس اهڙو بانڪو بهادر ٿيو ڪو ڏس،
سواءِ حيدر خيبر ڪنهن کٽيو ڏس جتي آهي علي^۴ اُتي هار نه آ.

جهلي دامن جنهن به حيدر جي اچي، رنگي رنگ ۾ ويو هٿ هٿ سو رچي،
اها ڳالھ ’اعجازا‘ آهي سچي، هن ۾ ذات ڌرو ڦير ڦار نه آ.

- يا علي* مُشڪل ڪُشائي ڪر اچي، رَهَ رُلين جي رهنمائي ڪر اچي،
 حق رسيدا حق رسائي ڪر اچي، بيواهن جي واھ ڪائي ڪر اچي.
- حق ۽ باطل جي وچان، پئي سيڏا، صِف شڪن ٿي سڀ صفائي ڪر اچي.
 - تون سلُونِي سِر سليندڙ سر ربي، فاش اچ هي ڳجهه ڳجهائي ڪر اچي.
 - تون ولهن جو واهرو ملجا مولِي، عاجزن اڙين جي آجائي ڪر اچي.
 - تَنهنجا توکي ئي سڏيندا جابجا، سڏ سڻي تن جي سڻائي ڪر اچي.
 - نابرن جو تو مٿي آ ننگ ننگي، بد بُرن سان تون ڀلائي ڪر اچي.
 - نام تَنهنجي سان اڃان ’اعجاز‘ چئي، ڇو حسد آهي اچائي ڪر اچي.

- دل علي المرتضيٰ جي ڳالھ ڪر، شهنشاهه شير خدا جي ڳالھ ڪر، هادي حيدر حق نما جي ڳالھ ڪر، مومن جي مھ لقا جي ڳالھ ڪر.
- صد سلامن سان صلواتون پڙهي، پوءِ وصييءَ مُصطفيٰ جي ڳالھ ڪر.
- شان ۾ جنهن جي ٿي نازل ھل آئي، تنهن بھادر بي بھ جي ڳالھ ڪر.
- پيا پين جي ڪن ڀلي پر تون سدا، ساڻئي ڪوٽر ڪفي جي ڳالھ ڪر.
- دم اٿئي جيسين تہ تيسين دمبدم، جابجا مشڪل ڪشا جي ڳالھ ڪر.
- سڀ طريقن سلسلن جي مور منڍ، پر پُريائتي پيشوا جي ڳالھ ڪر.
- لافتيٰ اِلا علي^۶ لاسيف چئي، فاتح خير فتيٰ جي ڳالھ ڪر.
- مُشڪ عطر سان ملي هر هر دهن، تون محمد^۷ جي مولئي جي ڳالھ ڪر.
- با ادب ٿي نياز نثرت عجز سان، زُھرا جي شوهرِ باوفا جي ڳالھ ڪر.
- بوالحسن^۸ بابُ العلم پدر حسين^۹، صفِ شڪن صفر صفا جي ڳالھ ڪر.
- نت نوازيا ناتوان 'اعجاز' جنهن، سربسر تنهنجي سخا جي ڳالھ ڪر.

اسان جو ته ساقِي عليؑ آ عليؑ آ،
ڏيندو پَتِ عَشَاقِي عليؑ آ عليؑ آ.

ڪلا دار ڪامل ڪما حق ڪلالي،
قائم سِرِ قدسي، ڪده ور ڪمالي،
موڪي مد ميثَاقِي عليؑ آ عليؑ آ.

سُھڻي سانگ سونھاري سبحاني سِر سان،
ببر خير پيالي فياضي نظر سان،
مٽيءَ تي مُلاقِي عليؑ آ عليؑ آ.

سيد جي سَري وٽ مٿا مٽي ڪشن جا،
سوين سُنڱ ميڙا ستا مٽي ڪشن جا،
سندن يار ياقِي عليؑ آ عليؑ آ.

رُومي، شمس، منصور، قلندر، بلاول،
بُلا شاهه پٺاڻي سچل مصري بيدل،
سپن وٽ اوطَاقِي عليؑ آ عليؑ آ.

دارون درماندن جو عليؑ دست در آ،
اهوئي 'اعجاز' قَسِيمُ الكوثر آ،
بقا بِاللّٰه باقي عليؑ آ عليؑ آ.

اسان جو شاه تان حيدر، سر سُبْحان ٿي آيو،
سُخا واري صفت ۾ سو، سُنھن سلطان ٿي آيو.

شهنشاه شير شُجاعت لاءِ، اول آخر امامت لاءِ،
مُصافحہ ميل محبت لاءِ، يَدِ يزدان ٿي آيو.

مُحقق مُک مغان ماهر، طبعي فطري، تقوي ظاهر،
اصل باطن توڙي ظاهر، لالڻ لائڻ ٿي آيو.

علي گر پير ملڪن جو، سونهون فرشن فلڪن جو،
واقف سر سير و نحن جو، سڳر سرواڻ ٿي آيو.

چوڻ وارن چيو حق آ، شُبھ تنهن ۾ نڪو شڪ آ،
محمد ؑ ۽ علي ؑ هڪ آ، نه ٻي چنڊ جان ٿي آيو.

ڪعبي واري ولادت سان، سَجودِ حق شهادت سان،
عجائب ان عبادت سان، بَري بُرھان ٿي آيو.

’اعجازا‘ عاشقن جي لاءِ، اوليائن عارفن جي لاءِ،
پنهنجي شھ شائقن جي لاءِ، بدل باران ٿي آيو.

هت حيدر جي دامن ۾ پاتو اسان،
صحي پنهنجو سهارو سڃاتو اسان.

ڏٺوسون نه ڏسنداسون ٻي ڪنهن جو در،
آهي پاڻ شاهد عليءَ مولوي سر،
جڀيو نام تنهنجو ڏينهان راتو اسان.

جهڙا آهيون تهڙا وڃيو پيش پڻئون،
پايو پاند گچيءَ نيو اُت نئون،
ڪري ڪعبو قبلو سو ڄاتو اسان.

ڏيندو ڏڏ ڏوهين کي مغان پير معافي،
اسان ڪاڻ آهي سو ڪافي سو شافي،
تڏهن آهي تنهن کي ته ڳاتو اسان.

آهي هو اسان جو اسين هن جا آهيون،
چاهي هو اسان کي اسين هن کي چاهيون،
ائين نت نباهيو آ ناتو اسان.

ڏني سرڪ ساقيءَ سچائيءَ سندي،
وره عشق 'اعجاز' وفائيءَ سندي،
ورتو پير پارس پُرياتو اسان.

يا عليؑ مُشڪل ڪُشا، هادي همت قوت ڏجان،
بينوا بدبخت تي، ڪامل ڪرم ڪاهي ڪجان.

هي رُليو رهدار روڳي، تَنمنجي آهي آسري،
آءُ اچي ڪو تنهن کي آجو، غير پيائي جي پُجان.

رهنامي ساڻ ڪريو، راه آسان عشق جي،
پنڌ آپر آ ڏور منزل، سڀدا ساڻي تَجان.

جي اوهان جي ٿئي نظر تان، خاڪ ڪيميا ٿي پوي،
ديد لائي پيچ پائي، ناقصن کي هُتِ نِجان.

عين ڏوهي آهيان، 'اعجاز' چئي سَڻ ساڻيا،
آئون سمر اڳئين سفر جو، ڪونه ٿو سر ۾ سجھان.

حيدر پير، خيبر گير، وارث وير وسيل،
واهر واه، ٿي وي شاه، رهبر راه رسيل.

چمندي ڄام، تون امام، تنمنجو نام عليءَ آ،
پاڪيزا پير، ببر شير، پري هير هلي آ،
پون تاب، هي شتاب، مھڻي هاب جا حيل.

حاسد هور، ڪن ٿا شور، ڪڙاڪور ڪٽورا،
ٿيا نفاق، منجهان عاق، آهن ٿاڪ اٿورا،
تون رسين، ڪڪ ڪپين ڦڪا ٿين ڦسila.

ٽنهنجي پيش، نيهي نيش، ڪئين درويش ديوان،
پي پينار، ٿيا سرشار، پرت دار پيمان،
سندءِ جود، سگر سود، ڪيا خوشنود تسila.

جهڙو شان، اٿئي مان، تهڙو دان ڏي داتا،
آهيون ڏڏ، اڀري لڏ، هيٺا هڏ هيماٿا،
توکان راج، سريا ڪاڇ، ڏجائي ڏاڇ ڏجila.

چئي 'اعجاز'، بلند آواز، ڪوليو راز ربي تو،
آهين رند، اصلي چند، تون دلبنديءَ جو،
تنمنجو پور ۽ حضور، پسن نور قلila.

مولي نام تنهنجو، ڇڏائي ڇين کان،
هتي جن هتي جن، سمورن سين کان.

تنهنجي نام جي ٿي، مهابي آ معافي،
اڙيائن عاصين لاءِ، آ ڪيڏو نه ڪافي،
عفت مغفرت ۾، پيڻو آ پين کان.

مون هر حال رنگ ۾، ڏٺو اوري ڏوري،
مٽين من واري ڪي، هيڻو چوٽ چوري،
تڏهن ٿيو وتان آئون، ڪيو وڌ ڪين کان.

بره عشق وارو، اولي بااثر آ،
بي پرڪاڻ پر آ، سپر آ سمر آ،
اها پئي خبر آ، ته جوڳين ڇين کان.

ساراهيو سو 'اعجاز'، هر دم هجي سان،
اهي آشڪارو، اکر عين جي سان،
ڪري خاص واقف لقائي لين کان.

عليؑ مردِ كامل يگانو يگانو، ڳجهي راز ڳجهه جو خزانو خزانو.

خفي سو جلي سو و لين و لي سو، حقان حق ۽ حق جي آ رهبر ڳلي سو،
سوئي علم جو در سُهانو سُهانو.

هو شمع رسالت جو پهريون پتنگ آ، جوانن جي صِف جو پهريون جوان جنگ آ،
اصل چند عاشق رندانو رندانو.

دلين جو هو داتا دليون هو سڃاڻي، آين آسمانن جو هو حال ڄاڻي،
رڪو خيال تنهن سان روحانو روحانو.

پنهنجا پاڻ پاڙي سچا مرد غازي، ببر خيز پياريو ڪري سرفرازي،
سخي اهڙو ساقي روزانو روزانو.

عليؑ جي نظر ۾ اشاري اثر ۾، ڏس ’اعجازا‘ احاطي آمر ۾،
قبل حال ماضي زمانو زمانو.

اي امام العاشقين ساقی سیر مُشکل کُشا،
کر سوالین جون صدائون پوریون پر مشکل کُشا.

صُبح دم جي التجا آگا اُنائڻ تو کُپي،
هر دو جڳ جاڏي سڏي، اڄ سڀ سمر مشکل کُشا.

شان تنهنجو هيئن نه شاهه، کيئن ايڏيون ديريون کرين،
بر مُرادون من جون کر، هي جهولي پر مشکل کُشا.

قافلن جا قافلا کئين، ڍول تو ڍائي ڏيا،
جابجاءِ تنهنجا وسن ٿا، نت ننگر مشکل کُشا.

”من طلب شيء“ چيو تو، قول پنهنجو پار تون،
کر ننگيٽا کا نظر، نر نامور مشکل کُشا.

معي تنهنجي معيخان جي ۽ پٽ تنهنجا پٽدار يار،
جن پيتا سي مون ڏٺا، سونهارا سر مشکل کُشا.

درندا پرندا جن ملڪ، جرجيت ۽ وڻ ٽڻ جبل،
سڀ سلامي تو سندا، جڳ وڳ وڳر مشکل کُشا.

هڪل هيبت داپ دڙڪي، تنهنجي ڪيا پاھڻ پڻي،
تو ڪٿا ٿا ڪُل ڪنبن، ڪافر گبر مشکل کُشا.

عرض لڳ حسنين^۴ جي، ’اعجاز‘ جاسط يا علي^۵،
مغفرت سان معاف ڪُل کر، ڏوه ڏمر مشکل کُشا.

دل ٿي چوي چوان چوان، دم دم عليٰ عليٰ،
 لک لک دفعا لکان لکان، دم دم عليٰ عليٰ.
 جيڏهن ڏيان جي ڪن، ته صدائي عليٰ هجي،
 هن هن وٽا پڏان پڏان، دم دم عليٰ عليٰ.
 جيڪا نظر ڪجي ته، انهيءَ ذات تي پوي،
 هٿ هٿ پسي پسان پسان، دم دم عليٰ عليٰ.
 اثبات واري دم ۽ عقيدتي ويساه سان،
 الله جيئن ميان ميان، دم دم عليٰ عليٰ.
 اي مُحْتَسِب تون منعون، ڪندين مون کي ڪيتريون،
 نڪريو وڃي چتان چتان، دم دم عليٰ عليٰ.
 جنهن طرف جي وڃان ته، ويسارو نه ٿي وڃان،
 چوندو اوڏهن وڃان وڃان، دم دم عليٰ عليٰ.
 دنيا جا عجب عيش ۽ سُڪ مان سڀ ڇڏي،
 منگتو ٿي نت گهران گهران، دم دم عليٰ عليٰ.
 آئون ته ڪريان ماڻ ڪٿي، تنهنجي چئي مگر،
 پڏندين اڙي جتان ڪٿان، دم دم عليٰ عليٰ.
 دل جي پٽيءَ تان غين اکر، مٽي عين لک،
 ڪر پوءِ هجي روان روان، دم دم عليٰ عليٰ.
 ’اعجاز‘ جو به سوئي، ته استاد پير آ،
 پوءِ ڇو نه آئون پڇان پڇان، دم دم عليٰ عليٰ.

منمنجو آقا علي^۶ علي^۷، موليٰ مظهر العجائب.

آسد الله سو، عين الله سو، وَجَهَ الله سو، يَدُ الله سو،
جنبُ الله سو، جلي جلي، غير جي اک ۽ دل کان غائب.

ماسوي الله ترڪ وارو، سائتي ڪوثر سچارو،
واه وارث ولي ولي، وصي نبيءَ جو نيڪ نائب.

شاهِ مردان شيرِ يزدان، مثل دل لاءِ آبِ حيوان،
هيءَ ته وصف ڀلي ڀلي، آهي عجائب ۽ غرائب.

لافتي آ لاجوابي، باب علم جو ٻو ترابي،
ڳول نه ٻي ڪا ڳلي ڳلي، ٿي علي^۶ در توبه تائب.

آهي 'اعجازا' شاهِ حيدر، بيواهن جي واهِ حيدر،
آيو هڪل ۾ هلي هلي، ويو مڙي مُشڪل مصائب.

مَنْ عَرَفَ وَاَرِي مَامَ جُو، مَالِڪَ عَلِيٍّ ۶ عَلِيٍّ ۶
جُوهرِ جَلالِي جَامَ جُو، مَالِڪَ عَلِيٍّ ۶ عَلِيٍّ ۶.

آ بِي شُبُهَ برابر، بَانِڪو بِيَر بَرِي،
بِرِسَر بَقَا ۶ بَامَ جُو، مَالِڪَ عَلِيٍّ ۶ عَلِيٍّ ۶.

هَر دَمَ حَضُورِي حَالِ سَان، هِسوارِ هَاشِمِي،
حَمَلِي حُسَيْنِي هَامَ جُو، مَالِڪَ عَلِيٍّ ۶ عَلِيٍّ ۶.

سَرخِيلِ صَوْبُو ثَابِت، صَاحِبِ صَوْرَتِ سِنْدُو،
صَلَاةَ ۶ صِيَامَ جُو، مَالِڪَ عَلِيٍّ ۶ عَلِيٍّ ۶.

‘اعجاز’ سِرِ سِلُونِي، مَانِ مَعْلُومِ تِي وَيُو،
مَعْنِي آ اَلِفَ لَامَ جُو، مَالِڪَ عَلِيٍّ ۶ عَلِيٍّ ۶.

سُوجه وِجي سنسار، جوڙ نه ڏسندين جڳ ۾ عليءَ جو.

دل ۽ دليري صبر سخا ۾، جنگ جدال ۽ جبر جفا ۾،
آهي عالم آشڪار، نالو نمايان شير جليءَ جو.

يَدالله جي يلغار جي آڏو، وچ کان تڪڙي وار جي آڏو،
ڪير ٿيندو تڪرار، جگر ئي ناهي ڪنهن جنگليءَ جو.

جهڙپ هڪ سان هزارين جهڪائين، پيل پرڻت بُونب پڄايعين،
دهزين آ دهڪار، بير بانڪي مرد ملهيءَ جو.

مڪ مغان ميخان مٽيءَ جو، ساقي موڪي وره وٽيءَ جو،
قطرو ڏي ته قرار، قلب وٺي هر ڪنول ڪليءَ جو.

’اعجاز‘ عليءَ جو مقام اعليٰ، عشاقن سندو سو امام اعليٰ،
مسند نشين مهندار، رهبر ربوبي راهه ڳليءَ جو.

ڇاٽيءَ جي چير ڇم ڇم سان، نچي جپ نام حيدر جو،
 ٺاگر ٿي گداگر ٿي، صبح ۽ شام حيدر جو.

چڏي غفلت ۽ گمراهي، ناچو ٿي نچ نانگا ٺاهي،
 عجب ٿي پڻ تون آگاهي، ته گام و گام حيدر جو.

ملنگ مولِي عليءَ جو ٿي، شيدا شير جلي جو ٿي،
 واصل وارث وليءَ جو ٿي، پائين انعام حيدر جو.

ڪسا ڪوڙا ڪچا پيا ڪُل، دنيا ۾ رنگ اٿئي بلڪل،
 پڪو پختو پائنج پلپل، فقر فن فام حيدر جو.

حقيقتن کي مجازين کي، غوغائن مرد غازين کي،
 پلڪ پيو پتنگ پازين کي، پُران پُر جام حيدر جو.

اصل عرشن ۽ ڪُرشن تي، فلڪ فردوس فرشن تي،
 جنن ملڪن ۽ بُرجن تي، اٿئي اقدام حيدر جو.

بلاغت آ فصاحت آ، شجاعت آ سخاوت آ،
 عنايت آ امامت آ، اُتم اسلام حيدر جو.

محبت عشق محڪم سان، مُدامي دل مُسلم سان،
 صدق ۽ مڃ سرخم سان، حڪم احڪام حيدر جو.

توتي 'اعجاز' هر گاهي، اهوئي فرض بس آهي،
 ٺهي جيئن ٿو تون تيئن ٺاهي، ڏجان پيغام حيدر جو.

عليءٌ جي نام اظھر کان، ملان چو ٿو ڪرين موشو،
اتئي محشر سندو موڳا، اهو تحفو اهو توشو،

جي ڪلمي گو سڏائين ٿو، ته پوءِ ڪيئن ٿو ڪرين پيائي،
محمد ڪير مولجي ڪير، ڪري ڏس غير کان گوشو.

بنا دروازي جي پورا، ڪٿان ويندين شهر ۾ تون،
هيا ڪجهه هوش ڪر هاڻي، نه ٿي ايڏو تون بيهوشو.

جيڪو يدالله آهي ۽ ڪري پيو ڪم الاهي نٿي،
عنايت ڄاڻ سڀ ان کان، ڦريل نا ٿي فراموشو.

ڪُزي ڪنٽور ڪافر لاءِ، اهو ئي نام ڪافي آ،
اڳيان ’اعجاز‘ وٺ ان جي، جلالي ٿي تون سر جوشو.

عليؑ مولِي منمنجو مددگار آهي،
مون کي هاڻ ڪنهن جي ذرو ڪاڻ ناهي.

چوان آئون سچ ٿو، هو ڄاڻن نه ڄاڻن،
ڏنا ڏک جي مون کي زماني جي ماڻهن،
سيد ساقِي سڀ سي، ويو لک ۾ لاهي.

عليؑ شاه جو آئون ٿو احسان مڃيان،
هي سرِ ساه گهر تڙ نذر تنهن کي سڃيان،
چڏيئين حاسدن جا ڀڄا ڊوه ڊاهي.

مون اثبات دل سان ڪيو سرِ عليؑ جو،
مُبري مرد مانجهي مٺي مُنجليءَ جو،
وڏا فيض جا تنهن وڏا واه واهي.

حيدر جي حڪم سان هنيم نينهن نعرو،
ڏسيائين 'اعجازا' رندي راه چارو،
وٺيو سو وڃان ٿو، عدم ڏانهن ڪاهي.

ايندو مرد مانجهي، جڏهن موليٰ عليؑ،
ويندا دشمن ڏڙن جا، جگر جلي.....

جنهن جي هڪل هيبت کان ڪسري ڪنهن،
جنهن جي نعري کان ويري وٺڻ ٿا وڃن،
جنهن جي قدم قدم کان ڏوار ڏهن،
اهڙو شير خدا آقي جوان جلي.

جڏهن موليٰ جلال مان وار ڪندو،
ڪئين ڌڙ سر چيري ڌار ڪندو،
پتي ڪوٽ قلعا ڏوپار ڪندو،
توڙي ڪٽڪ هجن ڪيڏا ڪوپ پلي.

اي دل تون خدشو خيال نه ڪر،
ڪنهن جي ظلم ستم جي ڳالهه نه ڪر،
حاضر حال جو ڪنهن سان حال نه ڪر،
وٺي ويه صبر جي واڳ ڳلي.

جنهن جو حامي حيدر شاهه ٿئي،
تنهنجي پترو پاسي الله ٿئي،
تنهن کي لهر لوڏو نه ڪا لاهه ٿئي،
اها پڪ آ 'اعجازا' ناهي ٿاهه ٺلهي.

اسين ڳالھ پنجن جي ڳائينداسون، ڪو خوش رهي چاهي رنج رهي،
اسين حق کي ڪين چڙهائينداسون، ڪو خوش رهي چاهي رنج رهي.

اُهي ڪهڙا آهن، اهي ڪيئن آهن، اهي ڪنهن جا آهن،
اهي ڪنهن سان آهن، اهي ڀارن پتن سان سڻائينداسون، خوش رهي چاهي رنج رهي.

هڪ خيرالوري، ٻيو علي المرتضيٰ، ٽيون حسن المَجتبيٰ،
چوٿون شاهِ ڪربلا، پنج ٿي پاڪن پاڪ پائينداسون، ڪو خوش رهي چاهي رنج رهي.

اهي نور اعليٰ نور پنجنجي، اهي عشق وارن جا امام پنجنجي،
اهي پنجنجي اُمَل پوئي ڳل پائينداسون، ڪو خوش رهي چاهي رنج رهي.

جن جي حضور ۾ حاضر هر دم خُدا، جن حور و ملڪ ساجد سدا،
اسين سر به انهيءَ در نائينداسون، ڪو خوش رهي چاهي رنج رهي.

ان جو رب ربي رنگ راز سچو، ان جو عشق سچو 'اعجاز' سچو،
ان جو دين ملت چمي چائينداسون، ڪو خوش رهي چاهي رنج رهي.

اسان تي عشق محبت جي، عنايت ڪئي ته حيدر ڪئي،
هيئن سان حامي ٿي هر هر، حمايت ڪئي ته حيدر ڪئي.

برابر ٿيو اچي پيڙو، پڇي زندان باطل جا،
ڪري ڪاهن ڪفر پارا، ڪرامت ڪئي ته حيدر ڪئي.

منهنجي مولا عليءَ^۴ جي هيءَ، منادي ملڪ ۾ ڦيريو،
ماري ملعون ملحد تي، ملامت ڪئي ته حيدر ڪئي.

پڙهو صلوات لک واري، سنڀاري سڪ مان سيد تي،
هلي شاهِ نجف کان هٿ، شفاعت ڪئي ته حيدر ڪئي.

ڪڍي غفلت منجهان غازي، غضنفر ويو ته غافل ڪي،
اول آخر 'اعجازا' ڏس، امامت ڪئي ته حيدر ڪئي.

سين سائل جي سڻ يا علي،
سردار سخي لڇپال لکي، دامادِ محمد

شاهِ مردان تون شير يزدان،
شانِ اعليٰ تنهنجو شير جلي، سڻ يا علي.

هيئن سان تون آهين حمايتي،
حامي ٿيندين هٿ هٿ هلي، سڻ يا علي.

سرگِ سوائي پيار ساقي،
سيد سچي مون ڳالهه سلي، سڻ يا علي.

عدون حاسدن آهيان ستايو،
دل جي ڪوما ٿي تڏهن ڪلي، سڻ يا علي.

ادب ايمان ڏي صبر صداقت،
جهولي 'اعجاز' تنهنجي در تي جهلي، سڻ يا علي.

هنيون جن صدائون هلي در علي^۶ جي،
پُران پُر کياسي پهت پَر علي^۶ جي.

گھريئون جو ئي واتئون، اُتئون سوئي پاتئون،
نه پوءِ ڪنهن کي جاتئون، برابر علي^۶ جي.

ملنگ مست نانگا، بيخود پَرهي بانگا،
لنگهيا تار تانگهيا، ٿي آهر علي^۶ جي.

سڪندر کي نادر، کي حاتم کي سنجر،
قبر کي قلندر، پريا پر علي^۶ جي.

ڪري سڪ مان سعياءَ، علي^۶ در جي آيا،
سي ’اعجاز‘ ڏايا، سراسر علي^۶ جي.

هڻي هام نانگا ويٺا در عليٰ جي،
پُراڻ پُر ٿياسي آهر عليٰ جي.

مولي واري محبت، ناتي نينهن نسبت،
رتا راز رغبت، سراسر عليٰ جي.

عليٰ جو ٿا ڪاڻن، عليٰ کي ٿا ڳاڻن،
ڪنهن کي ڪين پائڻن، برابر عليٰ جي.

ڪئين قنبر قلندر، ڪئين حاتم ۽ سنجر،
ڪيا تار تونگر، پھت پُر عليٰ جي.

ملنگ مست نانگا، بيخود پر هي بانگا،
لنگهيا ”لا“ جا لانگها، ته آذر عليٰ جي.

’اعجاز‘ جهڙا عاصي، ڪئين مڱڻا ميراڻي،
واسي ڪيڙا واسي، ڀرم پر عليٰ جي.

ڪر اهو ڪينو ڦٽو ۽ پنهنجو تون ڪوڙو قصد،
 حيدري بدن کي حاسد، ڇا ڪندو تنهنجو حسد.

هر گهڙيءَ جن جي حمايت آهي اسد الله ڪئي،
 تن اڳيان ڪهڙو پڌين ٿو، ڪانئرا تون پنهنجو قد.

تون پارڪو پورو نه آهين، پٽ اڪيون واري پرڪ،
 ٻوٽرايين سان نه پيئج، بي بقا بنياد بد.

ريءَ سيد جي رهبري، ناهي روا ناهي روا،
 رک نصيحت دل تي تون، روڳي اجايو ڏي نه رد.

در دامادِ مُرسل جو، آئون نه ڇڏيان 'اعجاز' چئي،
 ويو ۽ ويندو وات ان سان، وره وارن جو وفد.

هر سو همه هو هو هلي، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶،
جلوي نما ٿيو جل جلي، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶.

مخفي متي اثبات جي، وڃي مام معنيٰ اٿ ملي،
مردن چيو مرڪي ملهي، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶.

سر سان سري سامئون پساهئون، سو صحي سوجهي لڌم،
سڌ سلوني تنهن سلي، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶.

چشمان چشمي چاڙه چاڙهي، چوٽان چوٽي چٽ چڙهي،
چوٽرف ڏس چوڪس چلي، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶.

وجه الله وير وارث، وحدتي ويڙهي وندو،
واقف وسيلو ور ولي، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶.

عشق آر ڏي آر سان، ارشاد ڪيو اعتبار ڪر،
'اعجاز' اولي سر علي^۶، هو حق علي^۶ هو حق علي^۶.

آئي جي دل جگر ۾ دم، علي الله چتو چئي ڏي،
انهيءَ دعويٰ ۾ ره محڪم، علي الله چتو چئي ڏي.

زمانِي دهر هر ڪنهن ۾، بحر بر شهر هر ڪنهن ۾،
هميشه هر گهڙي هر دم، علي الله چتو چئي ڏي.

هجين سيجو اندر جو جي، هجين ڀرتو نظر جو جي،
هجين جي نينهن ۾ ناظم، علي الله چتو چئي ڏي.

عليءَ ۽ العليءَ کي، تو جي آ اڳ ۾ جدا ڄاتو،
ته هاڻي بي ڌڙڪ همدم، علي الله چتو چئي ڏي.

نڪي درمان پچ دارون، نڪي ڪر ڪنهن پئي در ڪارون،
سندءِ زخمن سندو مرهم، علي الله چتو چئي ڏي.

نه جيسين صاحبِ دل تون، نه تيسين مردِ ڪامل تون،
اچي ٿي راز جو محرم، علي الله چتو چئي ڏي.

جي تون مطرب ته ترنم سان، جي تون گويو ته سرگم سان،
ڪري هت لاءِ ٿي لاءِ ۾ گم، علي الله چتو چئي ڏي.

نفي اثبات ڪر حق ڪي، وڃائي ڇڏ شُبُه شڪ ڪي،
ٿي صوفي بي سرو بال، علي الله چتو چئي ڏي.

اهائي ذات آ ڪڪ ۾، اهائي ذات آ لڪ ۾،
اهائي ذات آ پيهم، علي الله چتو چئي ڏي.

عليءَ جو سر آگاهون آ، آگاهون آ مٿانهون آ،
اوري آ ڏاڏهين آدم، علي الله چتو چئي ڏي.

ڪيسين ڪذاب ٿي گهمندين، ڪيسين ڪنهن کان ڪنبي ڪنبدين،
ڪنڀ نا عاشقن جو ڪم، علي الله چتو چئي ڏي.

اڃان واعظ تون بيچارو، پالين پيو نفس امارو،
انائي عشق جو پرچم، علي الله چتو چئي ڏي.

مخالف آسمان ٿي پئي، جي مارو جڳ جهان ٿي پئي،
چوي 'اعجاز' تون تاهم، علي الله چتو چئي ڏي.

اٿئي جي دل جگر ۾ دم علي الله چئي ڏي،
 انهيءَ دعويٰ تي ره محڪم، علي الله چئو چئي ڏي،
 ڏسڻ حق جو ڏٺو جي ٿئي، مرشد ڪامل ڪنو جي ٿئي،
 نه سر پنهنجو منو جي ٿئي، علي الله چئو چئي ڏي،
 مٿي پيءُ جي مٿل آهين، انهيءَ رنگ جي رتل آهين،
 عليءَ درجي ڪتل آهين، علي الله چئو چئي ڏي،
 عجب تنهنجو عقل آهي، محو خبرن تي ڪل آهي،
 اصل تو وٽ نقل آهي، علي الله چئو چئي ڏي،
 جتي هن دم جا انڪاري، اٿئي سي عشق کان عاري،
 اُتي عاشق ٿي اقرار، علي الله چئو چئي ڏي،
 توکي ماڻهو ڪندا منعون، مگر تون ڪيم تج ملعون،
 طبل تاڪيد سان بس تون، علي الله چئو چئي ڏي،
 نالي خاطر نه ٿي نانگو، لنگهي وڃ ”لا“ جو لڪ لانگهو،
 هجي جي تار جي تانگهو، علي الله چئو چئي ڏي،
 مَ چڏ ميدان منصوري، اندر جي آس ڪر پوري،
 سنباهي سر مٿي سوري، علي الله چئو چئي ڏي،
 اُتي ’اعجاز‘ تي اظهر، هٿي نعرو اهو اڪبر،
 ٽپي منصور کان دم ڀر، علي الله چئو چئي ڏي.

اسم پاک علي^۴ دا اعليٰ، ذات صفت بي آنت و آنت،
دائم قائم شان مشرف، آن عزت بي آنت و آنت.

اول آخر ظاهر باطن، عشق ملت بي آنت و آنت،
جاه جلال کمال حُسن، حال همت بي آنت و آنت.

سِر سَلُونِي والي سند، سُرَت سامت بي آنت و آنت،
رمز رفعت رَوش رندي، راز رُجت بي آنت و آنت.

حُکم حقاني حيدر دا، جبر جُرأت بي آنت و آنت،
کفر اُتي ثيا قادر مولِي، وقت به وقت بي آنت و آنت.

لَعنت دا ڏيوو لعينا کُون، پُگر پَهِت بي آنت و آنت،
حاسد کريندي حُبداران تي، هِلان هَلت بي آنت و آنت.

آپڻي عُشاقان نال علي^۴ دي، خاص خلعت بي آنت و آنت،
قرب کرم 'اعجاز' اُهيَن دا، عفو عِفَت بي آنت و آنت.

مستو مست ملنگ اسان هُون، هادي حيدر پيردي،
ملڪان ملڪ بيان ڪريسون، فضائل خيرگير دي.

أحد بدر خندق دا، فاتح پترا يا علي،
آيجهي شجاعت والي لکين هِن، قصي ازده چير دي.

تنهن ديان وصفان صفتان ڳائيسون، پيريان چيريان وڄا ڪي،
نچ نچ نعري مار ماريسون، مولِي مرد امير دي.

علي، محمد، حسن، حسين، پنجوان تن بتول هي،
انهان اُتي هي چادر آئي، نال آمر تطهير دي.

منڪران دي مارڻ ڪيتي، 'اعجاز' علي شاه آپ آيا،
وَل وَل ڳاوان ڳڻ آهين، والي وارث وير دي.

عليؑ هُٽ پي حاضر هي هر جاء، پينا آپ ڪري ڪُل دي پر جا،
نِرتان ڪَنون مَسٽور نِهين سو.

هِن تاري اڪيان دي گڏجيون، حُبداران ويڪيا گڏ ٿيون،
دل واليان ڪَنون دم دور نِهين سو.

جنهن ڪون ڏيڪڻ آپ سو ڏيندا، اهو ڏيڪ اُهين ڪون ويندا،
هر ڪنهن ڪون حاصل تنهن دا حضور نِهين سو.

جنهن پيالا عليؑ هٿئون پيٽا، تنهن ساهه عليؑ نال سِيتا،
تنهن ساقي جيها پيا ساقي مَور نِهين سو.

’اعجاز‘ علي والي دردا، هي دلان بجا نئون بَردا،
مستو مست وسدا مهجور نِهين سو.

نامعین شیعا سُنِي، نامعین وچ دي مُني،
معین هان مولی پیر عليؑ دا، مُطرب مست مُعني.

میڈا مرشد رند رندانا، مُحقق مُطلق چند چندانا،
خُواجا خیبر گیر خندانا، گوهر گیانی گُني.

ساقی سُرکی سچ دي پلائی، اَلتی اکر دي رمز رَلائی،
عشق دي اَلفی اَهِین پَوائی، کر پور کینی دي کُني.

ورد میڈا هی وِجا وِٹ وِاجی، چیریان تلیان لاوِٹ تاجی،
دَکڑ خنجریان دَجا وِٹ دَاجی، دُومی دَمامی دُنی.

پیٹن مک تیرت کیا هی، پندت ملان دي کیرت کیا هی،
'اعجاز' علي دي سیرت کیا هی، چوڑ دُوئی دشمنی.

هشمت دراز هادي همارا حيدر صفدر حق وي حق،
برسر بندا بانكا بهادر شير ببر نرحق وي حق.

حملا پاوي عرش هلاوي، سيف چلاوي كفر. كنباي،
ديو نساوي پوت پچاوي، غازي غضنفر حق وي حق.

پتنگ پياسي پيغمبر دا، مالک مصلي منبر دا،
قائم آقا قنبر دا، قاتل عنتر حق وي حق.

لحمک لحمي جسمک جسمي، روحک روحي دمک دمي،
ايوين آکيا ها عربي أمي، ساقتي کوثر حق وي حق.

نبي^۵ دا پوش نقابا سوئي، حسن^۴ حسين^۶ دا بابا سوئي،
شاه^۷ 'اعجاز' دا کعبا سوئي، عين اطهر حق وي حق.

سِي حرفي

درشانِ حضرت علي عليه السلام

الف- اعلي سِرِ إلهي، أَلأصلِ أولِ علي[ؑ]،
ابتدا کان انتها تائين، افضل و اکمل علي[ؑ].

ب- برابر بُتِ شکن ۽ بر بري برسرِ بَبر،
بي بها بانکو بهادر، بي ريا بلکل علي[ؑ].

ت- توحيد حق سندی، تحقيق تنهن تبليغ کئي،
تعريف لائق تاجدار و تخت جو تجمل علي[ؑ].

ث- ثبوتن ساڻ ثابت، سڀ نبين کئي ٿئا،
صاحب آهي ٿقلين جو، آخر توڙي اول علي[ؑ].

ج- جابر جَوَان جنگي، جل جلالي جوش سان،
جابجا جلوه ٿما، جاني جڏن پرچم علي[ؑ].

ح- حقاني حال سان، حاکم حقيقي حق ڪندڙ،
حق حقيقت کي وٺي، کيو هر مسئلو حل علي[ؑ].

خ- خلق جي خير وارو، خاص خاصو خوش خلق،
خود خدائي خصلتن سان، خوبرو کليل عليءَ.

د- دامادِ محمد، دستگير و دست رس
درد مندن جي ته دل جو، دم بدم درمل عليءَ.

ذ- ذاتي ذکر ڏيندڙ، ذوالذڪائي ذي وقار،
ذوالضيا زاہر ذهين و ذوالمنن صو دل عليءَ.

ر- روحاني راست رهبر، راز محرم روز شب،
راشديءَ جي روح سان ٿيو، رمز ۾ رمل عليءَ.

ز- زماني پر کان زياده، زور ۾ زوجہ بتول،
زنگ بازي زيادتي، زر مال ڪيو زائل عليءَ.

س- ساقِي سو سدا، ڏي سرت جو ساغر سڏي،
سونهن سيرت ۾ سرس، سڀ کان سندن سهڻل عليءَ.

ش- شاهي شان وارو، شافعي شفاعت جو ڌڻي،
شَرِ شيطانيءَ کان پلي، شام و سحر شاغل عليءَ.

ص- صاحب صاف دل، صوفي صفا صائم صبور،
صبح و مسا سو ياد ڪر، سيني جي آ صيفل عليءَ.

ض- ضايع ڪيئين ذليلن کي، ته ضرب تيغ سان،
ضابطي سان ذبح ڪيا، بي پير ڪيئين پلپل عليءَ.

ط۔ طریقت دار طاہر، طالبن تي مہربان،
تن طمع کي ترک ڪیڙو، جن ڏٺو تہدل عليؑ.

ظ۔ ظفر مند کيو ڏھورو، ظلم ظالم ٿيو زبون،
ظاهر ضعيفن جي مدد ۾، آھ ڏس اڄ ڪلمہ عليؑ.

ع۔ عاشق عارف باللہ ۽ عالي ہمت،
علم لڏنيءَ جو آڪابر، عالم و عادل عليؑ.

غ۔ غازي غضنفر، غنڊن غدارن لاءِ غضب،
غم زدن ۽ ھن غريبن جو سڄڻ گھربل عليؑ.

ف۔ فقير الحال فائتي، مست فائز ذي فہم،
فوج فالہ سان فتي، فرمان روا فاضل عليؑ.

ق۔ قائم ڪُل معي، ڪُل جو قديمي ڪار ساز،
ڪُل ڪمائي ڪُل ڪيائين، ڪُل ڪنان قابل عليؑ.

ڪ۔ ڪاشف ڪبريا، ڪاتب ڪلام الله جو،
ڪعبي کي ڪعبو تنهن کيو، ڪعبو چوان ڪامل عليؑ.

ل۔ لائٽني لقاء، آ لا فتحِ اِلا عليؑ،
لاطمع سو لاڏلو، لالچ ڪنان لڙيل عليؑ.

م۔ ’مُحَيِّ الدين‘ جو مالڪ محافظ مختيار،
ميم جي معنيٰ جو ماھر، ميم ڏي مائل عليؑ.

ن- نوري سو نور پرون، نور جي وادي تهر،
نور نالو نور نظرون، نور سو نرم عليٰ.

و- واللہ واه واه، وَر ولهن جو واه واه،
ورہ وارن کي وکان، ويجهو آهي واصل عليٰ.

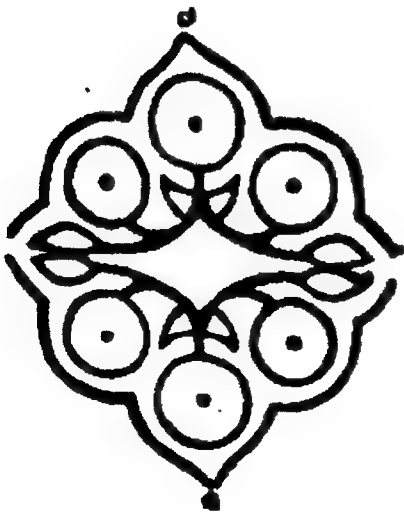
ه- حرامين ۽ حلالين جي هميشه ڪسوتي،
هاشمي هادي اسان جو، آجڪو اجمل عليٰ.

ل- لاهي لڳ لاڳاپا، لوچ اهڙو لعل تون،
قبر قيامت ۾ ڪنڌيءَ، ميان معاف مشڪل عليٰ.

ا- 'اعجازا' انهيءَ کي، ڪونه هوندو ڪو احتياج،
ازل کان آ نام جنهن جي، قلب تي اڪريل عليٰ.

ي- يگانو يار آهي، يار منهنجو يا عليٰ،
ياوريءَ لاءِ سو يقينًا، ياد ڪيم يڪدل عليٰ.

کيڏارو

بيت

(1)

عجب راز الله جا، عجب رضائون،
پنهنجي تي ڪاڙها ڪري، پراون تي چانئون،
قادر قضائون، ڪري ڪرڻ نه جهڙيون.

(2)

عهدا امر الله جو، مڃيو امامن،
وعدو وساريو ڪين ڪي، وهوا وريامن،
آيا اجل سامهان، ساهي صمصامن،
مخفي ڪن مامن، خون مٽي خوشنود ڪيا.

(3)

شوقتون شهادت جو، پيتو پيالو پياڪن،
اول آخر 'اعجاز' چئي، ستي سياڪن،
ڪڏي قتل گاه ۾، ڪئي عيد عشاقن،
لئون سندي لياڪن، خون مٽي خوشنود ٿيا.

(4)

پڙهيو متن پڙه، درود قصيدا دل سان،
ڳوهين جي ڳالهين ۾، ڪين 'اعجازا' اڙ،
ولمن وڃايو وڙ، هو مڙئي شير شهيد ٿيا.

(5)

جي ڪُٺا هلي حق تي، سي مُٿل مور نه پانءِ،
اُپتِ اڪيون 'اعجاز' چئي، جيءُ پنهنجو ڪر جاءِ،
في سبيل الله اموات، فائق تو فرماءِ،
وهم سپ وڃاءِ، هو پئي جڳ آهن جيئرا.

(6)

هين نه پانيو حق، عليءَ جي اولاد کي،
ناحقن ناحق، ڪيڏو نه ڪيو 'اعجاز' چئي.

(7)

هر ماهه محرم ڄاڻ تون، هر ڏينهن ڏهينءَ جو پانءِ،
ماتم غم حسينءَ جو، ڪندو ڪر هر جاءِ،
اندر جل 'اعجاز' چئي، واتان ڪر نه واءِ واءِ،
سيني منجهه سماءِ، سڪ سڌائين سيد جي.

(8)

مڪه مديني شمر جو، شهزادو شاهن شاه،
باله 'اعجاز' چئي، نڪتو وقت بيگاه،
انڌن حق جي امام کي، رنجايو ريءَ گناه،
ڪاهي پهتا ڪربلا ۾، رهن روءِ سياه،
ڏيئي سَنَن ويساه، سامهون ٿيا سيد جي.

(9)

بيعت ڪارڻ بي ضمير، آيا ڦري اهلبيت ڪي،
تڏهن ٽپي تاءِ مان، شاه ڪنئي شمشير،
گاهي پيو ڪٽڪ ۾، سيد ڪري سير،
صفون چيري صاف ڪيو، ميدان سڄو مهمير،
پر ٿري ڪيئن تقدير، جا لکي لوح قلم ۾.

(10)

جني ڪيون جي، عالم جي امام سان،
هت هت موتي منهن ۾، تن کي اينديون سي،
لعنت لين تي، آهي نت 'اعجاز' چئي.

ڪافيون

حضرت حسن حسين[ؑ] ازل کان امام پئي،
اعليٰ نسل نسب سان عالي مقام پئي.

مهندار مُڪ مٿي، ڪلادار ڪاڙهي،
عاشق عجب اصيل، ڄاڻي ڄم کان ڄام پئي.

تطهير جا ڏٺي ۽ اُجارا توحيد جا،
مسند منبر جا مالڪ، حاڪم حُڪام پئي.

لختِ جگر بتول جا، نور چشم چشم،
موليٰ علي[ؑ] نبي[ؐ] جا، پيارا تمام پئي.

شاڪر شهيد شاهد، شاهي شجاع شير،
شمشير حق سان حاضر، سي صُبح و شام پئي.

ڪامل ڪلاڪي قاتل، مقتول پڻ آهي،
مٿي خاني مرد ماهر، مٿي ڪش مُدام پئي.

جليل القدر جوان، جلالِي جنگي جوڙا،
'اعجاز' جي اکين جا، سي آهن آرام پئي.

اُهو ڪهڙو ستمگر هو، ڪيو جنهن پي ستم هيڏو،
ڪُنائين ڪربلا ۾ ڪُل، هلائي ڪيئن حڪم هيڏو.

انهيءَ لاغرض لا غم جي، اڳيان ڇو ڪين ڪڇيو ڪو،
سبب ڇا ماجرا چاهي، ڪٿي دوستي ۽ دم هيڏو.

ويا ڪيڏهن اُهي اُن دم، وڏو هو ڀروسو جن ۾،
حمایت ڪئي نه تن چاڪان، ڏنئون ويئي ظلم هيڏو.

اها قدرت قضا ڪهڙي، اها رمز و رضا ڪهڙي،
اهو انصاف حق ڪهڙو، قريبن سِرِ قدم هيڏو.

ويساهي سِرِ سنڌي سُنهن سان، بيٺو قاتل ٿي پئي مُنهن سان،
ڪري پوريون چڏيڻ پڙ تي، رکي ازغون عزم هيڏو.

چوي 'اعجاز' عشاقن سان، جڏهن تڏهن ڪيئن اهڙيون،
ڪيڏو بي پير ظالم آ، مٿس ٿيو ڪو جرم هيڏو.

يا شهيدِ كربلا، يا شاهِ شاهانِ شهنشاه،
سيّدا مَن تون سَٽي، مون دردمندي جي صدا.

پن پڳن سان تون پاڳارو، تون مڻيارو هاشمي،
تون ڏٺي تظهير جو، تون پاڪ پيارو هاشمي،
تون ڀلارو تون سڄارو، تون پاڄهارو هاشمي،
تون نيارو ناميارو، بُردبارو هاشمي،
تون بتولي لاڏلو، تون فرزندِ شيرِ خدا.

آئون ٻيهر ناقص ٿر، عاجز نماڻو آهيان،
وره جو وڪ وڪ تي وڍيل، واءِ ويڳاڻو آهيان،
آلو ڀولو سَٽ نه پَٽ ڪا، جڻ غيڀاڻو آهيان،
سَٽ سڳر جو ٺاه مون ۾، ساڻو ساڻو آهيان،
اچ ڏکويل ڏيل ڪي ڪي، ڏي سَٽيرون ڏي ڀلا.

دراصل ديوانگيءَ کان، در ٺهاريون مون گهڻا،
سڏ ۾ سڏ تي جن ڏنا، سي سڀ پُڪاريا مون گهڻا،
جل هجر جي جوش ۾، پئي جڳ جُهاريا مون گهڻا،
لال لاهوتين اڳيان پڻ، لڙڪ هاريا مون گهڻا،
پر نه پوري ڪنهن ڪئي، اي پيرِ پارس من مَدعا.

برہ ۾ ٿيو بي زبانو، تنہا تن ھڪ ھي مٺو،
تلخ طعنن جو نشانو، تنہا تن ھڪ ھي مٺو،
حال خستہ سان حيرانو، تنہا تن ھڪ ھي مٺو،
يار چاجو ڇا يارانو، تنہا تن ھڪ ھي مٺو،
دم نہ ڄاڻي ڪو سڃاڻي، ڳالھ ماري ٿي اھا.

لايموتي ماڳ تنهنجو، تنهنجو ملڪوتي مقام،
تون ھڪيو حاضر ہميشہ، عشق وارن جو امام،
تو نوازا ڪئين سڏي، راھب جھڙا پانيڻ دوام،
تون سٽي ٿو ڪارون زارون، پنهنجي پازين جون تمام،
ڪر سندءِ 'اعجاز' سان گڏ، جو يار ٿي ويڙس جدا.

ڪربلا جي شاه لاءِ، پُون آسمان رُئندي ڏئم،
چنڊ سج تارا نواڙا، ڪمڪشان رُئندي ڏئم.

شاهِ مديني مان رميو، جا راه وٺي رنجور ٿي،
سا سونهاري راه ۽ سي، رند نيشان رُئندي ڏئم.

ڏيه رُنا ڏونگر رُنا، وڻ ٽڻ بحر بر ٿر رُنا،
گل رُنا گلشن رُنا، گهر در مڪان رُئندي ڏئم.

پئي پڳون جنهن تي هيون، سوئي سپن مهendar هو،
تنهن ڪري هرڪو نبي، مُرسل ميان رُئندي ڏئم.

هڪ يزيدي طرفدارن، جي سواءِ پيا سڀ سدا،
چَن مَلڪَ خُورون ماڻهون، پرندا حيوان رُئندي ڏئم.

غم حسينيءَ کان متاثر ٿي، چيو 'اعجاز' سج،
مُحتسب روئي نه روئي، پر گهڻا رُئندي ڏئم.

ورهن قديمن کان آجون هو، وره جي وڻ جو سلو،
ابن علي^۶ لائق ڪري، لائس آج جو ڪلو.

ميثاق کان هئس جان ۾، مورهئون مرڻ جو ٿرڻلو،
جڙ کان ڪيڻ لاءِ غير واقف، ڪيئن وينس هڻي وروڻلو.

هر دوجهان مان ڪونه ٿيو، پيو عشق جو ڪو پر جهلو،
لوئي لڙائي لک ويس، التو ڏيئي جيءَ ۾ ڄلو.

رت ماه ماڻهوءَ جي تي، ٿيو ٿي سبز سائو سرهلو،
اها پالنا اوکي سڻي، ڪنهن ڪين ڪيس حاضر ڳلو.

چوڻيءَ ۾ جيئن هو، تيئن هي ڪانهلو وڻ هيڪلو،
سيد سڃاڻڻ ساڻ پائس، چيه ياريءَ جو ڇلو.

’اعجاز‘ مُشڪل ڪربلا ۾، آخري هوس مرحلو،
پر شاه حسين^۶ جي سرپرستيءَ ۾ پلو ٿيڙس پلو.

تنهنجو نينهن سيد پلي ناز ڪري، سر عشق جو وئين سرفراز ڪري.

تنهنجي صبر ڪمال جو جواب نه ڪو، تنهنجي جلال جمال جو حساب نه ڪو،
تنهنجو همسر جوڙ جواب نه ڪو، تنهنجي عظمت جو ڪير انداز ڪري.

آئين ڪوڏئون ڪربلا منجه ڪڏي، ڏسي قرب ربوبي ڪات آڏي،
هڻي هام وڏي ڪري منزل مڏي، ڪڏي ڏينهن ڏهڻي ڪن ڪواز ڪري.

تئين عالم تي احسان به تون، تئين شان الاهي جو شان به تون،
تئين زنده ناطق قرآن به تون، سبحان الذي آسري آواز ڪري.

توڪي ڪعبو قبلو امام چوان، توتي صلوات درود سلام چوان،
تنهنجو واجب سوڳ ماتام چوان، تنهنجي سوء هر شل دم پرواز ڪري.

تنهنجي سرس سوائي خلت رهي، تنهنجي مڙنئون نياري ملت رهي،
تنهنجي اڳين پوين تي حجت رهي، تنهنجي صفت ثنا چا 'اعجاز' ڪري.

- ڪمايو عشق حسين^۴ بهادر ٿي، غمِ ڪرب و بلا تي قادر ٿي.
- همت امام حسين^۴ جي، سورهيائي سان صادر ٿي.
- منهن ۾ ڪا ڪيئن سڀ نبين جا، نينهن ۾ نيارو نادر ٿي.
- دشتِ بلا جي دنگل ۾، ذاتِ صفات مان ظاهر ٿي.
- پنهي جهانن جي رهائيءَ لاءِ، رضا حسين^۴ جي رهبر ٿي.
- حریتِ حسينيت واري معنيٰ، سمجهي مرد ڪو ماهر ٿي.
- سرن وڍائڻ کان پوءِ خبر پئي، ڪيڏو فرض بچائڻ چادر ٿي.
- شهادت اها آ 'اعجاز' جيڪا، عام جي آڏو آخر ٿي.

حُر جي هزار ٻار، حُریت کي ڪر سلام،
هن شیر دل شهید جي همت کي ڪو سلام.

ملندو نه اهڙو ڪٽ ڪو، حُریت سندو مثال،
مڃڻو پوي ٿو مرد جي جُرئت کي ڪر سلام.

سید لاءِ سِر فدا ڪري، ڏنو حُر هي سبق،
سید جي ذات نيات ۽ عظمت کي ڪر سلام.

حاضر کي حُر مڃيو ڄڻ غائب کي حُر مڃيو،
حُر جي ادب نگاهه عقیدت کي ڪر سلام.

جنهن تي حسین^۶ آقا، پوي مهربان ٿي،
ان کي نوازي بخشي ٿو، حضرت کي ڪر سلام.

اکبر، عباس، قاسم، اصغر جو ٻانهو حُر،
وهو انهيءَ عباد جي، طاعت کي ڪر سلام.

جيئن پَت پَتائِي، حَرّ پَئي پيش سيد جي،
تيئن جو پَتائِي پَت، تہ اُن جي پَت کي ڪر سلام.

دولت کان دور ٿيو ۽ حڪمراني پُٺ چڏيئين،
اهڙي جوان جي تہ، جسارت کي ڪر سلام.

جانباز جان نثار، سپاهي حسين* جا،
مڙني جي مشغل شوق، شهادت کي ڪر سلام.

پيو جي نہ ٿو پُڄئي، تہ پڄئي ايترو ضرور،
حق جي امام کي ۽ حقيقت کي ڪر سلام.

’اعجاز‘ حَب، آلِ محمد* جي جو رکي،
اُن محب کي ۽ ان جي محبت کي ڪر سلام.

نينوا ننگري اندر، اَلتو عجب اسرار ڏنم،
جيءَ کي جمهوريندڙ جاودان، جلوي پر جنسار ڏنم.

وسري ويون سڀ حرفتون، حملو ڪيو جنهن دم حُسن،
ويس حال کان بي حال ٿي، اهڙو درس دم ديدار ڏنم.

ٿيون دوبدو ديدون جڏهن، پوءِ تان هٽڻ دُشوار ٿيو،
ٿي عاشقن لاءِ عيد اُضحِي، اُت ڪوس قبولڻ ڪار ڏنم.

تيغ اُبرو تير تِرچا، هو تيز 'اعجازا' تجلو تجل،
پي ڪئي ڪشش ڪاري ڪجل، جنهن جي نيم نڪتل ڌار ڏنم.

تي عيد قتل گاه ۾، مڪمل حسين جي،
موليٰ سان هئي منھان منھن، محفل حسين جي.

پرور ٿو پاڻ ڄاڻي، انهيءَ راز رنگ کي،
نه ته ڇا مجال خلق ٿئي، قاتل حسين جي.

قرباني راهِ حق ۾، ويا ڪئين ڪري مگر،
قرباني آ ساراه جي، قابل حسين جي.

مردانگيءَ، دليريءَ، سچائيءَ جي پيٽ ۾،
انصاف واريءَ اک سان، ڏسو دل حسين جي.

انساني سر سُبْحاني، اُتي ٿيو پٿر جڏهن،
نيزي سِرِي سَوار هئي، بسمل حسين جي.

’اعجاز‘ چئي گواهي، آهي عشق جي اها،
مڙنيئون مٿي ڏسان ٿو، آئون منزل حسين جي.

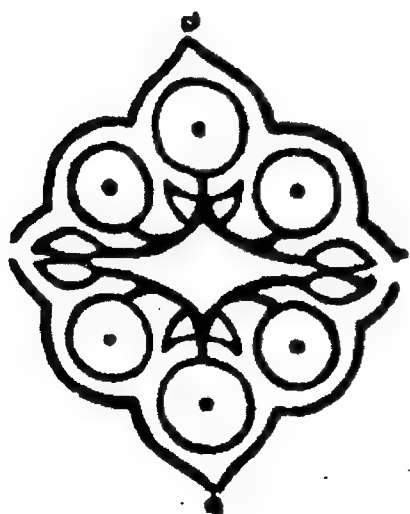
ڏاڏا فراق آيا ندي فرات اُتي،
وڙها خنجر وچوڙي دا سادات اُتي.

هڪڙي عرب مصر ايران دي هن،
ٻي شامي سُومي شام دي هن،
ڪُل ڪلمي گو قاري قرآن دي هن،
ڪيتا حملا اُنهان حق دي ذات اُتي.

جيوين ڪوس پووي تيوين شڪر ڪري،
سَم سختيان ساريان صبر ڪري،
ذوقتون ذاتِ الاهي دا ذکر ڪري،
سيد صابر نيزي سانگ اُتي.

بي ديد پليد يزید هويا،
ساڏا شاهه حسين شهيد هويا،
تر تازا 'اعجازا' توحيد هويا،
جڏان عاشقان ڏتا سر صراط اُتي.

پیر مغان

ڪافيون

اڄ ته عجيبن ويجهو ويهي، پاڻ پسائي پيار ڪيو.

- همڙي حال خزان ۾ مون کي، بهار پرين جي بهار ڪيو.
- نيٺ نيٺن کي ڀرتئون پسڻ پيا، آهين هاڻ قرار ڪيو.
- پيئي پليدن منهن ۾ چائي، دود ڪري جن ڌار ڪيو.
- ”بهلول“ برابر منهنجي محبوبن، ڀرت نياڻي پار ڪيو.

اُها رات مٺا ڪا رات هئي، آهين رات مٺي ملاقات هئي.

- نرت نياري، ڀرت پياري، جيءَ جياڙي جهات هئي.
- نيٺ نيٺن سان پيچ پيچن سان، دل جي دل سان بات هئي.
- حسن مشهودي ملڪ سڄودي، هردي هردي هوهات هئي.
- ’اعجاز‘ عليءَ جي صورت مورت، هيٺ مٿي اثبات هئي.

سچڻ سانگ تنهنجو سراسر سبق آ،
سبق آسو حق آسو حق آسو حق آ

ڏٺو جن ڏسڻ سان تنهنجو رنگ ربوبي،
بيٺا تنهنجي در تي ٿي بردا بخوبي،
توتان جان قربان، تن سر صدق آ.

مطيع ملڪ تنهنجا مڙئي جڳ مدامي،
طلب سان تهمل تابع ڪئين تاممي،
سلامي هر هڪ طرف هر طبق آ.

اسين سيڪڙو تنهنجا سائل به تنهنجا،
خصائل به ڳايون فضائل به تنهنجا،
وڏي وٽ اسان لاءِ تنهنجو خلق آ.

توسان سر وسوسن سُنبل ڪيئن پيڻيان،
ڪيتڪ ڪيوڙو گل ڪنول ڪيئن پيڻيان،
توکان سهڻو ڇا ۾ رنگي ۽ زبوق آ.

عجب آه شق القمر واري عبرت،
ڪري تو ڏيڪاري اها عين قدرت،
شڪين واري شڪ کي ڪيو توڻي شق آ.

تنهنجو نام نعرو اُتاهون اُتاهون،
قدم دم مبارڪ مٿانهون مٿانهون،
فلڪ فرط اُلفت کان توتي عاشق آ.

دنيا هيءَ آ قائم تنهنجي داوريءَ سان،
تنهنجي رهبريءَ سان تنهنجي ياوريءَ سان،
تنهنجي دم سان 'اعجاز' چئي سڀ رونق آ.

يار منهنجو بي ميار، مون ڪمڻيءَ ڪين ڄاتو.

آئون اوائِي اوڳڻي، بي انت بداگلي اپار،
مون تي ڳڻ احسان وڙ، ٿورا سڄڻ جا بار بار،
تن مان مون لائو نه ڳاتو.

ڇا سڻايان پاڻ پنهنجا، پاپ پھ پرڪار پار،
حرف ڏوراپا حقي حق جا مٿم واجب ويچار،
ڏنڊ ڏمر ڏک ڏينھان راتو.

مون کي آيا منهنجا آڏو، ڏوھ ٿي نت مثل مار،
تن ڏيکاريو ڏنگ هڻي، حاضر هتي دوزخ في النار،
ٿيو سکر ۾ ساهه آتو.

اصل کان 'اعجاز' چئي آ، ذات منهنجي عيبدار،
من نطفه نسب نسبت، نام نيشاني نڪار،
پاڻ مون پنهنجو سڃاتو.

پرين جي پار جا ماڻهو، اڃا ڪارا به مون پيارا،
انهن جا ناز ماڻا ۽ انگل آرا به مون پيارا.

جڏهن ٿو آئون ڏسان جوئي، ڪٿو ناهي منجهن ڪوئي،
پيان هٿ پير سندن ڌوئي، مٺا ڪارا به مون پيارا.

سپن سان دل منهنجي گهري، هجن مسلم توڙي دهري،
قياسي يا صفا قهري، ظلم وارا به مون پيارا.

پڇي سڀئي ستر سيل، ڪندس آئون يار لاءِ حيل،
ڪپرڪٽ مار زهريلا، ڏنگڻ هارا به مون پيارا.

هجن توڙي ٽڪر توڙها، رجون رڻ ۽ روهن روڙها،
ڏنگا ڏوڙا سنهڙا سوڙها، چڪڻ چارا به مون پيارا.

مٺا ماڪيءَ جهڙا مصري، ڏني جن ڏک وڃن وسري،
نئين سج سڪ نئين نسري، برهه بارا به مون پيارا.

چوي 'اعجاز' ملي هيڪر، ڌوئي ڪيم دور جڏهن دلبر،
مون کي تڏهين لڳا هر هر، منهنجا مارا به مون پيارا.

هيٺر هن زندگانيءَ جو، اجهو آڏار تون آهين،
دکن دردن جي ماريل جو، دلاسيڌار تون آهين.

نظر پنهنجي نه ڦيرج تون، خدا نالي مون ناقص تان،
اکين منهنجن جو آسابند، اکين جو ٺار تون آهين.

جدائي جا ڏيئي صدمان، جلائيندين ته جلندس پيو،
جي مَورئون منهن مٽايئي ته به، مٺو منٺار تون آهين.

سَوالِي ڪونه ويو خالي، ڪڏهن تنهنجي وري درتان،
شفا تو وٽ سخا تو وٽ، سدا ڏاتار تون آهين.

هميشه تو ڪيون هيٺن سان، همراهيون هلي هرجاءِ،
ضعيفن ۽ نحيفن جو، صحيح غمخوار تون آهين.

گهڙي پل جا گهٽئي ٿيا هت، اچي 'اعجاز' جا ساٿي،
مگر قيامت قبر تائين، حقيقي يار تون آهين.

هادي جا هروار، پال هزارين پورن تي.

ڳائي ڳائجن ڪهڙا ڪهڙا آهن ڳڻ اپار،
لک لک ٿورا ٿورن تي.

پوءِ پين جي پوءِ واري، پاڻ ڪيائين پنهنجي آچار،
اچي انهن جي اجهورن تي.

هاديءَ جي هٿ ساٿ ري، ڪل اڏوري ڪار،
ڏرو نه بنجي زورن تي.

جن کي چاهي تن سان لائي، لنگڙي ليل نهار،
ڪانهي ڪارن گورن تي.

اول آخر 'اعجاز' اهوئي آهي سو آڌار،
چانو چپرچٽ چورن تي.

سيّد ساقِي ڪعبو ڦٽو، پريمي پٽ پياري ٿو،
ملايو مام مرداني، مَيون دليون جِياري ٿو.

ويا جي در سندس هيڪر، سوالي ٿي ته سُرڪيءَ جا،
تني کي دُڦڳ مٿي داري، پياري ٿو سنياري ٿو.

نه رهندو مير من دل تي، رتي رائي مَوافق ميان،
نيٺن ۾ نيٺ نت پائي، اندر سَوجهو اجاري ٿو.

سبحاني سر چوان سوئي، نه تنهن ۾ پڻو نڪي ڀولو،
ڏيو هت روز همت جا، اڙيا هن پر اُڪاري ٿو.

وڃي نوبت نڱارو پيو، نيهي نَر نامياري جو،
نشانبر ٿي نسنگ هر جا، ڏسڻ جا ڏيه ڏيڪاري ٿو.

شُبّه شڪ جي سوا گم ٿي، صفا سر شاهه مردان ۾،
'اعجازا' عشق حيدر جو، سبق رندي سيڪاري ٿو.

آئون ته سڄڻ سائين تنهنجي تاريءَ پئي ٿڳان،
 ٻيو اجهو نڪي اٿم آسرو، لاري ڪنهن جي لڳان.

اهڙو نه هوندو نظر ڪنهن جو، سعيو ساٿ سڳر ڪنهن جو،
 پر نه ڪندس هي سر پنهنجو، پريم تنهنجي پڳان.

آئون نهايت ٺهر نڪڻي، ڪم ڪميڻي ۽ ڪنيز ڪڻي،
 تنهن جي سونهن جي ساڙيل سڪڻي، تولءِ ويئي ڏڳان.

تنهنجي توهن تاري آهيان، اوڙاهن مان اُڪاري آهيان،
 توڻي پاري سنڀاري آهيان، هيڏي ساري جڳان.

ڪامل مڻي ڪُل ڪڇايون، 'اعجاز' پاران وجهه ڪي ڏايون،
 همتون مَد تون پال پلايون، ڪر ته ويرين وچ وڳان.

ڄاڻي ڄاڻهار، آئون ته سڄڻ سائين تنهنجي آهيان،
در نه ڇڏيندس دوست تنهنجو

سور سختيون سر تي سهنديس، قول ڪيل تي قابو رهنديس،
آهي اهو اقرار، آئون ته سڄڻ سائين تنهنجي آهيان.

توريءَ منهنجي واه نه ڪاڻي، وار وصل جي سهڻا وائي،
جانب جيءَ جيار، آئون ته سڄڻ سائين تنهنجي آهيان.

توڙئون تنهنجي ڪنيزڪ آهيان، اڄڪلهه جي آئون نوڪر ناهيان،
ڊولڻ ڪر اعتبار، آئون ته سڄڻ سائين تنهنجي آهيان.

عرض 'اعجاز' جو ساجن سٺ تون، رخ تان نقابو نازڪ ڪٽ تون،
صدق وڃان صديار، آئون ته سڄڻ سائين تنهنجي آهيان.

سڄڻ سڀ حال ڄاڻين ٿو، کولي توکي سڻايان ڇا،
سڄوئي ڏوه آهيان آئون، واتئون پيو ڪي ورايان ڇا.

منهنجي توبه منهنجي زاري، منهنجي تقويٰ اطاعت واري،
منهنجي سڀ بندگي ساري، ڳڻي پئي ٿي ڳڻايان ڇا.

نه مون ۾ ڪا پاڪائي آ، نه مون کي سا جڳائي آ،
اها هڪ تو سونهائي آ، ڪلهو توساڻ لايان ڇا.

نظر جيئن ڪئي اٿئي ڏر کان، ازل جي ورز اطهر کان،
متان منهن موڙين تنهن ڀر کان، تنهنجو 'اعجاز' ناهيان ڇا.

توسان ڪانهي ڪڇڻ جي يار ڳلي، جيئن ڪهڻو هجئي تيئن ڪم پيو پلي.

اي لولاڪ لڙا جا داتا ڏٺي، جيڪا توکي وڻي سا مون کي وڻي،
چو ته دوستيءَ جو ويٺس دم هڻي، هاڻي ڏينم همت ڪريان توڙ هلي.

ڪٿي وصل جا واريو ونگ وڃين، ڪٿي وره وڃوڙي جا دنگ وڃين،
ڪٿي نام سندن جا ننگ وڃين، ڪٿي ابر سخا جو ٿي تون ٿو ڳلي.

تنهنجو درڙو ڇڏي ٻيا در چو سڃان، اهو هوش حياءُ آهيم اڃان،
تو مشڪل ڪشا ريءَ پيو نه مڃان، اها آهي حقيقت دم دم دلي.

سڀ تون ٿو بنائين تون ٿو آڃاڙين، سڀ تون ٿو ڍڪائين تون ٿو اڳهاڙين،
سڀ تون ٿو ڪلائين تون ٿو رڻاڙين، حيران آهيان چئي 'اعجاز' علي.

هي عرض محبت به غور طلب آ، پٽڻ جيئن جي سھڻا پٽڻ چاهين چاهين،
مقدر سنورجي وڃي منهنجو بيشڪ، ملڻ جيئن جي سھڻا ملڻ چاهين چاهين.

رھيو آ سدائين اھو تنهنجو رويو، نڪي دل سان چاهين نڪي دل تان لاهين،
اھا رمز ڪھڙي اھو راز ڏس تون، ڏسڻ جيئن جي سھڻا ڏسڻ چاهين چاهين.

مدتن کان آھي تقاضا اھا ئي، تمنا اھا ئي تہ دعويٰ اھا ئي،
سواءِ تو نہ آيو پسند پيو ڪو مون کي، مڃڻ جيئن جي سھڻا مڃڻ چاهين چاهين.

مجان ياد توکي هميشه هميشه، ڪڏهن حال ڪنهن ۾ وڃين ڪونه وسري،
اکين سان تو اکرڙيون هيٺئين سان تون هيٺڙو، گڏڻ جيئن جي سھڻا گڏڻ چاهين چاهين.

سڪڻ سڪ جا سيني اندر سھسين خانا، خاني سڀ ۾ تنهنجا چڪن چاڪ سڀ پيا،
پسايم نہ ڪنهن کي پساين سي توکي، پسڻ جيئن جي سھڻا پسڻ چاهين چاهين.

ڏسین مون ڏي ٿو پر ڏيڍي ڏيڍيءَ اک سان، ڏيو پاند منهن تي ڏهاڙي ڏهاڙي،
حجابن مان نڪري اڱڻ منهنجي اچ تون، اچڻ جيئن جي سهڻا اچڻ چاهين چاهين.

ڪجل بار اڪيون عنبر بار ڪاڪل، گوهر بار گفتا شگفته شگفته،
وسائين سي جن تي وسن سي ويرانا، وسڻ جيئن جي سهڻا وسڻ چاهين چاهين.

نهن ڪين مون سان ٺلها ڪيئي دلآسا، نٺوليون تڏهن ڪن ٿا ماڻهو نٺوليا،
اڃان وقت آهي نهي پءِ مگر تون، نهن جيئن جي سهڻا نهن چاهين چاهين.

رنگينا ڪريو لب رنگين راج وينو، رهيو باقي 'اعجاز' تنهن کي به رنگ تون،
پڪورنگ تنهنجو ڦٽي ڪونه ڪڏهن، رنگڻ جيئن جي سهڻا رنگڻ چاهين چاهين.

جهڙو سندن آ شان، تهڙو ڏي ڪو دان مون ڪي.

امله ماڻڪ هيرا موتي، لعل تنهنجا لائان،
پر نه اهو خفتان مون ڪي.

گهوڙن هائين هٻارين تي، هرڪي ٿئي جو حيران،
پانءِ نه اهڙو پان مون ڪي.

جيڪو چڙهي آيس من ۾، پورو اهو ارمان،
ڪر ته ٿئي ايمان مون ڪي.

پڇڻ مون کان پاڻ ئي پروڙج، تند منهنجي جو تان،
چورڻي ناهي زبان مون ڪي.

’اعجاز‘ علي چوي آهين برابر، سخن جو سلطان،
ڏي مٿانهون مان مون ڪي.

ڪڏهن صبا بنجي، ڪڏهن گدا بنجي،
دلبر منا تو در سدا، ايندو ئي رهان ٿو.

سڪ ۾ تنهنجي هر طرح جا سور ڏنم،
ڪڏهن ڪهڙا ڪڏهن ڪهڙا ڪهڙا تاب ستم،
ته به دلربا تو تان فدا ٿيندو ئي رهان ٿو.

پيار پنهنجو بيگانن لاءِ وقف بنائين،
پٿر جهڙي منهن جي لاءِ دل نپائين،
تنهنجي اها توکي گلا ڏيندو رهان ٿو.

عشق سوداءِ کان جهڙو ٿي ويس لامڪاني،
ڪٿ ان قرار ٽڪاءِ اچي ڄڻ آهيان سيلاني،
بُتخان ڇا مٽيخان ڇا، ويندو ئي رهان ٿو.

ٿي نه ڪا ٻي ٿيندي مون کان ڪرت ڪمائي،
آهي ته آهي 'اعجازا' چئي تات اهائي،
تنهنجو رضا تنهنجي وفا، ڳوليندو ئي رهان ٿو.

درد نہ اوهان جو چڙيان چڙيان، ڏينهن قيامت تائين دلبر.

اٿم آس اهائي من ۾، آمهون سامهون اڏيان اڏيان،
اڀري سڀري پونگي تو ڀر.

ڏيو دلاسا ڏاڏا چڙيو، سڀو ڪانه ٿي تڙيان تڙيان،
نظر ڪريو ڪا ناز پرور.

دل اوهان سان سانول سائين، گولي ٿيو ٿي گڙيان گڙيان،
جيئري هونديس جو دم جيتري.

’اعجاز‘ چوي ٿو آئون هتان شل، لات هن سان لڙيان لڙيان،
جا سيڪاريو مون کي رهبر.

احوال اندر جو اوهان سان مٺا، ڪجهه اوريو اٿم ڪجهه اورييندس،
ڪري قرب وارا هتي ڪٿي ڪٿي ڪٺا، ڪجهه گهوريو اٿم ڪجهه گهورييندس.

نسري زماني ناساز منجهان، مٿي محوس خاني مجاز منجهان،
حقي نينهن جو ناتو نياز منجهان، ڪجهه توڙيو اٿم ڪجهه توڙيندس.

چڙي مسجد مندر چارئي مُسلي، وٺي پنجن ٻارهن جا نام ٺِلا،
سڪ سوز سندو سڳو صل علي، ڪجهه سوريو اٿم ڪجهه سورييندس.

سڃي ڏيد دوناليون آيو سمڻو صنم، ويو دلڙي ڦري ڏئي درد و آلم،
تنهن جهوريءَ ۾ جيءَ جان جسم، ڪجهه جهوريو اٿم ڪجهه جهورييندس.

سسئي وانگي سراسر تو ڪو ڪري، هُجت هاري 'اعجاز' ڏوئي دور ڪري،
ڏونگر هي ڏڪن جو ڏسڪا پري، ڪجهه ڏوريو اٿم ڪجهه ڏورييندس.

ڳڻي نه پڄان سي ڳڻ، مون تي ڪيا جي منهنجي سائين.

ڳڻ سائين جا شماران ٻاهر، منهنجي پچاران ٻڌاران ٻاهر،
اهڙا ٻاجهه ٻهڳڻ، ڏينهن رات ڳڻن جا مينهن وسائين.

ٻچڻ کان اڄ تائين منهنجا، مون تي مهربان سائين منهنجا،
منهنجي چڪن جي چڻ، ڪن پاڻ نڪي پر کان ڪرائين.

جن جي ڏسڻ لاءِ ڏيهه ماندا، مون سان پرين سي هڪ هيڪاندا،
سچا سندس سڀ ڳڻ، گهر ويٺي مون کي نت پاڻ پساين.

ڏينهن ميثاق جي بخشي خطائون، ڪيئون جي عطاون تن لائق نه آئون،
ڏرڪئي ڏٺين اها ڏڻ، پير پريت ۾ مون کي پرائين.

منهنجي سائين جا ڪرم ڪو جهن تي، ڏت ڏڏن تي جود جڏن تي،
پيا پال لکين پالڻ، اوکيءَ سوکيءَ ۾ 'اعجاز' نپائين.

تَنهنجو چڙي وڃان در، مون کان نٿو پڄي،
 قدمين رکي کٿان سِر، مون کان نٿو پڄي.

آئون ئي تنهنجو عاشق، اهڙو مٿي ڦريل،
 امر و نهي اورانگهي، ڏنم تنهنجو منهن آمل،
 پوءِ به پوڄان ڪعبو مندر، مون کان نٿو پڄي.

استاد پير مون کي، سيڪاريو نه چنڻ نينهن،
 سڀ ڏينهن ٺهڻ سڀ سان، سڀ ڏينهن ڳنڍڻ نينهن،
 نينهن کي ڪو چنڊو ڪافر، مون کان نٿو پڄي.

توکان پرين پري رهان، اهڙي دعا نه ڪر،
 ڦرقت جي ڳالهه ۾ ڳهان، اهڙي دعا نه ڪر،
 ناحق ٿيان چو مضطر، مون کان نٿو پڄي.

هي پانهون آ ديوانو، مُئل عشق حُسن جو،
 آ ڪلمه به ڪئل اڄ به ڪئل، عشق حسن جو،
 ريءَ عشق رهڻ ڪنهن پَر، مون کان نٿو پڄي.

محبوب توکي روبرو، سجدا ڪندو رهان،
 قربت وصال درشن، سيوا ڪندو رهان،
 غائب جو بنجان چاڪر، مون کان نٿو پڄي.

در گهر ديار تنهنجي جو، نقشو نظر اٿم،
 ’اعجاز‘ چئي اکين ۽ سو دل جي وندر اٿم،
 هن دل اکين تي سنسر، مون کان نٿو پڄي.

پڪا پائي پائي پيچ، پرين پاتا اٿئي،
ڏاڍا لائق تورا، لک لاتا اٿئي.

رُخ پاڪ پيشاني پئي پياري لڳي، منجهس معصومي مند پئي موچاري لڳي،
نظر ناز واري نت نياري لڳي، هڪ لحظي اندر ڏک لاتا اٿئي.

مُنهن مُصحفي ڏنم ويا ارمان لهي، درڪار ڪعبي جي ڪانه رهي،
سر تو ۾ ڏٺو مون سبحان صحي، هي وصف وسيع اسان سُجاتا اٿئي.

آلف ابرو عين عبارت آ، نُقطو نُون نِج نِبارت آ،
اهي پيڪان پانيان ڪِ بشارت آ، ايڏيون تيغ تڪيون ڏنيون داتا اٿئي.

جيئن هاڪ حسن جي هوءَ ٻڌيم، تيئن تو مان خوش خُلقي خوشبوءِ لڌيم،
لب لال رنگين ڳوڙهي روءِ ڏنيم، اهڙا 'اعجاز' اکين جا نانا اٿئي.

نام ننگيءَ جي ناتي، نينهن ۾ نشانبر ڪيڙس،
نجهرو نذر جو نور ٿيو، جيڪس جُڳ جُڳ جيئڙس.

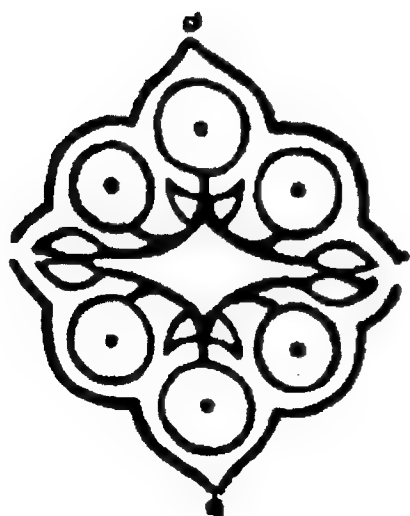
نام جپيان نات پسان، هڪ جيڏن منجهه هسان،
واهي ويراڳي بنجي، ويڙهي ويڙهي وسان،
محبت واري مَحَوِيَت ۾، مست و مست ٿيڙس.

نام حضوري ٿوري، دم ۾ ڪيو ڏک دوري،
قالئون ڪڍي حال ڏيئي، مام ملائي منصوري،
بحر بره جو پلڻ پيو، لهر لقائيءَ ٿيڙس.

نام سان ناتو نام جي معنيٰ، نام سڃاڻي ڪوڪو،
نام جي آجيان عزت ادب، ڄاڻو ڄاڻي ڪوڪو،
نام نهال سي ڪيڙا، جي نائي سرُ سام پيڙس.

نام اسم اهو افضل، اڪمل عين عليءَ،
اوري 'اعجاز' اورج، دليئون دن رين عليءَ،
انهيءَ نام پلي جي برڪت سان، لنگهي آئون پار پيڙس.

حقیقت

بيت

(1)

حاضر حال وصال جي، سمجھ روح رهاڻ،
جاري آھ ميثاق کان، جيءَ جي جيءَ ساڻ،
مازاغَ البَصَر سان، معنيٰ صورت ماڻ،
فَكان قاب قوسين، جاءِ ملڻ جي ڄاڻ،
اتي سونھن سُرھاڻ، اثباتي 'اعجاز' چئي.

(2)

حاضر حال وصال جي، ميثاقئون مقال،
اَلَسَّست بِرَبِّكُمْ تي، وائي لاءِ وصال،
قَالُوا بَلَي قلبيون چئي، بندي هن بحال،
بيشڪ تي بحال، بازي بات برھ جي.

(3)

حاضر حال وصال جو، خوبان خوبوي ڪيل،
نيٺن واري ناز سان، محبوباڻو ميل،
قتل ويل ڪَويل، سر سدائين سَت ۾.

(4)

حاضر حال وصال جا، آشنا عارف،
تئين جا تعارف، تن جي قول ڪلام ۾.

(5)

حاضر حال وصال جا، سر عاشقن الهام،
عالم الغيوب جا، پهچائن پيغام،
مخفي سندن مام، آهي عجائب 'اعجاز' چئي.

(6)

حاضر حال وصال جا، مٽي عاشقن مڃ،
سڙي پچي سوز ۾، سچن چيا سچ،
ڪڍيا تين ڪڇ، ڪوڙن جي قلب مان.

(7)

حاضر حال وصال جا، عاشق آگاهي،
آهن نازل انهن تي، احوال الواحي،
جن جو الله اصلاحي، سي ڪاڻ نه ڪين ڪنهن جي.

(8)

حاضر حال وصال جو، سر عاشقن ڪُلاه،
آمر و ٽهي جو، ان تي، ڪونهي گوڙ گناه،
سڀ عشق ۾ 'اعجاز' چئي، ٿين معاف مباح،
جن جو اصلاحي الله، سي ڪاڻ نه ڪين ڪنهن جي.

(9)

حاضر حال وصال جا، عاشق پاڻ ڪتاب،
آمر و ٽهي جو انهن تي، ڪونهي حق حساب،
سبق صُوري تن جي، صورت سوال جواب،
الف لام ميم جو، متن خود خطاب،
عشق جو آرڪاب، آسپ 'اعجاز' ان ڪي.

(10)

حاضر حال وصال جا، سِر عاشقن آرا،
پاڻ چيرائي پانهنجو، بار ڪنيئون بار،
تن نيھين جا نعر، عالم ۾ اظهار ٿيا.

(11)

حاضر حال وصال سان، عاشق ٿيا آمر،
آين هٿ ’اعجاز‘ چئي، دمن وارو ڏر،
سُر سان سَليئون سِر، ڪو سمجھي سُر انهن جو.

(12)

ڪو سمجھي سُر انهن جو، آڻي سِر آڏي،
ڪنڌ ڪپائي قريب ٿئي، دمدم دل وڏي،
ڪنا مال مڏي، پالھو ڪري پاڻ ڪي.

(13)

ڪو سمجھي سُر انهن جو، آڏيءَ سِر رکي،
ڪنڌ ڪپائي قريب ٿئي، بنجي لعل لڪي،
ڳجهان ڳجه پريم جي، ڏسي چاس چڪي،
نه ته سمجھڻ ٺاه سِڪي، اها رمز ’اعجاز‘ چئي.

(14)

ڪو سمجھي سُر انهن جو، بي سرو بيباڪ،
سالڪ اُلتِي سلوڪ جو، واچين اُلتو واک،
اُلتو آڻڻ ٿاڪ، اُلتِي گام ’اعجاز‘ چئي.

(15)

اُلتِي گام ’اعجاز‘ چئي، اُلتِي رمز هڻي،
اُلتِي رمت انهن جي، اُلتِي ڪَمت ڪهن،

اَلتي ريت پريت سان، اَلتي جهات وجهن،
اَلتا دم جيڻ، اَلتي چوٽ انهن جي.

(16)

اَلتي چوٽ انهن جي، اَلتي چاٽي چاش،
اَلتي راه تلاش اَلتو آهين آئيو.

(17)

اَلتو آهين آئيو، اَلتو وري ويندين،
اَلت بنا اي اَلتا، ٿانءِ نه ڪت ٿيندين،
اَلتو دم ڏيندين، اَلتو وندين 'اعجاز' چئي.

(13)

اَلتو آئين 'اعجاز' چئي، اَلت ڪمائي ڏس،
اَلتو وڃي وس، اَلتو پس پس ڪي.

(19)

اَلتو پس پس ڪي، اَلتو پس آه،
اَلت ريءِ اونداھ، اِئي اَلتي عالم ۾.

(20)

اچي اَلتي عالم ۾، اَلتان اَلت آلاءِ،
اَلتي مام ملاءِ، اَلت سماءِ اندر ۾.

(21)

اَلت سماءِ اندر ۾، اَلتو ڄاڻ سڄاڻ،
اَلتو هيءُ آھڃاڻ، سمجھ صوفيءَ جي سِر جو.

(22)

سمجھ صوفيءَ جي سِرَ کي، سِرِ الاهي صاف،
ناهي لاف گُذاف، صوفي سمايو سڀ ۾.

(23)

صوفي سمايو سڀ ۾، صوفيءَ جي پس پريت،
ڪل شيءِ محيط، ٿيو توحيدِي تصرف سان.

(24)

صوفي سمايو سڀ ۾، پس صوفيءَ جي ڀرت،
نينهن بنا ناهيس پي، سُرَت نڪا نُرَت،
قرب واري ڪِرَت، اُتاهون ڪيس 'اعجاز' چئي.

(25)

صوفي سمايو سڀ ۾، پس صوفي جي حڪمت،
ڀاڻهي پنهنجو پاڻ ٿيو، قلم قضا قسمت،
اعليٰ اُتس عظمت، عجب ذات صفات سان.

(26)

صوفي سمايو سڀ ۾، پَسُ صوفيءَ جو پَريانُ،
پسڻُ پسي پانهنجو، پورو لڏئين پاڻُ،
مٿاهون اُتس ماڻُ، بصيرت ۽ بينائيءَ سان.

(27)

صوفي سمايو سڀ ۾، پس صوفيءَ جو سڀاءُ،
پاڻ ئي ڪعبو قبلو آ، پاڻ ئي قبلي نما،
پاڻ ئي آه هُماءُ، پاڻ ئي پاڇو پنهنجو.

(28)

صوفي سمايو سڀ ۾، هي صوفيءَ جو تصرف،
اناالحق حرف، پڙهي پڙهيائين عام ڪي.

(29)

صوفي سمايو سڀ ۾، صوفيءَ ۾ ڪو نه سمايو،
ريءَ اسم ذاتيءَ جي، پيو نه منجھس مايو،
صوفي سوايو، هر جاءِ هر ڪنهن ڪيل ۾.

(30)

صوفي سمايو سڀ ۾، بنجي سور سور،
قدم تريئين قونين تي، دم انهيءَ کان دور،
پرڪي ڪو ڀم پور، صوفيءَ سندي سر جو.

(31)

صوفي سمايو سڀ ۾، سور سور جيئن،
انهيءَ ڪري اعجاز چئي، ڪوڪيئن پائيس ڪوڪيئن،
بي مثل مثل سيئن، پاڻ وهيڻو پاڻ ٿيو.

(32)

صوفي سڀ طرح ٿئي، صوفي طرح نه ڪوءِ،
اهڃاڻ اهوئي هوءِ، صوفيءَ سندي سر جو.

(33)

صوفيءَ سندي سر جو، بيحد آه بيان،
صوفي سر سبحان، اسم واري اوت ۾.

(34)

صوفيءَ سندي سِر کي، صوفي سڃاڻي،
آئون جو نه آڻي، اڳيان ڪڏهن ان جي.

(35)

صوفيءَ سندي سر جو، سمجھڻ سر دقيق،
صوفي بحر عميق، گماني گرداب سان.

(34)

صوفي واري سُنڱ ۾، اهل اٽڪل ناه،
روش رندي آه، ڪُپر واري ڪار سان.

(37)

صوفي واري سُنڱ ۾، اهو ڪين اچي،
جو رواجي رسمون، رُوحئون ڪين رچي،
هت پڇي پوءِ نچي، سواچي پل 'اعجاز' چئي.

(38)

صوفيءَ واري سُنڱ ۾، جيڪو پاڻ پڄائي،
يارانو يڪتائيءَ سان، لائي نپائي،
سو پلي سڏائي، صوفي مر تصوف سان.

(39)

صوفيءَ واري سُنڱ ۾، قائم هيءَ قانون،
لا مقصود في الدارين الاهو، ظاهر ڪي باطون،
مايا جي متاع جو، اوسيئڙو نه اُون،
مُحبتِي مضمون، فهم سِيڪاري فَذْڪَرُ جو.

(40)

صوفيء واري سُنڱ ۾، لُنڱ بند بنجي آءُ،
تہ چڪين سوريءَ ساءُ، پسين مشاهدو پرينءَ جو.

(41)

صوفي سوئي چئجي، جنهن جو پيءُ نہ ماءُ،
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، تنهنجي صفت ٿي،
تنهن کي ڪانهي ڪاءُ، احتياجي جوڙ جُفت جي.

(42)

صوفي سوئي چئجي، جنهن جو ماءُ نہ پيءُ،
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، پاڻهي جيئرو جيءُ،
تنهن سر ڪونهي سيءُ، اجل جو 'اعجاز' چئي.

(43)

صوفي سوئي آه، امان ابو نہ جنهن جو،
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ جي، تنهن سر سَرو پاھ،
ننگ ناموس جي ناھ، احتياجي تنهن 'اعجاز' چئي.

(44)

سو صوفي ناھي سچو، جنهن ڪئي نہ صفائي قلب جي،
ڪيني ساڻ ڪچو، ناقص آھ 'اعجاز' چئي.

(45)

صوفي صرفو سر جو، ڪڏهن ڪو نہ ڪري،
آڏيءَ ڪات ڪلال کان، پاسي ٿئي نہ پري،
سُرڪي سوز گُداڙ جي، پيو سُرَت سَري،
مورھئون سو نہ مري، جنهن کي جام جياريو.

(46)

جنهن کي جام جياريو، جُڳ جُڳ سو جيئي،
وَر وَر ڏيو وره جون، وٿيون پُر پيئي،
پاسي ڪيم ٿئي، سري کان سيد چئي.

(47)

سرو پي سيد چئي، صوفي ٿيو صحي،
عجب رمز رهي، اُنهيءَ جي القاءِ جي.

(48)

پاڻهي ويڻ پاڻ کي، صوفي سکيا جي،
آهي انهن کي، پورو پنءَ پريت جو.

(49)

پاڻهي ويڻ پاڻ کي، سندو سچن ڪم،
ناهي دعويٰ دم، اتي ڪنهن جو 'اعجاز' چئي.

(50)

پاڻهي ويڻ پاڻ کي، مشتاقن مرڪ،
تنهن کي ڪن ترڪ، جا سڪيو رکي ساهه کي.

(51)

حاضر حال وصال جا، عاشق آشنا،
انهن آما، مڃي ڪانه مرڻ جي.

(52)

مڃي ڪانه مرڻ جي، تن ڳالهه ڪڏهن ڪائي،
هم مري ته گرو مري، آئن حوءِ اهائي،
جهليئون جوءِ جائي، آڪالي 'اعجاز' چئي.

(53)

مڃين ڪونه مرڻ کي، ڪيئون سر صحي،
ٿيا گم گروءَ ۾، ڪاپڙي ڪهي،
رَمزن منجه رهِي، مارا ٿيا موت جا.

(54)

مڃين ڪونه مرڻ کي، مردن اِيءَ مٽيا،
سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِقِيَامِهَا،
واحد کي وٺيا، ڪونهي ڪال انهن تي.

(55)

مارا ٿيا موت جا، حال وندا هر جاءِ،
ڪال نه اچي ڪڏهين، تن جُنگن سنڌي جاءِ،
اُهي قائم پانءِ، دائم دُرُ 'اعجاز' چئي.

(56)

دائم دُرُ 'اعجاز' چئي، ڪُل جُڳ ۾ ڪامل،
شفقتون ڪن سڀ تي، سڀ سان ٿي شامل،
سي ناميارا نامل، هادي هر دوجهان ۾.

(57)

هادي هر دوجهان ۾، هيٺن سان حامي،
پاجهون پاڇهارن جون، محڪم مدامي،
غم جي غمامي، لاهيو وڃن لڪ ۾.

(58)

هادي هر دوجهان ۾، هيٺن جا همراه،
 ناقص نوازڻا، پستن پُشت پناه،
 بي واهن جا واه، آڌر اڙين 'اعجاز' چئي.

(59)

هادي هر دو جهان ۾، حامي هيٺن سان،
 آهن اهي 'اعجاز' چئي، هر مُندا مھراڻ،
 تني ڪنان ڄاڻ، آبادي ڪل عالم جي.

(60)

هادي هر دوجهان ۾، آمون ۽ اڪسير،
 آهن خود 'اعجاز' چئي، قدرت ۽ تقدير،
 تن اڳيان تدبير، هلائج ڪانه هڏهين.

(61)

هادي هر دوجهان ۾، پار وڏي سان پَر،
 سبحان سِر انهن جو، هو سبحاني سِر،
 ڪن عطائون ڪُل تي، ڪُل مٿي قادر،
 محبتي ماهر، معرفت واري ملڪ جا.

(62)

نه مون جمال نه ڪمال ڪو، نه مون حال نه خيال،
 ڪهڙي پر سان پاڻ کي، آئون سڏايان، لال،
 جي پلو ڪري پال، ته آچارو ٿيان 'اعجاز' چئي.

(43)

نه مون جمال نه ڪمال ڪو، نه مون حال نه هوش،
ڪهڙي پر سان پاڻ کي، سڏايان سبڪدوش،
تنهن ڪري آهيان خاموش اڳيان هر ڪنهن 'اعجاز' چئي.

(64)

نه مون جمال نه ڪمال ڪو، نه مون حال حريفائي،
آهيان نسورو 'اعجاز' چئي، جاهل غافل جائي،
اصل مت نه آئي، مون کي ماڻ ڪرڻ جي.

(65)

نه مون جمال نه ڪمال ڪو، نه مون خوف نه خوشي،
اچيو خوشامدڙيا 'اعجاز' چئي، هر هر ڏين هُشي،
تن جي ڏونس ڏسي، مون کي ڪندي ڪانه ڪا.

(66)

نه مون جمال نه ڪمال ڪو، نه مون حال نه هيچ،
تون ڏاڻو ٿي ڪي ڏيچ، ته مرڪايان منهن 'اعجاز' چئي.

(67)

نقش ڪنهن نيهميءَ جو، شوقتون ڪر شامل،
بندو بردو بره جو، ٿي عابد ۽ ڪامل،
عشق جني ڪامل، سي ڪنهن کان ڪنن ڪين ڪي.

(68)

مورت پير محقق جي، صورت سيني سماءِ،
ڪري تسليم تنهن کي، حاضر روءِ رها،
انهيءَ سان 'اعجاز' چئي، روح رهاڻي لاءِ،
پرت ساڻ پچاءِ، نقش نظارو حق جو.

(69)

هو جوڳيئڙا جامع، هئا هيراڪ حق جا،
رهيا شامل شريعت سان، طريقت تابع،
هينئڙا تن جا حقيقت تي، روح رب ڏي راجع،
من انهن جا واسع، ڪيا مام معرفت جي.

(70)

جڏهن هيڪائي هيڪ هئي، نه هو ويڇو وار،
اهو تڏهن 'اعجاز' چئي، ڪٿي هو تڪرار،
جيڪو هاڻي بار بار، واريو وجهين وڃ ۾.

(71)

جڏهن هيڪائي هيڪ هئي، نه هو ويڇو وڇور،
اهو تڏهن 'اعجاز' چئي، فتنو نه هو فتور،
جيڪو هاڻي ضرور، آڻيو وجهين وڃ ۾.

(72)

جڏهن هيڪائي هيڪ هئي، نه هئي وار جدائي،
اها تڏهن 'اعجاز' چئي، هئي ڪٿي پيائي،
جو هاڻ مٽايو وائي، ٿو وڍين اندر ويڻن سان.

(73)

دل جي رمز رفتار کي، حاصل ڪُل ڪمال،
جتي پير نه پڄڻا، اُت ماڻي دل وصال،
بيشڪ آه بحال، ميلو معراج دل سان.

(74)

دل جي رمز رفتار کي، سمجھ براق بجاءِ،
ذرو گھٽ نه ڀانءِ، دل جي وڃڻ ورڻ جو.

(75)

دل جي رمز رفتار کي، ريلون کين رسن،
ڪوه ڪروڙين پل ۾، دليون ڪن ملن،
ڳالهه عجب 'اعجاز' چئي، پوءِ جيڪي جيئن سمجھن،
حضور به حاصل تن، جن دل هلائي دلبر ڏي.

(76)

جي دل نه هلي دلبر ڏي، ته پيرن ڪهڙو وس،
وک نه ڪچندي هڪڙي، توڙي گهاڙو هجي گس،
عضوا سڀ اوس آهن بردا دل جا.

(77)

دل جي حال خيال جي، دل وارن آگاه،
دل به مانند ماڻهو جي، ٿي رکي شڪل شاه،
ڪن اکيون 'اعجاز' تنهن کي سرمنهن ساهه پساه،
اسم جسم لهو لحم، ۽ رنگ سفيد سياه،
دل سان ملي دل کي ٿو، علم عشق اٿاه،
آهيان آئون به گواه، دل جي دم درجات جو.

(78)

تجلو تاريخي ۾، حمدي اهڃاڻ،
سونهن سهاڻو سوجهرو، سالڪ سمجھه سڃاڻ،
آهي پاڻ 'اعجاز' چئي، پيو مور نه ڄاڻ،
ماڻ صبر سان ماڻ، پر ۾ مشاهدو پرين جو.

(79)

قلب قنديل جن جو، چت چراغ مثل،
نور علي نور جو، تن ۾ تيل تجل،
انهن کان 'اعجاز' چئي، پرين پري نه پل،
تني مٿي تل، حرف نه هوتائن جو.

(80)

قلب قنديل جن جو، ڏيئي مثل ڏيل،
اندر ٻاهر ان جي، جملي نور جميل،
اٿيو کيم 'اعجاز' چئي، تن ۾ شڪ دليل،
کوهياري کيچ ڏئيءَ جو، سوجهيو وطن سبيل،
آريائي اصل، لکو نه لوچيندن کان.

(81)

هينئون هلي جن جو، سي پيرين پنڌ نه کن،
بي پا هليو بره سان، پل ۾ کيچ پچن،
کوه ڪشالا ڪرڻ جي، ٺاهي مهم مٿن،
سي جيڏهن اک کڻن، تيڏهن پسن پنمون کي.

(82)

هينئون هلي جن جو، سي پيرين کن نه پنڌ،
هلي ڪارڻ هوت جي، کونه پچن ڪوه هٽ،
جيڏهن ڦيرين ڪنڌ، تيڏهن پسن پنمونءَ کي.

(83)

هينئون هلي جن جو، تن جي پيرن تان پنڌ معاف،
اصل ٺاه انهن تي، کوه ڪشالو ڪاف،
ائين 'اعجاز' ٿو چوي، صاف صفا مصحاف،
آهي سڀ انصاف، دل جي رمز رفتار کي.

(84)

هينئون هلي جن جو، تن وِڪان ويجهو ڪيڇ،
پير نه پڄن پنڌ ڪي، نڪي پيو ٻه پيڇ،
اشارو هي 'اعجاز' چئي، سمجهي ٿي سرويڇ،
منجهئون وڃي مڇ، هينئڙو هوت پنهنوءَ سان.

(85)

هينئون هلي جن جو، تن وِڪان ويجهو هوت،
هاڙهي حَب هلڻ جو، ان تي ڏمر نه ڏوت،
نڪي مٿن موت، نڪي قيد قبر جو.

(86)

هينئون هلي جن جو، تن وِڪان ويجهو وَر،
بي پا لنگهي بَر، پسن سي پرينءَ ڪي.

(87)

هينئون هلي جن جو، سي سدا حضوري،
ناهي دم دوري، آرياڻيءَ جي ان کان.

(88)

هلڻ هينئين سان هوت ڏي، هاريون حق ٿيو،
جڏهن هينئڙو هلي پيو، تڏهن لڏو پنڌ پيرن تان.

(89)

ڏوريو ڏوريو ڏونگر ڪي، جيئن وريو ڏوريان،
تہ به اُهاڻي ڳالهه 'اعجاز' چئي، آئون نه ٿي اوريان،
ڪهڙي منهن چوريان، ڳجهي ڳوڙهي ڳجه ڪي.

(90)

ڏوريو ڏوريو ڏونگر ڪي، وريو ڏوريان جيئن،
تہ بہ ڳالھ اهاڻي 'اعجاز' چئي، تهڙي آهي تيئن،
ڪهڙي منهن سان ڪيئن، ڪريان پٽري پاڻ لاءِ.

(91)

ڏوريو ڏوريو ڏونگر ڪي، ڏوريان وريو وريو،
تہ بہ ڳالھ اهاڻي 'اعجاز' چئي، نڪري سيني مان سُرِيو،
جيڪي مون مَن گهريو، سو مون ئي من مون کي گهري.

(92)

هيٺون هلي جن جو، سي پير نہ پٽ پائين،
نڪي ڏورن ڏونگر ڪي، ڪيچ نہ پچائين،
وِڪان ويجهو پانئين، وصل وراڪو پنهنوءَ سان.

(93)

جنهن جو مثل نہ مثال ڪو، نڪو آر نہ پار،
اتي جو 'اعجاز' چئي، ديکيندي ديدار،
پيا وير وِماس ۾، پائي حيرت هار،
تن کان ڪال قهار، ڏوران ئي ڏور پڄي.

(94)

جنهن جو مثل نہ مثال ڪو، صفت نا صفات،
اسم جسم ٿيو اورتي، تون اڳتي ڪر اثبات،
پاءِ حقاني حق ۾، جهاتيءَ منجهان جهات،
تہ بقا واري بات، اچئي هت 'اعجاز' چئي.

(95)

جنهن جو مثل نه مثال ڪو، نڪا موت مقال،
اتان جا 'اعجاز' چئي، پيا جني کي جال،
تني جيءَ سنڀال، حاصل مون کي حال ٿيو.

(96)

جنهن جو مثل نه مثال ڪو، تنهنجو مزو ماڻ،
عقل ۽ دليل کان، اڳتي ڄاڻ اُماڻ،
اُتانهين ڪا آڻ، اونهي خبر 'اعجاز' چئي.

(97)

جنهن جو مثل نه مثال ڪو، تنهنجا ماڻ مزا،
سزا ۽ جزا، اُتي آهي ڪانه ڪا.

(98)

جنهن جو مثل نه مثال ڪو، ٺڪي روپ نه رنگ،
آديسي ويا اوڏهين، منجهئون ڪري منگه
هتي پَر نه ڦنگه، لڳي لاهوتين جو.

(99)

جنهن جو مثل نه مثال ڪو، نڪو رنگ روپ،
نڪا چانو چٽ ڪا، نڪا اُس نه ڌوپ،
ڪو قلندر ڪوپ، ويندو اُت 'اعجاز' چئي.

(100)

جتي آه نه ناه ڪا، اُتي لڏ م لاه،
اڳيرو 'اعجاز' چئي، نا هلي ڪو ناه،
رڪ اها ساڃاه، جنهن سان پسين پرين ڪي.

(101)

انڌن ليکي آدمي، سڄڻ ليکي سائين،
 آهي ڳالهه سڀ ڪنهن جي، پنهنجي سمجھ تائين،
 سائينءَ کي جيئن پائين، آهي تيئن 'اعجاز' چئي.

(102)

انڌن ليکي آدمي، سڄڻ ليکي الله،
 جنهنجو ڏسڻ جيترو، تيترو تنهن ويساه،
 انڌن سڄڻ ۾ 'اعجاز' چئي، فرق اهو ئي آهي،
 هن منو ڪيو ساه، هن لائو سانگو ساه جو.

(103)

اکين سڄا ڪوڙئين، قلب سڄا قليل،
 اها جوڙ 'اعجاز' چئي، جوڙي رب جليل،
 ڪجي ڪت اڀيل، قلب سڄڻ جي قحط جي.

(104)

هڙ حقيقي حال جي، ڪنهن ڏني ڪٿان آئي،
 جا پاڻهي پيدا ٿي پئي، سا ڪنهن جي ڄاڻان ڄائي،
 ڪانهي پراڻي، آهي پنهنجي 'اعجاز' چئي.

(105)

هڙ حقيقي حال جي، جن پاڻ منجهان پاتي،
 انهن سر 'اعجاز' چئي، ڪُن ڪُر ڪُر لاتي،
 ڪو آهي پڙ پاتي، جو چوي سچ سڙين کي.

(106)

هڙ حقيقي حال جي، جنهن منجهئون منجه لڏي،
اچي تنهن تي 'اعجاز' چئي، گر گن گهوڻي ٻڌي،
سچي ڳاله سڏي، چئي ڪير ڪُن ڪي.

(107)

هڙ حقيقي حال جي، جڏهن لڏي جَن،
تڏهن منجهان تَن، ملي بشارت حق جي.

(108)

هڙ حقيقي حال جي، جن جڏهن لڏي جيئن،
تن تڏهن ڏني تيئن، هرڪا گواهي حق جي.

(109)

الله وڏو طامع، جنهن جڳ جوڙيا پاڻ لاءِ،
اٿس سدائين اک ۾، جهان جملي جامع،
مٿس ڪو مانع، اسان نه ڏٺو 'اعجاز' چئي.

(110)

الله وڏو آڻو، جنهن ٻئي جڳ جوڙيا پاڻ لاءِ،
ڪونه تعي ڪو تر جيترو، تنهن منجه طامائو،
جو ٿيندو تاڪاڻو، تنهن کي سائين سهندو ڪين ڪي.

(111)

مڱڻي دران نه مڱ، مڱ دران ڏاتار جي،
اهڙو ئي آه 'اعجاز' چئي، لائي ڏسي نه لنگ،
راول دران رڱ، جن لڳو سي لعل ٿيا.

(112)

نڪو شرِ شيطان ڪو، نڪو سحر وري،
نڪو جن نہ پوت ڪو، نڪو ديو پري،
هري رام هري، هم آ 'اعجاز' چئي.

(113)

ڪنڌ ڏيئي ڪات ڪي، ڪنڌ ٿي پيو ڪات،
سڄي آھ 'اعجاز' چئي، بيشڪ اها بات،
سمجھي اي سُخناٽ، ڪو صاحب سورھ دل جو.

(114)

جيئن هرڻ هلاڪ ٿئي، برپٽ سمجھي آءُ،
تيئن بندي بي بصيرت جو، آهي هوش حساب،
جو منجهس سرسراب، سو مورنہ پسي "محي الدين" چئي.

(115)

ڪڏهن دل درياءُ جان، ڪڏهن ڪسيءَ کان بہ ڪسي،
ڪڏهن تاروتار هي، ڪڏهن آھ تسي،
ڪڏهن رهي رسي، ڪڏهن آربي 'اعجاز' چئي.

(116)

ڪڏهن منهن پون، ڪڏهن پردا ڪن پريت لاءِ،
اڪر پئي 'اعجاز' چئي، وڻيا مون کي سندن،
جيڪا چال چلن، سا مباح محبوبن کي.

(117)

دلبر واري دل لاءِ، ٿي پئڻ سڄو دل،
تہ دلبر تو تان دل، اصل نہ لاهي 'اعجاز' چئي.

(116)

جيڏهن گهڻي گهر، ويڻ واجب اوڏهين،
اڻ گهريا 'اعجاز' چئي، ڪا نه لهندا ڪر،
ڪري پڪيءَ جا پر، اڏر انهيءَ پار ڏي.

(117)

پارس ۽ پوتر، پرڪڻ ناهن سٿرا
آهن لڪل 'اعجاز' چئي، اُمله سڃا گوهر،
ڪو در سڃاڻن ڏر، ڪانهي ڄاڻ ٻين کي.

(118)

عجب خودي عشق جي، عجب خوءِ خيال،
عجب حال چال سان، عجب بات بحال،
عجب جوش جلال، عجب عجز 'اعجاز' چئي.

(119)

نينهن جنهين جو نام، سو نفعو پڇي ڪينڪي،
اُلتِي چال عشق جي، التو سندس ڪام،
گهانگهي گلا گوڙ سان، تنهنجو سير تمام،
عجب آه 'اعجاز' چئي، مون کي هي مدام،
ته صبح توڙي شام، نينهن چڪي پيو نانه ڏي.

(120)

پيتيون جن پُر ڪري، وٽيون ڪيف ڪڪوه جون،
اندر اڳ عشق جي، تن ٻارهيو ئي ٻري،
سوريءَ ريءَ نه سري، انهن جي 'اعجاز' چئي.

(121)

جي نه سڪايعي ساهه کي، جيتَ ڪوربئيڙي جيئن،
ته اونهيءَ مان 'اعجاز' چئي، مڇ ماريندين ڪيئن،
سُرتِ سالڪيءَ سينءَ، پيهي وڃ پاتار ۾.

(122)

جو لائق ڪيئي لائق ڏٺي، تنهن لائق نه آئون لائق،
ادني آئون 'اعجاز' چئي، تون فيض ڀريو فائق،
شاهه هي شائق، تنهن جي ڳڻن ڳڻايو.

(123)

هُوَ آ منهنجو حال، آئون پڻ حال ان جو،
هُوَ خود خيال هن جو، هي آ هن جو خيال،
خيال ملي ويو خيال ۾، ميسر ٿيو وصال،
ڪندو ڇا مون ڪال، اچي هاڻ 'اعجاز' چئي.

(1)

نامون نيھي يار جو، بسم الله سان آيو،
الْحَمْدُ لِلّٰهِ اظھار ڪري، ھيئن سڄڻ سمجھايو،
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ، چئي ويڃو وڃايو،
ڏيئي پڻ پيائي ڪي، حق ھيڪڙائي پايو،
تي سونھون سونھايو، سرِ صراطِ الَّذِينَ جو.

(2)

نامون نيھي يار جو، پڻو سو پُرنور،
سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعِيدِهِ، منجھس سير سُرو،
إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا، سڄو سندس مذڪور،
تعي پڙھندي تنھن منجھان، حاصل حال حضور،
پسڻ تنھنجو پور، ڪُنجي آھي قلب جي.

(3)

نامون نيھي يار جو، پڻو پاڪن پاڪ،
بسم جي بيان سان، آھي عبرت ناڪ،
دڙڪو دلاسو تنھن ۾، وحدانيت جو واڪ،
تو پڙھندي ڪري چاڪ، پردا جي ظلمات جا.

(4)

نامون نيھي يار جو، پنو پُراسرار،
ريءَ ڏيان دل جي، سمجھڻ سو دشوار،
منجھس هر مفھوم جي، معنيٰ مام بڻسار،
جن جو ساڻس پيار، تن تي پاڻ عيان ٿئي.

(5)

نامون نيھي يار جو، پنو آ پُر سوز،
تنھن جي رمزن روز، منھنجو من مستان ڪيو.

(4)

نامون نيھي يار جو، قدرت عين ڪمال،
ماضي حال قبل جو، منجھس جواب سوال،
عجب تنھن ۾ ’اعجاز‘ چئي، خبر خوب خيال،
محبت ريءَ محال، پڙھڻ پروڙڻ تنھنجو.

(7)

نامون نيھي يار جو، لاثاني لاريب،
بليغ فصيح بديع سو، بسيط وسيع بي عيب،
الواحي احوالن سان، آھي علم الغيب،
توحيدِي تلقين سان، تنھن جي سڀ تاديب،
عالم شاعر اديب، خط پريان جي ڪُماريا.

(8)

جتي اکر الف جو، اتي اکر ميم،
انھيءَ معنيٰ مام کي، ڪو سمجھي قلب سليم،
آھي راز عظيم، اوليٰ ۾ ’اعجاز‘ چئي.

(9)

بي انت بي پايان، دائرو آهي دل جو،
پن ترن جيئن تنهن ۾، ڏنم پئي جهان،
ڪونهي ملڪ مڪان، ايڏو پيو 'اعجاز' چئي.

(10)

تڙي ڪي تحليل سان، منجهان خر خناس
يُوسُوسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ جي، بوءِ نه رهي بانس،
اندر کي 'اعجاز' چئي، چڱيءَ ريت چڪاس
ته وحدتي واس پيهي وٺندين پاڻ ۾.

(1)

جيئن ڪپر ڪڍ تي چٽڙا، حُسن وند هزار،
تيئن زيب دنيا کي، ظاهري آهي 'اعجاز' يار،
پلجي متان آر اتي لائين اکين جا.

(2)

جيئن ڪا چٽيل ڪنوار، هجي شاديءَ رات جي،
آهي تيئن 'اعجاز' چئي، دنيا دلبيدار،
متان ڪو آڻي يار، انهيءَ نپٽيءَ کي نڪاح ۾.

(3)

نسبت هن جهان جي، فاني ڙي فاني،
آهي باقي 'اعجاز' چئي، رغبت رحمانِي،
ڪري من ماني، متان رنجائين رب کي.

(6)

جلو هن جهان جو، حُباب جيئن هم،
آهي سو 'اعجاز' چئي، لحظو ڪي لمح،
تنهن منجه تون طمع، رکين هميشه رهڻ جي.

(5)

جلو هن جهان جو، حُباب آيا خواب،
اهو ڪو اعتبار تون، ننڊ ۾ آهين نواب،
جاڳڻ بعد ساڳيو، پسندين آب نه تاب،
شرم منجه شتاب، پوندين پوءِ 'اعجاز' چئي.

(6)

جلوو هن جھان جو، حلم النائم ڄاڻ،
فائق جي فرمان تي، عين اليقين آڻ،
متان پوءِ صباحا، هٿين هٿ 'اعجاز' چئي.

(7)

جلوو هن جھان جو، آهي پھر ڪي پل،
جوفي ڪاڻ نه جل، ڪر انديشو 'اعجاز' چئي.

(8)

جڏهن پيم پڇاڻ، پوري پنهنجي پنڌ جي،
تہ ويم ڇڏائي آڻ، عبدیت جي 'اعجاز' چئي.

(9)

نفل ۽ نماز ڪي، پڙهان ڪنهن جي ڪاڻ،
هتي ڪانهي ڪاڻ، عبادت جي 'اعجاز' چئي.

(10)

نفل ۽ نماز ڪي، ڪريان ڪڇاڙو،
پرين سين پاڙو، مون تہ چنو ئي ڪينڪي.

(11)

نماز آهي نينهن سان، نينهن نہ آ نماز،
اگهي ڪو نہ 'اعجاز'، سڪڻ ريءَ ڪو سجدو.

(12)

پِتِ چِتِ جي چانو ۾، نيتي جن نماز،
سي عورت جي آچار ٿيا، ڌاران راز نياز،
جيڪي مرد 'اعجاز'، سي پاڇا پڇن ڪينڪي.

(13)

پِتِ چِتِ جي چانو ۾، نماز نيتي جن،
ڪهڙي خبر تن، قوسيني ڪواز جي.

(14)

جنهن ۾ عدد نه انداز ڪو، وهم نه ويسارو،
نيت اهائي نماز تون، نر هڻي نعرو،
اداڪر 'اعجاز' چئي، فرض فنا وارو،
ته ابدي اوتارو، آچينئي انعام ۾.

(15)

جنهن ۾ عدد نه انداز ڪو، نڪو قيام قعود،
نڪو سور سَهو جو، نڪو بيڪ نه بُود،
سڪيو سو سجود، عاشقن 'اعجاز' چئي.

(16)

جنهن ۾ عدد نه انداز ڪو، نڪو رياضي رياض،
نيت اهائي نماز تون، چڙي لوڪ لحاظ،
قوسيني ڪواز، مرڪ مانجهيڙن جو.

(17)

جنهن ۾ عدد نه انداز ڪو، وهم نه ويساهين،
نيت اهائي نماز تون، پاڻ چڙي پاهين،
لائق پوءِ آهين، جنات عدني سندو.

(18)

جنهن ۾ عدد نه انداز ڪو، نڪو ساهه سلام،
نيت اها ئي نماز تون، ڪري عشق امام،
نم سدائين نات ڪي، طمع ريءَ تمام،
ته محمودي مقام، ماڻين ”محي الدين“ چئي.

(19)

ڪي پنجاه وقت نماز جا، ڪي پورا پنج پڙهن،
ڪي عدد ۽ انداز ريءَ، رُڪوع منجم رهن،
عجز سان ’اعجاز‘ چئي، عاشق ائين ڪن،
علي صلاتهم دائمون، ويساهين نه وجهن،
نميو ٿا نمن، سنياسي سبحان ڪي.

(20)

جيئن ٿو ڏوئين جسم ڪي، تيئن جي ڏوئين دل،
ته هر جاءِ تو حاصل، حضوري حال ٿئي.

(1)

جا ڏئين سُرَت پوءِ تون، سا پهرين ڏيڃ ڪٿان،
ته هادي مون هٿان، ڪو نه ڏکوئجي ڪڏهن.

(2)

جا ڏئين سُرَت پوءِ تون، سا پهرين مون کي ڏي،
ته هادي هٿان منهنجي، ٿئي ڪچي ڪام 'اعجاز' چئي.

(3)

جا ڏئين سُرَت پوءِ تون، سا پهرين مون کي ڏس،
انهيءَ سان آوس ويهان آئون واڳجي.

(4)

جا ڏئين سُرَت پوءِ تون، سا پهرين مون کي ڏيڃ،
سائين تون سٽيڃ، ست منهنجا سڏڙا.

(5)

جا ڏيئن سُرَت پوءِ تون، سا ڏي مون کي هاڻ،
ته هادي مون هٿان، نه پئي خطا اڄ سڀاڻ،
قادر اها ڪاڻ، اچي لاه 'اعجاز' چئي.

(6)

جا نه سهين تون سر، سا نه ڪر پين سان،
گروءَ جي ان گس تي، آءُ ته پهچين ڌر،
نه ته تون ڪنهن پَر، ڪو نه رسندين ڪنهن حال کي.

(7)

جا نه سهين تون پاڻ، سا نه ڪر پين سان،
گروءَ جي ان گس تي، آءُ تون هاڻ جو هاڻ،
ته ڪاٽي ڇڏي ڪاڻ، هوند رسين پوءِ حال ڪي.

(8)

جا نه سهين تون جند، سا نه ڪر پين سان،
آڪيو آديسين جو، اٿئي پوري پند،
ويھ انهيءَ سان واڳجي، تند نه ٿيندئي بند،
نه ته فقيري قند، اوکو آ 'اعجاز' چئي.

(9)

جا نه سهين تون يار، سا نه ڪر پين سان،
گروءَ سندي گفتار، هندائج هيٺين سان.

(10)

ماڻڪ موتي لعل جي، سڃاڻڻ سٿرا هجن،
ته هوند چو ٻڌن، هاريا وڃي ڄمار ڪي.

(11)

جواهر سندي جوت ڪي، جواهري ڄاڻن،
اُملمه سي 'اعجاز' چئي، مٿا ڏيو ماڻن،
جي مور نه سڃاڻن، پڇ قيمت قدر نه تن کان.

(12)

مٺا جيئن موتيٿڙا، ججهو تيئن جرڪن،
ماڻڪ ميرا منهن ۾، مٺ نه تني من،
انهن ڪي 'اعجاز' چئي، ڪي پارکو پرڪن،
سڀئي نه سڃاڻن، جواهر سندي جوت ڪي.

(13)

سڀني سڏايو صراف، سون سڃاتئون ڪينڪي،
سمجھ اها تون ڳالهڙي، انهيءَ مان ئي صاف،
تہ وڏي قيمت ڪمڀني جي، گھٽجي ويو اشراف،
حيف 'اعجاز' ان کي، انڌن چڏيو انصاف،
کڻي سر مصحف، ڪوڙ ڪمائي هليا.

(14)

سڀ نہ سڃا صراف ڪي، سڀ نہ سڃا موتي،
ڪنھن ڪنھن ۾ جوتي، آ اصليت جي 'اعجاز' چئي.

(15)

جي نہ سڃاڻڻ سکڻ، تہ اچي سڃاڻڻ سک،
ڪسوڻي جا قلب جي، سا مارجي ملي رک،
پوءِ ويٺو پرڪ، سڄي ڪوڙي سڀ کي.

(16)

وڏا پٿار وڏن جا، وڏا وکر تنين تي،
ڪچن ڦڪن ڪوهرن جا، مون وٽ ڪٿا ڪي،
سي قبوليو جي، تہ آھن حاضر 'اعجاز' چئي.

(17)

وڏا پٿار وڏن جا، وکر اُتي خاص،
ڪچن ڦڪن ڪوهرن جي، مون اڳيئي ڪئي ارداس،
سي ڪريو جي پاس، تہ آھن حاضر 'اعجاز' چئي.

(18)

سوڄهي سوڌيو جن، وکر وحدانيت جو،
اڳھ واري اُن، دور انديشي دور ڪئي.

(1)

جو سينن ۾ سمايل، سو ڪونهي ڪتابن ۾،
درس خانن کي در ڏيئي، ٿي محبتن مائل،
اونهون راز 'اعجاز' چئي، آ دليغون دل ۾ آيل،
جو چاتي چپايل، سو چاتيءَ ريءَ نه چپجي.

(2)

جو سيني به سيني آيو، سو ڪونهي ڪتابن ۾،
علم ادب عشق جو، صحي سرمايو،
اٿو ائين 'اعجاز' چئي، سچ پانيو نه پانيو،
جو چاتين چپايو، سو وسيع آهي ورقن کان.

(3)

جو سيني به سيني ملي، سو ڪونهي ڪتابن ۾،
ڳوڙهو ڳجهو ڳجهاندرو، ٿو پرت وندن وٽ پلي،
پالين سي پلي، جي واچن ٿا ڪنهن ور سان.

(4)

جو سيني به سيني پڄي، سو ڪونهي ڪتابن ۾،
امانت طور 'اعجاز' چئي، ٿو منجهان منجهه ڪجي،
سو ڪنهن ڪامل وٽ سڄي، پچ نه اڏوري مرد کان.

(5)

جو سيني به سيني ڏين، سو ڪونهي ڪتابن ۾،
 محقق ڪامل مرشد ٿا، ڳوڙها ڳجهه ٿين،
 تنئون طالبن کي، نظر پاڻو ڏين،
 پيروڪار انهن جا، جيئري مريو جين،
 سي پٽ حضورئون پين، هٿو هٿ 'اعجاز' چئي.

(6)

جو سيني به سيني سليغون، سو ڪونهي ڪتابن ۾،
 عجب پيد 'اعجاز' چئي، پاڻي پيچ رليغون،
 رلي پوءِ جهليغون، اورڻ تنهنجو عام سان.

ڪافيون

بَن صُورَت وارو بنايئي ڇو، انهيءَ رُوپ ۾ پاڻ ڇَپايئي جو.

مَت ملڪن واري نِڪار ڪري، پنهنجي خيال جو خاڪو تيار ڪري،
اولو آدم جو اختيار ڪري، هُلَ عَبدِيت وارو هَلايئي ڇو.

هڪ جاءِ هُئين هڪ پاڻ هُئين، سڀ طرح سُڪيو سڪ سان هُئين،
اڻڄاڻ نه هُئين تون سَڄاڻ هُئين، پوءِ داڻي سان دل لايئي ڇو.

ڇڏي وحدت واريءَ واديءَ کي، ويءُ جُوءِ وسيع ڪُشاديءَ کي،
چئي الوداع آزاديءَ کي، ڪُنڄ قَفَس ۾ قيد ڪمايئي ڇو.

پنهنجي نقش جو پاڻ نگارو تون، مٿان تنهنجي جان نثارو تون،
وري نيٺ به تنهن لاءِ مارو تون، ٺلهو نِڪر آجل تي پَڇايئي ڇو.

’اعجاز‘ چوي، چوان ڇا آئون ڏٺي، تنهنجي دانائيءَ جي آهي ڳالم گهڻي،
هتي نعرو اِني اَنَا الله هُتي، هتي احمد نام سڏايئي ڇو.

جاڳي جاڳي جاڳ ڙي،
او پوري وريو آتئي پاڳ ڙي.

اسم رب جي اُت سويرو،
پل پليرو پيرج پيرو،
تان لهين ڪو لاڳ ڙي.

ڪوڙي دنيا جي ڪوڙي گشي ڪي،
ڪوڙي ننڊ ۽ ڪوڙي نشي ڪي،
چڏ ته مائين سهاڳ ڙي.

پرين آڏو پاڻ نه آڻج،
ڄاڻ تون پنهنجو اوري ڄاڻج،
اٿئي منت جو ماڳ ڙي.

ساڻي سنگتي سڏي صلاحِي،
سڀ سمورا ساز سنباھي،
ڪو روحاني راڳ ڙي.

عشق 'اعجازا' آيو الاهي،
مُرشد هاديءَ ڪئي همراھي،
ويھ وٺي ويراڳ ڙي.

هستي مستي موج مري وئي، آهيون هت ويچارا،
بيحد بيڪس بيڪارا.

هر ڪنهن آڏو نياز اسان جو، سڀ ڪنهن سان سچائي،
محبت من ۾ دغا نه دل ۾، ڳلا نه ڪنهن جي ڪائي،
قسمت قدرت ڏني آ غُربت، سور سڀيئي سارا.

ساڻي هئا پر ساٿ چٽائون، ڪونهي حال ڪو پائي،
خفا ٿيا پر وفا نه ڪيائون، جفا ڏيئي ويا جڏائي،
درد جا دفتر ڪوليان ڇا هر هر، ٿيندا بنديون ڪاغذ ڪارا.

حسرت دل جي دل ۾ رهي، ناڪام عمر ٿي اجائي،
'اعجاز' جني سان ناز هئا، پرواز ڪري ويا جائي،
موتي نه ملندءِ تولا، نه ڪجندءِ، ڪٿي ساهه ڏئين سو وارا.

منصب منصوريء ڏاران، نعرو، اناالحق ماري ڪير؟
مام مسيحي جيسين مخفي، مٿا جسم وري جيار ڪير؟

ورد وظيفا نفل نمازون، زهد عبادت جي ڪٿي ٿين،
توڏ ٽڪر سينا تاني، ترڪ ڪري سر واري ڪير؟

ظاهر باطن سمجھ سريءَ ۾، اوتي العلم اشارو يار،
قالو بلي جي قول ڪيل ڪي، مردن ريءَ پيو پاري ڪير؟

سيل صبر سڻ مردن وارو، سوليءَ سِر ڪيئن ساهيئون ٿي،
'اعجاز' حقاني هوڪو حق جو، سيد ريءَ سيڪاري ڪير؟

حقيقت جي آئيني ۾، سڄو اسرار تون آهين،
نظر کان پاڪ جو آهي، اهو ابرار تون آهين.

خزانو سو خوديءَ وارو، بحر معنيٰ جو بشارو،
ڪُنٽ ڪُنزا انھان نيارو، رُخ انوار تون آهين.

بشر جي بيڪ بازيءَ جو، ڪُلئي ڪم ڪار سازيءَ جو،
حقيقيءَ ۽ مجازيءَ جو، اصل معمار تون آهين.

شاهد مشھود سِرَ تنهنجو، عابد معبود سِرَ تنهنجو،
سدا موجود سِرَ تنهنجو، سُوري هُٿسوار تون آهين.

پنهنجي پاپن جو گهر در تون، پنهنجي نيڪين جو پرور تون،
پنهنجي هر ڪم تي قادر تون، پلو بدڪار تون آهين.

گگن گلزار گل ڦل سان، شمع پروان بلبل سان،
هم هروار هل غل سان، پرھ بردار تون آهين.

دوزخ جنت جو جوڙيندڙ، خيمون هرجاءِ کوڙيندڙ،
تاريندڙ پاڻ پوڙيندڙ، ڪپر پاتار تون آهين.

هڻي 'اعجاز' منجم جهاتي، حقيقت جو تـ ڏس هاڻي،
توسان تنهنجو سڄڻ ساڻي، نه هڏ بي يار تون آهين.

ماڻهن ۾ آ موليٰ پڌرو، ائين ڪو ته اثبات ڪري.

- مَن عَرَف واري مام معنيٰ سان، پير عليؑ ٿو بات ڪري.
- نُوَر اعليٰ نور نيارو، تن من ۾ تجلات ڪري.
- صاف وهابي صوفي ٿي سڀ، صورت ۾ ڏس جهات ڪري.
- وهڪري وحدت واري مان ٿو، عشق عطا هر ذات ڪري.
- 'اعجاز' عليؑ جو سر سڃاڻو، ٿي ظاهر ذات کي ذات ڪري.

شل خوش وسين سنڌي سانگ، ڪانهي ڪاڻ ملڻ جي اسان کي.

- چور نه مون سان ڳالھ اهاڻي، ڪهڙي سڻايئين ڪانگ.
- نڪي آئون تولا ٿانگهيان، نڪي تون مون لاءِ تانگه.
- ڪروڙين ڪوه پري هجون، نا واقفن وانگ.
- 'اعجاز' جدائي قبول ڪئي، توکي ڏسي بي دانگ.

درد مندن کان پڇو، ڪيئن ٿا گذارن ڏينھڙا،
مُنهن ڀايو مُونن ۾، ويٺا وسائين مينھڙا.

سور جو ساڻو هڻن، سودو نه ڪن سَڪ جو ڪڏهن،
اِي سَڪيا ساوا انهن جا، سڻ اهي تون سَنِھڙا.

نِٽ پيارن ۽ پِيَن ٿا، پُر پيالا پَرَت جا،
اِئين نِٻاهيو ٿا وڃن، نيھي هتان ڏس نينھڙا.

موت کان اڳ ۾ مري، مَوْتُو قبل جيڪي ٿيا،
ڇا ڪندا تن کي ڀلا هي، شاهي شوريل شينھڙا.

عشق ۾ 'اعجاز' چئي، وڏ ماڻھپي کان ٿيا پري،
حال هيڻي تي سدا، هيري ڇڏيا تن هيئڙا.

جيئن تقوي رکي اٿئي، تيئن توڙ نپاءِ،
نه ته ناٿن سان ويهي، نينهن نه لاءِ.

توڙي ڪيڏو هجين تونگر ڀلي،
ته به سڪ سڄيءَ سواءِ نه صحبت ملي،
جُهدئون جيءَ کي جفا ڏي ته مُحَب ملي،
نه ته سڌريو ٿي نه سائل سڌاءِ.

ڪِرت ڪاپڙين آ، قرب ۾ ڪُست،
نڪي ڪرت ڪات اڳيان، وري ڪاڪرڪ ڪرڻ،
نڪي ڌڙڪ رکڻ، نڪي چرڪ ڀرڻ،
انهيءَ اُهيڙي پوءِ عارف چواءِ.

دُسي وَضحي وَ لَيْلَ کي، ڪر ويچار ويهي،
تو ڪلت عَلَي الله جي ڇا صفت آ صحي،
جنهن اِيَاڪ نَعْبُدُ وَ اِيَاڪَ چئي،
اهو سبق سِڪي پنهنجو پاڻ پڇاءِ.

عجب 'اعجاز' زماني ۾ رنگ راز ڏنئي،
گهڙي دم جو سوز گداز ڏنئي،
مارڻ مين کان سواءِ پيو ڪوڙ ڪلئي،
نِعْزَتَ نياز ۾ پيو سِرڙو نماءِ.

مچي ميدان ۾ بيهڻ، مانجهي مردان جو ڪم آ،
جلڻ منجه عشق جي چيري، جلالي جوان جو ڪم آ.

اچڻ پونري مٿل بلبل، پسڻ حاضر حُسن ڳل ڦل،
پچڻ پروان جيئن پلپل، موهيل مستان جو ڪم آ.

تيرن جي تاب ۾ ترسڻ، وٺي وَنڊَ وره جا وَرسڻ،
بنا مُنڌَ اوچتو برسڻ، بدل باران جو ڪم آ.

نڪي پالا نڪي نشتر، نڪي هاڻي نڪي اُشتر،
ڏيڻُ فتحيابَ پڻ لشڪر، سورھ سلطان جو ڪم آ.

ڦٽي 'اعجاز' ڪر آزي، گهاٽي سِرَ ڏي ته ٿين غازي،
لڳائڻ جان جي بازي، قوي ايمان جو ڪم آ.

ياد جي جن کي ڪندا، ڪندا ياد سي تن کي سدا،
دم ويسارو ناه جن وٽ، ڪير چئي تن کي جدا.

سار دل جي سار سان، په عاشقاڻي پار سان،
ويا ملي ائين يار سان، ڪئين سوز ساڙيل سڪ وندا.

جن وسان ڪيون ويسريون ۽ غافلايون گيسريون،
نيٿان تنين جي نيسريون، ارمان جون وهنديون آدا.

فَاذْكُرُونِيْ جِي فِهم، اوڏا ڪيا ساهئون صنم،
اکڙين ڏنا ويا غم وهم، تن من ڪريان تن تان فدا.

هت جون سارون هت سجن، هي ڪارون زارون هت سجن،
پيون سپ پچارون هت سجن، اهڙا پرين اٿم سمنهن خدا.

گالميون ته پيون افراديون، 'اعجاز' بي بنياديون،
ياد ڪر سي ياديون، جن سان گلن در آنحدا.

جَن يار نه ڪيو، تَن جي ڇا ڪيو؟
يار سواءِ پيار سوا، هن دنيا ۾ تن ٿي ڇا ڪيو؟

پيار ۾ اُتجي پيار ۾ ويهجي، پيار جو صدمون پيار ۾ سهجي،
پيار ۾ سر ڏيئي پيارل پسجي، پيار سواءِ سر ڏيئي ڇا ڪيو؟

مئيخوار اچي مئيخان اندر، مئي جام پين ٿا شام و سحر،
سهڻي صورت وند ساقي پگر، تن مئي جو پيالو پي ڇا ڪيو؟

مر ته ’اعجاز‘ آمر محبت ۾، غم غربت ۾ سڪ صحبت ۾،
نه ته تاب طبل سان تربت ۾، پُچندا توکان تو هي ڇا ڪيو؟

آهي راز الاهي سر آدم ۾، هي بيرنگ بيڪ ڪيو اٿئي هن عالم ۾.

هي آرض و سموات تو ٺاهيو آ، هي وليل وَالضحي تو بنايو آ،
تو شمس قمر ۾ نور پاڻو آ، تهنجو تجلو آهي صورت سالم ۾.

لڪ ڪرل ۾ کڻي ڪيڏي ڪيئي، اُتي پاڻ بيٺي، پنهنجو پاڻ ڪٿي،
سر عاشق ٿيو ڏاڍا ڏک ٿي ڏيئي، ڳجها راز ٿيئي اسم اعظم ۾.

ڪنهن کي عشق لايو اڪسير ڪرين، ڪنهن سان واءِ وصالِيءَ جي وير ڪرين،
ڪٿي سمنڊ درياهان پيو سير ڪرين، ڪٿ ’اعجاز‘ وڌي غمن آگم ۾.

جيڪو غير کي سمائي، اهو خيال ڪيئن ڪمايان!
چڏي حال جي حقيقت، وري ڦال ڪيئن ڪمايان!

مون گذاري عمر سڀ آ، پنهنجو پاڻ ڀٽ ڪهائي،
جو ڪهي ڪهائي پين کي، سو ڪمال ڪيئن ڪمايان!

منهنجي دل جي ڏس ته چاهت، منهنجي دل جو ٻڌ ته رايو،
جو مثال ٿئي نه جڳ لاءِ، سو وصال ڪيئن ڪمايان!

ٻڌي ڦال واريون دانهون، اڄوڪن ته عاشقن جون،
پنهنجو عشق آئون به تن جان، ٿي بتال ڪيئن ڪمايان!

پيڙهي خُون هر بشر جو، ڪري قطرو قطرو ميڙيان،
اچي پوءِ ڪم پونين کي، اهڙو مال ڪيئن ڪمايان!

نه خوشيءَ ۾ پائيداري، نه جٽاءُ غمن ۾ يارو،
ته خوشي ملهائين ڪهڙي، ۽ ملال ڪيئن ڪمايان!

جڏهن ڏسي ڪسي دل، جڏهن ڪلي ته موهي،
'اعجاز' سامهون ان جي، پوءِ جلال ڪيئن ڪمايان!

سُور ۾ ره تان سور سُڃاڻي، سور جي صورت سور اٿئي،
سمجھ اهو سچ سالڪ چئي ويا، سورن کان پوءِ سُور اٿئي.

جيئري وڃ هي جھان چڙي، ڀلا شرط اهو منظور اٿئي،
پڪ سان پسندين پوءِ پرين جي، ڀرت سندو پھ پُور اٿئي.

دلبر جو ديدار ۽ درشن، دل کان نہ هرگز دُور اٿئي،
درد مند جو سَٺ اي سڌڙيا، دائم اهو دستور اٿئي.

ڪوھ ٿو گنگا جمن ڪاهين، ڪھڙو مڪي ڏي ضرور اٿئي،
تو ۾ ڪاشي تو ۾ تيرت، تو ۾ تجلو ٿور اٿئي.

نرمل وارو نقش نظارو، نظر اڳيان سو نُور اٿئي،
هت ڪر حال خيال ’اعجاز‘، هردي منجھ حُضور اٿئي.

نڪي آيم هَتِ اللهَ ميان، نڪي دور دنيا جو چاهه ميان،
غمزي حسن جي اهڙو ڪيڙم، گهائي گهڻي گمراهه ميان.

نڪي شمار آهيان شاهوڪارن ۾، نڪي رُهد عبادت ڪارن ۾،
نڪي چورن ۾ نه چڪارن ۾، آهيان برزخ ۾ بيراهه ميان.

نڪي ڪنهن سان نهي ڪونه ڪيم، نڪي ڪنهن سان گهي ڪو ڪاهه ڪيم،
نڪي دل گهريو ڪو گناهه ڪيم، ارمان اهوئي آهه ميان.

هر دوجھانئون عاري ٿيڙس، عيش آرامئون بيزاري ٿيڙس،
هڪ جيڏن ۾ مياڙي ٿيڙس، تون مون تي ويئي تباهه ميان.

حسن سواءِ هاڻي هلي نه ڄاڻان، حسن جي ڪاڻ ٿيا حال نماڻا،
حسن جا آرا ناز ۽ ماڻان، چايم سر تي ڏيئي ساهه ميان.

ڪُل شيءِ محيط جو ڏس مليو، پلي هيئن وتان شل عمر پليو،
رلين پلين سان رهي هو ٿو رليو، اهو وار 'اعجاز' ويساهه ميان.

ڪو نه پيو ٿو سڄهي، سڀ سان آهي صاحب ساڻي.

من عرف جي معنيٰ ڪئي سون، پڪي پيرائتي سڌ پئي سون،
لوڪ هونئين پيو منجهي، سالڪ ڏيئي ويا سڀ سمجهاڻي.

خلق آدم علي صورت، موگا پائن هيءَ مورت پي،
عشق نه ائين اُجهي، رمز انهيءَ کي ڀرت رسائي.

گهٽ اندر ۾ هيءَ گهوڙا گهوڙا، ڪين ٻڌين ٿو ڪوه تون پوڙا،
ڀول هيءَ جيڪو ڀجهي، سرت رکي سو پاڻ سڃاڻي.

ڪي چون ڪيئن ڪي چون ڪيئن، عاشق چون تاهر گهڙي هيئن،
ڳجهه پرينءَ جي ڳجهي، پس 'اعجاز' ڪئي پڄاڻي.

آهي يار اسان جي اولي، اسين وياسون ڳولي ڳولي.

- ڪير نه سگهندو هاڻ اسان کي، بيشڪ ڀولي ڀولي.

- آنا احمد بلا ميمي، ٻهڳڻ ڀولي ڀولي.

- مليو ماهي مڙمل مون سان، گهونگهٽ کولي کولي.

- راج ڇڏيا هن رندن تي، انهن ملن رولي رولي.

- ڪڏهن عاشقن ڪڏهن حسينن، جي آ ٿولي ٿولي.

- 'اعجاز' ڀلا ڇو ڇپر ڏونگر، ناحق ڇولي ڇولي.

مرد ٿي منصور مانند، مام سمجھي مَن عَرَف،
پڙھ اناالحق جي پٽي، ڪر ترڪ تون نَحْو و صَرَف.

خُود خُدائي خيال پس، دَوَئي وارو تہ دجال دَس،
پي جلالي جام رَس حق ڄاڻ حاضر هر طرف.

تو وسي تو بہ رب، اِن ڳالھ ۾ ڪونھي عجب،
چڏ لذت لھو و لعب، شاهي چون تَنھنجو شرف.

ٿي تون پيوند پاڻ سان، مخکم مَتي مَعي ماڻ سان،
ڪر نہ چٽڪي ڄاڻ سان، ڪنھن قول پَعي ڪنھن تي حرف.

سڀ ’اعجازا‘ ٿول تون، بردو ناھين چڏ ڀول تون،
در دليٰن جا ڪول تون، تو وٽ ڪُنْجي تو وٽ ڪُرُف.

مُمنججي جاءِ نہ توسان جائِي، او هر جائِي،
تُمنججو عشق نٿو مون کان پاليو پُجِي.

- بيڪي بَسني بهانا تُمنججا، ڏاڍو آهين دَلبائي، اوهر جائِي.
- هڪ نہ نالو هڪ نہ صورت، تو هڪ نہ ٻولي ٻڌائي، اوهر جائِي.
- ڪڏهن موالِي ڪڏهن قوالِي، ڪڏهن مُلون مَسلائي، اوهر جائِي.
- ڪنهن دَم سائل ڪنهن دَم سخي، ڪنهن دَم ڪنجوسائي، اوهر جائِي.
- تون ئي چور تہ تون ئي پاڳيو، تون ئي پيري وَڙولائي، اوهر جائِي.
- هيڏهن هوڏهن پُورو آهين، واہ تُمنججي هيڪڙائي، اوهر جائِي.
- پنمنججي مرضي مطابق هر هنڌ، تو آ وَسائي ٿو ڦٽائي، اوهر جائِي.
- سالم سياڻو توکي سمجھان، ڪي سمجھان توکي سودائي، اوهر جائِي.
- توکي ڪانهي تہ اسان کي بہ ڪانهي، ڪاڻ ’اعجازا‘ ڪائي، اوهر جائِي،
تُمنججو عشق نٿو مون کان پاليو پُجِي!!!

اسين واقف تڻهنجا آهيون، ڏسون تنهنجيِ لاهيت ڇا،
خُدا ڪونهي پيو ڪونه تہ، ليڪيون تنهنجيِ لاهيت ڇا؟

حوا آدم مٿي ڇا لاءِ، ڏريئي الزام ڏاڻي جو،
سندءِ اهڙي عجب جهڙي، نٿا سمجهون سياست ڇا؟

راڄن جا راڄ تو روليا، خالي دڙڪن دلاسن سان،
ڪروڙين ويا ڪندا دانهون، اها آهي ڪماليٽ ڇا؟

صبر ۽ ماڻ ڏي مون کي، اڃان نہ تہ آئون پٽر پوندس
سڏايئي پاڻ کي ڇا ڇا، ڪرين پيو ڏس عنايت ڇا؟

خُدايا خير ۽ شر جو، ڪونهي خالق پيو تو ريءُ،
چوي ’اعجاز‘ مون ڪئي، پوءِ خطا ڪهڙي خيانت ڇا؟

تُون تہ ملڪ وحدت جو مالڪ آھين،
تون دين ڌرم کي ڇا ڪندين؟

عاشق اُتي اختيار تون، وڃي پس نہ پئي ڪنهن پار تون،
آھين سڄو اسرار تون، ديرو حرم کي ڇا ڪندين؟

تولاءِ سڪي لالا سمن، توکي سدا نرگس نمن،
تنهنجو بدن آهي چمن، باغ ارم کي ڇا ڪندين؟

خالي نہ ره پنهنجي خيال کان، هنَ عشق جي احوال کان،
واقف ناھي جو هن حال کان، تنهن بي شرم کي ڇا ڪندين؟

هڻ ’اعجاز‘ نعرو همہ، پروانو تون تون ئي شمع،
تون لامڪاني لاطمع، تون ڄم ڄرم کي ڇا ڪندين؟

هينئون حاضر ڪري هِت تون، کولي نظرو نظارو ڪر،
باطل حق ٿي پٿر پوندو، مُلڪ هِت ماڻ وارو ڪر.

حُضوري دل قلب واري، ڪندو حاصل وڃي ڪو ڪو،
اڃان چاڙهي آتئي چڙهڻي، چڙهي پنهنجو ڪو چارو ڪر.

مَوْتُو قبل وارو لانگهو، لنگهي مُشتاق ٿي مُحڪم،
اجل سامهون اُوچي سِرِ آڇ، عدم آسڻ اوتارو ڪر.

متان هِت غير ڪو پانئين، ناهي ڪو غير هِت هرگز،
ڏسڻ سان ڏس هَم حق آ، گُمان گم ٿي گذارو ڪر.

هينئون حاضر ناهي جن جو، جيئڻ تن جو اجايو آ،
سچا سالڪ ويا سچ چئي، سنڌي سر جو سنڀارو ڪر.

پير مغان محقق جي، صورت آ هوبهو ربي،
ائين 'اعجاز' چئي سمجهي، هُو هُو وارو اشارو ڪر.

خود دار ٿي ڳولج خود کي تون، سوڄه سنڌيءَ سڏ ٻڌ کي تون.

تنهنجي اولي تنهنجي چولي، کير ٻڌي ٽوڪير ٿو ٻولي،
سمجھ پنهنجي سرُ شد کي تون.

اوري واريون اوريون اوريون، حد اندر تن ڏسيون ڏوريون،
لوچ ”لا“ سان لاحد کي تون.

مسجد کعبي مٿيخان مندر ۾، اندر ٻاهر ڪوڄهي سندر ۾،
ڪر اڻباب آحد کي تون.

گم ٿي ’اعجاز‘ اڱر ۾ گم ٿي، حق حقيقت سان همدم ٿي،
پس فهم في ڪَبد کي تون.

- اسم ذاتي اور عين عبادت آهي اِهاڻي.
- وَهُوَ مَعَكُمْ وَعَدَا ڪيائين، گرُ مٿان سرُ گهور.
 - پَن ڏيئي پيا نانا سيئي، ناتو حقيقي تور.
 - من عرف جي مام پروڙي، ڏيل پنهنجي ۾ ڏور.
 - ڏينهن سمهڻ جا پوءِ ڏاڍا ايندڙ، دل ۾ اهو ڪو دور.
 - هُو اڻ گهريو ۽ اڻ گت ڏي پيو، تڪ مَ ڪي تون تور.
 - اٽڪل واري عبادت چڏ تون، مَن جو مٿيون سور.
 - ڪوڏئون قرب ڪمائي ڦڏسي، ڪينو قلب تان ڪور.
 - 'اعجاز' چوي ڳالهه پرين جي، ويٺو چور پَچَور.

ائين پُچندي اسان کان هرگز ڪانه، جيئن سائين تو پاڙيو آ پينگ تي.

سيجون سڪ ۽ ڪاڇ سلوٽا، طعام طلبين تان نه،
وتين چو سينو ساڙيو پينگ تي.

جڳ ٿيئي انهيءَ حال سان، پاڻ بکيو پيا سلطان،
ڪيئن تو ڇت ڪٿي چاڙهيو پينگ تي.

جيڪي ڏنئي سو ته گهوريو، پر ويتر ڪسيو سڪ مان،
ٻڌيو چيو وڃين لاڙيو پينگ تي.

مسجد مندر به گهر ميان تنهنجو، تنهن ۾ ڪهڙو اٿئي سامان،
ويٺو آهين ولر واڙيو پينگ تي.

معاف گستاخي 'اعجاز' چئي، نانءُ وڏو شهر ويران،
اٿئي مون به ڦڪڙ ڦاڙيو پينگ تي.

وٺ وات بصيرت وارن جي، حق ساڻ هڪان هڪ پارن جي.

ان وات سواءِ ٻيون واتون وٺيون، اڻپوريون اڻپوريون ڪوڪيون گنگهيون،
ڪن تي ٺڳ ٺڳيون ۽ چوڪيون چنگيون، ڪن تي دعويٰ دڙ دڙ دارن جي.

جا وات وٺا تغي واري آ، سا نيارين کان به نياڙي آ،
اها جڳ جڳ جاري ساري آ، اها وٺيل آ وينجھارن جي.

جيڪا ڀرتن سُرتن صراط چئي، وڃي طالبن سائي تلاش ڪئي،
وٺي ويا سا صورت جي سام پئي، چڙي چنٽا ٻين سڀ چارن جي.

جن بينا بصيرت واري ملي، تن اڳيان حقيقت ساري گلي،
حق آهي خفي حق آهي جلي، هجي نظر ڪا آهلِ نظارن جي.

هن راهه جا راهي رند ڏنم، 'اعجاز' اهي ديدمند ڏنم،
سردار به سي خورسند ڏنم، اها پرڪ اتئي پرتيارن جي.

جي پاڻ سُڃاڻي ته اهو پاڻ آهين تون،
حيران پريشان جنهن جي ڪاڻ آهين تون.

وحدت جي وڃي ووڙ، نه ڪر جهنگ جبل ۾،
جيءُ جان جلائين ڇو، عبث ڄمڻ جنجل ۾،
پنهنجي ئي حقيقت جو، پريان آهين تون.

وهمن جي وهيو وه ۾، وتين پاڻ وساريو،
ناهي ڪو جڙءُ جن ۾، نشا پين سي پيڻاريو،
مڻ جنهن ۾ مئي مستيءَ جا، سو ماڻ آهين تون.

لشڪر ڪي خزاني جو، توکي خيال فڪر ڇو،
تلوار ڪپي تير توکي، ڍال سپر ڇو،
سامان سلح ساري سمر، ساڻ آهين تون.

معمار مڪاني ۽ مڪان لامڪاني تون،
مستان گگن مينگه اُبر آسماني تون،
معني واري موتين جو به مھراڻ آهين تون.

’اعجاز‘ چوي عشق کي، استاد اچي ڪر،
آلمست عشاقن سان، اتحاد اچي ڪر،
سڀ سُخن وارن جو پوءِ، سرواڻ آهين تون.

هن خاڪي چٽڙي چولي، هي ٻوليون ٿو ڪير ٻولي.

ٻوليون صحي ۽ ساڪي، مٿيون مثال ماڪي،
لاريب روحي، راڪي، باطوني بغير ٻولي.

ڇا ٿو چوي ٻڌائي، ڪو گوش ڪن ته لائي،
ڇا ويٺو آ وڃائي، ۽ ڪنهن کي پيو وڙولي.

هڻي عاشقي جو نعرو، ڪنڀائين بره جو بارو،
سرمست ٿي سڄارو، خبرون خفي جون کولي.

’اعجاز‘ اهوئي حق آ، سٺ سمجھ تو سبق آ،
پيو ڪونه ناطق آ، الله ريءَ ڪو تو اولي.

پنمنجي ظهري ڪاڻ، پاڻ کي آدم پاڻ چيائين.

معني سان معبود ٿي ويٺو، ملڪن جو مسجود ٿي ويٺو،
لائي عجب لالڻ، پهڳڻ ٿي پنگ پاڻ هنيائين.

شاه گدا ٿي گشت ڪرڻ لاءِ، ڏڪن سڪن جي لذت وٺڻ لاءِ،
اصلئون توڙي هاڻ، پسند رنگي، پهرائ ڪيائين.

هر سَو همءُ ٿيو هڪڙو هادي، حاضر غائب تنهن جي منادي،
طرف وحدت جي تان، سمنڊ درياءُ هڪ ماڻ مياڻين.

صفت ۾ پنمنجي ذات چُپائي، اسم 'اعجازا' آيو مٽائي،
وهم گمان نه آڻ، عشق حُسن يعني ساڻ ڪنيائين.

انسان سِرِ الاهي، اسرار سڀ انهيءَ ۾،
دل ڪش حُسنِ نظارو، ديدار سڀ انهيءَ ۾.

انسان آهي آڪمل، اعليٰ عجيب آجمل،
ذاتي صفاتي تجمل، جنسار سڀ انهيءَ ۾.

بشري بناءَ بهانو، بيحد آ بي گمانو،
خفي خيال جو خزانو، خمار سڀ انهيءَ ۾.

عُشاقِي آر آگم، ترنگي ترانو ترنم،
سُر ساز سوز سرگم، گرتار سڀ انهيءَ ۾.

نیشان سان ناميارو، ناطق سو نور نيارو،
راسخ ربوبي وارو، رنگ پار سڀ انهيءَ ۾.

’اعجاز‘ واري اولي، پهڳڻ ٿو پاڻ ٻولي،
ڳجه ۾ ڏٺوسون ڳولي، اعتبار سڀ انهيءَ ۾.

آڏيءَ ۽ ڪاٽَ جي سڏَ تي، ايندا ڪي مرد مردانا،
محبت ۾ مَوْتِوَا قِبَلِ، ٿيندا ڪي مرد مردانا.

سرو ساغر صُراحي مٿي، ٽڪي آ تيغ هٿ جنهن جي،
زخم تنهن جا ڪِلي هر هر، ڪيندا ڪي مرد مردانا.

موڪي مغان جي محفل جِت، وهن اُتَ ڪوس جا واهڙ،
مٿا تنهن پٽ پڌر پڙ تي، ڏيندا ڪي مرد مردانا.

وڏائي سِرَ جي عاشق ٿيا، اُنهن اهڙيون ڪيون خبرون،
ڪچن جي جاءِ ٺاهي هِت، ويندا ڪي مرد مردانا.

اڃان 'اعجاز' چئي آهين، رڳو ڳالهين ڳڻاڻيو تون،
ٺاهي نينهن جو ناتو، ٺيندا ڪي مرد مردانا.

پاڻ کي ڪينَ سڃاڻي ڪڏهين، رب جي سڃاڻي ته چيم ٿي پيو،
جاڻڻ جهڙو ڄاڻ نه ڄاڻي، ڄاڻ پيو ڄاڻي ته چيم ٿي پيو.

جڳت نه ڄاڻي پڳت نه ڄاڻي، سُبِت نه ڄاڻي اُبِت نه ڄاڻي،
شيخيءَ بزرگيءَ وارو بُت تي، خرقو پاتئي ته چيم ٿي پيو.

صورت ۾ سڀ سیر الاهي، صورت سڀ کي ساجد ٿي،
صورت اڳيان ڪنڌ نه ناڻي، ڪعبي ناڻي ته چيم ٿي پيو.

رنگ رندانو دل اندر کي، لايو ويٺو لاءِ سدا،
گيرو گلابي ڪارو سائو، ڪپڙين لاتئي ته چيم ٿي چيو.

پَر ۾ پنهنجن جون پاڙون کوٽين، سوڻو موڻو به تن سان وتين،
پنهنجي پاتيءَ کي پنهنجو نه پاتئي، پَر کي سڃاڻي ته چيم ٿي پيو.

دم ڪمائن دم دمائن، دم سڃاڻڻ دم کي مائڻ،
دم نه سڃاڻي ته ڪجهه نه سڃاڻي، دم جي ڄاڻي ته چيم ٿي پيو.

وار نه هڪڙو واقف تون، 'اعجاز' جي حال حقيقت کان،
وات پٽيا پوءِ وائڙو ٿي، جي واقعي وائي ته چيم ٿي پيو.

پاڻان وڃي پراهون، الله کي وڙولڻ،
کَل جهڙي ڳالھ آهي، چوڪر ڪلھي ۽ ڳولڻ.

نڪا عالمن خبر هئي، نڪا عاقلن خبر هئي،
ڪئي عارفن خبر هئي، تو مون مهاندي ڏولڻ.

خود پاڻ کي وسارڻ، جڳ وڃي جھارڻ،
ڳڻ ۾ نه پاڻ سارڻ، وڻ وڻ ناحق ڏندولڻ.

سڌ جا سچن سڻائي، ڪنهن ڪنهن هيٺين ڪڻائي،
آن آن ٻولي آڻائي، ٻولڻ ته سير به گھولڻ.

اکئين ڏٺو ڇڏائڻ، رندن تي نيو رلائڻ،
پولا وجهن پلائڻ، ڪم آ ملڻ جو ٻولڻ.

آدم جي نانءُ آيو، آدم ۾ ٿانءُ پانيو،
ڪنهن کي نه ڏانءُ آيو، صوفيءَ جان راز کولڻ.

ووڙڻ وجود جيڪو، علم و عقل جا پيڪر،
برحق چون پوءِ هر هر، 'اعجاز' وارو ٻولڻ.

تُنهنجو ”پاڻ“ تولاڻ وڌي پتِ آ، نه ته يار توسان تنهنجو نِتِ آ.

مَتِ سالڪن واري مڃ تون، پيو نه ڪيڏهن ووڙڻ وڃ تون،
پَتِ پاڻ واري پوري پڇ تون، پاڻهي پاڻ چوندين هُو هِتِ آ.

وَ فِي أَنْفُسِكُمْ فِرَماڻ، جِماڻي جِيءِ اندر پارائڻ،
پنهنجي پاڻ کي پاڻ پَسائڻ، اها محبوبن جي گِتِ آ.

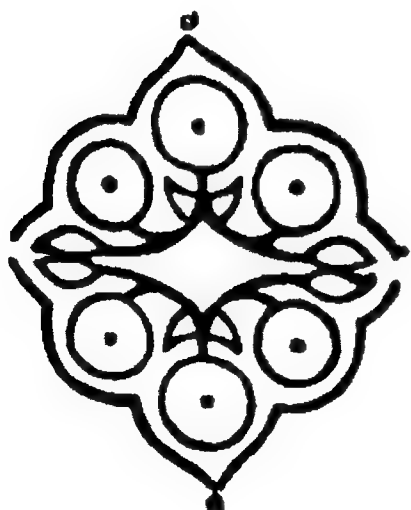
تنهنجو يار جدا توکان ڪونهي، تون نهار جدا توکان ڪونهي،
وڻي وار جدا توکان ڪونهي، ڪر چڪاس ته تنهنجي چِتِ آ.

آلِانسانُ سِرِي سِرُ سارو، اَتَعِي خاص حُدا جو اُتارو،
اوڙي پاڙي لاءِ ٿي نه آزارو، جِتِ پير تنهنجا پرين تِتِ آ.

اڪيون پيائيءَ ۾ جن ٻوڙيون، وچان ڏنيون تن ڪئين وچوڙيون،
اَتِن تڏهن جدايون لوڙيون، ڪهڙي ڄاڻ اها ڪهڙي مَتِ آ.

توڪي اسم جسم جو آ پولو، آهي اسم جسم ٿي اولو،
اهو اولو آ راجن رولو، ’اعجاز‘ ڪيو ثابت آ.

اکیون

بيت

(1)

منهنجي اکين رات، پياريو آب ابرين،
رعد رمز پسي ڪري، برسيو لءِ برسات،
ڪنوڻيون ڪنوڻ لڳيون، ڪُل مٽي ڪائنات،
عام ته اها 'اعجاز' چئي، ڪين وسهندو بات،
ڪُل ۾ ئي ذات صفات، مون ۾ ئي موجود آ.

(2)

منهنجي اکين پس، پياريو آب ابرين،
اوتي جر جگر مان، ڪيئون وسڻ ڪارڻ وس،
هن اکين کي جس، جو عالم آسودو رکيئون.

(3)

منهنجي اکين مڃ، پياريو آب ابرين،
پئي ڪنهن وهم گمان کي، هڏ نه ويجهو وڃ،
پهڳڻ ڪندا ٻاجه سان، جن اکين ڏي سڃ،
سي چو نه لاهينديون اُڃ، عالم سندي 'اعجاز' چئي.

(4)

عشق ڏنو سبق، عجب منهنجي اکين کي،
پورئي به پسو حق کي، پتئي به پسو حق،
طور اهو تعلق، قائم رهندو قيام سينءِ.

(5)

عشق ڏٺو ڏس، عجب منهنجي اکين کي،
اندر ٻاهر هڪڙو، اٿو عين عڪس،
پسو تنهن کي پسڻ سان، ور ور ڪري وس،
جي پورجن پٽجن پرين لاءِ، جڙي تن کي جس،
گهاڙو اهو گس، قائم رهندو قيام سين.

(6)

عشق ڏني هيءَ مَت، عجب منهنجي اکين کي،
گلي گلي هر جاءِ تي، حق پسيو هر گهٽ،
چپر نه چهي چپر کي، اهو چوڻ رکو چٽ،
رندي آه رمت، مازاغ البصر سان.

(7)

عشق ڏٺو هي آت، عجب منهنجي اکين کي،
پور جو پتجو پرين لاءِ، اهڙو ٻڌو ست،
ڪونهي مانع ڪت، حدبنديءَ جي حَب جو.

(8)

عشق ڏيکاريو ڏيه، عجب منهنجي اکين کي،
پورئي پٽئي ساڻيه، اهوئي پسڻ 'اعجاز' چئي.

(9)

نازڪ نيٺ سڄڻ جا، نازڪ مٿن نقاب،
جي گلن خو ڄماريا، ته نرگس نه سهن تاب،
جي ٺهارين ناز ڪري، ته نيمو پون نواب،
جي چڙهن قوس ڦهر تي، ته جڳن کي جواب،
جي اچن مهر معافيءَ تي، ته ڇا جا ڏوه ڻواب،
اهڙو حُسن حساب، آهي منجهن 'اعجاز' چئي.

(10)

ڪري عشقِ دلال، اڪيون مليون محبوبين سان،
اڪيون عاشقن جون، مڙن هاڻ محال،
ميسر آه 'اعجاز' چئي، ورور جن کي وصال،
هلي سي هر حال، سڏ پرينديون سوريءَ جا.

(11)

اڪيون اڙيون اڪين سان، عشق ڪري اڳواڻ،
ڪير تيرن جي تاءِ کان، مٿو موڙي هاڻ،
پُرزا ٿي پڙ مٿي، ملهائينديون پاڻ،
ڪانه ڪينديون ڪاڻ، اجل جي 'اعجاز' چئي.

(12)

اڪيون اڙيون اڪين سان، لاهي لوڪ حجاب،
شرم ۽ شرع جو، وسرين باب عتاب،
قاضي ڪرين تن سان، ڪهڙي حد حساب،
ڪٽ ڪو خير ثواب، پل نه مٽين کي پسڻ کان.

(13)

لڳي لال گلاب، ٿيون اڪيون عاشقن جون،
پسن پييون پرينءَ جو، صبح شام شباب،
اچي سِڪُ سڪڻ جو، انهن کان آداب،
جن نظاري جو تاب، آهي هر هر سَنو 'اعجاز' چئي.

(14)

اڪين ملي اڪين سان، خوب رچايو رنگ،
نعرو هڻي نينهن جو، نسري ٿيون نَسَنگ
عشق سَنو 'اعجاز' چئي، سِر سَنئون آڙَنگ،

پڇي اتان پارس ٿيون، جت مس پڳو ڪو پتنگ،
ٻاڻ تني جو پنگ، ڪڏهن گسي ٿو ڪونه ڪو.

(15)

اڪين ملي اڪين سان، ڳجهو ڳالهايو،
آلست فرمايو هنن، ته قالو هنن ورجايو،
اهڙي پت 'اعجاز' چئي، رکيئون راز رايو،
ملڻ تن ملهايو، جت ڪٽ آهن جوڙ سي.

(16)

اڪين ساڻ اڪين جي، ازل کان ئي آهي،
دل واري دوستي، محبت گاهي گاهي،
اڄڪله جي ناهي، جو چئن گهڙين لاءِ چٽ ٿئي.

(17)

عجيب تنهنجي اڪين ۾، ڪو ته آهي اسرار،
ڪيئن وڃائي ڪيترا، ويٺا قلب قرار،
جن ڏنيون تن ڪيون، سريون سوريءَ سوار،
آئون چوان ڇا 'اعجاز' چئي، ڪونهيم چوڻ جو اختيار،
لالڻ ليل نهار، آهن اڪيون تنهنجون عبرتي.

(18)

عجيب تنهنجي اڪين ۾، جادو ڪي ڪيڏ پيو،
جن جي پسڻ سان پرين، منهنجو عقل هوش ويو،
اچي روح 'اعجاز' چئي، ٿيان ٿيان ۾ پيو،
تميو ڪونه ٿيو، عجب راز اڪين جو.

(19)

عجيب تنهنجي اکين کي، ڏيئا چوڻ ڏوه،
جن جي پسڻ ساڻ ٿو، سون ٿئي پتل توڙي لوه،
مون کي تن جو موه، تو ادب سيکاري 'اعجاز' چئي.

(20)

عجيب تنهنجي اکين کي، گلاب چوڻ گناه،
جن جي پسڻ ساڻ پرين ٿو، ساه ۾ پئي ساه،
تشبيهن سان ادا، ڳاله نه ڪندس اکين جي.

(21)

عجيب تنهنجي اکين کي، چقمق چوان ته ٿيان چور،
آئون انهن تان گهور، ڪيان ملڪ مقناطيس جو.

ڪافيون

اک ۾ ڪاٺي عشق جي ڪر، پاڻ سينگارڻ کان پوءِ،
دَرسني دل واري دُڙس تون، ديد دل ڌارڻ کان پوءِ.

ڪنهن به عاشق ڪانه ڪئي آ، ڪڏهن آزادي قبول،
زلف جي ڪاري ڪمند بند ۾، گهڙي گهارڻ کان پوءِ.

ناز برداريءَ ۾ آهي، قيس مجني جو ڪمال،
باغ تي برسر بهاريو، بر ۾ بيهارڻ کان پوءِ.

دل پسند ڪو هڪ ڏٺي، دلبر پلي پنهنجو بناءِ،
ڪر نه ڪنهن جي ڪا شڪايت، تنهن جي آزارڻ کان پوءِ.

سَوَ بَسَو سنسار سڀ، تنهنجو ڪندا سَر سَر سلام،
واعدي قالو بلي تي، ساه سَر وارڻ کان پوءِ.

معرفت واري ٿا ماڻن، موج مَت عارف عَشاقي،
مُوتوا قِبل اَنت مُوتو، پَر انهيءَ پارڻ کان پوءِ.

پاڻ سينگارڻ سنوارڻ، مَرڪ مشتاقن جو ناهي،
سُونهي سُهڻن کي سجاوڻ، سا به سڪ ڌارڻ کان پوءِ.

منهنجي خطا سَهو غلطي، ڪا به ساقي ڪيم ليڪ،
پنهنجي پڪ پيالي ۾ پائي، پيالي تنهن پيارڻ کان پوءِ.

ٻار آ آزاد آ، بيڪار آ ’اعجاز‘ هاڻ،
جان ۽ چنڊ جي ڳڻ ۽ ڳڻتي جان، چنڊ ڳارڻ کان پوءِ.

اسين يار سڄڻ جي اکڙين لاءِ، آهيون ڪيل تماشو ذري ذري،
 پريو ڏناليون ڏيڏن واريون، چڪي ٿو ماشو ذري ذري.

شوق سڄڻ جو شاهه شاهائو، حُسن جو هٿ ۾ ملڪ ۽ ماڻو،
 بره وارن لاءِ وڌي پيراڻو، بچي ٿو باشو ذري ذري.

ڪُوپا ڪونڌر تڪي تاڙي، بانڪا بهادر ونڱي واڙي،
 سُوريءَ چاڙهي گهاٽي چاڙهي، رت تلاشو ذري ذري.

ڪڏهن قهر جو ڪجل اکين ۾، ڪڏهن سحر جو ڪنول اکين ۾،
 ڪڏهن مهر جو مشعل اکين ۾، خوب ۽ خاشو ذري ذري.

بره جون باهيون لالڻ لايون، واءِ 'اعجاز' ٿيون وَلِيُون وايون،
 جان جسم کان جُدا ٿا پانيون، بُتُ ٿيو لاشو ذري ذري.

تمنجي اکين جا تير، نيٺ چڙهي پيا جاني جگر ۾.

وهوا نازڪ تمنجڻو نهارڻ، مُرڪي اُمالڪ گزڙو مارڻ،
سيگه ڪري وجهه سِير، ڦٽڪي لُچي پيو ساسي پٽر ۾.

نالي خُدا جي يار پيارا، ڦٽي ڦري دل ڪر نه ڪنارا،
سُرت اٿم نه سُدِير، پريشان آهيان فراق فڪر ۾.

سُرمون پائي سهڻين اکين ۾، ڪعين ته ڪُنا تو گهمندي گهٽين ۾،
پنڊت پير فقير، دلگير ڪيا اٿئي ساري دهر ۾.

’اعجاز‘ چوي پرديسي آهيون، هتي هميشه رهڻ وارا ناهيون،
اوچتو ٿياسون اسير، سختي نه ڏي سهڻا ايڏي سفر ۾.

تنهنجي مست اکين تي مُلڪ چَڪَن، ڇا تن جي اڳيان آهو نين لڳَن.

مُلڪان ملڪ تنهنجي اڪڙين جا مُنل، ڪئين عاشق ڪُوپا ڪُونڌر ڪُنل،
ماڻهو ته ماڻهو پر مَحَب مُنل، جي پهاڙ پسن ته پاڻي ٿي پون.

افغان، عمان، ايران، چوان، خرطوم، ختن، خاڪان چوان،
هند، پاڪ، پشن، پُرسٽان چوان، يونان چوان، يثرب ڪي يمن.

مَد پريون اڪيون متواليون اِهي، اٿئي پرت وارن لاءِ پاليون اهي،
لاباليون اهي برحاليون اِهي، ڪوڙئين ڪيف پيالا ڪدم لهن.

اهڙي ڪجل ۾ آ ڪاراڻ ڪٿي، اهڙي لعلن ۾ لالاڻ ڪٿي،
اهڙي عام اکين ۾ آ ڄاڻ ڪٿي، جيئن تنهنجون اڪيون ٿيون رمز رکن.

ليئن ساڻ لٽيون لاهوت وڃي، جڙ حُسن جيءَ سان جَبَروت وڃي،
هڻي پاڻ ٻڌئون مَلڪوت وڃي، ناسوت نمايو ناز ٿيون ڪن.

تنهنجي اڪڙين جي جلون عِشون کان، تنهنجي اکين جي غلبن ڏکين کان،
تنهنجي اکين جي عرصن صدمن کان، دل وارا سڄڻ ٿا ديوان ٺهن.

جن اکين موهيو سڀ جهمان سڄڻ، آئون تن تان تيان قربان سڄڻ،
فَڪان وارو فرمان سڄڻ، 'اعجاز' چوي صحي صاف اٿن.

اکين واري ناتِي، ڏاڍي چوٽ چاڙهي،
اهو درد لاشڪ، ڪندو نِعي پڇاڙي.

ڪيم وس هزارين، تہ هي خيال مٽجي،
چڙهي ويو جو دل تي، نٿو حال مٽجي،
دارون ڊب تہ هن لاءِ، آهن جڻ اماڙي.

اکين سان اکين جو، ملڻ ٿيو اڃانڪ،
پنهي طرفين مُرڪڻ، کِلڻ ٿيو اڃانڪ،
لڳي جيءَ کي ان دم، اُتان جڙڪا جاڙي.

چڏيو عشق ظالم، رتي رت نہ مون ۾،
جوين جوت وارو بہ، ست آت نہ مون ۾،
صورت سونھن ساري، سڪڻ سڪ اُجاڙي.

مزو موج چاجي، امن عيش چاهي،
لڳي جيڪا لنئون سا، ٿوري ڳالم ناهي،
مون لاءِ هر ڪا محفل، سواءِ يار پاڙي.

جتي ساهہ سر جي، آ 'اعجاز' بازي،
اُتي عاشقن ريءَ، ٿيندو ڪير غازي،
ڏسڻ ڏک انهن جو، آهي ڪم ڏهاڙي.

آئين سڻا سينگاري اڪيون اڪيون،
ڪجل واري ڪڇ ريم سان.

اڪين سينگارڻ جو قابل آهين،
ڏاڍو سياڻو قاتل آهين،
جهڙيون تيغون ٺاهي تو رڪيون رڪيون.

هڪ ته سارو سچ منجهن آ،
ٻيو ته مجازي مڃ منجهن آ،
پيڙ لائي سي بڪيون بڪيون.

پئي ٻاجهاريون مُرڪ واريون،
لنئون لنئون لڳڻيون پيچي پياريون،
ٻاڻ هڻي سي بڪيون بڪيون.

هر هر مون کي شهيد ڪن ٿيون،
سڪ سڪڻ ڏيو خريد ڪن ٿيون،
لوڪ 'اعجازا' نه لکيون لکيون.

ڏسي ڏسي تولا سڻا، اڪيون وهيون نار ٿي نار ٿي،
آئين ڪونه تون، ڪري دانهون دل يار پئي.

نڪي گام وٺي نڪي طعام وٺي، نڪي صبح وٺي نڪي شام وٺي،
انئي پهر عشق ۾ پيارا، تنهنجو نام وٺي،
نام خدا جي وڃ، هڪ وار ٿي هڪ وار ٿي.

مون کي اوهان ڏنا سور نوان، سي ڪهڙا چئي وري ڪهڙا چوان،
ڏکيو گذران ٿيڙو، رات و ڏينهان پيو مان رُٿان،
مري نه وڃان، ڪٿي بيمار ٿي بيمار ٿي.

اچ يار سچا دلدار سچا، منهنجي محبت جا منار سچا
ڪر 'اعجاز' عليءَ سان اقرار سچا،
منهنجو دوست دلي، دلدار ٿي دلدار ٿي.

اڙي ته اڪيون منهنجون پتيون پتيون، لنعون نه وري ڪٿي لائن لائن.

- آر اڪين اُن پار جو ڪيڙو، ڪڙي خيال انهيءَ ۾ گتيون ڪتيون.
- جھڙڻ جمهوري ننڊ نه نيڻين، پئي نڪت نهاريان ڪتيون ڪتيون.
- وره واري ويئي وساين، چوڙي چڏيم سر چتيون چتيون.
- عشق وارن تان 'اعجاز' علي چئي، لوڪ ميارو لتيون لتيون.

تنهنجون مست مغانيون مور اڪيون، ڏاڍي حسن واريون گهنگهور اڪيون.

جاهي جوت حُسن سان جلال ڀريون، خاصي حُوءِ خنڪ سان خصال ڀريون،
ڪَڇ ابرو ڪمان سان ڪمال ڀريون، سدا قتل ڪوڏيون ته ڪٽور اڪيون.

آهي سُر مون ڪجل ته به شان سندن، بنا سُر مي ڪجل به ته مانُ لهن،
هر طرح دليون حيران رکن، اهي ڪاريون ڪاريون پنيور اڪيون.

تنهنجي اڪڙين جا جلوا به سونهن، تنهنجي اڪڙين جا پردا به سونهن،
تنهنجي اڪڙين جا دلڙا به سونهن، آهن ٻيون به مگر تنهنجون اور اڪيون.

اهي آڱر آڙنگ ساڻ ٻئي، اهي سانوڻ سارنگ ساڻ ٻئي،
اهي رُوپ عجب رنگ ساڻ ٻئي، بيٻاڪ بري باشور اڪيون.

نڪا نرگس گلاب ۾ اهڙي وفا، نڪا مشعل چراغ ۾ اهڙي سخا،
نڪا آلماسن ۾ اهڙي ڪَلا، اهڙيون ڌاريون اٿئي شهنشور اڪيون.

ڏٺي جن جي قلب تو قرار وٺي، ريءَ پيتي حُمر جي خمار وٺي،
'اعجاز' جيسين ديدار وٺي، تيسين تون نه ڪيڏهن اهي چور اڪيون.

- ڪجڙ ڪٽوريون ڪيف ڪڪوريون، قتل گهوريون تو واريون اڪيون.
- خُون عُشاقن جي تي پالي، ڪاري يَر تو ڪاريون اڪيون.
- ڪنهنجو لحاظ ڪرڻ نه ڄاڻن، اهڙيون اٿئي ڪي سڪاريون اڪيون.
- ڪجڙ پائن قتل ڪمائن، ڪوٽ ڪڏائن ڪاريون اڪيون.
- سُهڻا سدائين سڀ هنڌ تنهنجون، سورھ ٿيو ڪن ساريون اڪيون.
- ڏاڙا دلين جا وتن هڻنديون، ڏاڙيليون تو ڌاريون اڪيون.
- رائي پنهنجي سان رُخ ڪن جيڏهن، رنگ لائن رنگ واريون اڪيون.
- تڪن ترارين جهڙا ابرو، سانپ رڪن سوياريون اڪيون.
- ڪڏهن 'اعجاز' چئي ڪلي ڪٽندين، پيار پريون مون ڏي پياريون اڪيون.

ڪجل واري ڪاري لڳي ڪَڇ ڪتاري،
پُڳي ڪانه هڪ پل پوءِ پرهيزگاري.

اڪين پيچ پلڪن، جهاتين تاب جملڪن،
ملڻ مام مُرڪن، لُٽي دل هزارِي.

ڪجل ڪيفي ڪاري، ڏني باهه ڀاري،
نِماري ته ماري، هڻي ڌڪ ڪاپاري.

طاعت تسبيح تقوي، ڇا جي دنيا عُقبِي،
ڪٿي عشق دعوي، ٿياسون زُناري.

’اعجازا‘ عجيبن، نڳيٽن نجيبن،
موهي من مُجيبن، ڪٿي پنهنجي ساري.

جَن اڪين آئون آهيان ماري، تن اڪين ريءَ جيئندس ڪانه.

ياد پون جنهن دم اُهيئي، وسريو وڃن پيا ڪم سڀئي،
نير وهايو وسايان واري.

پاپي اڪيون سي پردي واريون، مون جهڙيون تن لڪين ماريون،
هڻي قهر جي ڪيف ڪٽاري.

سج لهي ويا ڪئين ساريندي، رينون گذريون هنجون هاريندي،
ڪانه ڏنائون وري ڪا ڏيکاري.

عشق اڪين جي ڪئي آڀڄائي، ويئي جلي منهنجي جوت جوائي،
قُر جي ’اعجازا‘ ٿيس ويچاري.

چقمق اکیون چھٽي ویون، گھٽئي موڙیم پُرا مڙیون،
سُرمان پائي سینگارجي، دل جي کسڻ لاءِ ٿيون کڙيون.

گنڊیون ڪڪوریل ڪارڙیون، مِرگهن ڪنان موچارڙیون،
لغڙن وانگي ٿي وارڙیون، ڪاهون ڪري ڪوڏئون کڙيون.

نِت تیر مڙگن جا تڪي، ایندي ویندي وڌئون ڏکي،
استاد ڪنهن پاڙهیون پڪي، لوڪان لڪي تڏهن لڙيون.

مارڻ لاءِ آیون ٿيون رهن، اِن آر تان مُشکل لهن،
میچون ڏیو مُرکیو گهن، چتریون اٿن ڪي چالڙیون.

وئي لڳي سِر ساھ سان، اُڌما اُتیا هر آھ سان،
'اعجاز' چئي الله سان، آھن اھي جِت ڪِت رڙيون.

دلبر گشيا اکين جا، پيڪان ايندي ويندي،
ماريو وريو ٿو ماري، مهمان ايندي ويندي.

خوني خنجر کنيائين، عاشق قتل ڪيائين،
حملا ڪري هنيائين، سربان ايندي ويندي.

نازڪ سو ناز پروڻ ڪونتر پرين قداور،
گهورن سان گهاٽي هر هر، جنگ جوان ايندي ويندي.

سهڻي جا زلف خم خم، ڏس دام وانگي دم دم،
ڪن ٿا هزارين حاڪم، زندان ايندي ويندي.

ظالم زوراور ٿئي ٿو، 'اعجاز' جي دل نئي ٿو،
سورن سندا ڏئي ٿو، سامان ايندي ويندي.

کِلي جو اکرڙيون کنيئي، جهڙو جادو ڪو ڪيئي،
تي ويس هوش کان بيهوش صنم واللہ واللہ.

پهرين نظر سان، عقل هوش ڇڏائي،
بيخود به بنايئي مونکي، بيوس به بنايئي.

هڪ ڀل به ڪيڏهن هاڻ، نه ڦير نگاهون،
ترسائِ نڪي هاڻ، هي تڙپاءِ نگاهون.

تنهنجي نه برابر ڀانيان، جنت جا نظارا،
صورت ۾ ڏنم تنهنجي، اهڙو حسن نگارا.

پيتم ته پيا به مٽي جا، پيمان هزارين،
پر تنهنجي اکين وارو نشو، آهي ٻي پارين.

‘اعجاز’ چوي مون ڏي ٺهاري، تون وري کُل،
محبوب اهڙيءَ ريت مون سان، روز پيو تون مل.

هڪ مٺڙيون مٺڙيون ڳالهيون تنهنجون، پيو ناز ڀريون اڪيون مارن ٿيون،
اسين عاشق اهڙيون وصفون ڏسي، پوءِ ڪيئن نه سڄڻ سر ساھ ڏيون.

تون ڄاڻين نه ڄاڻين يار مٺا، ساري جان اسان جي تنهنجي آ،
محروم نه ڪر پنهنجي پيار کان تون، پري پيالو وصل جو ڏي ته پيون.

پاڻهي پاڻ سينگاري پاڻ آئين، پنهنجو پاڻ ڏيکارڻ ناز ڪري،
انهيءَ چال تنهنجيءَ جي پئي نه خبر، دلدار لٽي ڪيئن دلڙي ويون.

ٿي ساڻي دل قيد ويئي، تنهنجي دام زلفن منجه سدا،
تون ته ٿيو آهين هر ڄاڻي مٺا، ڪيئن توريءَ جانب هاڻ ڇيون.

ڏاڍي عشق تنهنجي جي ڳالهه هلي، هرجاءِ آهي 'اعجاز' ڪئي،
ڏينهن رات اٿس تاري تات تنهنجي، ڇڏي يار ڏنئين بس ڳالهيون پيون.

جيئن وڻجي تيئن يار، مون ڏي تون نهار،
گھنڊ پائي يا کلي اڪڙيون ڏيکار.

منهنجي نيٺن تنهنجي نيٺن جو ملڻ،
ٿو هزارن کي بنائي حرص وار.

تون ۽ تنهنجا ناز ٿا مونکي وڻن،
تو وڻايو پاڻ پنهنجو بار بار.

تون نهاريندين ته توکي ڪنهنجو خوف،
عاشقن جو آهين عاشق آشڪار.

ڪر پيارڻ کان نه بس اي ساقيا،
نظر سان يا جام سان پَر پيو پيار.

دل جي چيري هيءَ ڏسين آ داغ داغ،
ڪئي نه ٻي ڪنهن تو ڪئي آ داغدار.

کولي مَنهن مون سان ملين يا مَنهن ڍڪين،
هر ادا تنهنجي تي دل منهنجي بهار.

جهڙو سهڻو پاڻ تون تهڙيون اکيون،
موت منهنجو بخش ٿئي پيو موه مار.

جا نظر تنهنجي ڏنم سا لاجواب،
هر نظر ۾ راز پوشيده هزار.

آهين ڪُل مختيار تون 'اعجاز' چئي،
يا محبت يا تون نفرت اختيار.

گول گِلولا اکين وارا، چائين تو تہ چُتِين تو يار.

- کونہ گُسين تو کڏهين کنهن مان، سپکنهن ڏانهن سَتِين تو يار.
- تون نشاني باز نرالو، دليون تڏهن تہ لُتِين تو يار.
- زور پريا هُٿيو زاريون کرائين، هُٽندي کونہ گُتِين تو يار.
- زلفن واريءَ سوريءَ سان، نِزگهت نِزِيون گهَمُتِين تو يار.
- چا کُتِين تو چا وُتِين تو، کيڏا نہ پاپ کُتِين تو يار.
- تو وت گِلول رتول رنگينا، پيايون تن سان پُتِين تو يار.
- انهيءَ ڪري 'اعجاز' علي چئي، هينئڙي تان نہ هُتِين تو يار.

ڪيئن نہ هي نيٺ اُچارا ٿيندا، ياد جو پيار تو وارا ايندا.

- پيار ڪجن ٿا پيار ڪرڻ لاءِ، پيار وساريا نہ پيارا ويندا.
- ياديون تنهنجون يار مون کي نٿ، سڀ هي سارا نظارا ڏيندا.
- هاڻ تہ قاتن آئن ٿا هي، گوندر پريا مون وارا گيندا.
- ڪئي تو جدائي پر ڪانهي جدائي، سچ چوڻ وارا سچيارا چيندا.
- توڏي تنهنجا چارا وٺائي، 'اعجاز' کي تنهنجا اشارا ڏيندا.

محب سان اڪڙيون ته ٿي ملنديون رهيون،
پر اميدون دل سنديون جلنديون رهيون.

ڪيئن وفا جو هاڻ، ڪنهن سان پرڃي دم،
لڪ وڌائون جابجا، لڙهنديون رهيون.

آسرو رکجي، پوءِ اُت چو پيار جو،
ڪلفتون جت پيار کي، ڪهنديون رهيون.

دوستيءَ جي ناتي کان، دل ٿي ڪٽي،
دوستيون اڄڪله گنديون، ٿينديون رهيون.

هيڪڙائي ڇا ڪندي پيائيءَ اڳيان،
هستيون پيائي کي جڏهن، جهمڪنديون رهيون.

ڪوڙ جو جن وٽ قدر، سچ جو نه مَور،
سڀ انهن کي ڳالهيون، ڦهنديون رهيون.

ڪي ته تڪ ۽ تار مان تريو وڃن،
ڪي ته ڪشتيون پر ڪپر، پڏنديون رهيون.

ڇا اکين جي آس هئي 'اعجاز' ڏس،
ڇا اکيون هي دم بدم، ڏسنديون رهيون.

هِن تہ اکين جا آڙنگ آگم کير پُسي.

گوڙن ۽ گمسانن سان، مست گگن وانگي،
اڱڻ عجيبن واري برسن، اوڙڪ اورانگهي،
اُت اوهيرن ساڻ سندن، چو هي ڇاٽ وسي.

نينهن نظارا اوسر، نئين سج ڪن نوان،
سارنگ سانوڻ سدائين، منجهم ملهار چوان،
هٿن بوند بهار جا، گسن گاه پُسي.

سِڪَ اُڪند اکڙين جي، ڪين اُڪاڻي ڪڏهين،
سائي سوائي اُٿيم، ڪين ڪوماڻي ڪڏهين،
خوءِ خماري تنهنجي، تارين تُنرين هُسي.

اڪيون عشاقن واريون، ڪن توحيدِي وَسُون،
ڪڪر ڪاپاري تن جا، لاهن قلبن ڪسون،
ڪونه 'اعجازا' ڪوٽڙ، رڪن منجهم تَسي.

سڄڻ تنهنجو سهڻيون، آهن دنگ اڪيون،
ڪٿان لائي آيون، اهو رنگ اڪيون.

اٿن ڄڻ ڪي پيتل، نديون مٽي جون نياريون،
مگر مُحب آهن، خُمر ريءُ خُماريون،
رکيو رمز وارو، وتن رنگ اڪيون.

حُسن ساڻ هر هر، دليون دَست ڪن ٿيون،
سڄو مُلڪ سارو، موهيو مست ڪن ٿيون،
مجازي حقيقي، هٿن ڏنگ اڪيون.

جڏهن ٿيون ته جن سان، پورو پيچ پائڻ،
توڙان توڙ تن سان، نيھي ٿيو نپائڻ،
اڙڻ جو به ڄاڻڻ، اهو انگ اڪيون.

پلي لک پيو ڪو، جهاڙا پاڙها آڻي،
ڏرو ڪو نه ورنديس، موليٰ پاڪ ڄاڻي،
رکيو وصل وارو، وتن ڍنگ اڪيون.

گھوريان گھور ڪهڙي، انهن آئون اڪين تان،
اڪين جي 'اعجازا'، وصالي وڳن تان،
مليو جي ملن ٿيون، ڪريو ننگ اڪيون.

اکڙيون اڙايون جن، سي ته قربعون كاف کين،
صُم بگم عُميُ ٿي، ڪنهن جي ڪانه ٻڌن.

ڪن دُور درازي پنڌ پهاڙي، پرين پار پڇن،
پاڻ پتوڙيو پٿرن سان ڪيو، پگهر پاڻي پين،
لُچي لکن ۾ لهُو لهُو ٿي، وندر منجم وڙ ڪن.

فرض فرمودا فائق جا، سُٽي فراقِي فَرڪن،
صورت سَچاڻي ساهي سِرڙو، سوريءَ لاءِ سنڀرن،
عاشق اڳيان معشوقن جي، اُتِ موت مَجيُو مُرڪن.

نينهن نقارا نوبت سُٽيو، ڀرتِ رکيو نوڙن،
تَن اندر ڪي طبل وڄايو، طلبعون طلب ملن،
طواف ڪن ٿا تابع ٿيو، ڪايو پَنو مِثل پُونرن.

چارئي پهر چَوُر اُتي ٿيا، ڪڙهي قرب ڪڙهن،
چوٽ چڙهيو ٿي چاه ڪيائون، چُر پُر ڏسيو چشمن،
'اعجاز' اُتيئي عاشق ويهي، نڪري نانگا ويا ننگن.

ايڏو اکين ۾ حُمار، آندو ڪٿان تو يار پيارا.

جنهن ڏي ڏسين ٿو تنهن کي ڪرين ٿو، ريءَ نشي سرشار،
عجب لڳو سون اهوئي ڏلارا.

انهن اکين جو ڳالهڙو نه ڪوئي، وري به ڪلي تون نهار،
رُخ تان نِقابو ڪڍ تون خدارا.

عاشق ڪن پيا آزيون نيزاريون، بي سِر ٿيو بار بار،
لالچ توکي ليل نهارا.

نيٺ ڀنڊاڪا تنهنجا ڏسي ٿي، نرگس ٿيا ته نثار،
تنهنجو قسم مون کي جيءَ جا جيارا.

مست نظر سان منهنجو ڪسيو تو، صبر چين قرار،
پلپل پُڇان پيو تڏهن منٺارا.

’اعجاز‘ چوي آئون آهيان اصل کان، پياسي تنهنجو پينار،
منهنجي صدا سُن يثرب وارا.

مست اڪيون ڌار مُنهن ۾، ڇو هجن رت روئيون،
سِر گنوائڻ جي نه سڪيون، ڪيئن چوان سي گوئيون.

هُت ته مازاغ البصر سان، ٿو نظارو ٿئي سڄو،
چرڪليون چنپليون ڦٽيون ڪر، ڪوڪليون ڪنڌ ڪوئيون.

سِر جي بازي جِت لڳي، اُت سورهين جي سوپ ٿئي،
جلوا جوهر ڪن نه پڙ ۾، ڳوريون ڳوڙهن پوئيون.

عاشقن جون عشق آتش، کان سڙي اڪڙيون سُڪيون،
ريج پاڻيءَ کان چڙهي ٿيون، پاڻ پاڻي چوئيون.

مون مجازاڻيون ڏنيون، 'اعجاز' چئي اڪيون اُهي،
حال هر ڪنهن منجه مَرڪن، خيال خاصي ڍوئيون.

هي ڏٺي نازڪ ننڍاڪيون، وٺ اڪيون ڪي جاڳڻيون،
وصل وحدت وات کان، واقف هجن ويراڳڻيون.

تن سُڪيون عيش بُڪيون، معراج ڪيئن ماڻينديون،
ماسواِ الي محبوب جي، تهمل ڪن هٿ تياڳڻيون.

سڪ سمهڻ جو ساءُ ڪڏهين، ڪين آديسين چڪيو،
برهه سان راتيون سڄيون، بيٺا ڪوڙي بيرايڳڻيون.

ڏي اوجاڳا اڪين ڪي، نه ته رنگ پسنديون ڪونه ڪو،
ليئون جاڳي ڪر مٿين ڪي، لال لاڳي لاڳڻيون.

پورجڻ پتجڻ پسڻ، آ ڀرت وارن جو پڪو،
چار ٿينديون يار سان پوءِ، چلوليون ڪيئن چاڳڻيون.

نازڪ جون نٽ ته سُونهن، 'اعجاز' خوابيده اڪيون،
عاشقن جون اوجھراڻيءَ، کان الڳ اوجاڳڻيون.

ڪافر اڪيون محبوب جون، رُخنا وجهن ايمان ۾،
جلوا ڪري ڪجھين ڪيا، فتنن ڪڙا جيءَ جان ۾.

دعويٰ مسلماننءِ سنڌي، تقويٰ ڦٽي صُنعان ڪئي،
هندو صفت ظالم اڪين، وڏو غُلُغلو گيلان ۾.

ليلي جي لَه لاري لڳي، ٿيو قيس مان مجنون ڦري،
اتڪائي دل عاشق ويٺو، ڪبير ڪجل جي ڪان ۾.

بانڪيون ڪٽاريون بان ڇا، ڪِر پان خُود اڪڙيون آهي،
ڪئين جهڙپ هڪ سان ڪيترا، ڪن جمائڪا جولان ۾.

لائڻ نپائڻ نينھڙو، آهي وري تن جو عجب،
منصور سان ڏس ڪيئن ملي، مٽڪا توڙيئون ميدان ۾.

تڪ ساڻ هٿن ريءَ تڪ هٿن، گُٿيون نڪي ڪڏهن گُسن،
چُستي چالاڪيءَ سان چُتن، گهٽ ڪانه ڪن نشان ۾.

جيڏهن وڃان تيڏهن سدا، سامهون آهيئي سانوليون،
ڪاشي وڃان ڪعبي وڃان، توڙي وڃان خُمخان ۾.

محبت جي هڪ ملت سوا، پيا دين سڀ پيائي ڏوئي،
اهڙا نسل نسل نورا اٿن، نِت نِت عَلِي الاعلان ۾.

هر پل پهر ’اعجاز‘ چئي، جن سر اڪين جو مامرو،
ڪيئن تن مٿن تنهن اڌ ڪُنن، جو جيءَ لڳي قرآن ۾.

آهن ڪي ڪي اڪيون اسرار مثل، اڪسير علاج اوتار مثل.

اهي اڪڙيون جيءُ جيارن ٿيون، اهي پاڪ پيالا پيارن ٿيون،
تائير عجب ڏيکارن ٿيون، ڪُن واري امر ڪردار مثل.

اهڙيون ته اهي وڻيو ٿيون وڻن، مٿي نشان بيهان ڀلي بان هڻن،
من ماري مون ڪي هٿ پائي ڪڻن، ڪلي خوش ٿي شوق شڪار مثل.

بانقطي اکر جيئن ”ن“ بڻيو، تيئن نقش اکين گوناگون بڻيو،
بيچون اتي اچي چُون بڻيو، صفا ”ن“ صورت جي سينگار مثل.

مون جهڙا وڻن ته هزار اڙيا، ڪڙي قرب واري منجهه ٿي قطار ڪڙيا،
ڪن پاتا زُٺار ڪي دار چڙهيا، ڪي بر ۾ بهار يا بهار مثل.

جهڙيون ئي پُڌيم تهڙيون ئي ڏنيم، وسي وڻحن ۾ ’اعجاز‘ وينيم،
سير برهه ٽني جو برسي بينم، مُند سانوڻ مينگهه ملهار مثل.

ويٺي ويٺي اڄ وري، اڪڙين ساريا پنهنجا سڄڻ،
پيا ڳڙي ڳوڙها ڳلن تان، جيءَ لڳو منمنجو ڄلڻ.

منهن لڳي مُرڪي ڪيا، انجام اڏڪرُڪمُ جني،
سي پرين ويٺا وساري، ڪين آيا سڌ لَهڻ.

هٿ مٺيءَ جو حال هي آ، هٿ پرين پرواهه ناه،
سورهن ساڙي آهيان، ۽ ساهه نيو هٿي هٿي سڪڻ.

ور ڪريو واري ولهيءَ ڏي، اي وسيلا واهرو،
ورهه مٽيءَ کي آ وڪوڙيو، ويا چُڪي سيعي ڇلڻ.

ريءَ عجيبن جي ’اعجازا‘، روح کي راحت نه آه،
ڪڏ پون هي کاڌا پيٽا، ڪڏ پون خوشيون ڪلڻ.

پيارا پرين تون منهنجي اکين کان پري نه ٿي،
تنهنجي سَري به ويندي، منهنجي سري نه ٿي.

تون ئي حبيب آهين منهنجو، تون طبيب بس،
توريءَ دوا ته مون کي، اثر ٻي ڪري نه ٿي.

گهڻي ئي چوان ٿو دل کي، سڀن سان ٿي سرخرو،
پر تو سواءِ ٻئي ڪنهنجي، غلامي پري نه ٿي.

سجدو سلام توکي، سدائين ڪيو ڪندي،
والله غير ڏانهن اصل، دل وري نه ٿي.

جا برهه جي بدن ۾، بڻي يار ٻاري تو،
سا هاڻ ٺاري ڪير، پري پئي ٺري نه ٿي.

روڻندو ڏسي 'اعجاز' کي، ويتر رٿارين ٿو،
هن من مان پوءِ به، تنهنجي محبت مري نه ٿي.

اکڙيون اکين کي ڪُرنشون ڪن، قرب واري ڪاڻ ۾،
گجھڙا ڳرا ڳارا ڏيو، پُر پيچ پائڻ پاڻ ۾.

مَرڪن ملن مستان ٿين، هڪ ٻئي ڏي دم دم ڏيان ڏين،
سڪ سوز جو پيمان پين، تڙپن تڳن تڪ تاڻ ۾.

ورچن نٿيون سينگار مان، درشن وصل ديدار مان،
واعدا وچن ڪن پيار مان، وندريون وتن واکاڻ ۾.

نه آهين سانگو ساهه جو، بي راهه جو اوڙاهه جو،
ڏانوڻ چڻي ڏنگ ڏاهه جو، اڙيون وڃي اوڳاڻ ۾.

محبت منجهان جيڪي مليون، عاشق اهي ديدون دليون،
آهن ازل کان واڳليون، 'اعجاز' ڏک سک ماڻ ۾.

توڪي پاڻي اکين ۾ توڪي پسان، تنهنجي پوڄا ڪيان توسان پيار ڪيان،
تنهنجي جلون ۾ ٿي محو وڃان، دل دلجاءِ ڪيان ديدار ڪيان.

مهرڻ ٿي تنهنجي محبت ۾، پرپور مدامي موجن سان،
سيراب بنايان سارو جهان، گل غنچ ڪيان گلزار ڪيان.

وري بره تنهنجي ۾ بادل ٿي، برخيز بهارا ويس ڪيان،
جتي حڪم ڪرين اتي پلٽي پوان، ڏاڍا جلوا ڪيان جهلڪار ڪيان.

سيني سوز رکي تو سانول جو، خود ساز پوان ٿي سوز ڀريو،
جڏهن به وڃان وڃي وجد و جهان، سڪ ٻريا ڪيان نيٺ ناز ڪيان.

تنهنجي عشق ۾ تنهنجي آمر سندن، ٻڌي ٻانهون ٿيان تنهنجو بردو بندو،
تنهنجي صورت آڏو اي حسن بٽان، سو سجدا ڪيان اذڪار ڪيان.

تنهنجي قدم قدم تي وڇاين اڪيون، تون لتاڙي لنگهين لکين لطف پائين،
تنهنجا پير پيار چوڌار چمان، لب تازا ڪيان مُشڪ بار ڪيان.

منهنجا صنم مون لاءِ تون آهين ڪنول، آئون پونري مثل توتي مست سدا،
آغوش ۾ تنهنجي شام ڪٿيان، پيچ پختا ڪيان رد خار ڪيان.

جيئن شمع جي پڙڪن شعلن ۾، پروان پتنگ جو حال ڀرين،
تيئن تاب سھان ۽ عذاب سھان، چيري جھلڪا ڪيان ۽ جھلڪار ڪيان.

تنهنجي شوق ۾ اڪڙيون شاميان ڪري، انتظار تنهنجو ڪئين زمانه ڪيم،
’اعجاز‘ چوي اڄ جانِ جان، تولا ڪجلا ڪيان، سينگار ڪيان.

اڪيون رت رت رنيون زارو زار، آيو نه اچ يار، ڪرڻ مون سان پيار،
اڪيون رت رت رنيون زارو زار.

اچ ساهه منهنجي جا ساڻي، دل دوست توسان منهنجي ڦاڻي،
ايڏي دير آ تو ڇا کان لاتي، ڀلا ڪهڙي آ مون کان خطا ٿي،
آهين ياد سڄڻ هر وار، لڳل تنهنجي تار، هيٺين جا هار،
اڪيون رت رت رنيون زارو زار.

تنهنجي مَحَب مڃي مون غلامي، هر ماه مهيني مَدامي،
بي انت آهي بي آرامي، وڃي روج ۾ رات وهامي،
ٿي ختم وڃي نه بهار، گهڙيون ڪي گهار، گل گلزار،
اڪيون رت رت رنيون زارو زار.

غمگين سدا مان گذاريان، تنهنجون راهون مان روز ٺهاريان،
ڏيو دل ڪي دلآسا ڏٺاريان، ڳجهه ڳوهه ۾ ڳوڙها هاريان،
پرائين نه 'اعجاز' ڪي مار، ملي ڪر پيار، تنهنجي آ درڪار،
اڪيون رت رت رنيون زارو زار.

اڪيون هنڌ آڙانگي اڙجي ويون، ڪانهي جاءِ ڪُڇڻ جي قابو ڪڙجي ويون.

اڪيون ڄاڻي اڙيون ٿاڻي رحم نه آ، سواءِ ڪار قتل جي پيو ڪم نه آ،
سڪ چين آرام ڪو دم نه آ، گهٽ گهاٽ گهورن جي ۾ گهڙجي ويون.

اڪيون ڪيئن اِتهين آزاد ٿينديون، ڪڏهن داد پائي خوش شاد ٿينديون،
راتو ڏينهان وتن فرياد ڪنديون، جيءُ جان سوڌيون جيڪس جڙجي ويون.

اڪيون سوز سڪڻ سچ ساڙي وڌيون، سڪ ستر وڃائي چٽ چاڙهي وڌيون،
جيڏهن لوڪ نه وڃڻو اوڏهن لاڙي وڌيون، مٿن ڪيئي ملامتون مڙهجي ويون.

اهي عشق اهڙو ڪو اوکو آديون، واهي لاشڪ مرنديس نيڻين ٺير نديون،
'اعجاز' عليءَ جي برهم بنديون، پيون ڳالهيون تڏهان ڪر دل مان تڙجي ويون.

چُست چتر چالاڪ اڪيون، چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

آهون واهون راهون بنديو، تالا تاريون تاڪ اڪيون،
چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

چرغن وانگي چنگل پايو ڪن، ڇت چيهاڙيون ڇاڪ اڪيون،
چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

بره وارين بڻجين سان سي، بي ڌڙڪ بي باڪ اڪيون،
چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

حسن جي جلوي ساڻ هميشه، هر جاءِ ڪڍائن هاڪ اڪيون،
چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

خون عشاقن وارو پسند ڪن، خاطر پنهنجي خوراڪ اڪيون،
چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

اڙڏاين سان 'اعجاز' اڏائڻ، هوش عقل ادراڪ اڪيون،
چوريءَ زوريءَ وتن لڙنديون.

ڪر ڪاريهر جان ڪنيو ٿو، اڄ ته اڪڙين سان ڏنگين،
 پيو ته پهڳڻ يار پهڪيو، پنگ پاڻن سان پنگين.

تير تنهنجي کان اتفاقاً، جو بچي ٿو تنهن کي تون،
 ور ڏيو وارن گهنڊڙيدارن، ڪيس ڪارن سان ونگين.

مرد مانجهي موهيو مارين، ڪاڪ مومل جي مثال،
 هڪ ته انگ تن جا انگين، پيو سر درن سرڙا تنگين.

سوڙهي گهٽ سڀ ڪنهن سان ڪن، لايو چڏن سِر ساهه جي،
 تيئن سڪيون تنهنجون اڪيون، جيئن تون نٿو ڪنهن کان سنگين.

جيئن نهاريو هيٺ ڌارين، تيئن ٿو ماريو نهوڙين،
 ڌار اهڙي ٿو اکين جي، ڍنگ ڪهڙي لاءِ ڍنگين.

هيري پارس کان به وڌ، پيارا پرين تنهنجو پَسڻ،
 راضي سان روح ڏئي، جنهن ڏي ڏسين تنهن کي رنگين.

ڪئين ڏئم 'اعجاز' چئي، تنهن جي ملڻ لاءِ منتظر،
 خوش نصيب آهي اهو اڄ، مَحَب جنهن کي تون منگين.

منهنجي چئي نه اکيون هي منهنجون مڙيون،
پنهنجو ديس ڇڏي پرديس اڙيون.

پاڻ مرادو پاڻ وڃي سي،
لاخبر ٿي ڏس ته لڙيون.

پيڇ اکڙين پاتو اُتي آ،
ڏاڍ ڪريو جت ڏين تڙيون.

اڻ ميو وٺي وره ويٺيون،
سر نڪي ڪي ورتئون ڌڙيون.

درد انهيءَ ۾ دلڙي ويچاري،
روز ڪري ٿي ريهون رڙيون.

گهورن ۾ جي گهارڻ آيون،
ڪيئن سي گذر ٿين هاڻ گهڙيون.

سور پرائيون ڪيڏا ته 'اعجازا'،
ته به نه اڃان ٿيون سمجهن سڙيون.

اکڙيون عجيب جون اڃ، جهڙيون چريون چريون،
هڪ جھلڪ ساڻ ڪئين هٿ، جانيون جهريون جهريون.

ڪن عاشقن ته آسرو، سر تان ڪٽي ڇڏيو،
ڪن سر بَخم ٿي نيٺ، پناهون گهريون گهريون.

پر پٺ حواس ٿي ويا، تن جا ٿٽان پٽان،
جن کي اکيون اچي اهي، هيٺڙي هريون هريون.

هڪ پن جي ڳالهه ڪانهي، دانهون ٿا ڪن هزار،
ڦورو ٿا جيئن ڦريون ڪن، تيئن ڪن ڦريون ڦريون.

هر ڪنهن جي هُج ۽ حاجت، هرگز نه هن اکين سان،
مانجهي مٿير گهرجن، هٿ ڪي ڏريون ڏريون.

گهندي نه قياس ڪو ڪن، ڪجليون ڪنديون ڪنديون،
ڪنهن جا پُڇڻ نه ڄاڻن، پاڙا پُريون پُريون.

’اعجاز‘ ساڻ هر دم، لڙنديون اچن اڃان،
ڇٽجن ته اکيون اکيون پر، آهن زُريون زُريون.

ڏاڍو نينهن نيٽن جو لڳو، لاهي ڇڏيم سانگو سر ساھ جو.
 نيٽ پسي ھو ٽ نرالا، پي پريمي پاڪ پيالا،
 سوز جو پاتم سڳو، وڃي مُشرب ٿيس عشق شاه جو.
 کاڌي وٺي تسبيح کاڌي وٺي طاعت، کاڌي وٺي لڄ کاڌي لياقت،
 ياد صنم آهي رڳو، مون کي قسم آهي ته الله جو.
 نڪي مسجد نڪي بُتخاني، يار مليو سون منجهه مٽخاني،
 توڙي دين كفر جو ٿڳو، اسان درشن ڪيو دلخواه جو.
 عشق 'اعجازا' آيو الستي، ماڻ خُلاجي موج ۽ مستي،
 سيڙهو سَندو سڪ پڳو، وره وڌو ونگ واھ جو.

مون سي ڏٺا نيٽ، او جيڏيون ڙي، ڏٺي جن جي لنعون لنعون ٿريو ٿري پئي.
 گھريا مون جيئي، مليا مون سيئي، اڳيان اکين جي اٿم آهيئي،
 وسريم کاڌا ڪيٽ، او جيڏيون ڙي، منهنجي ديد درشن ڪريو ڪري پئي.
 نظاري نيٽن جي برھ بچايم، پريم ننگر جو گشت ڪرايم،
 من ٿيم وانگي ميٽ، او جيڏيون ڙي، اهڙي جوت نيٽن ۾ ڀريو ڀري پئي.
 انهن نيٽن کي وساري نه ويهندس، ڏسڻ ريءَ تن جي گھڙي پل نه سهنديس،
 سهنديس سوين ويٺ، او جيڏيون ڙي، وڌيءَ سڪ سان دل تن گھريو گھري پئي.
 ڀال جَتِيءَ کان لڳم ڀاڻ جن جو، اٿم اڄ به 'اعجاز' سوز ساڻ تن جو،
 سي نيٽ سڄڻ سيٺ، او جيڏيون ڙي، ڏسڻ تن جو دل هيءَ سريو سري پئي.

ڪٽي سُهڻا مُهڻا ڪُهڻا نيڻ قابل، اچي ويٺين محفل ۾ مون لاءِ ٿي قاتل.

هاڻيڪار آئين سينگاري نيٺن کي، موھڻ ناز مرڪڻ سينگاري نيٺن کي،
ڪشش ساڻ تن جي ڪيئي موهي مائل.

ڪُهڻ ڪاڻ منهنجي اٿن ساڻن سڀڪي، ڄاڻن ڄاڻ پنگ پاڻ گُهڻڊ ماڻ سڀڪي،
بچي تن کي هر هر جهڻيئي جان هيءَ دل.

حُسن جو بَپڙ مچ ڪَجَل ڪيف ڪارو، بندي چارا بلڪل سو بينو ٿي مارو،
چُرڻ اڳتي چُڪيو ورڻ پوئتي مُشڪل.

بيشڪ پيا به تنهنجي سڪڻ ساڙيا هوندا، خوابن خيالن چوٽئين چاڙهيا هوندا،
مگر مون کي گهاٽي ويهي مَنهن مُقابل.

چريا نيڻ منهنجا، تنهنجا سخت سياڻا، فقط ايترو ٿو انهن کي سڃاڻا،
چريو آئون نه چوندس چون ڪي پيا پل.

پريءَ هن بزم مان وڌي مون ۾ اڪيون، ڇڏي ڏيه سارو اچي مون سان پڪيون،
تتر باز جيئن تو رکيو توڙان تاڙل.

ڏسڻ سان سُهڻا پاتي سير توڻي، ڪُهي ڪُل ’اعجاز‘ چئي ڏنا جهير توڻي،
عجب جهڙو ڪيڙئي اهو شوق شامل.

مستانا نيڻ تنهنجا ڪارا سُرم سا،
ڪارا ڪارا سُرم سا، پيارا پيارا نرگسا

نازڪ نقاب وارا، شرم و حجاب وارا،
حُسن و شباب سانت، خاصي خطاب وارا.

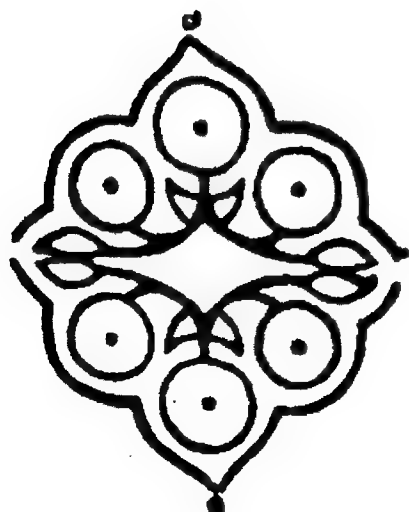
تن جو ديدار وهو، جماتي جملڪار وهو،
ڪڏهن ڪجل ته ڪڏهن، سُر مون سينگار وهو.

ڄاڻن ٿا ناز ڏاڍا، رمزون ۽ راز ڏاڍا،
ٽڪڙا تمام آهن، تيرن انداز ڏاڍا.

مون کي مخمور ڪن ٿا، مليو مسرور ڪن ٿا،
منهنجي ته موهڻ لاءِ سي، جلوا پرپور ڪن ٿا.

دل کي پسند پيڙا، تن سان پيوند پيڙا،
اڪثرين 'اعجاز' جي، سي ڏسي آنند ڪيڙا.

ديد

ڪافيون

ديدون دلبر يار جون، جيئن ڪنِ دوناليون ڏو ته ڏو،
هوبهو بس اهڙيون ظالم، حُسن واريون هُو ته هُو.

راز جون راڻيون پئي، سُرَمي ڪجل هاڻيون پئي،
جوڙ جُٽ سياڻيون پئي، نظرون انهن جون صُو ته صُو.

هوش هڙ تنهن دم نين، ٿيون روبرو جنهن دم ٿين،
رنگ هالارو ڏين، جنهن ڏي به ڪن رُخ رُو ته رُو.

بانڪپن سان بالاتر، اعليٰ کان آهن اعليٰ تر،
جن ڪيا پڙ پالها تر، ڏس تن اکين جي حُو ته حُو.

عشق جي آتش منجهن، ۽ حُسن جي تابش منجهن،
قرب جي ڪاوش منجهن، ڪامياب سي هر سُو ته سُو.

هن اکين جي حاضري، نٿ ٿا ڀرن ڪئين مَنَٽري،
جوتشي ڪي جَنَٽري، وسري سڀن کان چُو ته چُو.

توبچين کان جي تڪيون، سانگو سنگڻ نا جي سِڪيون،
عاشقن اهڙيون ڏڪيون، 'اعجاز' الله هُو ته هُو.

اڄ دام پيا دل کي وري، دلبر اوهان جي ڏيد جا.

ڏيدن منهنجي دل دست ڪئي، ٻي سڀ وڃا مون کان وٺي،
وينو واريان ورق ٽڪي، هر هر جبل الوريد جا.

محبوب تو ماڻا منڊيا، ڪڇ ڪات کي ڪمنا ڪڍيا،
انگڙا انهن سين تو وڍيا، هن شوق جي ته شهيد جا.

تنهنجي تاب کان بي تاب ٿي، رڳ رڳ ويئي ارباب ٿي،
تڏهن هتي بي حجاب ٿي، نعرا هنيم توحيد جا.

’اعجاز‘ چئي وڃ ويا وڃي، حيرت ۾ ويو هيئنڙو هجي،
رنگي لتا آيا ڪڇي، ڏس عاشقن جي عيد جا.

عيد ته پانيان هيءَ ميان، ڏيد ڏنيم هوءَ ڏيد ميان.

- پاڻ ڀلائي پرينءَ پَسايو، منهن مصحاف مجيد ميان.
- تيغ آبروءَ جو وهڻ وڻيو آ، هر هر ٿياسون شهيد ميان.
- حسن حضرت هاديءَ جو آئون، ازغون آهيان مُريد ميان.
- يار خريدار دليٰن واري، هيءَ به ڪئي دل خريد ميان.
- ’اعجاز‘ علي حسنين^۴ مليا، غم درد ٿيا ته بعيد ميان.

اسان عيد تهنجي ديد، ڏسي ڪئي او سھڻا،
اٿيون موج، در موج، لڳي پئي او سھڻا.

اسين آهيون، ڪيئن چئون ناهيون، بيشڪ روز ازل کان،
تهنجي پير، گس سير، سندي رڻي او سھڻا.

نظر ملي جڏهن، دلي تڏهن، کان ئي من ۾،
سھڻي صورت، تنهنجي مورت، وسي وئي او سھڻا.

هيءَ جا مست، دل دست، ڪري يار هليو وئين،
لڪي عام، کان ڪا مام، ڳجهي ڏئي او سھڻا.

اسان پيار جي بهار، ڏني تنهنجي اکين ۾،
ملڻ واري دلداري، ڏني ٿئي او سھڻا.

پي پيالا متوالا، چئي 'اعجاز' اسان ئي،
هينعين هڪ تنهنجي سڪ، کلي ڪنئي او سھڻا.

نگاهِ دلبر تہ مهربان آ، هل هلون دل حضور ۾،
صداءِ آرنی قبول پئي من، پنهنجي پهرئين ئي پور ۾.

ديدارِ دلبر کان تہ اڳ ۾، ۾م نظاري جو پُچُج تہ تون،
نظر جمائي نياز سان رک، دل سندي ڪوه طور ۾.

نصيب وارن نصيب ٿئي ٿو، عجيب درشن عجيب جو،
مثال جنهنجو ملي نہ مورهن، ڪنهن بہ خورو قصور ۾.

وصالِ جانان نہ دور آ پر، خيالِ عاشق روان هجي،
قريب کان سو قريب تر آ، شوق واري شعور ۾.

مقامِ عشق جو در حقيقت، سدرۃ المُنْتها ئي آ،
پروڙي معنيٰ پتنگ وانگر، عشق جي پچ تون نور ۾.

نقاب گلندو خطاب ٿيندو، ناز واري جو ناز سان،
صنم جا ڏيندئي سا گهور سَهجڻين، رمز آ انهيءَ گهور ۾.

هزارين جلوا هزارين شعلا، ڏسندين حُسن و شباب جا،
خطا نہ هوش و حواس ٿئي، جيئن ڪيف و مستي سرور ۾.

ڪواز آهي ڪمال آهي، عاشقن لاءِ وِما تغي،
پوي نہ تر جو فرق 'اعجاز' حد بيحد جي عبور ۾.

تنهنجي حُسن ناز نگاه سان، ته بهار آ منهنجي عاشقي،
تنهنجي ذوق شوق ۾ بار بار، نثار آ منهنجي عاشقي.

تنهنجي زلف جي ته زنجير سان، تنهنجي ٽرچي سامهين تير سان،
تنهنجي رمز رمز جي ڏير سان، ٿي شمار آ منهنجي عاشقي.

رهي تنهنجي روز ديدار ۾، ڏسي توکي هار سينگار ۾،
توتان سر گهوريان تنهنجي پيار ۾، جو بيدار آ منهنجي عاشقي.

منهنجي عاشقيءَ جي اي دلربا، تون ئي ابتدا تون ئي انتها،
تون ئي بحرِ عشق جو ناخدا، توسان پيار آ منهنجي عاشقي.

نڪي پنهنجي نيڪي ۽ نام لاءِ، نڪي پنهنجي عيش آرام لاءِ،
رڳو تنهنجي سجدي سلام لاءِ، ڏميوار آ منهنجي عاشقي.

ڪٿي ڪنهن لاءِ چين قرار آ، ڪٿي ڪنهن لاءِ عين شعار آ،
ڪٿي ڪنهن لاءِ بوجه ۽ بار آ، يا بخار آ منهنجي عاشقي.

تنهنجي مرڪ سان جيڪي ٿا ٺهن، اهي موتي ڏر جي وڪامجن،
ته اول اول اي جان من، خريدار آ منهنجي عاشقي.

’اعجاز‘ چئي توکي باخبر، ڪيان حال پنهنجي کان آئون مگر،
مازاغ البصر تنهنجي آ نظر، سردار آ منهنجي عاشقي.

ڏسي توڏي ڏسن ٻئي ڏي، نگاهون سي ڪٿان آڻيان،
اڳيان سڀ ڪنهن ڪجن اظهار، آهون سي ڪٿان آڻيان.

پُلاڻ لاءِ ماڻهن جي، ڀلا رو ٿي پوان ليڪن،
قُباڻون بزرگانيون ۽، ڪُلاهون سي ڪٿان آڻيان.

فقيرالحال مان فقراءَ، مون وٽ فاقه مستي آ،
زماني کي ڪپن جي، خانقاهون سي ڪٿان آڻيان.

صحيح ثابت ڏين توکي، نياپا نينهن جا ساري،
سڄڻ سائين تون ئي سچ چئو ته، واهون سي ڪٿان آڻيان.

ڪڏهن ڪنهن سان ڪڏهن ڪنهن سان، اڙائيندو وتان اڪيون،
مگر چلپل واريون چاليون، ۽ چاهون سي ڪٿان آڻيان.

سڀر سينو ڪريو سُهڻا، سَهان پيو تير سڀ تنهنجا،
ڪجن جي اٽڪلن واريون، پناهون سي ڪٿان آڻيان.

وفا جي جوش ۾ مون کان، وِڪون واڌيون ويون ڀرجي،
وري پُرتي وران پاهون، ته راهون سي ڪٿان آڻيان.

دعائون جي گهرن توکان، دنيا عَقبي جي ماڻڻ جون،
چوي ’اعجاز‘ اهڙا پُڪ ڪ، پانهون سي ڪٿان آڻيان.

نرمل آلاجي چاهي، تنهنجي نگاه ۾،
مارين پيو مسافر، روڪيو تون راهه ۾.

هڪر ڏٺو تو جنهن ڏي، سو هوندو نه هوش ۾،
اهڙو اثر اٿئي ڪو، چشمِ سياهه ۾.

دلڙي ڦريو اُمالڪ، روپوش ٿيو وڃين،
هرڪو ڪري ٿو دانهون، انهي سرد آهه ۾.

سُهڻا سوال هن جو، ڏي مون کي جواب تون،
ذر ذر ٿو گهائين گهايل، ڪهڙي گناهه ۾.

’اعجاز‘ چئي نه پئي ڪل، تنهنجي فريب جي،
سُنهن ساڪ ساڻ آهي، اهو سُر ساهه ۾.

مد مست چشم مُرگانا، ڏسي دائمه ٿيا ته ديوانا.

- گهورون پائن گهايل گهائن، بيحد پرائن جانا.

- نازئون نهارن ميجون مارن، پيارن پُر پيمانا.

- عين آهي ڍن رين نظر ۾، نين آهن ڏيشانا.

- ’اعجاز‘ رنداني انداز سان، بي نياز رهن روزانا.

نگاهون خنجر، نگاهون نشتر، نگاهون درمل دوا دوا هُو،
 ڪڏهن سراپا جفا جفا هُو، ڪڏهن سراپا وفا وفا هُو.

متان پيون ڪي ڪٽاريون سمجهو، اڪيون ئي سمجهو ڪٽاريون قاتل،
 ڪُنا ڪٽارين نه جيڪي ڪڏهن، اڪين سي ڪوندر ڪُنا ڪُنا هُو.

نظارا نظرون نيٺن جون نوڪون، نيهي ڪي لائن نيهي، نيائن،
 نيٺن جي نينهن جا نِسنگ عاشق، نيٺن تان سر ڪن فدا فدا هُو.

نگاهون اول نگاهون آخر، نگاهون ظاهر نگاهون باطن،
 نگاهون ڪامل سدائين شامل، نگاهون منزل، رسا رسا هُو.

جڏهن نقابن ڪٽيو ڪٽيون ٿين، حشر ڪٽا ٿين نشر پڙها ٿين،
 ڦٽيو وڃن ٿيون ڦٽيو وڃن ٿيون، مگر وٽن ٿيون آها آها هُو.

نصيب جن ڪي قريب تن ڪي، وَ نَحْنُ أَقْرَبُ، اُهي نگاهون،
 عجيب نازن عجيب رازن، پريون ته آهن سدا سدا هُو.

خُدا به هو ناخُدا به هو ۽، جُدا به هو گڏ سدا به هو حق،
 نگاهون 'اعجاز' منمنجي سڄڻ جون، مون لاءِ آهن لقا لقا هُو.

ڪج تيغ ڪجل جي بناءِ وري، منهنجي مرضي آمون کي گهاءِ وري.

هٿان تنهنجي پلي ته فگار هُجان، تنهنجي شوخ نظر جو شڪار هُجان،
هڪ وار نه پر هر وار هُجان، آزمايو اٿئي آزماءِ وري.

جيئن گهاٽين ٿو تڙپائين ٿو، تيئن شوق منهنجي کي وڌائين ٿو،
ته به ٿورو لکن جو لالڻ لائين ٿو، مونسان ڪجليون اڪيون ته ملائ وري.

ڪاري ڪجل واري ڪُنڍي تيغ تڪي، تو وانگي وهائڻ ڪنهن نه سڪي،
منهنجي گهور توتان هيءَ سوني سيسي، پلي قتل سمڻا ته ڪماءِ وري.

نازڪ ناز به رک پر نينهن به رک، عاشق ساڻ ملڻ جو ڏينهن به رک،
'اعجاز' چوي پيالو شينهن به رک، پوءِ جام تي جام هلاءِ وري.

گهوڙا ڪجل جي گهاٽ، آئون گهايس،
نا ته مران ٿي، نا ته جيان ٿي.

- لاءِ علاج آهيان جيڏيون، ريءَ وصالِي واءِ.
- گهاٽ اهو ڪو اهڙو آهي، سڀ وڃايعين ساءِ.
- نيٺن ۾ جان لڀن تي، بر زبان بڪاءِ.
- آهن 'اعجازا' مون سر هر هر، تيغ ابروءَ جاتاءِ.

رُخ سُرُخ چشَم مَعي گُونا، دَس نازنینِ جا نمونا،
سي ٻيٺا مارڻ موهڻ لاءِ، ٿي ٻي نقاب ٻي اُونا.

عينا ابرو اَنف عجائب، احمر لب آفزون،
دُر عدن کان دند درخشان، سهڻا صاف سَونا.

نيرنگي جامان جان مٿي، ۽ چنچل چال چڱونا،
گيسو گرھ گير تني جا، گرفت ڪن گردونا.

محبوب جي مَنهن دَسڻ لاءِ، ٿيا ملڪ فلڪ مَفتونا،
ٻيا عاشق اُن جي ڪاڻ ٿي ٻيٺا، بادل بُو ڪَلَمونا.

قَلزم واري ڪُن ۾ هئا اڳ، قائم ڪُن ڦِيڪُون،
جلوه نما ٿيا جابجا پوءِ، بُوالعجب ٻي چونا.

اِن درشن درين رُخ پرين جي، ڪوليا در درونا،
لاڻي نينهن عَشاَق ’اعجاز‘ ٿيڙا لايَحزُون،

ويهي سامهون سھڻل، چوري چشم چنچل، مُرڪي محب منل، اڄ مڃائي وڌئي،
ڪري ڪانگا ڪجل، چوٽا مُشڪ رتل، وهوا يار سانول، دل ڦاسائي وڌئي.

سھڻا اڄ تو سَنيون، ڪلي اڪڙيون ڪنيون، وسي روح ۾ ويون، پستيون پلپل پيون،
لڳيون نوڪون نيون، رمزون تو مون هنيون، ڪششون تن تہ ڪيون، سڪ سامائي وڌئي.

اهڙا زلف دُٽا، تنهنجا توئي ڳُٽا، جهڙا سڀ ٿي سَٽا، تن ۾ خيال ڳُٽا،
جُبي جيءَ ۾ جُٽا، وڳا من ۾ مَٽا، تن طبق تٽا، مڃ مڃائي وڌئي.

ڦُري دل تو ٿيم، خوشي ڏاڍي ٿيم، اها آس هيم، پوري توئي ڪيم،
توسان پيچ پيم، جذبا جوش ڄيم، لڳي لهر ويم، جن جاڳائي وڌئي.

توڪي 'اعجازا' ڏٺا، ڇا نئي من ۾ ڇَٽا، اچي دير پَٺا، وهي ڀول اٿا،
داهن تنهنجي ڳنهان، توکان پرت پَٺا، لڪي لوڪ ڪَٺا، لنعون جي لائي وڌئي.

ڪجل واري ڪاري، لڳي جن ڪتاري،
بزرگي ۽ شيخي، پرهيز تن وساري.

حسن واري حلقن، جهاتين ۽ ته جھلڪن،
اڪين پيچ پلڪن، لُتي سُرَت ساري.

حسن ماري ڪاري، ٿو هلندا بيماري،
نھاري دُتاري، جھڪائي جھونجھاري.

حسن ديد ڪوڙي، صنعاڻ شيخي چوڙي،
ردا لاهي لوڙهي، ڌرم دين واري.

پسڻ سونھن ڌاران، پرين جي پچاران،
لڳي لئئون لغاران، نه ٿيا عاشق عاري.

’اعجازا‘ حسينن، انھن نازنينن،
مُرڪي مہ جبينن، چريا ڪيا چوڌاري.

دليان عَشاَقان دِيان دم دم لُتيان، لُتيان اِهيَن نِيان دي ناز.

- چاكي چَنبان وِچ بازان وانگون، وِچ عرشان عرش تي سَتيان وو سَتيان.
- عشق دي قاندي وِچ قَساكي، نال فراق دي قَتيان، وو قَتيان.
- گُجهڙيان گُجهڙيان جهاتيان پا كي، گل پَوايوني گُتيان وو گُتيان.
- پير جهنڊي وِچ آكي ’اعجاز‘، پرت دِيان پَڙهايو ني پَتيان وو پَتيان.

تيڏا سُهڻا سُهڻا مُڪڙا صنم، تيڏي نين سراپا ناز ڏوهين،
تيڏي نين سراپا ناز ڏوهين.

- پَن پي سَتِيوئي پَلا پي ڏتوئي، ساڏا روزا نماز ڏوهين.
- حقيقي مجازي هٿ وچ تيڏي، بانڪي بانوري باز ڏوهين.
- ڏنگڙي ڏنگڙي ابرو تيڏي، قتل ڪرڻ بي انداز ڏوهين.
- شمشاد طوبي تَعين اڳون ساجد، توڙي قد وچ هن جو دراز ڏوهين.
- آرنِي آرنِي تراني تراني، عشق دي هن آواز ڏوهين.
- حُسن تيڏا تي جوين تيڏا، جوش جُنون دي جواز ڏوهين.
- آساڏا تَساڏا نانا اِيوين، چيوين محمود اياز ڏوهين.
- لڙي تيڏي حوض ڪوثر، لڙي 'اعجاز' دي پاز ڏوهين.

ديدار داريني پايا، نظر آيا، دلدار كي نينن ۾.

واھ نقاش تيڏي نقاشي، تصوير عجب تراشي،
ڪيوين جوڙ جسم ڪون بنايا، رنگ رچايا، دلدار ڪي نينن ۾.

رُخ دلبر دا هي درين، ڪرو اُھين وچ اپنا درشن،
دُوجا ذوق سپوهي ضايع، سچ بتايا، دلدار ڪي نينن ۾.

ايوين رنگ اڪيان دا لالي، جيوين سُرخ شرابي پيالي،
خُوبان خوب خُمار پرايا، نُور ڌرايا، دلدار ڪي نينن ۾.

شڪ چوڙشڪي ڪر شور نهين، اُھين نينان وچ ڪوئي اور نهين،
رب سائين آپ سمايا، ديرا دمايا، دلدار ڪي نينن ۾.

پُر جام پريم دا پي ڪر، گرگياني وچ گم ٿي ڪر،
پڇي سوز 'اعجاز' پرايا، من پَڙايا، دلدار ڪي نينن ۾.

دیدار اڙا وڻ وچون وي سیان، بره لڳا معین تون باري آلا،
نوبت نینهن نقارا سر تي، وڃدا وارو واري آلا.

نونهالي نقش صورت وچ، نین ویکیم نت داري آلا،
خُمر خُماری حُسن هزاري، جوت جھلڪ جھکاري آلا.

اِھین موج لھر من مست کیتا، میڪون هوش نڪا هوشیاري آلا،
سمجھ سمجھاوڻ والیان ڳالھیان، وِسیان یار وساري آلا.

محبت واري ڪوڪ ملاري، وره لائي وسکاري آلا،
سڪ دا سینی وڻ سمايا، کیتس گل ڳلزاری آلا.

لُکي لُکائي ڪنھن دي نہ رھسي، لنتون لڳي دل یاري آلا،
آکي ’اعجازا‘ ضرور ڪریندا، عشق آکي اظهاري آلا.

قہري نيٺ ڊولڻ دي ڪالي، هن مست سڌا متوالي،

ڪرناز جڏاهين نهارن، مت هوش عقل اُڏارن،
لکين عاشق مُفت آزارن، وَه چشمان دي اِهي چالي.

پن مارئي مُول نه چوڙن، وَت خُونِي خنجر ڪوڙن،
نت نت اسان ڪون نهوڙن، وَه پر وان دي اِهي پالي.

ڪو ڏيل ڏهوڻا ڏراون، گمنڊ مار تي گهوٽ پئي گهاون،
سو سامه پرئي ڦٽڪاون، بس ڪهندي مُرغ مثالي.

هي عشق اڪيان دا اويڙا، پَن ’اعجازا‘ گهٽيس ٿڪ ٿيڙا،
جيءُ نال لڳا وڃ جهيڙا، دل دردان دي وڃ جالي.

نينان ماريآ تير بره دا، جگر ڳيا او جمهور ميان،
ويجان والا ويچ نه لڳڙا، زخم هي زوران زور ميان.

نڀند نه آندي، سيچ نه پاندي، دل هي ماندي ماندي،
جل ڳئي ميڏي، جان لکان دي، چاڪ نه ميڏي چور ميان.

حسن جمالتون، سرت سنپالتون، نڪل ڳئي هان حالتون حواتون،
سر تي سانوڻ، مينهن مثالئون، دردان لائي هي جهڪور ميان.

لوڪ آکيندا چري چري، ڪم ڪار ڪنون هي ڪري ڪري،
معين عشقون ٿئي هان هري پري، ميڪون آهنج نه ڪوئي اور ميان.

ماهي آوي ڪل الاوي، درد اندر دا جاوي جاوي،
آڪي 'اعجازا' اڱڻ سهاوي، تور تلي شم زور ميان.

اکیان یاد پُئمل کر روندیان نی،
رو رو داغ جگر دی دوندیان نی.

- راتیان دینهان جاگ گذارن، سوز سژیان نهین سوندیان نی.
- آپ کون آپي ازلتون اژاکي، پچتاوڻ هڻ پوندیان نی.
- دُکڑي دُونگر دی پلڑي پاکی کیچ روانیان هوندیان نی.
- گهن 'اعجازا' عشق آری دا، بٹیان غم دیان گوندیان نی.

گدھان تہ اکیان ملاوین، ملاوین کِل آوین،
ایوین چا آپ پِلاوین، پِلاوین کِل آوین.

طرف اسانڌي جو تون آوین،
آوین پَر رُوح رَلاوین رَلاوین، کِل آوین.

سامهان ڏیکڻ چوڙ ڏتئي ڪوین،
ترچي پیا تیر چلاوین چلاوین، کِل آوین.

دُوران ڏکالیان رُخ دیان ڏي ڪر،
جيءُ پیا مُفت جلاوین جلاوین، کِل آوین.

شرم حجاب دا وقت نھین هُڻ،
شرم حجاب پِلاوین پِلاوین، کِل آوین.

مِل گھل سانول نال اسانڌي،
عهد شهاب ملهاوین ملهاوین، کِل آوین.

لال هٿڙي نال 'اعجاز' ڪون،
پیالا مست پِلاوین پِلاوین، کِل آوین.

آنکھ سے آنکھ ملا مورے بلم، دل پیسا ہے تیرے درشن کا۔

- آؤ کھیلیں اب آنکھ مچولی، پلکیں نہ نیچے جھکا۔

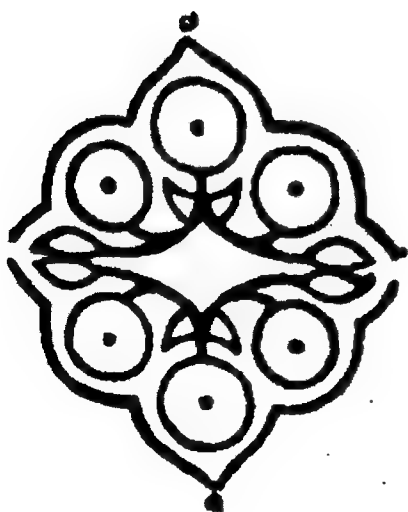
- اپنوں سے یوں شرمانا، نہیں تجھ کو روا۔

- خوف نہ کھا میرے مرنے کا، خوب سے تیر چلا۔

- ایسے نہ چھوڑوں دامن تیرا، وعدا اپنا نبھا۔

- ناتا اعجاز سے جوڑ پریم، ساتھ رہ کے سدا۔

زلف

ڪافيون

پاڻي پيچ ڪيو جن مون کي پسند، تن زلفن جو آئون بند بند چمان،
آ خوشبو انهن جي رشڪِ اِرم، ڇو نه ور ورتن جي تند تند چمان.

چمي زلف وري پيشاني چمان، ٻئي ابرو اکيون نڪ ٿورائي چمان،
خدوخال چمان، خط جاني چمان، لب لال چمان ڏند ڏند چمان.

گم جنهن ته گچيءَ سان ڪين پڙن، ڪر تنهنجو قبوليو ڪاريهرن،
آهي سارو بدن جنهن جو ناز چمن، سَرو سڳند سڄڻ سو سَند سَند چمان.

قد ڍول ڍولڻ جو ڍلياريءَ کان، سمڻو هلڻ ڪَٻڪ رفتاريءَ سان،
هٿين پيرين عجب هر ناريءَ کان، تنهنجي راه چمان رند رند چمان.

پرين منهنجو آ منهنجي دل پسند، دلدار 'اعجازا' سو دلبد،
پاتئين جن ته پانهن سان قرب ڪمند، اهي پانهون سندس ٻئي چنڊ چنڊ چمان.

زُلف چوان يا واسينگ، قطين سان جيڪي قُٽيون وجهن ٿا.

ڪَر ڪنيو ڪنچير ڪنبائن، هنيان جگر ۽ هردا کائن،
وارن ڪارن سان واسينگ، ڏاڍا وانگوڙا وڻيون وجهن ٿا.

مَچرجي جلایا مُلڪ مٿيارن، ڦوڪ بره جي ساڻ قُٽيارن،
موهي ڪيا مرڻينگ، سَرواهيون سوگهيون سرڪڻيون وجهن ٿا.

وه ۾ وسهر کان به ڪثر ٿيا، جهاڙا پاڙها سڀ بي اثر ٿيا،
پر ۾ پڇايو ڪن پينگ، اهڙيون ته ڪي اوتڻيون وجهن ٿا.

وار وڃيو اهي جنهن کي وڇڙن، حيل وسيل تنهن کان وڇڙن،
شِمال جهڙا شاهينگ، عشق واريون ڳل جڻيون وجهن ٿا.

زلف به ظلمي نين به ظلمي، سمئل جا ابرو عين به ظلمي،
پيا ته سِلا سرسينگ، گهٽ اندر ۾ گهاڻيون وجهن ٿا.

لت خمدار لَٽن خانقاهيون، تن جو 'اعجازا' نذر شهنشاهيون،
ٿيلا چڏيو ٿسينگ، پتر پئي سر پڻيون وجهن ٿا.

هُوَ جِي زلفِ دراز گلي پوندا، پوءِ ته لڪل به راز گلي پوندا.

هُنَ ڪُنڀڙن زلفن ڪارن ۾، آهي تاب ڏاڍو تابڪارن ۾،
ويندو محو ٿي عاشق وارن ۾، پوءِ ته بره جا باز گلي پوندا.

نازان نازڪ ٿي ڪيئن ناز ڪندو، تنهنجو عاشق تنهن کي نياز ڪندو،
جڳ تنازءِ ڪندو اعتراض ڪندو، پوءِ ته سُرنڊا ساز گلي پوندا.

عاشق دام ۾ عمر گذاريندو، مستو مست ٿي عشق اُجاريندو،
محبوب ماري تنهن کي جياريندو، پوءِ ته سوزگداز گلي پوندا.

ائين عاشق جِي پرچار ٿيندي، پاڙي پاڙي اهائي پچار ٿيندي،
سَتَ سهڻن جِي ۾ سار ٿيندي، پوءِ ته سُهڻا 'اعجاز' گلي پوندا.

ڪر زلف رُخ تان پاسي، هڪڙي گهڙي خُدارا،
پورو مٺا پسڻ ڏي، مُنھڙو پرين پيارا.

چڏ ناز ڏي نظارو، صورت سندو سهارو،
ماڻن سان ڪر نه مارو، اي حُسن هاڪ وارا.

هٿ ۾ مَشاط ڪئي تو، سج بيٺي رات ڪئي تو،
منهنجي ذات نِيات ڪئي تو، حيران جيءَ جيارا.

هڪ لحظو واندڪائي، جيڪر ملئي ته جائِي،
جَلون سان ڪر سُهائي، اولا لهن انڌارا.

اُوناءِ ڪي ته آهون، درماندي دل جون دانهون،
روڪي نه بيم راهون، راهي رَمَن ويچارا.

ويٺو وڄايان ونجھليون، رُخ واريون پاءِ تجليون،
اکڙيون ملاءِ ڪجليون، ’اعجاز‘ چئي دُبارا.

ظالم زلف تنهنجا، زاري يار زاري،
ڪاريهر جان ڪاهيو، ڇهڻن ٿا چوڌاري.

وڏا وار واڌو، سُنبل سِياه سادو،
مڃين مند نه جادو، مَتِيا مار ماري.

خوشبودار گليا، پسي پنڌر پُليا،
هندو ماڳ هُليا، ڪاڪل ڪارونپاري.

ڪيبرنيٽ ڪڙڪن، دليون ڪيئن نه ڌڙڪن،
بره باهيون پڙڪن، جلي جان ساري.

اچڻ سان اڙياسون، قابو ٿي ڪڙياسون،
چوٽون ڪاٿي چڙهياسون، چاڙهي عشق واري.

’اعجازا‘ اُداسي، ڪيئي خبر خاصي،
ويئي دلڙي قاسي، عمر لاءِ ويچاري.

رَڄ مُنور تي جڏهن، سُهڻا زلف چوڙيو ڇڏين،
هن ماندي مشتاق لاءِ، ويتر جنجل جوڙيو ڇڏين.

آئون آزاريل اڳ آهيان، تنهنجي تير مُرگانن سندو،
ور ڏيو سر تي وريو، ابرو خنجر کوڙيو ڇڏين.

تنهنجون اکيون خُون خُونان، تنهنجا غمزا فتني گر،
زاهدانا زهد ڀيتون، لڪ اندر لوڙهيو ڇڏين.

ٿئي اڃان مس مس وڃيو، هيءُ دل رُجوع ڪعبي طرف،
مُنهن مبارڪ جي جھلڪ سان، تنهن کي تون موڙيو ڇڏين.

جن جي توسان آشنائي، سي ڏنا مون دربدر،
ڇا سبب تن کي ستمگر، ڇو ڦٽيو ڦوڙيو ڇڏين.

توڪي سڀيائي آ سُهڻا، خوءِ ارڏائي خُودي،
تون تڏهن 'اعجاز' چئي، عِجزي ٿڳا توڙيو ڇڏين.

هن زلف جي ڪاري ڪمند، زهد ڪعين زندان ڪيا،
زاهد ڪعين زندان ڪيا، تن جا عمل ايمان ٿيا.

سوداءِ مُشڪين مَوءِ کان، هر سَن ۾ سَو صُنعان ٿيا،
مذهب ڌرم ڇا دين ڇا، پوڙي پُئي ته جهان ويا.

ان قيد جا قيدي ڏنم، تن جا آهن ارڪان ٿيا،
پنهنجيءَ رضا سان پاڻ کي، پايا انهن نقصان ڇيا.

زلف جي آور اچي، دانهن به ٿي ديوان پيا،
بيحد ۾ پئي بيخود آهي، بيسر بنيابي جان ڇيا.

سُوريءَ مثل گردن گهٽن، مورهنئون نه ڪن ڪو ڌيان ريا،
'اعجاز' قاتين هنڌ هٿيڪي، ڪر نه پوءِ ارمان پيا.

لج نل لسنل صلمج رلجلا رلا، نل مللنل نل ملل ل نل ملل، نل مللنل راع لج نل
لج نل راع نل نل، لئل رلج رال رلج نل، رلج رلج رلج نل

رلج نل لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج
لج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج

لک نل رلج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج
لج نل راع نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج

نل رلج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج
لج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج

لک نل رلج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج
لج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج

نل رلج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج
لج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج

نل رلج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج
لج نل راع لک نل رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج رلج

کوليو زلفن کي تو جڏهن، ته نانگن ڪَر ڪيڻ ڇڏيا،
تليهر ٿي بيٺا تابع، واسينگن وَر ڪيڻ ڇڏيا.

تنهنجي زلفن جون ڪج ڪڙيون، زنجيرن کان به زوريون ٿيون،
خبر هي تنهنجي قيدين ڪئي، اسان سنگمر پڇڻ ڇڏيا.

واسيا تو وار چئو ڇا سان، جو وارن جي وٺي خوشبو،
ڄمن پورن گهمڻ ڇڏيو، گلن ڪنڌ ڪَر ڪيڻ ڇڏيا.

پولي نانگن جي تي پُلجي، اچي ڪئين ڪاڙهي مڙيا،
چڙهيا گيسوئن جي ور جڏهن، جوڳين منتر پڙهڻ ڇڏيا.

چيري ظلمات وارن جي، ظاهر رُخ کي ڪيئي جنهن دم،
حورن جا حوصلا گم ٿيا، پَرين پوءِ پَر ڪيڻ ڇڏيا.

گڏيا جن ناز نينن کي، وري جو نيٺ تو وارا،
سندي نيٺن سندا نشتر، تني خنجر هڻڻ ڇڏيا.

مِني مَنهن تنهنجي مان مٺا، گنن پريا ٻڌي گُفتا،
طوطن ميوا تڪڻ ڇڏيا، هنجن گوهر چڱڻ ڇڏيا.

ٻڌا جي پيچ ڪاڪل ۾، انهن ’اعجاز‘ چئي بيهي،
دنيا عَقبي جا اي دلبر، دُوارا در چمڻ ڇڏيا.

ڪاڪل ڪيس چلڙا، مسلسل زيباور،
رنگي رُخ تي لٽڪيو، ماندا ڪن مسافر.

تلھڙا وار تاتيل، وانگوڙن ورن سان،
ملائم مُعنبر، تران تر تڙن سان،
سدائين سي سُرها سينگاريل سراسر.

اهي زلف اهڙا، ڪوليا تو خلل لاءِ،
مشتاقن جي مارڻ، مڃائڻ جنجل لاءِ،
دُٿا دَلبي وارا، دَلين جا سوداگر.

واسينگن وانگي، وه پريا مُنهن انهن جا،
هڻن ڏنگ جن ڪي، ڦرن رنگ تن جا،
آهن نَعوذِ بِاللّٰه، ظالم زور زاپر.

ختن چين ماچين، خاقان وارا،
سمرقند، مروند، مڪران وارا،
انهن ڪاڪلن لاءِ، سڪي ٿيا ٿناگر.

گره گير گيسن، سندا پيچ پيڙا،
عقل هوش وارا، ستر سيل ويڙا،
اڙيا اِت 'اعجازا' عاقل ڪعين اڪابر.

لَت زلفِ ظالم بي پيرا، گھنڊيدار پنيا گرھ گيرا،
حلہ هٿي تن نمن تي نچايا، ڪاڙهي ڪئين ڪن چيرا.

نانگ وسپهر وانگي آهن، نس پس ننگا نيرا،
وه وهائيل منهن تني جا، ڏنگ تلخ ٿاڻيرا.

چوسرا چوٽا چاٻڪ چنبيل، عنبر بار عنبر،
تن جي خوني خفقان سودا ڪي، ڪين لڳن ٿا خميرا.

وري سرڪش نين سنگينا، قاتل شوريا شم شهتيرا،
سانگو ڪنهن جو ڪين ٿا ڪن سي، صف شڪن صف چيرا.

تاب حسن جي هيچ ڪيا، زُخرف زُمردا هيرا،
گلن گنوايا هوش سندا، موٽي ٿيا نه سڌيرا.

جنات عدني ويس مٿن سر، حيرتمند حريرا،
جلوي جهلڪ 'اعجاز' انهن جي، ڪوليا بره بهيرا.

ڪاڪُلين گل ڦل لڳا، واه وار بيوتي ڦل لڳا،
سهڻا فيشن ٻل لڳا، چرچي ڪرڻ جا ٻل لڳا.

سهج جا سينگار سُهڻن، سڀ طرح سُونهن سدا،
تن جا سنورڻ ۽ سَجڻ، تن ساڻ ڏس ٿل مَل لڳا.

سِرڪڻا سيل ڪرڻ سر، هيءُ به سُهڻن ناز آ،
ناز انهيءَ تان ته نِت، ٻل بل ٿين بلبل لڳا.

زلف گھنڊيون گھنڊيون گھنڊيون، ۽ اڪيون ڪومل ڪنڊيون،
نڪ پرون لب واهوا، پر ڏند اَملمه جيئن اَنَمَل لڳا.

حُسن واري ميڙ ۾ هو، هر حَسِينن کان حَسِين،
پار تنهنجا جي ملیم، ڪُل پارسي بلڪل لڳا.

خال ڪلندي پيا ڳلين، تن کي ڏسي ٿيس ڳڳ ڳڙا،
آئون گم آهيان انهن ۾، هِت هَلڻ پيا هَل لڳا.

مند گلابي مند شبابي، پئي مندون مليون اچي،
جامِ مينا پاڻ ۾، تڏهن ڪرڻ ڦل ڦل لڳا.

چوسري چوتي تي چئ، ’اعجاز‘ ڪهڙا گل لڳا،
ڪيوڙا ڪيٽڪ لڳا ڪين، سوسنا سُنبل لڳا.

تنهنجي زلفن جي ورونڪ، ونڪي اڙپنگ وڌا،
اڙپنگ وڌا، جهلي جنگ وڌا،

- . ورڙا واسينگن وارا پائي، ڏاڍا هڻي تن ڏنگ، ڊاهي ڏس ڍنگ وڌا.
- . جائئون ڪائون وٺي ويٺين، مرغ دلين جا لنگه، اهڙا تو زنگ وڌا.
- . اُڪنڊون لائي عاشقن کي، زردا رنگ، وچان تو دنگ وڌا.
- . شاهه 'اعجاز' چئي سُعلي تنهنجي، پوهي پچائي پتنگ، ڪانئي ڪعين ختنگ وڌا.

اِهي زُلف ڪَ نانگ ڳنڍيرا، ڪن آليون ڇيرا ڇيرا،
رڪن لحاظ نه سانگو ڪنهن جو، آهن ڪي بي پيرا.

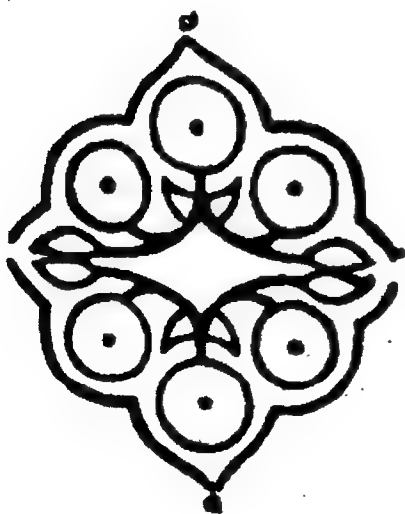
نانگ وسيمر وانگي آهن، ويڙها نام ڪئيرا،
ڏنگ تنين جي سان رنگ ڦريو، ٿين زردا ساوا ٺيرا.

هر هر آهن تن سان وري، شامل نين شير،
فتنا ڪڙا ٿين، قتل ڪڙا ڪن، ساڙن خون سير.

هئا جي روءِ زمين جا فاتح، بانڪا بينظيرا،
ورن وانگوڙن ساڻ ڪيائون، اهڙا جوان آسيرا.

ننهن تي نچائي ڏس ته ڇڏيائون، ڪئين ڪاڙهي ڪن ڇيرا،
تن جي تاب حسن 'اعجاز' چوي، کوليا برهه بهيرا.

زمراتِ دل

ڪافيون

لڳم دل کي لکن مان هڪ، ڪيم سو مُنتخب سهڻو،
صنم صورت ۾ من مَهڻو، عجب سهڻو غضب سهڻو.

هزارن ۾ هُو پُٿرو، تہ پارن ۾ به هو پُٿرو،
سُونهارن ۾ به هو پُٿرو، سينگاريل روز شب سهڻو.

پنپا سِرڪي پيشانيءَ پيا، حرم ڪعبو حيراني ٿيا،
تجلا رُخ نِهانيءَ ڪيا، ڏنم چهرو اَلپ سهڻو.

نخل طوبي پچائي قد، چڏيو پنهنجو لچائي قد،
صنم منهنجو سوائي قد، صفا چڻ ساڳو رب سهڻو.

سجڻ اهڙو شڪيل آهي، مٿس هر بُت خَجيل آهي،
ڏنس جنهن سو عليل آهي، بيمارن جو به طِب سهڻو.

پرینء جو حسن جي ڏسندين، وڃائي حوصلو وهندين،
صم بکم ٿي اُت کُسندين، اهو ڄاڻي کَسب سهڻو.

ڪندو جيڪو طلب جاشيءَ، انهيءَ کي ٿي ملي ساشيءَ،
ملي جنهن سان نه ٻي ڪاشيءَ، کيم اهڙو طلب سهڻو.

چشم کِلٽا ڪڍي ويٺو، وڻيو 'اعجاز' وڻي ويٺو،
اندر دل کي هڻي ويٺو، نيٺن سان نٽ نقب سهڻو.

محبوب تو مڃايو، اچي مام ۾ اسان کي،
دل جان سان ڦاسائڻي، هن دام ۾ اسان کي.

سمجئون سڄڻ سڏائي، ساغر صراحي چائي،
مدهوش وئين بنائي، هڪ جام ۾ اسان کي.

وَنحن ۾ پائي ويڙهو، نيئن کان بنجي نيڙو،
جيءَ ۾ مچائي جهيڙو، وڌئي ڪام ۾ اسان کي.

نانگا ٿياسون نِسري، نت نانھ ڏانھن نڪري،
ويا ورهيه ڪيئي گذري، ماتام ۾ اسان کي.

ڪيڏا نه ٿورا ڪيا اٿئي، ڏس ڪنھن پلا ڏسيا اٿئي،
ڏک سور موڪليا اٿئي، انعام ۾ اسان کي.

اَلتو تو عشق لايو، سمجھڻ ۾ ائين آيو،
هت آهي تو رهايو، انجام ۾ اسان کي.

’اعجاز‘ چئي ڇا هاڻي، ڄاڻوڪو راز ڄاڻي،
بيحد ڪيو اٿئي آڻي، بد عام ۾ اسان کي.

يار جو تصور ڪندي، تصوير وٺي دل تي ٺهي،
سا سدا سامهون اکين جي، راهبر ٿي آ رهي.

ٿو رهان آئون رات ڏينهان، محو تنهنجي حسن ۾،
هجر جي هيٺات حشري، مونجه من تان وٺي لهي.

فَاذْكُرُونِيءَ جي فهم سان، دل اکين معراج ڪيو،
حال همذ اتي گليو آ، ويا پڙي آمر و ٺهي.

سرخ ساقي سرخ ساغر، سرخ مينا سرخ مئي،
سرخرو ٿي تنهن منجهان، سرڪي پيتم سڪ جي صحي.

آهي هي 'اعجاز' سڀ ڪم، عشق حضرت جو ڪيل،
جو ڏسڻ کان هو ڏوراهون، سو ڏنم پر ۾ پهي.

دل ٿي چوي دلبر، تنهنجو مُرڪڻ چُمان،
تنهنجو مرڪڻ چمان، ٻولڻ ٻهڪڻ چمان.

رُخ ۽ رُخسار تنهنجا، گلابي روءِ تي،
نيٺ مساتا تنهنجا، عُنابي روءِ تي،
چُمي چمڪڻ پنهي جو، وري چمڪڻ چمان.

زلف چوڙي تو تہ، دليون ڪيون ماندڙيون،
رنگارنگي رُخ تي، سي رءِ رءِ ڪن راندڙيون،
اهو اُلجهڻ انهن جو ۽ سُلجهڻ چمان.

عاشق اَلمست جي، منهن ڏي يلغار ڪي،
کولي ڍڪ نقاب ۾، نہ ابرو تلوار ڪي،
سيني سِر سا سٽڪاء، تہ سٽڪڻ چمان.

‘اعجاز’ جو آهين سهڻا، چين تون آرام تون،
پري پيارا پيار سان ڏي، وصل جو جام تون،
تنهنجي هٿ واري، جام جو چُڪڻ چمان.

مون کي تو وٽان سڀ مليو، مليو نه هڪ دل جو قرار،
 ان درد غم سوداءَ ۾، رُٿندو رهيس آئون زاروزار.

شِمْلا شهنشاهي مليا، القابِ بَرِ الاهي مليا،
 وهوا وارا به واهي مليا، پر ڪونه مليو غمگسار.

ڪئين طعام تازا تر بتر، ڪئين سبز ميوا سربرسر،
 ڪئين پَت پٽيهر زَر زيور، سيجون پلنگ تڪيا هزار.

مهڻا طعنا ڏک ڏنئي، تن سان ڏنيائي سڪ ڏنئي،
 سهڻا سلوڻا مڪ ڏنئي، ڏنئي نه اهو پهريون پيار.

حاضر منڊل معيخان آ، ساز و سُروڊ سامان آ،
 افسوس هي ارمان آ، ناهي فقط دلدار يار.

’اعجاز‘ چئي جاهل هئس، ناسمجھ ناقابل هئس،
 تنهنجو مگر گھائل هئس، ذاتي صفاتي جهاتي سنڀار.

توڪي اٿم دل ڏني اظهار ٿي،
سارو سڄڻ هي لوڪ سڪائي.

سُنگ سنگت ۽ ساٿ تنهنجو،
وَتَم پيرن کان پني پني اظهار ٿي.

لڳ لاڳاپا لحاظ لڙا سڀ،
چڏيم تولا ڇڻي چڻي- اظهار ٿي.

رمزون پنهنجون پاڻ ٿا ڄاڻون،
ڀول ٻڌاسون پنهي پنهي- اظهار ٿي.

وقت ملڻ جي مُنهنجي مَنهن،
بوند بهار جي پني پني- اظهار ٿي.

وصل تنهنجي مان سهڻل سائين،
دل آ'اعجاز' جي وني وني- اظهار ٿي.

دل من پُڇي جي نينهن، لايان ها ته هو چڱو،
پرديسيءَ سان نه پيچ، پايان ها ته هو چڱو.

پنهنجو ٿي جنهن کي جاتم، سو تان پرايو هو،
ان بيوفا سان پيار، ڪرڻ ٿي اجايو هو،
پنهنجو نه آئون تنهن کي، پانيان ها ته هو چڱو.

گذري ٿو وقت ڪيئن سو، ٻڌايان ڇا آئون چئي،
پڇتايان هاڻ پيو مان، خبر ڪانه اڳ پئي،
سر نه بره جو بار، چايان ها ته هو چڱو.

هي آهون داهون ۽ هي، حشر آهي هر گهڙي،
هن زندگيءَ جي ساٿيءَ، سواءِ ٿي زندگي ڪڙي،
همڙي جيئڻ کان زهر، ڪايان ها ته هو چڱو.

دلبر ويو ته دل به وئي، ڪنهن کي چوان وڃي،
مون ڏي مڙئي ميار، مون آهي خطا مڃي،
سمجھي دل جو سودو، ڏايان ها ته هو چڱو.

’اعجاز‘ ڪيڏو عشق ۾، ڏس آئون عليل ٿيس،
کولي اندر جو راز، خوار و ذليل ٿيس،
ڳجهه هي ڳهيلو ٿي، نه ڳايان ها ته هو چڱو.

منهنجي دل جو آهي دارون مٿا، تنهنجي ديد تنهنجو ديدارڙو،
پنهنجي نام لڳ مون سان لايو، اڄ پنهنجي نين جو ته نظارڙو.

مون ڏي ڪنهن به طور نهار پيو، منهنجي جنون کي تون جيار پيو،
جيڪو ناز ڌارين سو ڌار پيو، آهي ناز هر تنهنجو پيارڙو.

سواءِ تو آ مونکي پوا نه پي، پائيان آئون پوا به روا نه پي،
مون لاءِ سوچ لوچ دوا نه پي، آهيان بره جو آئون بيمارڙو.

منهنجو تون سڄڻ منهنجو تون صنم، منهنجو پير مغان تون محترم،
مون کي گهرجي دلبر دم بدم، تنهنجي سونهن صورت جو سهارڙو.

تو کي آئون ڏسيو ٿو خمارجان، ريءَ بهار جي ٿو بهارجان،
تنهنجي موه ۾ ٿو ملهارجان، پايو پيچ توسان ڀيارڙو.

تنهنجي حسن تي ٿي نظر پوي، ٿي ذات ۽ صفت جي خبر پوي،
دردن غمن ۾ ٿي ڪر پوي، ٿو آڙهه به ٿئي گلزارڙو.

’اعجاز‘ چئي اهو قرب ڪر، ملي مون سان منهنجو ٿي عمر ڀر،
مُدت کان آهيان آئون مُنظر، اڄ ڪر تون هي اقرارڙو.

دل سان دلبر دل ملي، اُکو جدائيءَ جو لٿو،
هڪ حال ٿيو هڪ خيال ٿيو، حق هيڪڙائيءَ جو لٿو.

پيچ پاتاسون پڪا، پڪ پيار پنهنجو ويو وڌي،
ڏک ڏنجهو ۽ گٽڪو، هن ڪر ڪيڙائيءَ جو لٿو.

سور غم هڪ پئي سندا، سر تي ڪنياسون ست ٻڌي،
پاڻ تان الزام پيارا، بيوفائيءَ جو لٿو.

بود ٿيو نابود بلڪل، بيخوديءَ ۾ ٿا رهون،
پنهنجي دامن تان ٽڪو، اڄ خود نمائيءَ جو لٿو.

دم بدم 'اعجاز' چئي، جاني آهيون گڏ جابجا،
تہ نہ هن جڳ ڪي، شُبھ پنهنجي جدائيءَ جو لٿو.

پيار ڪيو سون پيارل توسان، ڀُلجي دل جي ٺارڻ لاءِ،
پر توکان اهائي يار پُني، جو ٻاريءَ دل کي ٻارڻ لاءِ.

واعدا ورتئي قسم کڻايءَ، قولين ٻولين بردو بنيائي،
هٿ نه اسان رِيءَ ٻيو ڪو آئي، عشق جي گهاٽ اتارڻ لاءِ.

اسان ٿي سمجهو توکي عجب تر، نڪري پئين پر تون ستمگر،
دانمن اها ڏيون هاڻي ڪهڙي در، سهڻو بنئين ڪهڙي ڪارڻ لاءِ.

خطا اسان کان ٿي به اها جو، سوال ڪيوسون توکي وفا جو،
وفا ڇڏي ڪيئي وس جفا جو، پنهنجي ڏاڍ ڏيکارڻ لاءِ.

جوين حُسن جواني جاني، مند اها مستاني جاني،
سُڌ پُڌ کان اَنجاني جاني، پُڌل نه آ غم ٺارڻ لاءِ.

سَمَوَ به ناهي ڏوه به ناهي، ويسر ڀولو اُڀوجھڻ آهي،
سينو اُڀوجھن سان جو ساهي، چئجي ڇا تنهن کي ميارڻ لاءِ.

غير لاءِ سينو سخت ٿي ڪونهي، چئبو اسان سان رَبط ٿي ڪونهي،
ڀرت جو اڄڪلھ وقت ٿي ڪونهي، ’اعجاز‘ ڀليو ڀرت ڀارڻ لاءِ.

دل پُراڻي پرت ڪاري، دل مٿيان پَر نه ميان،
نينهن ڪنهن صورت نئين جو، يار لايان پر نه ميان.

هڪ يا ٻن ٽن چئن جي، حاجت هُجي ها ته به چڱو،
هٿ ته ويا هي سڀ اڇا ٿي، ڪيس لايان پر نه ميان.

جان ۾ دل ۾ جگر ۾، چند سڄيءَ کي جا لڳي،
برهه واري باهه سا، هٽي هٽي اجهايان پر نه ميان.

مُنهن مٿو جنهن جو نه مورهئون، چيهه چيڙو مون ڏنو،
ڳالهه تنهن ڳجهڙيءَ کي آئون، ڳچ ڪي ڳايان پر نه ميان.

نئينءَ صورت کي آه اڄڪلهه، نئين صورت جي ٽي تلاش
هيءَ پوءِ سيڪنڊ هينڊ صورت، ڪيئن وڻايان پر نه ميان.

مُنهن لڪيرون سيرون سيرون، لحم ليڙون چم چڙ،
جوت جوپن جر جوانيءَ، جو جوڙايان پر نه ميان.

سڀ پراڻو ساڻو ڪاڻو، پيچ پُرو آ سندن،
ڏس ڪاٻڙيءَ جو مليو سو، گس پُڇايان پر نه ميان.

جي ڌڪي اسٽاٽ ٿيان ته به، سَپر هاءِ وي ماڻيان،
ڪئين سَڌون آهن اي* 'خاڪي'، سڌ ڪا لاهيان پر نه ميان.

قلب منهنجي کي قريبا، ڇو ڪپي ڪوري وڌئي،
ڇاڪ وٽر مون چريءَ جا، چُر ڪري چوري وڌئي.

ڪين ٿو ڄاڻين طبيبا، ماڻ ڪر مون کي مَ چور،
نينهن جي ناسور کي، ناحق وري جهوري وڌئي.

جن ڏکڻ جي ڏور کان، منهنجا ڏکيا ٿي ڏوهه ميان،
تن ڏکڻ جي ڏور آخر، ڏاهه سان ڏوري وڌئي.

تو مون ڪيون ٿي مام ۾، محبات واريون باتڙيون،
سي لڪائي ڪين مَورهن، عام سان اوري وڌئي.

آهي چُڪ تنهنجي 'اعجازا'، آهون دانهون ڪيم ڪر،
جيئن ڏٺو هوءَ يار تيئن، گهر سر نٿي گهوري وڌئي.

دل کان پاسي ٺاهيان مان، دل ۾ ڳول ته آهيان مان.

- دل سان ملندين ملنداسون، ملڻ نه دل ريءَ چاهيان مان.
- هي شعر نه آ حقيقت آ، ٺاهه نٿو ڪو ٺاهيان مان.
- جيڏهن ڪاهيان تيڏهن ٿو، دل جي رستي ڪاهيان مان.
- جنهن ڏي رڪان ته توڙ نپايان، هڪ لحظو سِگ نه لاهيان مان.
- جو ڪجهه ڄاڻان دل کان ڄاڻان سِينو نه ڪنهن سان ساهيان مان.
- دل جو پياسِي دل جو واسِي، دل جو ساسِي آهيان مان.
- جي پيار ڏيندين ته وٺندين پيار، هاڻ تون سوچ ته چاهيان مان.
- منهنجون مڙجون ڇا ڏسندين، ويرون عشق جون واهيان مان.
- پيا سڀ ڏاهيان ڪعبا مگر، دل جو ڪعبو نه ڏاهيان مان.
- اکين جي به ته دل سان ’اعجازا‘، راند رهان ۽ راهيان مان.

اي دل گھريا دلبر منهنجا، آھن عجب آرا تنهنجا،
تعريف جي لائق ڏئم، لک لاڏ ڪئين لارا تنهنجا.

چقمق چشم چھرو غضب، پنڀڻين ٿت پھرو غضب،
آھن وري قھرو غضب، ڪاڪل ڪُنڍا ڪارا تنهنجا.

اي حسن جا تابوتڙا، خُوبين سان سَنوريل خوبڙا،
مون تي ٿيا محبوبڙا، ماڻا اھي مارا تنهنجا.

مِرگھن ۾ تنهنجي ڳالھ آ، ھنڊُون ۾ حيرت حال آ،
ڪُونجن کي سڪ اڄ ڪالھ آ، ڪَبڪن تڪيا چارا تنهنجا.

مُرڪي نظر مون ڏي تون ڪڻ، ۽ ڪا ملڻ جي مِيچ ھڻ،
چاھيان ٿو آئون چڙڙا چُمڻ، مٺڙا مِٺين وارا تنهنجا.

’اعجاز‘ چئي توسان وري، مٺ ڪيئن ٿيندا بُت مَر مري،
توڪي ڏسي جيڪا پري، بيشڪ ھڻي نعرا تنهنجا.

- سنگ دل کي دل ڏنيم هي ڇا ڪيم، پيار پٿر کان پنيم هي ڇا ڪيم.
- سڪ پري جنهن دل سڃاڻي ڪانه ڪا، ڇا نه ڇا تنهن لاءِ ڪيم هي ڇا ڪيم.
- جو صنم خاني فقط سونهي صنم، تنهن کي جانِ من چيم هي ڇا ڪيم.
- منهنجي ليکي منهنجو آهين تون مگر، پاڻ کي دوکو ڏنم هي ڇا ڪيم.
- ملحوظ ظاهر جي روئڻ کان ڪيم، ڇو نه ماڻهن جيئن رنم هي ڇا ڪيم.
- بيوفا جي بيوفائيءَ کي ڏسي، صبر جو روزو پڳم هي ڇا ڪيم.
- جي نجانا پيد هئا نانا عجب، سي چنم ڪنهن لاءِ چنم هي ڇا ڪيم.
- رشڪ ئي بس رشڪ ۾ جلندو وتان، دم مجازي ڇو هٽيم هي ڇا ڪيم.
- اڄ تڏهن هر هڪ تمنا تڙپي پئي، جو مقدر کي تڪيم هي ڇا ڪيم.
- عشق جي ۽ حسن جي 'اعجاز' چئي، عمر ۾ عزت رکيم هي ڇا ڪيم.

دل وات ويندي تو جهتي، وه دلبر تنهنجي جهاتي،
هيء هاڻ نه وسري گهتي، وه دلبر تنهنجي جهاتي.

عجب اهو آ ڪيئن اچانڪ، اڪيون اڪين سان اڙيون،
اڙيون ته اڙيون اهڙيون ٿي، جو جان جگر ۾ جڙيون،
لئون تونسان لڳي لڄ لٽي، وه دلبر تنهنجي جهاتي.

تڪي ديد ڏنالي شايد، پوءِ دري تو کولي،
دريءَ کلڻ سان عاشق هن لاءِ، حال ته ٿي وئي هولي،
رنگ خوب لڳو اک پٽي، وه دلبر تنهنجي جهاتي.

دنيا ٿي ڳولي دولت کي، تون ٿو ڳولين دل وارا،
پيار سڄي ۽ ڪوڙي جي، پرک پئي اڄ پيارا،
دل منهنجي ڪيئي ڪسوٽي، وه دلبر تنهنجي جهاتي.

صورت پياري پيارا تنهنجي، نظر نپاڻ واري،
لک لک واري توتان صدقي، جاني جند هيءَ ساري،
تو حسن ۾ بازي کٽي، وه دلبر تنهنجي جهاتي.

اڪيون تنهنجون قهر اڳيئي، وري شوق ڪجل فرمايئي،
'اعجاز' جي موھڻ لاءِ اهو، ڏاڍو ڍنگ بنايئي،
هت ڪڍڻي پئيسون هتي، وه دلبر تنهنجي جهاتي.

دل گھڙي دلدار جو، دیدار ٿيو اڃ اوچتو،
ناز ڀريو ناز مان، نروار ٿيو اڃ اوچتو.

سڪ وچان ڀردو کنيو، نازڪ بدن آيو نظر،
آمھون سامھون اک اڙي، اقرار ٿيو اڃ اوچتو.

حُسن تابش ساڻ نرمِل، نينھن جون نوڪون سَجي،
عاشقن آڏو اچي، اظهار ٿيو اڃ اوچتو.

جيئن جھٽي توباز جھرڪي، تيئن جھٽي ويو مُحب دل،
هيءُ قھر مون ساڻ آھي، يار ٿيو اڃ اوچتو.

جان پري جاني قدم، مُرڪي ھليو تان مون ڏٺو،
طُور جي تجلي مثل، چمڪار ٿيو اڃ اوچتو.

تير پالي جي بَچاءِ، اڃ گھور گھنڊ سان گڏ وري،
سيف ابروءَ جو سَندم، سَروار ٿيو اڃ اوچتو.

دل وٺي ۽ دل ڏيئي ھيئن، دلربا دلبر چيو،
واھ جو ’اعجاز‘ ھي، واپار ٿيو اڃ اوچتو.

دم دم توکي ياد ڪيو دل،
واٽون تنهنجون واجهائي.

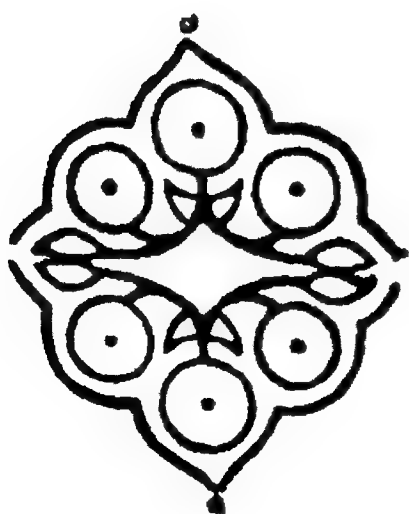
آهي سڄڻ تنهنجو عشق اويڙو،
پر پي نه مون کان اٿس مونسان جهيڙو،
ڪير تنهنکي پريائي.

ڪيئن آ الائحي توسان اڙي دل،
جادوءَ ڪهڙي سان تو آڙي دل،
ڏسڻ نه ٻئي ڪنهن ڏي پانئي.

پيار ڏئي وئين دل منهنجي ڪاري،
صحت تنهنجي ساريو ساري،
پر ۾ تلاءِ فالون پائي.

دل کي 'اعجاز' چئي گهڻون سمجهايو،
ياد تنهنجيءَ کان روڪي رهايو،
ته به چاهه نٿي توتان چائي.

مجاز

بيت

(1)

صورت منهنجي سڄڻ جي، سمجھ سراپا سونھن،
لاھيو ڇڏي لحظي ۾، ڏک دلين جا ڏونھن،
سُونھان ٿين تنھن صورت وٽان، اصل کان آ سونھن،
اٿم، وندر ورونھن، سا اکين لاءِ ’اعجاز‘ چئي.

(2)

پيڇي وار پرين جا، شب رنگا شاھوڙ،
جوڙ نہ جيس تني سان، تليھرن سان توڙ،
ڏاڍا آھن ڏنگڻا، کائي وڌا تن کوڙ،
ڪيائون قيد ڪروڙ، آئون نہ هڪ ’اعجاز‘ چئي.

(3)

پيشانيءَ سان پرينءَ جي پونم ماھ نہ پڄي،
شمع بہ شعاع جھڪو ڪيو، لالڻ آڏو لڄي،
رات منجھان ڏينھن ڪيائين، ڏٺو ڏيھ سڄي،
ٿو عجب ’اعجاز‘ ڪجي، تنهنجي ڏسي تجلات ڪي.

(4)

پرون منهنجي يار جا، ڏٺا جي پڙن،
تہ پيلا ٿي وين منھڙا، سياهي مور نہ ڪن،
۽ تيغون مڏيون تن ڪيون، ابرن جي جلون،
سڀرون سَت نہ سھن، جي اولرون ڪن ’اعجاز‘ چئي.

(5)

عجب اڪيون عجيب جون، عجب اٿن خمار،
مٽيڪشن ميخانن ۾، پلپل تن پچار،
جيڪي ڏسن جيءَ ڏيئي، سي سدا منجه ملهار،
ماڻن كيف قرار، عاشق سي ’اعجاز‘ چئي.

(6)

نڪ ته نرمِل نجيب جو، آ بيشڪ بي مثال،
سمٽائي سان دنگ ڪيئن، ڪُنڊڙائيءَ سان به ڪمال،
تنهن کي طوطي سان تشبيه ڏيئي، ٿيا ڇو بيتال،
اٿم خبر خيال، ڪندس اهڙي پل نه ’اعجاز‘ چئي.

(7)

لالڻ جي ته لبن جي، جڏهن لعلن کي پئي باک،
تڏهن سڀ هنڌ ڪنيئون تن جي، سُرخيءَ سنڌي ساک،
پتن پھري ’اعجاز‘ چئي، ڪئي وساڙن به واک،
پوءِ ڪيئن نه ٿيندي لاک، شيدا تن شفيقن جي.

(8)

مُهڻا ڏند محبوب جا، سمٽا سنهڙا سر،
مُڪي چاندي مين جي، تن سان پيٽ نه ڪر،
امله عقيق ’اعجاز‘ چئي، ڌوڙ ۾ نيئي ڌر،
تنهنجون مرجانيون به مرن گهر، ته گهوريا هن ڏچن تان.

(9)

مڪڻ چاڻا نه تهڙا، جهڙا نازڪ ڳل نرم،
چُمڻ کان اڳ پسڻ سان، ٿو گريبان ٿئي گرم،
چڏڻو پيم ’اعجاز‘ چئي، لاشڪ دين ڌرم،
شوق پڇايو شرم، خَدَ چُمان پئي خوبان جا.

(10)

ڳچيءَ ڳم پرينءَ جي، ڳهن جي ڇا مجال،
ڪچھريءَ ۾ ڪونجن جي، هئي ھردم هيءَ مقال،
سڀ صُراحيون ڪئي ڪجن، ته به سسي هوءَ سال،
وڏا وڃد حال، تنهنجي ڪر ڪروڙن کي.

(11)

هٿڙا هوت حبيب جا، آهن چورن لاءِ چائون،
پانهون پئي پاڄم پريون، ٿو ڏسان هر دم آئون،
پري پاڪر پال جا، پلپل پاتائون،
دل سان دعائون، ڪريان 'اعجاز' انهن کي.

○ ○ ○

ڪافيون

اچ ته پاڪر پايون، دل ڇو سڪايون، سڪ ڇو لڪايون.

موج ملڻ جي مُحب مٺا من، مل ته ملي هٿ ملهائون،
رُوح ڇو رُلايون، تن ڇو جلايون.

جو سيني ريءَ ڪين رچي سو، سيني لڳي رنگ رچايون،
پَه ڇو پڇايون، بُل ڇو بڇايون.

ڳل ڳراتيون پائي ڏاڍيون، پلپل پيار وڌايون،
هجن ڇو جدايون، ڪجن ڇو گڏايون.

جذب ٿي هڪ ٻئي جي جيءَ ۾، هڪڙي جان سڏايون،
ڪر ڇو گڏايون، پَر ڇو پڏايون.

پَڪ پيٽا ۽ پاڪر پريون، ڏَڇ مٺين جا ڏڇايون،
لنئون ڇو لڇايون، هيٺون ڇو هڇايون.

ڳالهه ’اعجاز‘ چئي حال جي ڳايون، ماضي قبل مٽايون،
مُنهن ڇو مٽايون، حُب ڇو هٽايون.

تُنهنجي رمز عجب مَت واري آ،
نِت نئين سج نئين نياري آ.

تنهنجي رمز رکي سڀ معنيٰ ٿي،
جن معنيٰ ڪڍي ويا سي ديوانه ٿي،
رهيا عام نظر ۾ بيگانه ٿي،
نه ته سُد انهن سڀ ساري آ.

تُنهنجي مخفي اشارن کي مخفي رکڻ،
سڪ صبر جي سراپا آلفي ڍڪڻ،
حق سج نه چوڻ حق تلفي ڪرڻ،
اها پاڻ سان پاڻ غداري آ.

بي عيب کي عيب وارو ڪيئي،
تنهن کانپوءِ تنهن کي راز دارو ڪيئي،
سچو فعل خضر جو سارو ڪيئي،
سُرڪي آپ حيوان پوءِ تو پياري آ.

تنهنجي رمزن غمزن کي سمجهي سو،
جنهن پيچ پاتو هجي توسان پڪو،
سو ٿيو پاڻ مدينو پاڻ مڪو،
اهو پنهنجو پاڻ پوڄاري آ.

جڏاڳانه 'اعجاز' سان ناز تَنهنجا،
جدا گانه راز نياز تَنهنجا،
محبوب مِنا اغماز تَنهنجا،
دل عاشق لاءِ دلداري آ.

پانهون ٿيئين اي دلبر، هر هر بنا چئي،
جيڪر مون سان ڪلين ملين، هيڪر بنا چئي.

چورائين پيار ۾ ٿو، تون پاڻهي نٿو ملين،
مل مه لقا مٺا تون ته، اڪثر بنا چئي.

مرغوب مون کي تو ڪيو، ماڻا ڪري ڪري،
تنهنجو تڏهن ٿيس ته، او دلبر بنا چئي.

ياريءَ ۾ دوستيءَ ۾، محبت ۾ هيئن به ڪر،
ڪنهن جو چيو ڪرين ته، چيو ڪر بنا چئي.

جي برهه اٿئون پيڙو، ته پوءِ ڪنهن جو پئو ۽ ڪٿو،
پرڻاپون ته ڀرجن، پاڪر بنا چئي.

عاشق اول اول تون، مناسب تڏهن ٿيم،
توسان ئي پيچ پايان، پايان پر بنا چئي.

چورين نڪي تون چيڙين، ته به زلف تنهنجا ڏس،
واسينگ جيئن وجهن، چڙيو ور ور بنا چئي.

آ منهنجو چڙهيل شوق، اڃان تنهنجي ملڻ تي،
ملندين ته ملندو سئين، گهوري گهر در بنا چئي.

دل کي اچي تون آ وڻيون، اهڙو جو ڇا چوان،
پيو موه موه موه، تاحشر بنا چئي.

جوين کي حسن جوت کي، موسم بهار کي،
آ بي حجاب ٿيڻو ته، آخر بنا چئي.

پيو ڪل سدا ۽ ڪل سدا، 'اعجاز' ڏي اکيون،
جيڪر هجي حيات ته، تيتري بنا چئي.

منهنجي مارڻ خاطر پاتيون، سڄڻ جهاتيون چوري چوري،
ڪيائين ڪار ڪاسائڪي، ڪٽي ڪاتيون چوري چوري.

بنائي بيخبر مون کي، ڍڪي ٿي ٻو العجب برقعو،
برهه باهيون لڪي لالڻ، اچي لاتيون چوري چوري.

ڪٿاريون ڀر ڀرن واريون، سڄڻ ڌاريون ڌاڙي خاطر،
ڇرن کان سي وهن چو هيون، چنن چاتيون چوري چوري.

ڪٽي آهي ڏسيو مون کي، منهنجي دل جو قهري قاتل،
گوليم تنهن کي سارا ڏينھڙا، ساريون راتيون چوري چوري.

پسائي پاڻ پهرين پوءِ، ڪيئين پرهيز ۽ پاسو،
ڪري 'اعجاز' من واريون، ملاقاتيون چوري چوري.

تنهنجي جوين جادو لايو، لڳي حيرت حيرت حيرت.

تون يار سراپا سمڻو، آهين ڳل گچيءَ جو ڳمڻو،
اصل عوشاڻن ڳمڻو، سمڻي صورت صورت صورت.

تنهنجا زلف زوراور زنگي، آهن ابرو ڪات فرنگي،
تنهنجائين نهايت ننگي، واھ خصلت خصلت خصلت.

لب ڪوثر مرجان احمر، ڏند هيرا موتي گوهر،
کلي گهاٽي تن سان دلبر، وڏي محبت محبت محبت.

’اعجاز‘ علي سان ياکي، ٿي مخفي محب مُلاقي،
سردار سونهارا ساقي، ونڊ صُحبت صُحبت صُحبت.

- پيار وارا پيار تنهنجا ويا وڻي، باوصل وهنوار تنهنجا ويا وڻي.
- پيچ تو وانگي نه پاتا ڪنهن وري، پيچ پختا يار تنهنجا ويا وڻي.
 - جي اچيو ٻانهن جو پائين سي ڪمند، دل گهريا دلدار تنهنجا ويا وڻي.
 - ونگ وڄهين ٿو وصل جا واريو ڪٿان، واه هي اختيار تنهنجا ويا وڻي.
 - قرب ۾ انڪار ڪجهه قرار ڪجهه، ڪجهه ته ڪي تڪرار تنهنجا ويا وڻي.
 - برهه تنهنجي ساڻ آهيان باغ باغ، برهه ۾ سڀ بار تنهنجا ويا وڻي.
 - حُسن ۾ تو پارين ڪو مشڪل هجي، وصف سڀ وينجھار تنهنجا ويا وڻي.
 - ڪُنڀڙا ڪُنڀڙا ۽ سڳندڙا مُشڪبار، ڪارا ڪارا وار تنهنجا ويا وڻي.
 - مند شبابي مند گلابي توسان گڏ، توسان گڏ هُپڪار تنهنجا ويا وڻي.
 - سهڻا جن سان ٿين ٿو ويتر سهڻو تون، سي صنم سينگار تنهنجا ويا وڻي.
 - رُخ ۽ رخسارن مٿان عرق بهار، حُسن ۾ معيار تنهنجا ويا وڻي.
 - سنهڙا سنهڙا نرم نازڪ ۽ لذيز، سُرخ لب سرڪار تنهنجا ويا وڻي.
 - اي خِرامِ ناز دلبر دلربا، پُرسڪون پلتار تنهنجا ويا وڻي.
 - اَلڙ پاني عشق ۽ انداز سان، الڙپانا آر تنهنجا ويا وڻي.
 - رمز ڏاڍي ٿا رکن ’اعجاز‘ چئي، گُفتا گوهر بار تنهنجا ويا وڻي.

رُخ ته سڄڻ جو رنگين، رُوح پتنگ پروان منهنجو.

سُونهن صورت جو سلامي آهيان، ڌرم نه ڄاڻان دين،
ديد طرف آ ڌيان منهنجو.

غمزي حُسن جي مست بنايم، موهيو ماهه جَبين،
سِر ته ڪيئين نيشان منهنجو.

ڪجل سَرمَان ڪوڏئون پايو، ڪوئي ڪنڌ جي ڪپين،
تن اکين ۾ آستان منهنجو.

سير پسند سيلاني بنجي، وارين عشق امين،
'اعجاز' اهو ايمان منهنجو.

دلبر دلبر، پيارو پيارو، يار منهنجو دل وارو تون،
سهڻو ساڻي سهارو تون.

حسن جو پرور، عشق جو پيڪر، سخن وفا جو سائين،
نعين نعين سج مون سان نئون، ٿو نازڪ لائين نپائين،
مُرڪڻي مک سان، وصل جي وڪ سان، هلڻ ڏيکارين هزارو تون.

عجب ادائون تنهنجون سُهڻا، عجب اشارا عِشوا،
جوپن واري جادوءَ سان وري، جيءَ بند تنهنجا جلوا،
ويس رنگينا، گل نگينا، پايو لڳين ٿو پيارو تون.

مست نگاهون تنهنجون مون کي ٿيون، مست و مست بنائن،
حال حقيقت واري ملڪ تي، رمزن ساڻ رسائن،
پاڻ پسان ٿو، توکي ڏسان ٿو، مون ۾ سمائل سارو تون.

حسن وارا ته هزار هتي پر، تنهنجو انداز نرالو،
معنيٰ مام رکي ٿو مٺڙا، تنهنجو هر هڪ چالو،
'اعجاز' جي انگ ۾، روپ ۽ رنگ ۾، جڳ کان آهين نيارو تون.

ڪيم دلدار دلبر جا، عجب ديدار دم دم دم دم،
رُخ انوار جا جلوا، ڏنم جھلڪار جھم جھم جھم.

سنواريل وار سُھڻل جا، عجائب رُوپ رنگ ڍنگ سان،
وجھن هر وار ورور سي، تہ خوشبوءِ دار خم خم خم.

جنبش سان ابرو جانب جا، رڱيو ميدان ڪن ڳاڙها،
اُتي ٿي ڌار ڌڙ سِر ڪان، رندي رفتار رم رم رم.

نھارڻ ساڻ نازڪ جي، چڙھيا نيٺن نشا نينھن جا،
جالارا جام پياريون پُر، تہ جھڳ مڳدار جَم جم جم.

سجڻ جي حُسن صورت جو، نظارو اڪبري حج آ،
ڏنم منار من مھڻو، پيتم جڻ يار زم زم زم.

سندي محبوب جا ثابت، ڳاڻان ڳڻ ساز گر سر سان،
ملائي تار تن من جي، ڪريان چمڪار چم چم چم.

ھميشہ ھيڪڙائيءَ سان، نظر ’اعجاز‘ ڪر هر جاءِ،
پرڻ اظهار آجت ڪت، نيمو هر وار نم نم نم.

آهيان آئون ته هر هر، موهيو دم مجازي،
لڪان چو چُپان چو، ڪندو ڇا مون قاضي.

سچن سالڪن آ، ڪئي اهڙي دعويٰ،
عُشاقن جي آهي، اها عين شيوا،
مجازي سواءِ آ، ڪئن حقيقي بازي.

پسڻ سُونهن خاطر، پسان سُونهن وارا،
اصل کان سي آهن، وندر ورنهن وارا،
ڏسو جانچي جيڏيون، قبل حال ماضي.

متان منهنجو پانيو، هي فاحشي فسانو،
ڏسڻ سان ڏسي مون، ڏٺو ڏس رندانو،
حُسن ساقي سَمجھو، مُلڪ سارو پاڙي.

ادب عجز ’اعجاز‘، ڪري ساڻ هر دم،
پريمي پَت پرينءَ سان، پائي پيچ پيتم،
وراڪي وصل ۾، ڪيم روح راضي.

ڏاڍا ڪرين ٿو دلبر، ماڻا جڏهن ڪڏهن،
چو ٿو ڪرين تون ماڻا، نه ڄاڻان جڏهن ڪڏهن.

جيئن ٿو ڪرين تون ماڻا، جي آئون به تيئن ڪريان،
منٿون ڪرين پوءِ شايد، پاڻان جڏهن ڪڏهن.

تنهنجي ملڻ جا پور، نئين سج مون وٽ نوان،
پر تنهنجي پيار ريءَ سي، ويڳاڻا جڏهن ڪڏهن.

تنهنجي ڪري ئي منهنجا، هزارين رقيب ٿيا،
اُپڙي نٿا سگهن پر، ڪاڻا جڏهن ڪڏهن.

دُشوار توڙي آهن، پيارا ٿا ته به لڳن،
ماڻا ۽ عشق جا هي، آلاڻا جڏهن ڪڏهن.

دُشوار توڙي آهن، پيارا ٿا ته به لڳن،
ماڻا ۽ عشق جا هي، آلاڻا جڏهن ڪڏهن.

ڪيڏا ڏنا تو ڏک، ته به توڏي ڪليو ڪٿان،
هي نيٺ آلا آلا، نماڻا جڏهن ڪڏهن.

ٿوري به مَنهن گمنجائڻ، تنهنجي سان دلربا،
روئي ڀسايو مون ته، وهاڻا جڏهن ڪڏهن.

دل جي چمن ۽ تنهنجي، اُميدن جا گل ٽڙي،
بي ياس بنجي بنجي، ڪوماڻا جڏهن ڪڏهن.

موسم بهار جا به، اُبر آسمان تان،
تولاءِ ٿي ماندا ماندا، اُکاڻا جڏهن ڪڏهن.

هن منهنجي حال دل کي، سدائين ٻڌيو سڻيو،
ٿاريو ڇڏين اي سهڻا، سياڻا جڏهن ڪڏهن.

ملندو به آهين اڪثر، 'اعجاز' سان مِٺا پر،
ملندي ڪلندي ٿو رُسين، پاڻا جڏهن ڪڏهن.

دوست پرين دلدار يار، ماڻا ڪري ڪين مار مَين ڪي.

- من ته اڳيئي آهي موهيو تَنهنجي، صورت سونهن سينگار يار.
- مام ملڻ جي مُرڪي مِلائج، جانب جيءَ جيار يار.
- قرب ڪمائن ڏي تون ڪَٺل ڪي، قرب ڪري قربدار يار.
- سِرُ اڏيءَ تي اصلئون آهي، پيالو وصل جو وار يار.
- اندرُ 'اعجاز' جو ٺاري ٺارج، جلوا ڪري جنسار يار.

لڳين ٿو پيار جي قابل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر،
موهي آ ٿو ڪيو مائل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

ستمگر ٿي بلاشڪ ٿي، اکين تي سڀ ستم تنهنجا،
ڪانهي ڪا ڳالهه هيءُ مشڪل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

لڳائي جان جي بازي، سَهائي سر به اي سهڻا،
هميشه لاءِ ڪَٽبي حاصل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

اڙي ها پاند ڪپڙي جو، چني ڦاڙي ڇڏايان ها،
مگر توسان اڙي آ دل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

سيئي نياريون اٿئي رمزون، سيئي ٿو ناز تون ڄاڻين،
سراپا آهين بس قاتل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

تنهنجو آهيان تنهنجو آهيان، نه ٻي ڪنهن جو ڪڏهن آهيان،
گهڙيءَ پل ۾ آئون گهايل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

چوي ’اعجاز‘ هِت آهن، هزارين ٻيا به سهڻا پر،
هتان تنهنجي ٿيس بسمل، ڀلي محبوب ماڻا ڪر.

نماڻن سان مٿا محبوب مٿا ڪيم ڪر،
گھنڊ ۽ گھورون وجهي، مجبور سياڻا ڪيم ڪر.

اي سونهن جا سردار تو، لکين آهن سزا وار ڪيا،
مصر وارو مثال ڏس، ٻن مله وڪاڻا ڪيم ڪر.

ڪنهن نه ڪنهن وجه سان پرين، قرب وارا پيو گھين،
گھر ڇڏائي تن سندا، تر بر وٽاڻا ڪيم ڪر.

رمز تڻهنجي روز نعين، 'اعجاز' توکي ڇا چوي،
رندن پٺيان رڻ رلائي، سنڌ ساڻا ڪيم ڪر.

هيئن نه ڪر محبوب تون، هيڏا حجابڙا،
 نينهن نٿو منهنجو سهي، نيٽين نقابڙا.

دل ٿي چوي دلدار تنهنجو رُخ وري پسان،
 نامِ مولجي نروار ٿي، هي مڇ مُحابڙا.

گڏ گلابي نيٺ پئي، گھونگھت گھنڊ ڪٿي،
 ڪهڙا ڪرين ٿو مُنهن ڍڪي، آڙنگ عتابڙا.

هي جيرا جگر جاني، چنڊ جان تنهنجي آ،
 ماس هڏ ڪوري ڪپي، ڪر قيمان ڪبابڙا.

’اعجاز‘ چئي آئون آهيان، گهايل ته تو سندوق،
 مل ته مڙئي غم لهن، مٺڙا مهتابڙا.

بها نه نه ڳول، بهانا نه ڳول،
اٿئي مون سان، ملڻ جو قول.

وڃن وسارڻ آ وڙ نه وڙيتن،
سمن تي سمڙڻ، ڪم آ سچيتن.
ڪو پورو ٻڌل پنهنجو ٻول.

انهن ئي بهانن چريو بنايو،
اڄ نه سڀاڻ جي عرصن منجهايو،
وڌي هيٺڙي ۾ ويو تنهنجو ٻول.

ايڏو ڀلا ڇو دور رهين ٿو،
منهڙو ڏيکاري مستور رهين ٿو،
ويجهو ويهي وري گھونگھت ڪول.

پيچ 'اعجاز' سان ڀاڻڻو پوندءِ،
نيٺ ته ناتو ڀاڻڻو پوندءِ،
چڏ تون ڀلجڻ وارو ٻول.

انڪار واري ڇڏ ناز و ادا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي،
هڻي نعرو ڀڙنگ اڄ ڀڙي صفا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

هڪ ڀيرو مون سان مل ماڻا ڇڏي، دل ساڻ دلارا دل تون گڏي،
وٺون ميل ميل ڇا ڪي ته مزا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

هن دل جي بيتابي حد کان وڌي، وڃي بيحد ۾ پرين پهتي آ،
هم خيال مون سان ٿي هاڻ پلا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

جي جذبه عشق اٿئي جيئرو، ڏوريءَ جو پوءِ جواز ڪهڙو،
رهين ڏور ڇو ٿو تون ايڏو مٺا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

مان بيڪ وفا جي ڪنهن کان پٺيان، هي لوڪ سارو آ وفا کان سڄو،
تون ئي ته آهين پندار وفا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

منهنجي عشق محبت کي تون مٺا، محبوب نه سمجه مذاق ڪري،
آ بره منهنجو ميثاقان ٻيا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

ذر محبوباڻا پيار تنهنجا، ذر معصوماڻا آر تنهنجا،
'اعجاز' کي ڪن ٿا مست سدا، ڪر ها تون ڪٿي، مون ڏي آ تون ڪٿي.

ڪيترو اي دلربا شرمائيندين، ڪيستائين چڱو اڃان تڙپائيندين.

- چپ چپان ۾ چاهتن کي پيو چپين، ڪيئن ڪٿي مون سان ڀلا ڳالهائيندين.
- ڪيئن سمين پيو هي جدايون هيتريون، مون پانيو ته ملندين پاڪر پائيندين.
- گهندين ماريندين مون کي پيو ڇا ڪندين، گھڻ لاءِ منهنجي ڪجل جو پائيندين.
- اڄ ڏسان ٿو تون به آهين بيقرار، بيقارائيءَ کي گھڻو ترسائيندين.
- سيڪڙو تنهنجا سوين پيا هت ڦرن، ڪنهن کي ڪنهن کي پيو گهورن سان گهاٽيندين.
- بعضي چاهيان ويڙهجي ول جيئن ويڙهين، پر الائي يار چاچا پائيندين.
- مون وٽان جنهن دم مٿين پر منهن مٿيو، ائين ته باهيون برهه جون پڙڪائيندين.
- ڇا لڳي سڪ ڇا لڳي لڪ ۽ لڄ، جي اٿئي پوءِ ته پڪ ڳل لائيندين.
- ڪو ملڻ جو واعدو 'اعجاز' سان، من گھريا ڪڏهن ملڻ فرمائيندين.

بي انت ناز منهنجي دلدار يار کي آ،
سڀ کان حُسن کثر ۽ سينگار يار کي آ.

شوخي ۽ سور ڌاري، گڏ جو نٿو گذاري،
ڏورئون پيو ڏيل ڌاري، جيئري پيو جان ڳاري،
مشتاق هيئن نه ماري، پوڪار يار کي آ.

صورت سندس سُبھاني، پُر نور سا پيشاني،
جوڀن پسي جواني، دلڙي ٿي پئي ديواني،
اک ۾ ڪجل جي ڪاني، هر وار يار کي آ.

رُخ رنگ آ عُنابي، گھريون اکيون گلابي،
لب لال لاجوابي، صورت آ نيم خوابي،
پوشاک کيم خوابي، پڳدار يار کي آ.

لَنوڙي جھين سان لاتم، لاغرض ٿيو سو لاغم،
مون لاءِ آهي ماتم، سارو کلي ٿو عالم،
'اعجاز' جي نه ڪنهن دم، ڪا سار يار کي آ.

موقعا ملن ٿا پيار جا، پيارا ڪڏهن ڪڏهن،
ميلا ملڻ به ٿا ٿين، نيارا ڪڏهن ڪڏهن.

وسرن نٿا ڪي مَور، وسارڻ سان وس وڌي،
اهڙا نظر اچن ٿا، نظارا ڪڏهن ڪڏهن.

ٿيندڙ ختم ڄمار، جوانيءَ سندا جڏهن،
پلپل پوءِ پرڻا پوندي، شوڪارا ڪڏهن ڪڏهن.

سيڪا نه مند بهار جي، سيڪا نه مند خزان،
فطرت ڏنا انهن کي به، وارا ڪڏهن ڪڏهن.

هن جڳ سڄي کي پاڻ ڏي، راغب ڪيو وجهن،
بي سوزا بي سَرا ۽ بي تارا ڪڏهن ڪڏهن.

آهن سان پنهنجي آخر، لوڏيو ڇڏين ٿا،
عرش عظيم جگر فگار، ڪڏهن ڪڏهن.

دل ۾ دٻائي رکجي نه، دل واري شوق کي،
پورا ڪجن ڪي دل جا، ته آرا ڪڏهن ڪڏهن.

سيڪ ٽنهنجي سمندي سمندي، وحشت چڙهيو وڃي،
آلتا وٺيو اچان توڏي، چارا ڪڏهن ڪڏهن.

اهڙا ته موقعا ڇڏ نه تون، 'اعجاز' چئي هٿان،
سبتا پون ٿا عشق جا، ڍارا ڪڏهن ڪڏهن.

چو نه ناز ڪرين تون حسين جو ٿئين، نينهن به توسان ڪجي نازنين جو ٿئين..

نڪا عرشين ٿڪي، نڪا فرشين ٿڪي، منهنجي نظر وريو وريو تو ۾ ٿڪي،
ڪري تنهنجو نظارو تولاءِ سڪي، تون خوب کان خوب ترين جو ٿئين.

جي تون جلوا ڪرين جي تون پرڏا ڪرين، سڀ طرح سان تو سڪ برپا ڪرين،
سڪ برپا ڪيو ڪئين دلڙا ڪرين، ڪٿي سهل ڪٿي تون سنگين جو ٿئين.

تنهنجا ڍنگ نمونا ڊول گهڻا، تنهنجا مارڳ ماڳ ماحول گهڻا،
ات پلجو کائن پول گهڻا، رخ روپ ۾ رنگ پرنگين جو ٿئين.

نه صرافن وٽ نه غواصن وٽ، نه تون عقل وارن جي قياسن وٽ،
تون آهين تنهنجي شناسن وٽ، مله جنهين جو نه آ سو نڱين جو ٿئين.

يا چاتيءَ منجه چڙهي چڙهيان، يا پائي اکين ۾ لڪائي چڙهيان،
يا هوڪا ڏيئي هرجاءِ هلائي چڙهيان، سرمائي حسن جو خزين جو ٿئين.

تون تون ناز ڪرين دل ٿي جهومي صنم، ڪري ناز ڪندين نيٺ مون سان سنگم،
'اعجاز' چوي هي يقين اٿم، دل ڏيندين مون کي دل نشين جو ٿئين.

گھونگھٹ لاه گلزارا وي، شوق اثم تنهنجي مُنهنڙي ڏسڻ جو.

مارين ٿو مسافر مُنهنڙو ڏيکي، اهڙو ماڻو نه ڪر مننارا وي،
پياسن کان پنهنجو پاڻ لڪائڻ، واجب ناهي پيارا وي،
ڪڏهن ته موقعو ڏي تون پَسڻ جو.

نيٺ سڀاجها مون ڏي ڪٿي سَچ، هيڪر هوت هزارا وي،
هي سر سارو ساهه صَدق ٿيو، توتان سڄڻ سردارا وي،
ڏي نه ڏنجهو هاڻي ڏور وسڻ جو.

نوري نگاهن ناز نزاڪت، سُهڻي صورت وارا وي،
قهرِي قائل ڪيئي ڪارا، ڪٿي آءُ ابرو ڪٽارا وي،
تنهنجي هٿان اَثم ڪاڍو ڪُڍڻ جو.

ديدار سواءِ آئون هرگز تنهنجي، در تان اُٿان نه ڏلارا وي،
'اعجاز' چوي اچي يار عجيبا، درشن ڪراءِ ڏبارا وي،
هٿان هي چريو نه ته ناهي چِڙڻ جو.

آئون ته ايندس پيو پيارا، تون اچڻ ڏين يا نه ڏين،
در جهلي بيمندس مان تنهنجو، تون بيهڻ ڏين يا نه ڏين.

جي تڙين لوڏين ڌڪارين، در ڇڏائين ته به منا،
ڏور کان ڏسندس پيو، تون ڏسڻ ڏين يا نه ڏين.

هڪ دفعو ديدار مون کي، دلربا مُرڪي ڪراءِ،
ديس پنهنجي ۾ منا پوءِ، تون رهڻ ڏين يا نه ڏين.

توسان ياقِي يار بنجي، چير يڪتارو کڻي،
ناچو ٿي نچندس اڳيان تو، تون نچڻ ڏين يا نه ڏين.

سُڻ صدا هي آخري، 'اعجاز' جي سهڻا سڄڻ،
رُخ چمڻ چاهيان ٿو تنهنجو، تون چمڻ ڏين يا نه ڏي.

تنهنجي گھورتان گھوري وڃا، گهايل ڪري ڇڏيئي،
گهاٽل ڪري ڪري وري، مائل ڪري ڇڏيئي.

اُٻرن جي تيغ کي تہ، ڏاڍو آب تاب ڏيئي،
شايد شهيد شوق ۾، شامل ڪري ڇڏيئي.

واسينگ جيئن وارن جا، پرين پيچ ور وجهي،
ڪڇ ڪاڪلن جي قيد جو، قائل ڪري ڇڏيئي.

پلپل ۾ پائي پائي، ڪجل واريون ڪانيون،
اکڙين کي عاشقن جي لاءِ، قاتل ڪري ڇڏيئي.

مُزگن جا تير مُنهنجي ڪيئي، سيني سر سنوان،
قربان ٿيان وري وري، خوش دل ڪري ڇڏيئي.

قد سَرو کان روان ۽ صورت سانولي رکي،
ديوانگيءَ جي دائري، داخل ڪري ڇڏيئي.

ڪعبو ڄاڻان ٿو توکي، ڪعبو نہ ڄاڻان پيو،
دنيا جي نمڻ نياز کان، غافل ڪري ڇڏيئي.

هڪ من ۾ گهاٽو گھورجو، پيو آڙاهه عشق جو،
'اعجاز' کي تہ قرب جي، قابل ڪري ڇڏيئي.

- گھور مٿان سِر گھور ڪيوسين، گھور مٿان سِر گھور ڪيوسين.
- ذاتي ذوق زوراور واري، زور مٿان سِر زور ڪيوسين.
 - شوريل شوران شور آهيون، شور مٿان سو شور ڪيوسين.
 - اوري اوروں اور عجائب، اور مٿان سر اور ڪيوسين.
 - 'اعجاز' علي^۴ جي حڪم سان، هور مٿان سر هور ڪيوسين.

چو ڀلا اڄ وري اهو ڳمڻڊ، اهو ڳمڻڊ ۽ ناز ڳمڻڊ،
کلي مل ته ٿيون کير کنڊ، منهنجي سڪ جو نه تانگهه سمنڊ.

- کِل ته من تان مَونجهه لهي پئي، پيار جو پيارا گيت نهي پئي.
- حُسن جو ڀن جي پُور ۾ پيارا، ستم آرائي جا سوچ نه چارا.
- تير اکين جا سَجي سڌا ڪر، ٺاهي نيشانو اڄ ته ٺڪا ڪر.
- ڳمڻڊ ڳمڻڊ آ تنهنجو نرالو، ڪهڙو رڪان آئون تنهن تي نالو.
- ڪجهه ته سبب ڪو سڄڻ سمجهايو، ائين نه 'اعجاز' کي سَهڻا آزمايو.

ماهي مليا ني ماهي، سانولي صورت والا.

باد بهارا حُسن ماهي دا، لالا رُخ شباهي،
اكيان دي وچ ڌار ڪجل دي، سُرخي سُرمان سِياهي،
جاهي جلواني جاهي، سانولي صورت والا.

بين بانسري ڦوڪ اَلستي، راز رموز الاهي،
ناتي لاوڻ توڙ نِياوڻ، والا پُشت پَناهي،
واهي واهي داني واهي، سانولي صورت والا.

خُرقه پوش فقيري پهريس، قلندري تاج ڪُلاهي،
فقر فاقه شيوا تنهن دا، رکدا بيپرواهي،
شاهي چوڙ ني شاهي، سانولي صورت والا.

ڪرڪي ڪِتون پنڌ ڪشالا، پهتا پاڪ نگاهي،
حضرت عشق دي ڏيک، 'اعجاز' ڏيون سرت آگاهي،
ڪاهي آيا ني ڪاهي، سانولي صورت والا.

ڪڏن ڪڏن ميڏي پي اڱڻ آيا ڪر وي يار،
آيا ڪر وي يار، گلي لاي ڪر وي يار.

ڪر ياد اُهيٺ وار ڪون، پهلبي نظر دي پيار ڪون،
دل پسند ديدار ڪون، پل نه پلايا ڪر وي يار.

گنديان اڪيان ڪالين، نينهن تي ناز والين،
غمزه دار غزالين، ڪل ڪي چايا ڪر وي يار.

پڪ پريمي پان دي، لاڳ لب مرجان دي،
وڻي وصل وجدان دي، پي تي پلايا ڪر وي يار.

اڱڻ ساڏي اوڻ جاوڻ، سينا سيني لاوڻ پاوڻ،
'اعجاز' آڪي پيچڙا پاوڻ، سڪ تي سڪايا ڪر وي يار.

دل دا هي ڏاڏا دلدار ميڏا، نه حال سُنندا ڪهين وار ميڏا.

آيا ها پل وچ اڪيان چار ڪر ڳيا، لائيس عشق اوکا لاچار ڪر ڳيا،
بي داغ دل ڪون داغدار ڪر ڳيا، اِهين ڏک ڏکويآ وار وار ميڏا.

نال پتر دي ناتا لایم ڙي، اهو عشق اُهين دا چُم چُم چايم ڙي،
اهو هوش پهلئون ڪيون نه آيم ڙي، لُچڻ ڪچڻ ٿيا بيڪار ميڏا.

صبر والي دامن هٿئون چُٽ ڳئي هي، دانهان ڪرڻ دل دم دم پئي هي،
اها بات ڪر ڪر بيزار ٿئي هي، اُهي ته آوي آوي يار ميڏا.

اُچل ميڪون آڙه وچ تماشا وکيندا، ميڏي آه زاري ڪون نه ڪٿان ليکيندا،
اُڪي ’اعجاز‘ سڙ ساهه ويندا، هلندا نه وس ڪو اختيار ميڏا.

مُرڪِ الاوڻِ دلڙي چوراوڻ، محبوبا دي چالي،
خُوش دل هو ڪي خُون ڪرڻ دا، خاص ارادا خيالي.

جوپن جوت حُسن تان ويڪو، شمع ڪنون رُخ لالي،
اُبرو ڪالي نين پي ڪالي، زلف پي ڪالي ڪالي.

مشتاقان دي مارڻ دا، سامان سُمڻيان دي نالي،
ديد دُناليان دام دُواليان، تيز تَمَنچا ڍالي.

چُپ چُپ آوڻ جهاتيان پاوڻ، گھونگھت مارڻ پالي،
ناز غماز دي نال نهارڻ، عاشقان ڪاڻ جنجالي.

دل پي دي نيون اپڻي ڏيون، ڏيک اهو تان ڪمالي،
آڪي ’اعجازا‘ اهائي هلدِي، مُلڪان مُلڪ مقالي.

ڏاڏا حُسن ڪيٽي گھنڊڙي پاوڻ نال،
گھنڊڙي پاوڻ نال، ناز وڪاوڻ نال.

قُربان تيڏي گھنڊ گھور تون مَعين، رُخ لال دي تجلي نَور تون مَعين،
ول گھول ٿيوان تئين حضور تون مَعين، اَلٿا مست ڪيٽي شوخ آلاوڻ نال.

ڪر تاب عتاب بيتاب ڪيٽي، خوشي خواب چُڙا بيخواب ڪيٽي،
لاشڪ عشق ميڏا ڪامياب ڪيٽي، بي رُخي دي انداز بناوڻ نال.

ڪڏي عشق تيڏي دي آتش ڪران، ڪِتان برھ دي وچ مَعين بارش ڪران،
اڳون ڪنھن دي بيان تيڏي نازش ڪران، دل وچ پيار ڌارئي آڻڻ نال.

اِها حُوءِ سھڻا تيڏي خاصي هي، ’اعجاز‘ اُھين دا پياسي هي،
ڪچي عاشق ڪاڻ تان ڦاسي هي، ڀن سُولي دي لٽڪاوڻ نال.

ڏاڏا حُسن ڪيتئي، آپ سجاوڻ نال،
وهو و ل و ل، ويس مٿاوڻ نال.

جيها سهڻا هئين تون تيهي سينگار ڪيتئي،
جامان جوڙ عجب جنسار ڪيتئي،
ايوين آپ کون آپ پروار ڪيتئي،
رنگي روپ سروپ بناوڻ نال.

ايجهي ڏيک حُسن مَنهن مهتاب مٺا،
ٿيوان ڪيوين نه مين بيتاب مٺا،
منڙا موه موهيا تين هر باب مٺا،
سُرخي لاوڻ تي ڪجل پاوڻ نال.

سَچ سَچ ڪي سيل سِر تي ڌاريندئين،
ڏَچ ڏَچ ڪي دماغ دلبر ڌاريندئين،
ڪي ڪي گھونگھٽ و ل ميڪون ماريندئين،
ڌڙيان ڌاوڙ سيند چٽاوڻ نال.

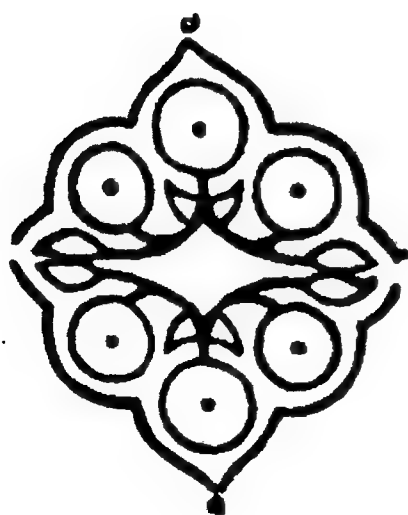
نخري ناز نٿڪ وچ سهڻا تون ئي سبڪ،
تيڏي چال چلت هي رشڪ ڪبڪ،
تيڏي قدامان کون چُمندي چوڏهن طبق،
پيرڙي چاوڻ چير چمڪا وڻ ناول.

آڪي 'اعجازا' ٿيوان پلهارا مين،
تيڏي نظاري تون سو سو وارا مين،
تيڏا درشن ڪتا سهڻا سارا مين،
دل دي آئيني وچ نظر آوڻ نال.

میڈا ڈیکٹ پلپل تَعن دَهن، تیڈا ڈیکٹ چدا چدا.

- اگٹ میڈی تون آوندا هین، پر میڈا یولٹ چدا چدا.
- گھوران نال تون گھاتا گھاتا، پاوین مَرکٹ چدا چدا.
- آپٹی عاشق نال نہ کر تون، پولٹ چولٹ چدا چدا.
- چنچل اکیان شوخ آدائین، قِیاس کماوٹ چدا چدا.
- مین تان تیکون ڈیگ نہ رچدا، تون کیون معین کٹ چدا چدا.
- یاد 'اعجاز' کون یار کریندئین، اگی کَنون هُٹ چدا چدا.

سونھن صورت

ڪافيون

مس مس نصيب ٿيو آءُ درشن تو دلربا جو،
بيحد آهيان برابر، ممنون اڄ موليٰ جو.

صورت ڏني مون تنهنجي، ڏک سور سڀ لهي ويا،
هاڻي ضرور ڪهڙو ڌرمان پي دوا جو.

ماڻهن پڪن ٻڌائي، تعريف مون کي تنهنجي،
هو هل وٽن وٽن ۾، لالڻ تنهنجي لقا جو.

اهڙو وڻين وڻين جو، هوندين تون ياد هر دم،
عاشق وڏئي بنائي، پنهنجي عجب آدا جو.

تائير پانيان هي، يا تعبير پانيان هي،
ڪنهن مرد حق رسيد، درويش جي دُعا جو.

منهنجي مُشاهدي ۽، منهنجي فڪر مطابق،
آهين حُسن ۾ سهڻا، مظهر ته تون خدا جو.

’اعجاز‘ سان ملئين تون، ماڀي نٿو خوشيءَ ۾،
اڄ آ بلند ستارو، هن خاڪ پا گدا جو.

جيئن سڄڻ اڄ سنئون ٺهاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي،
سڪ جو ساڙيل هنيانءُ ٺاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

سڪ ملڻ جي پي سڪايو، سڪ جهليو سيني وٽيس،
مس ملي جو منهن ڏيڪاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

ساه ۾ ويو ساه پئي، ورتي بدن تن تازگي،
ڪنهن اهو جادو سيڪاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

هونئن ته توکي ايندي ويندي، گھنڊ منهن ۾ هوئي هو،
اڄ جو مُرڪي گھنڊ اُتاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

نخل طوبي ناحقي ٿا، تنهنجي قد سان قد ٻڌن،
قد ۾ تن کي هيچ ڪاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

نينهن پريا نيڻ پئي، جنهن دم کلي مون ڏي ڪنيئي،
جڻ ته آب حيات پياريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

نيڻ منهنجا خيره خيره، ناز وارا تو ڪيا،
پاڻ کي اهڙو سنواريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

ملهه ته منهنجو ڪو نه آ پر، تو اڳيان مورهن نه مله،
بي ملهه مون کي مھاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

ائين چاهيو مون به ٿي، 'اعجاز' چئي پر اي پرين،
په ملڻ جو خود پچاريئي، مله وٺي سهڻا ڇڏيئي.

تنهن جي جاءِ ناهي ڪا خالي، سڻا رهندو ڪٿي هي سوالي،
مُشڪ مينين ۾ ڪجل اکين ۾، سُرخي لبن تي لالي.

جهڙو سڻو سينگار به تَهڙو، جوين جوت نرالي،
بينسرينن ۾ جهور ڪنن ۾، هار ڳلي برحالي.

جامون جان تي جهر مر وارو، چُنڙي سر تي چٽالي،
قُل چوٽن ۾ چلڙا هٿن ۾، چوڙ پانهن چمڪالي.

برهه بچڻ جو قابل بلڪل، چست چالاڪئون چالي،
لچڪ لڱن ۾ چير پيرن ۾، جوڙ جتي بيمثالي.

’اعجاز‘ لاءِ تَنهنجو آ بڻيو، انگ انگ دام دوالي،
ناز آ من ۾ غماز حسن ۾، دم ۾ دم ڪمالي.

تنهنجي حُسن تجلي حيران ڪيو، هي جهان جدا هو جهان جدا.

تنهنجا مون کي لڳن ٿا تير سڌا، ائين ته هزارين تو ماري وڌا،
تنهنجي زُلفن واري زنجير ٻڌا، انسان جدا حيوان جدا.

تولاءِ سوسن سُنبل سروو سڪن، تولاءِ پايو لياڪا حورون لڇن،
توڪي ناز منجهان ٿا روز نمڻ، رضوان جدا غلمان جدا.

ڇا آئون ٻڌايان ڳائي ڳڻي، تنهنجي صورت سراپا دل کي وڻي،
تنهنجي عشق ۾ تڙپي ٿو تان هڻي، مهران جدا باران جدا.

’اعجاز‘ چوي دل عبرت ۾ وئي، ڇا توڪي ٻڌايان سهڻا چئي،
تنهنجي مرڪ سڄڻ مجروح ڪئي، منهنجي جان جدا مرجان جدا.

جتي تَنهن جي صورت جي جَهَلڪ ڏنم،
اُتي جُمڪندي فرشتا فلڪ ڏنم.

اِئين آهي، آهي آهي صنم، مون کي ڪوڙ جو ڪم ئي ناهي صنم،
توڪي هر دوجهان ٿو چاهي صنم، تنهنجا ڪوڙ مدح خان ملڪ ڏنم.

تنهنجا قدم پرين جنهن جاءِ پيا، اُتي مُشڪ عنبر جا هڳاءِ ٿيا،
لڳي لڦائن لاءِ ڪئين لقاءِ ويا، تنهنجا روپ ڪئين ڪئين دلڪ ڏنم.

توسان حُسن ۾ حاجت ڪانهي ڪنهن جي، اهڙي سُونهن ۽ صورت ڪانهي ڪنهنجي،
تنهنجي قامت جيئن قامت ڪانهي ڪنهنجي، توڪي سدرۃ المنتهي تَلڪ ڏنم.

جن کي عشق تنهنجي جو ڪمند پيو، لئون لئون ۾ لغام لوند پيو،
تن جو پيچ توسان پيوند پيو، تنهنجي پوڄا ۾ هر پلڪ ڏنم.

تنهنجي صورت ستائش جهڙي آ، سينگار آرائش جهڙي آ،
چئي ’اعجاز‘ يادائش جهڙي آ، اهڙي صورت پرين تنهنجي پڪ ڏنم.

سُبْحان تنهنجي صورت قربان حُسن وارا،
الله ياد ڏياريعي، احسان حُسن وارا.

حُسن بشر ۾ همسر، تنهنجو نه ڪو برابر،
تون حُسن جو سراسر، سلطان حُسن وارا.

سڀ ويس ۾ سونهين تون، سڀ کي سڄڻ موهين تون،
سڀ ڀارتند تون هين تون، سُبْحان حُسن وارا.

سر سر ٿو سيند سينگارين، درپن کي منهن ڏيکارين،
عشق کان شرم ڌارين، ارمان حُسن وارا.

صورت پسائيندو ڪر، مون کي سڪائيندو ڪر،
سڪ سوز لائيندو ڪر، شڪران حُسن وارا.

سهڻا شباب ٿيڙئي، پر لاجواب ٿيڙئي،
رنگ ڍنگ ناياب ٿيڙئي، قد کان حسن وارا.

محبوب تنهنجي چاه، غب غب ۾ غرق آهي،
گاه به گاه ماه، ڪنعان حسن وارا.

ٿاني نه توسان جاني، هيءَ ساري راجڌاني،
مرقوم تو پيشاني، قرآن حسن وارا.

تنهنجي ڏني طبيعت، نوڙيو وٺي ٿي نوڙت،
تو ۾ اها به قدرت، لائن حسن وارا.

عارض لڪايو زلفن، ڪعبو سجايو زلفن،
توڏي جهڪايو زلفن، صنعا حسن وارا.

نڪ نيٺ ابرو توکي، رخسار رخ رو توکي،
تون ذات هو هو توکي، هر آن حسن وارا.

’اعجاز‘ کي نظارو، نتِ نتِ نظر تو وارو،
تون هڪ سدا بهارو، بستان حسن وارا.

سجدو ڪر صورت ڪي، صورت ڀريءَ نه نَمَ ميان،
صورت ڀريءَ نه نَمَ ميان، ٿي مَورَت ۾ گم ميان.

- رندن واري رسماٽ سان، راهه انهيءَ تي رم ميان.
- غرض ڇڏي لاغرض ٿيءُ، غرضن ۾ اٿئي غم ميان.
- ڪعبي ڪاشيءَ ڇو وڃين، ڪهڙو اٿئي اتي ڪم ميان.
- ارڏو ٿي ’اعجاز‘ ڇڻي، مار منصوري دم ميان.

ڪانه پسان ٿو ٻي ڪا صورت، هرجاءِ آهي هيڪ الله.

- فَثَمَّ وَجَّهَ اللَّهُ، ثَابِتٌ تَيَّزُوا، فَرَضَ پڙهان ٿو فنا في الله.

- مَا يُسَعِّنِي قَلْبُ الْمَوْمِنِ، بِيَشْكُ بَطِيُو بَيْتِ اللَّهِ.

- وَحَدَّثَ كَثْرَتِ وَاوَرُو مُشَاهِدُو، يَبْخُودُ ٿي مون ڏٺو پاالله.

- كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَانِ سَانِ، ظَاهِرٌ آهي ذاتِ الله.

- اَنهِيءَ رَازِ رَنگِ جو شاهد، 'اعجاز' علي آوَلِي الله.

صورت ۾ سير رَبي، سِرُ سالِڪن سُڃاتو،
پيا ڄاڻ سڀ وڃائي، هڪ ڄاڻ تن هي ڄاتو.

ڍولڻ جو سِر آ ڍنگي، انگ الڻي ساڻ انگي،
پهريائِ رنگ برنگي، پياري پرينءَ ڀاتو.

ڪڍي قلب مان ڪدورت، صحي سوجهيائون صورت،
مخفي چون جا مورت، ساساڻ ڏينهان راتو.

مَسَلڪ هي معنيٰ وارو، ملي معنيٰ ويو مُونجهارو،
ٿيو راز فاش سارو، نيٺن سان لائي ناتو.

عالم اديب اوري، سگهندا نه چپ ڪو چوري،
'اعجاز' ڏيل ڏوري، ڳجهه عاشقن آ ڳاتو.

سُهڻا سامهون آ سُهڻي صورت پَسا، منهنجا سجدا ٿين بجا،
اڪيون توکي ڏسن، تنهنجا جلوا پسڻ، غم وهم وڃن دل جا.

مون کي مُهڙو پساڻي پوءِ جدائي نه ڪجانءِ، مون سان ڪڏهن ڪٿي مُنهن گهٽجائي نه ڪجان،
جيڪي واعدا هجن، پاري پورا ڪجن، ڪوڙا ڪين ڏجن عرصا.

توسان يار ياريءَ جي ياس اٿم، اها آس پياس اُداس اٿم،
رکي لب تي لبڻ، پائي پيچ پيچڻ، کلي ساڻ ڳلن ڳل لا.

جيئن ٿو لالڻ مون کان لڪ ڪرين، تيئن ٿو سرس سواڻي سڪ ڪرين،
چنڊ ڪارئين ڪيئن لڪن، راهي راه ڪيئن رمن، ڏنا اهڃ سچن اهڙا.

سچيون روءِ بروءِ جون ڳالهيون چون، بر حاليون آهي بي مثاليون چون،
مُنهان مُنهن جا سُخن، وانگي سونُ ڪُنڊن، پيا سخن چون بگ ٿا.

هي ڳالھ سڄڻ مُنهنجي ڪن هُجئي، هر وقت هيٺئين ۽ مَن هُجئي،
سچا ساٿ ڏين، منجه ڏکڻ سُکن، وٽي ڪانه وجهن وڃ ڪا.

’اعجاز‘ سان ملڻو ضرور آڻئي، گهٽئي ٿي گذاريو دُور آڻئي،
منهنجا مَن موهن، اڄ منهنجي صحن، پڇي چُغل چڪن پھرا.

مون کي سھڻا موھي ويئي، صورت تَنهنجي سانوري،
برھ لڳي ويو بدن جلي ويو، بيوس ٿي دل بانوري.

ناز ڏسي نت تنهنجو نرالو، چال عجب ۽ چشمن چالو،
عقل سندن کي لڳي ويو تالو، وهوا تنهنجي عشوه گري.

ڪيئن تون آلاجي دل ڪڙي وئين، جاني جگر چنڊ جان جڙي وئين،
جهٽ پٽ سھڻا مون کي سڙهي وئين، سگهان نہ ڪيڏهن آئون سري.

جاني جدائيءَ ۾ چئو چاهي، قرب منجهان مل ڪامل ڪاهي،
آس اندر ۾ اهائي آهي، منهنجي اڱڻ تي آءُ وري.

تنهنجي نظر جا ٿياسون نشانا، نڪري وياسون پنهي جھانا،
'اعجاز' چوي اي يار يگانا، ياکي ٿي ڪر ياورِي.

يا ته صورت وچ ڏيکاري، يا ته اچ مونکي نه ياد،
ياد سان ملُ ياد ڌاري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

ياد ٿو جنهن دم اچين، تنهن دم وڃن ٿيو نيٺ ٿم،
وَر سِگهو ور واڳ واري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

تار تن من يار تنهنجي، سار سڪ آ بار بار،
تون به ڪڏهن ڏس ته ساري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

يا ته ناتي کي سچو ڪر، يا ته چئو ناتو نه هو،
ڪنهن ته ڪر مون کي ڪناري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

ڪيئن گذارين پيو تون پنهنجي، حال مُحرم کان پري،
جَس هُجئي جس، چڏيئي ماري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

پنهنجي منهن سان پاڻ پنهنجي، پرت وڃ مون کان وٺي،
پنهنجي رک وٽ پاڻ ڌاري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

لَبَ زبان خاموش مُنهنجا، دل مگر آ ناصُبور،
دل چوي اچ در دُواري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

جي اٿئي ڪا عشق جي، 'اعجاز' چئي من ۾ رتي،
پوءِ ته اچ ڏونگر به ڌاري، يا ته اچ مون کي نه ياد.

وَضَحِي صورتِ پيشاني، زلف و ليل به تنهنجا جاني.

آبرو به ائين پانيان ٿو، جيئن قوس قُزح آسماني،
اڪڙيون تنهنجون جنهن سان ملن، دنيا تنهن لاءِ ديواني.

رُخسار ٿا رَشڪِ گلاب لڳن، آنف تي طوطو حيراني،
لعلن کان وڌ لڙن جي، لالي لطافت لائي.

چمڪ ڏندن جي مُرڪ سان ڪئي، وچ جي حالت وجداني،
عَب عَب واري غوطي سان، سر ۾ گم سر سُبْحاني.

وارن جي هڪ هڪ تند ۾، من موھڻي مُشڪ داني،
رُخ ۾ ڪئين اٿئي رعنايون، ڪهڙيون لکان ڏي ڪاغذ ڪاني.

سهڻا تنهنجي صورت جو، مٺ نه آ ماهِ ڪِنعاني،
تصوير تَنهنجيءَ جو تصور آ عشق جي خاص نشاني.

عشق نه تنهنجو جنهن دل ۾، سا خود کان دل بيگاني،
'اعجاز' ته ڇا پر توتان، قونين صنم قرباني.

صورت جا سائين سهڻا، منهنجو سلام توکي،
سڀ حُسن ساڻ حاضر، سمجھان تمام توکي.

مسجود عاشقان تون، مقصود دوجھان تون،
موجود هر زمان تون، سڀ آ علام توکي.

مستور تون ماڻھن ۾، معمور تون ماڻھن ۾،
مشهور تون ماڻھن ۾، آدم جو نام توکي.

شاھِ خُوبان تون بيشڪ، فخرِ بُتان تون بيشڪ،
پيرِ مُغان تون بيشڪ، هٿ ۾ به جام توکي.

پُرجهڻ سان توکي پُرجهيم، سمجھڻ سان توکي سمجھيم،
پوءِ پيچ توسان پيچيم، ڀرتو غلام توکي.

تو سيڪڙو سڃاتا، تو پيچ تن سان پاتا،
توئي نڀايان ناتا، سمجھي ڇا عام توکي.

توڙي جو عيبدارو، ته به تنهنجي پيار وارو،
سُجهندو به آهيان سارو، هر صُبحِ شام توکي.

خُود جي خُودي به تو ۾، نرمي نمي به تو ۾،
ڪانهي ڪمي به تو ۾، سجدو دَوام توکي.

وعدي جو دام مون کي، وعدي جو دام توکي،
ويسر حرام مون کي، ويسر حرام توکي.

‘اعجاز’ چئي عُشاقن، مستن ۽ مَد پياڪن،
ڳولي ڳوڙهن ڳولا ڪن، چونڊيو امام توکي.

موهين اڄ ته ويٺو شبابي صورت سان،
کلي مون ڏي منهن ڪر خطابي صورت سان.

عجب صورتون ٻيون به آيون ڏسڻ ۾،
پري ڪانه اک ڪنهن پسڻ سان پسڻ ۾،
ڏنم هڪڙو توکي ڪتابي صورت سان.

تون سهڻو ته آئون تماشائي تنهنجو،
تمناي تنهنجو ۽ شيدائي تنهنجو،
مون سان مل ته مل بي حجابي صورت سان.

حسين آهين بيشڪ حسين جي وچ ۾،
هئي هاڪ هيءَ مه جبين جي وچ ۾،
جواب آهين تن جو جوابي صورت سان.

سڪائين ٿو وهنجيو جڏهن وار سهڻا،
پسائين ٿو اوريان پريان پار سهڻا،
وٺا وار تنهنجا سحابي صورت سان.

لڳا حُسن تنهنجي جا جهلڪا جَنِي ڪِي،
 ڏنم بيقراري پتنگ جيئن تني ڪِي،
 جهلي دڳ بيٺا جڳ بيتابي صورت سان.

سڄڻ عشق ۾ تون به کاتو وتين ٿو،
 سون سيڪڙن ۾ سڃاتو وتين ٿو،
 گهمي توڙي ٻت تون نقابي صورت سان.

ڪيئي مُنهن جو مون ڏي، ٿي تن کي تراوت،
 ملي روح کي راحت قلب کي حرارت،
 هو 'اعجاز' نه ته هت سيمابي صورت سان.

ڇا سُونهن تنهنجي صورت، سينگار ڇا نه ڇا،
ڏيڏن ڪيا وري اڄ، ڏيڏار ڇا نه ڇا.

پاتم جو نظر تَنهنجي، وري مَنهن مليح تي،
مَشعال مَنهن ۾ چشمن، چمڪار ڇا نه ڇا.

تون سَرو ناز آهين، توکي سَرو ڇو چوان،
قامت سَندءِ جا آهن، هُل يار ڇا نه ڇا.

مخمل بدن تي مخمل، زربفت زرفشان،
ڄهرمر جهميري جهم جهم، جهمڪار ڇا نه ڇا.

اي پيارا پر آپارا، ڏيان پار تَنهنجا ڪيئن،
ڪَئين ڊول تنهنجا ڊولڻ، ڪَئين پار ڇا نه ڇا.

دل ڪش ۽ دلفريب هي، خوشبويون خُنگ دار،
من تن ٿيو معطر، هپڪار ڇا نه ڇا.

مِسواڪ ۽ مَشاط، ڪَجل سُرمان سُرخيون،
اختيار ڪيئي پاڻ لاءِ، سينگار ڇا نه ڇا.

وهنوار وصل دار، ۽ هي پيار وارا پَٽ،
خُمار هن پَٽن ۾، ۽ اسرار ڇا نه ڇا.

هن سِر ۾ سڄڻ چاهي، اهڙا سِر ته لک ڏيئين،
'اعجاز' چئي ڪجن توتان، پَلهار ڇا نه ڇا.

صورت سينگاري هر هر، حيرانُ ڪر نه سُهڻا،
مستانِ دل کي موهي، مستانُ ڪر نه سُهڻا.

ڪيڏو حسين آهين، ته به پاڻ ٿو سنوارين،
تابان رُخ کي ايڏو، تابانُ ڪر نه سُهڻا.

مون ڏي نگاهون ڪر تون، ناحق ٿو آيندَ مارين،
ناز و ادا سان جِت ڪِت، نيشان ڪر نه سُهڻا.

دل ڏهلجيو وڃي ٿي، ٽڙڪي بدن ٿو سارو،
تلوار ابرو ڌر ڌر، عُريان ڪر نه سُهڻا.

تنهنجي لبن جي لالي، هر لال رنگ کان چهري،
سرخي مُساڳ لب سر، پَن پان ڪر نه سُهڻا.

ماه بدر کان سُهڻي، پيشانيءَ تي اي پيارا،
زُلفن کي کولي هٿ سان، گهمسان ڪر نه سُهڻا.

هر هنڌ آهي مڃيم، پر آهي عيش خاطر،
ايڏو به عشق کي تون، آڙان ڪر نه سهڻا.

منهن آڙيءَ ۾ پنهنجو، ڏسندو ته ڪر پلي پر،
خود پاڻ تي ته خود کي، حيران ڪر نه سهڻا.

عاشق ڪندو ڪو تنهنجي، صورت جو نت نظارو،
سڀ ڪنهن جي دل تي تاري، وجدان ڪر نه سهڻا.

مستي ۾ تنهن جي آئون، روز ازل کان آهيان،
مون تي مست ٿي ڏس، جولان ڪر نه سهڻا.

سرمون ڪجل به آهي، محبوب مرڪ تنهنجو،
پر پائي ڪجل ڪائي، پوءِ زيان ڪر نه سهڻا.

پلپل ۾ پاڻ پنهنجو، سينگاري منهن ڏيکاري،
'اعجاز' کي ته پوءِ، سرگردان ڪر نه سهڻا.

جيڪي جهاتي صورت ۾ پائن ٿا، ڪڏيو ڪوپا آهي ڪنڌ ڪپائن ٿا.

ڪن ڪعبو قبلو صورت ڪي، من مَهڻي مليح مورت ڪي،
ڪڍي سيني مان ڪيني ڪدورت ڪي، دل جان سان سرڙو جهڪائن ٿا.

جيڪي آهن عاشق ڏرسن جا، تن ترڪ ڪيا مقصد تن من جا،
واري ورق ڏٺائون وڻجن جا، آهي پوئتي پير نه هٽائن ٿا.

اُٿي عاشق جهاتي پاڻي دم دم، ٿيا يار يگاني سان همدم،
مرڪي جام پين ٿا آهي جم جم، آهي ڪونتل ڪونٽ ڪڏائن ٿا.

آهي عشق عشاقن انعام مليو، موجان موج محمودي مقام مليو،
تن سان ساقي ڪوثر صبح شام مليو، تنهنجا عاشق 'اعجازا' ڳڻ ڳائن ٿا.

ڏس جلوا حُسن مند جوڀن جا، هن عين اکين رُخ روشن جا.

ڪڇ ڪيس ڪلهين ڇلا چوٽِ چڙيل، تڙ تيل اٿن ڪي تازا ڪيل،
جيئن ڪارا پنل برساتي بدل، تيئن پنٿور پنيا من موهن جا.

نڪ نيٺ پرون پيڪاني پلڪَ، رُخ رُخسارن جا افشاني جَملڪ،
لالئون لال لبن جي لائِاني چمڪ، سالم هوش ڪري مدهوشن جا.

گل لوءِ هزارو لالا سمن، انهيءَ حُسن اڳيان ڪيو نياز نَمَن،
پسي جوت جواني رشڪِ چمن، چڪيا چاڪ سُنبل سَرو و سَوسن جا.

’اعجاز‘ عَشاقرن خاص اِها، ڪئي پاس پسند آ پياس اِها،
رڪ شوق طلب ۽ شناس اِها، من ملئي ڪڏهن بَل بوسن جا.

وري سڻا ڪر سينگار، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين،
سينگار جي چهر و ڏيکار، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين،
آئون حُسن ڳوليندو آهيان، ڏسي حُسن ڳوليندو آهيان،
ڏي حُسن پنهنجي کي نڪار، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين.

واه جو ٿمين ٿو ويس انهيءَ سان، لپيس انهيءَ سان، هُپيس انهيءَ سان،
تون گلن ڦلن کان سُرهو، تون مُشڪِ ختن کان سُرهو،
تنهنجو وٺو آتم هُپڪار، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين.

ڀاڻ کي سڻا ڀاڻ سڃاڻڻ، سڻو بنائڻ برهه ٻڃائڻ،
فطرت ۾ آ سڻا تنهنجي، قدرت ۾ آ سڻا تنهنجي،
تڏهن ته ڪيم هي آر، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين.

جيئن به لڳين ٿو خوب لڳين ٿو، محبوب صفا محبوب لڳين ٿو،
پوءِ ڇو نه پايئين اڄ پاڪر، اي پردي حياءِ جا پيڪر،
لڳ سيني سان ڏئي پيار، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين.

تنهنجي سينگار جا ته لک نمونا، مَنهنجي نظر ۾ سڀ برک نمونا،
ڪيئن ته زُلفن کي اٽئي سنواريو، گل دستن کي اٽئي ماريو،
'اعجاز' توتان پلهار، ڏسان اڄ ڪيئن ٿو لڳين.

وسریم سبق سُونهپ سندا، محبوب کي همدم ڏئم،
 دلبر دلاور دلربا، دل جو ڏٽي دم دم ڏئم.

اي بي بصيرت بيخبر، بي درد واعظ مُحْتَسِب،
 چيڙين چو ٿو مون مست کي، ڪر پَت پرين پيهم ڏئم.

سارو جنم سم ٿي رهيس، قيدي نرالي قيد سان،
 اهڙا بنيل پيچي پکا، ڪاڪل ڪُنڊا خم خم ڏئم.

جنهن يار جي درشن جو هڪ، لحظو لهي ٿو لڪ پدم،
 سو سر ربي ساقِي صنم، پُر جام پي جم جم ڏئم.

هر آڏو هر ڪاٿي شيءِ، هر سَو همه هردو جهان،
 ’اعجاز‘ حضرت حُسن جي، غمزي ۾ هردم گم ڏئم.

جڏهن مُرڪيو ٺهاري ٿو، تڏهن مون کي تون ماري ٿو،
تولاءِ دل اڳ ديواني آ، تنهن کي وِتر تون ڪارين ٿو.

تنهنجا مُرڪڙ به مون کي وٺن، تنهنجا گهورڙ به مون کي وٺن،
تنهن جي هر گت وٺڻ واري، سڪڻ تون ئي سِڪارين ٿو.

تنهنجي چاهه ڪئي دل چري، مون کي ويجهو ٿي ويه وري،
ٺريو ٺاهه انهيءَ پيو ٺران، جيئن گهرو ٿي گهارين ٿو.

تو وٽ هر ناز هر هر ٺهي، ڪيئن هوش پوءِ مون وٽ رهي،
وڃان آڀي کان آئون نڪريو، اهڙو جادو ڪو ڌارين ٿو.

هونئن ته ’اعجاز‘ ’اعجاز‘ آ، پر اڳيان تو بانياز آ،
تنهن کي حُسن تون پنهنجي سان، سهڻا ماري ۽ جيارين ٿو.

محبوبن جي مُرڪڻ، ٺهارڻ تان صدقي،
دلي پيار سان دل، ڏٽارڻ تان صدقي.

سندن حسن جلوي، ساڙيون ڪئين سرپرون،
صفا صاف صورت، سينگارڻ تان صدقي.

ڪجل واري ڪاري، سنهي ريه سَهڻي،
اڪين جي آڻن ۾، بيهارڻ تان صدقي.

چئي ڦم ٻاڏِي، ڪيئون قرب ڪيڏو،
مُئي دل کي جهٽ پٽ، جيارڻ تان صدقي.

مٿن تاج مُرصع، مدامي ٿو سُونهي،
تنهنجي تاب تجلي، ڏيکارڻ تان صدقي.

منجهان مهر محبوب، ٿيڙا مُلاقي،
گھونگھت گھنڊ پردي، اُتارڻ تان صدقي.

مليو يديزداني، هلاڻ ٿي يگانو،
'اعجاز' اِن احسان، ڪارڻ تان صدقي.

مُرڪ سڄڻ جي غم سڀ گنوايا، حُسن چوان يا بهار چوان.

مُرڪ اکين ۾ مرڪ لبڻ ۾، مرڪ اهاڻي آهيس من ۾،
مرڪ سڄڻ جي ساري بدن ۾، مرڪ چوان يا وڃ جا وار چوان.

قيد ڪيائون ڪهڙا نه ڪهڙا، قيس صُنعان منصور جهڙا،
پيچي وار پرين جا اهڙا، ڪمند چوان يا زُٺار چوان.

اک جي ٺهار جيارڻ واري، دل اندر جي ٺارڻ واري،
سُرت سُدِير ڏيارڻ واري، اک چوان يا آڌار چوان.

سهڻو سهڻن کان هٿين پيرين، من موھيندڙ پيرين پيرين،
تنهن کي 'اعجاز' چئي آئون هر ويرين، سهڻو چوان يا سهڻن سردار چوان.

منهنجو پريمي جيءُ، حسين بتن جو پڪو پوڄاري.

جيءُ پريميءَ جا پور پريمي، پھ پتا مذڪور پريمي،
سُنندي لميو وڃي سيءُ، هِنَ هُنَ جڳ جو هرَ هرَ واري.

سھڻا سھڻا بَٽڙا سيٽي، ناز ادائون تن جون ٿيٽي،
ڪم نہ ڪري پيو هيءُ، حسن وارن جي رڳو تات تاري.

پري رُخن جي پاڇي هاڻو، ڪڏهن پاڳل ڪڏهن سياڻو،
ڪڏهن تہ جيءُ قويءُ، ڪڏهن مُصور نقش نِگاري.

بُت گُڙ بہ جَن جي حانريءَ ۾، سَت گُڙ بہ جن جي حاضريءَ ۾،
تن جي اڳيان جيءُ جيءُ، ڪيئن نہ ڪندو ’اعجاز‘ آڻي ماري.

منهنجي يار، جا سينگار، رُوپِ نِڪار نٿ نيارا،
ڳلِ حَسِين، جا مان رنگين، موتي مَهِين زيب آرا.

حُسنِ شَباب، لاجواب، مَنهن مهتابِ عِزّعلي،
جلووِ جاه، کلنگي گَلاه، نظرنگاهِ لَابالي،
ابرو عِين، سي دِن رين، قابِ قوسين جا والي،
چشم چُنڊ، گَهَنڊ گَهَنڊ، ڪاڪل ڪنڊ ڪَل ڪارا.

صورتِ رنگ، وهوا ڍنگ، دلبرِ دنگ ٿيو آهي،
بان پيڪان، ساڻ نيشان، چُٽڻ چٽان چٽ چاهي،
تڪ جا تير، باتڪبير، ثابت سِير ٿو واهي،
ڪجل ڪات، اڳيان مات، عاشق ذات پلھارا.

مستن جھوم، ھلُ ھجوم، درشن ڏومِ درباري،
مئي جي موج، اوجان اوج، صُحبتِ سوجهِ سرداري،
برھ بحال، بيمثال، قربِ ڪمالِ ڪلتاري،
نُوري نماءُ، برک بناءُ، مُشڪِ حِنا ھُٻڪارا.

مُغانان پير، مُبرا پير، سُرھا سِير، ڍولڻ جا،
ڪِل مڪ ڪيل، ماڻا ميل، ڳڻ البيل پَهڳڻ جا،
عجب 'اعجاز' رمزون راز، اَلتِ اندازِ ڍولڻ جا،
قائم قول، گُفتا ڀول، پُرس پُرول پر تيارا.

حُسن جي غمزي، ناز نظاري، كفر قبول ڪرايو آ.

- دين مذهب وارو دفتر، ڏيندڙ ڏور ڌرايو آ.

- زُلفن جي ور ور ونگي، وحدت ڏانهن ورايو آ.

- عشق حُسن جي آتشبازيءَ، دم اهو ئي پرايو آ.

- اثباتي جوش جُنون 'اعجازا'، پور عجيب پرايو آ.

ويھ منهنجي ويجهو ٿي، ته پيار ڪي ڪيئن،
ڳچي ڳل ڳراتين جا، هار ڪي ڪيئن.

ملين مون ڪي يار تون، ڪٿي من نويڪلو،
چمين جا پوءِ اڻ واراڻا، وارڪي ڪيئن.

ديد پائي ديد ۾، پوءِ ديد نه چوراءِ تون،
ديد ڏي ته دلربا، ديدار ڪي ڪيئن.

تو به ڪيا مون سان پرين، بار بار ڪئين،
اڄ آئون به سڄڻ ڇو نه، انگل آر ڪي ڪيئن.

’اعجاز‘ چوي ملڻ جي، مرضي جي ڏيکارين،
سايا اکين جا به سو، هزار ڪي ڪيئن.

منهنجا جانِ من، موهيس تنهنجي مُرڪن.

سُھڙا سُھڙا ڏند مُصفا، لاڳ مُساڳ لب،
لعل بدخشان ڪوثر مرجان، مصري نبات منجهن،
شهد شڪر کي شَم ڏني آ، تنهنجي شفتينن.

نيور ڪارا وار پنيا، پونگي پير پرن،
چشم چالا آلتا آويڙا، مُرگان مارو ڪن،
ڳجهڙيون مڇيون مامون تن جون، سالڪ ڪي سمجهن.

تنهنجي بدن جي بيهڪ سُونهپ، لپي نه منجم لکن،
جيڪي پوشاڪون پائين ٿو، سي سڀيئي توکي سُونهن،
جلوي تنهنجي جاني جَمڪايو، شمس قمر ڪَٽين.

’اعجاز‘ کي تنهنجي عشق نظاري، آندو منجم اوجن،
نين ملائي مست بنائي، موج چڙهايئي من،
دم دمن سان پيوند ٿيڙا، قيامت سينءَ نه ٿئن.

ڪير آ جو هوش ڌاري تڻهنجي جلون ۾،
تڻهنجي تابش حسن ۾ ۽ تنهنجي عشون ۾.

حسن پنهنجي کان اڃان، تون بيخبر آهين،
پنهنجي عاشق کان ته پڇ، تون ڇا قهر آهين،
عمر جنهن جي آڏو، تنهنجي گذري سھون ۾.

جيئن ڪيا هت تڻهنجي، جلون پيا به ديوانا،
آئون به ته وانگر، ڦران ٿو، گل ٻڌيو ڳانا،
لک مون کي ۽ ليک تن، مستن ۽ محون ۾.

ايندو ڪيئن آرام تنهن کي، تڻهنجي محفل ۾،
تنهنجي اڪڙين جا چين پيا، تير جنهن دل ۾،
ڇا حشر هوندو انهيءَ جو، لعب و لحون ۾.

هوش کان فارغ ڪيو، اڪڙيون ملائي تو،
آهيان مدهوش آئون، 'اعجاز' چئي هت پوءِ،
ڪيف تڻهنجي جو ڪئل، ڪيئن خوش ٿئي قهون ۾.

سجڻ سونهن ڀريا، ساهه ڪي سڀاڻا،
موهيو تن آ منڙو، ڪري مُرڪون ماڻا.

ڪُنڊا وار ڪاڪل ڪُنڊا آبرو ڪارا،
ڪُنڊا نيڻ ڪجلا، ڪنڊو نڪ ڪاپارا،
سَنهان سُرڻ لڀڙا، ڏند موتي داڻا.

سينو ڪو صنم جو، ڪبوتر کان سهڻو،
سَٿو قد سَرو ۽ صنوبر کان سهڻو،
تِلڻ تور تهلڻ، ڏسي هنجم لڄاڻا.

پهرين پاڪ پوشاڪان صفا باصبوحي،
هڻي غمزون رمزون، رکي راز روحي،
اچي جيءَ اکين ۾، اڏيا تن آڏاڻا.

نيٺن جا نظارا، نوان نت لياسون،
انگل آر ’اعجاز‘ اکين تي چاياسون،
بنان ناڻي حُسن در وَتُون ٿا وِڪاڻا.

گلُ گلابي گل ڪنول، گل موتيو گل آفتاب،
هي ته گل پر پيا به گل، اڄ ڪونه سهندا تنهنجو تاب.

گل نافرمان نسرین نرگس، گل نیلوفر گل نسیم،
گل شاهو گل عشق پیچو، گل شرم ۽ گل شمیم،
رات جي راڻي هجي، توڙي هجي آرنو عُناب.

گل چندن چوگرد چَمپا، گل چنبيلي گل چُنار،
گل ايلاجي آ مون آرن، گل انوپر گل انار،
رشڪ ۾ ريحان راييلو، جل ۾ پئي ويو جاءِ آب.

گل بنفشو گل بادامون، گل برگ گل مشڪ بيد،
گل سنڀاسي سَرُو سوسن، گل سُنبل گل سر سَفيد،
سَمَن لاله تئي سلامي، جي ذرو ڪولين نقاب.

گل گولاڙو چاهي گُوني، گل گينڊو گل گلاس،
گل دائودي چاهي دوسر، گل دو پهرو چاهي داس،
چاهه هزارو چاهه جنائي، چاهه سنده شعلو شهاب.

هن گلن غنچن ۽ گلشن، ڪي سڄڻ گهاٽي گهڻو،
لعلون شمعون قمر ڪتيون، شمس شرمائي گهڻو،
پاڻ پنهنجي حسن جو، 'اعجاز' چئي ڪرتون حساب.

رُخ تنهجو آ رشڪ چمن مٺا، گل گلاب توسان مٺ مان نه ڪندس،
آفتاب هجي ڪٿي ڪيئن به ڀلا، آفتاب توسان مٺ مان نه ڪندس.

هي لال شمع هي لال آڱن، هي لعل موتي هي لال ڪُنڊن،
هن حَسِين جو جلوو تاب ته ڇا، پر ڪو تاب توسان مٺ مان نه ڪندس.

رخ آئيني اڳيان رروار ته ڪر، پنهنجي ديد سان پنهنجو ديدار ته ڪر،
پرين پنهنجو آهين مٺ پاڻ سدا، ڪنهن جو آب توسان مٺ مان نه ڪندس.

ڪهڙو ضرور مون کي جو مٽيخان پڇان، ڪاهي ڏور ڪلالڪا دڪان پڇان،
تنهنجي نيٽن ۾ مستي ٿي مستي آ، پوءِ شراب توسان مٺ مان نه ڪندس.

گل نار، چنار، انار، ڪنول، سدابهار سَرُو سينگار سنبل،
لالا، لياري، هزارِي، هر نوحنا، عُناب توسان مٺ مان نه ڪندس.

’اعجاز‘ چوي پوئي پراڻ هجي، توڙي توريت انجيل قرآن هجي،
ته به تنهنجو قسم اي ماهِ لقا، ڪو ڪتاب توسان مٺ مان نه ڪندس.

جمالر ۽ جھومڪ، پاتم تنهن جي پيار لاءِ.

ٻولو بينسر آلي عجائب، نٿ نجي منجه نڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

پيش جي ڏهري پٽلي واري، هس ڳلي نازڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

جهاڀا جھوڙا هن ته سڳن ۾، قل ڪنول ڪيٽڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

چلا منڊيون ويڙه ويندو ڏس پانهينءَ لائي پَهڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

بندڙا نورا پونجي چيريون، پيرين پلپل پڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

هار سينگار سونهن توسان، تو ۾ ئي آهيم تڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

گهرو گلابي ويس وڳو هي، سر سنڌي اجرڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

حق 'اعجاز' چئي حق آهين تون، ڪهڙا ڪرين توشڪ،
پاتم تنهنجي پيار لاءِ.

دلربا دلبر ڏنم بلڪل ڏنم،
ڪونه تنهن کان ڪوبه سهڻو گل ڏنم.

حُسن جي آ هر خطي جو هو نواب،
حسن ۾ هن سان نه ڪو تَل مَل ڏنم.

عاشقيءَ جي ڏانءُ جهڙو آ حسين،
سانوليءَ صورت وارو سانول ڏنم.

هَت ٿلي هو چال چنچل موهڻي،
هت سندن دل قربان قربان ڪُل ڏنم.

ديد دلبر جيءَ ۾، ڪا جا دل ڪشي،
ديد تنهن لاءِ ڪعين، دليون بي ڪُل ڏنم.

عاشقن جي راءِ کي تسليم ڪر،
من رُبا محبوب جو نامله ڏنم.

رمز هڪ ئي سان چڏايعين جڳ ٻئي،
پاڻ کي پَتِ کان پري پهتل ڏنم.

ڪالم نيو منصور کي جنهن دار تي،
اڄ به سو 'اعجاز' چئي ڪاڪل ڏنم.

سڀني سڀڻن کان، تون سڀڻا سڀڪ،
پين جي ساري عمر، تنهنجو هڪڙو پلڪ.

اهي نيٺ ڪٿي جن ڏي ٺهارين تون، منهنجا مَحَب مٺا تن کي ماري تون،
چو سِلح سِپاه ڪو ڌارين تون، توسان حُسن تنهنجي جو آ شاهي ڪٽڪ.

سڀڻا تنهنجي سڀڻائيءَ جو چيم نه ڪو، واندو تنهنجي واکاڻ کان ڏيم نه ڪو،
آيو تو جيئن لائي رنگ ريم نه ڪو، پهريون سِر تي عجب تو پوڻ دلڪ.

توسان هڪڙي گهڙي جي گهاريندا، توکي ڪين وري سي وساريندا،
ساريو سونهن تنهنجيءَ کي ساريندا، اهڙو جاني اٿئي ڪو جلوه جملڪ.

نه گلاب نه نرگس پارن ۾، نه ڪي شمس قمر نه ستارن ۾،
نه ڪنهن جام نڪي معي خوارن ۾، تنهنجي نيٺن جيئن نشو ٿور ٽمڪ.

تولاءِ سڪن ٿا بلخ بخارا جا، ايران عجم اسمارا جا،
توڪي سارين سنڌ سڌارا جا، توتان آهي فدا هر ماڳ ملڪ.

تون حاڪم حُسن جمال سندو، تون صاحب قرب ڪمال سندو،
تون حاذق محرم حال سندو، تون لعل لکن جو لکن ۾ هڪ.

جڏهن نينهنئون نظر تو نگاه ڪئي، تڏهن لنئون لنئون ۾ تنهنجي چاهه پئي،
ٿي هيڪڙائي پوءِ وهواه وئي، آئون تنهنجو 'اعجاز' چئي تون منهنجو ڍڪ.

- بو العجب بهتر صنم اعجاز جو، خُوبرو خوشتر صنم اعجاز جو.
- يا فرشتو يا فِشونگر يا وري، آ پري پيڪر صنم اعجاز جو.
- بره واري بانگ تي باغ و بهار، بره ۾ برسر صنم اعجاز جو.
- سونهن صورت سانوريءَ سان سربسر، سَرُوقد ڪونڌر صنم اعجاز جو.
- مست نظرن سان رکي ٿو مُرڪيو، موه جو منتر صنم اعجاز جو.
- چنڊ چوڏهينءَ جو نه ته تنهن کي چؤ چريا، چنڊ کان برتر صنم اعجاز جو.
- دل ڦريندڙ ناز وارو دلربا، دلنشين دلبر صنم اعجاز جو.
- زلف جي زنجير سان ظاهر ظهور، زور آ ڌر ڌر صنم اعجاز جو.
- پيچ پائڻ ۾ به آسو پيش پيش، هر لمحہ هر هر صنم 'اعجاز' جو.

منهنجو يار سڄڻ سدا وسڻو، هر حال ۾ هميشه هسڻو.

- رنج رُسامي کان پاڪ پاڪيزو، ٺاه ڪڏهن ڪنهن کان نٿو.
- نيڪ بد ڪي هڪ نظر سان، جهاتي پائي پئسو.
- بس بس واري بات نه ڄاڻي، حد بيحد ۾ بئسو.
- آهي 'اعجازا' ڪهڙو ڪٿي سو، ناهي اهو ڏسو.

اسين حُسن تنهنجي جا نقاش اسان کان حجاب نه ڪر،
جيئن جلوه نما تون ٿيندين، تيئن نقش ٿي دل تي ويندين،
آهيون رشڪِ بُت تراش اسان کان حجاب نه ڪر.

رُخ تان نقاب کي ٿورو مٽي ڪڍ، نظرون ملائي ڪر ڪو مُرڪڙ،
پلي اهڙي ناز و ادا ٿئي، پلي شورش برهه ٻيا ٿئي،
اتئون طلب اهائي تلاش اسان کان حجاب نه ڪر.

اسين نه ڪيمياگر اسين نه هيراگر، اسين نه سيم و سون سوداگر،
اسين حُسن پرست ديوانه، اسين نيٺ ڌاريون عاشقانه،
وتون ڀرت ۾ ٿيو پاش پاش اسان کان حجاب نه ڪر.

زلف ڏناسون آبرو ڏناسون، نيٺ تو وارا نعين روءِ ڏناسون،
رُخسار گلابي گلابي، لَب لال لُعبا لُعبا،
تنهنجي ذقن ڪيو پُرباش اسان کان حجاب نه ڪر.

پيرين هٿين تون موتي داڻو، تڏهن ته ٺهي ٿو تنهنجو ماڻو،
توسان حسن جو لشڪر شاهي، توسان حُسن جي آ همراهي،
توتي مست اسين بي تحاش اسان کان حجاب نه ڪر.

تنهنجي شباحت حُسن و ملاحه، روز 'اعجاز' جي روح جي راحت،
توڪي ٿا سڀئي سينگار سونهن، توڪي منهن تي مَنگهٽ ملهار سونهن،
ڪيڏو سُهڻو آهين تون ڪاش اسان سان حجاب نه ڪر.

ذر ذر نه پاءِ جماتيون، ظاهر نه ٿي پوان،
جلون کان تنهنجي هر هر، حاضر نه ٿي پوان.

رمزون ادائون تنهنجون، ڏسي ڪافرائيون،
ڪعبي کان منهن مٽي، ڪافر نه ٿي پوان.

صورت سينگاري ساري، سراپا نه بيمه گلي،
متان دل منهنجي گلي پوي، شاعر نه ٿي پوان.

جنهن ڪنهن جھروڪ جاري، دريءَ در مان ڏسجين پيو،
صوفيءَ جي خيال وانگي، متاثر نه ٿي پوان.

لوڪئون لڪاءِ پاڻ کي، مون کي به ڏي لڪڻ،
ناتي تنهنجي سان جڳ ۾، نشانبر نه ٿي پوان.

توسان اچي الاتجي، اڪيون ڪيئن اڙيون هتي،
دلبر وساري ديس، مسافر نه ٿي پوان.

ڪَڙ ڪَينَ ايڏو مائل، مون کي تون پاڻ ڏي،
در در تنهنجي ڏسڻ لاءِ، گداگر نه ٿي پوان.

سهڻا سڄڻ تون مون ۾، سڄو جي سمائين،
ڪنهن ديدور عشاق جو، دلبر نه ٿي پوان.

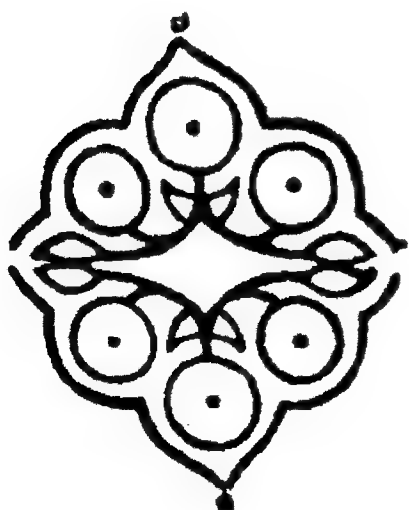
هر هنڌ پنهنجي حضور جو، شاهد مون کي نه ڪر،
واعظ جي حد حساب جو، مُنڪر نه ٿي پوان.

جيئن جيئن مون ڏي نهارين ٿو، تيئن تيئن ٿيان ٿو مست،
مستيءَ ۾ تنهنجي مٿي سندو، ساغر نه ٿي پوان.

هر بات تات جهات ۾، 'اعجاز' چئي ملي،
تون منهنجو آئون ٿنهنجو، سڄڻ سر نه ٿي پوان.

ابرو

ڪافيون

تنهنجا ابرو سِياه خَم خَم، اسان ڪاڻ سڄڻ سجدي گاه ٿيا.

رُخ اوهان جو ڪعبو اطر، روز روشن نَور مَنور،
تنهن کي طواف ڪيوسون برابر، دل جي ڏيان سان دلبر دم دم،
فرض دُڳانہ آڏاه ٿيا.

لاڻي اندر ۾ عشق جي هلچل، رهيا مُشتاقن سان ٿي رَمل،
چشم تنهنجا پيارا پلپل، پائي ڪجل ڪري ڏاڍي رم جهم،
چمڪي اُونداهيءَ ۾ راه ٿيا.

ديد ۾ ديد ملي مس آهي، هاڻ نظر هيءَ ڦِرڻي ناهي،
دوزخ ڇا هي بهشت چاهي، ڪهڙو اُنهن سان منهنجو ڪم،
توکان نه وَڌ سي پَالله ٿيا.

ابرو مَزگان تَنرا تارا، چمڪيو چمڪن ليل نهارا،
ڏند مُبارڪ هيرا هزارا، لب هجر آسود قَسَم،
چُمڻ ’اعجازا‘ مُباح ٿيا.

اڳيان هن سيف ابرو جي، لکين ڌڙ سر جدا ٿي ويا،
حواس و هوش پسپا ڪئين، هنر حيل خطا ٿي ويا.

تيغ ابرو جي تابش کان، پهاڙ به ٿيو پون پاڻي،
جُنڀش کان تنهنجي قيامت خيز، سينن سيءَ ٻيا ٿي ويا.

اهائي فاتح عالم، اهائي غالب شاهان،
انهي تلوار جي آڏو، اُڀن جا هٿ اُڀا ٿي ويا.

قوت بازو کان پالھو، اهو جانباز آخر ٿيو،
جرح قت حسن جي صمصام جا، جنهن سر عطا ٿي ويا.

خفا سارو جهان تن کان، ۽ خائف سڀ شفا خان،
بنايل برھ جا بيمار، لاشڪ لا دوا ٿي ويا.

ڪيا جي زلف جانان جي، ڪمند ڪاري سڏي قيدي،
چون ٿا هر دو جڳ وارا، انهن تان بند ٻڌا ٿي ويا.

ڪيا محصور سڀ ميدان، حسينن جي ته ٿي ماڻن،
صف اول جا پڻ سورھ، اتي ازخود سڏا ٿي ويا.

رُخِ دلبر جو جلوو جن، نصيب آ بزمِ حاضر ۾،
انهن جا فرض ۾ واجب، اهم سجدا ادا ٿي ويا.

پرون ئي قوس ڪج رنگي، پرون ئي خوش نما خنجر،
پرون ئي صورتِ محراب، و ڪعبه جي بجاءِ ٿي ويا.

ڏنم جو سيم ڳون محبوب جي، اڄ چشم مئيگون ڪي،
سراپا جان تي طاري، نشا بي انتها ٿي ويا.

نه منهنجي اُت نه تنهنجي اُت، نه ڪنهن جي اُت هلي حُجت،
مقابل ٿيا جي وحشت کان، اُهي آخر فدا ٿي ويا.

نڪا ٿو شاعري ڄاڻان، نڪي ٿو شعر سمجهان پر،
جنونِ عشق ۾ جيڪي، چيم ڳفتا سچا ٿي ويا.

سچن جي عشق جو سودو، مٿو ماڻو نه ٿيو ڪڏهين،
سچائيءَ کان ڪڇن جا ڪعين، ڏنم سودا ڪچا ٿي ويا.

رهيا زيرِ ڪمان 'اعجاز'، جن جي آسمان وارا،
انهن ابرن انهن اڪڙين جا، عاشق ڇا نه ڇا ٿي ويا.

يار جي آبرن جي بيهڪ، سونهن سُهڻي دنگ آ،
خوب خنجر کي به خَم آ، پر هُتي پيو رنگ آ.

جي ڏسان ٿو زلف اُن جا، ته به لڳي ٿو مون عجب،
هر ڏسڻ واري تن، هر هر پاتو ور ونگ آ.

نيٺَ بازيگر اهي، شرطون هڻيو بازيون کڻن،
ڇا چوان چاهي وٺن، ڇا کيڏ جادو ڍنگ آ.

لال لعلون لال هِنبوا، لال گلڙا لال لاڪ،
سڀ سڀن کي لعل هُن، لبتڙن لڳايو رنگ آ.

ڪيئن نه بجليون منجه بدل، پڙڪن پڇن بيتاب ٿين،
عشق سُهڻي جي ڪيو اڄ، هر طرف آڙنگ آ.

نرم نازڪ ڪنول کان، سُهڻو سدا سارو بدن،
آلف قد ’اعجاز‘ اُن جو، اسرار هر انگ انگ آ.

مڪ مُزگان، ابرو عينا، نروار نظارا لڳا لڳا،
وَه چشمان، چقمق چئينا، ڪَڇ ڌار ڪٽارا لڳا لڳا.

غمزي دار بي پرواهه بالم، پرمِل پردي نشينا،
گهوڻگهٽ کولي وينا اولي، لائي ديد ڏيڻا،
نازنئينان، ڏن رينا، خوءِ دار خومارا لڳا لڳا.

اڄ دوش بدوش، آغوش ۾ آهن، پُڳيون من مڏائون،
پُر پيمانن، لعاب لبَن سان، دل جا داغ ڏوتائون،
گهوريا سر، گهر سينا، سينگار سُونهارا لڳا لڳا.

حُسن تني جو ڪاني ڪرامت، حُسن تني جو جادو،
حُسن سان مارن حسن سان جيارن، حسن سان ڪن ٿا قابو،
تنهن حسن ساڙيو طورسينا، آرنِيءَ جا نعرا لڳا لڳا.

هوش جو نالو هوش جو خانو، هوش هنيان ڇڏ هاڻي،
مَنهڙو ڏيڪاريو ’اعجاز‘ پرين، مدهوشيءَ ۾ پَس پاڻهي،
پولي پول اي من جي مينا، ديدار ڏبارا لڳا لڳا.

وہ ابرو کان کمان کجل کا بان، کٹارا برہن کا دھوا،
مد مست چشم مرگان، نظر نیشان نظارا نینن کا دھوا۔

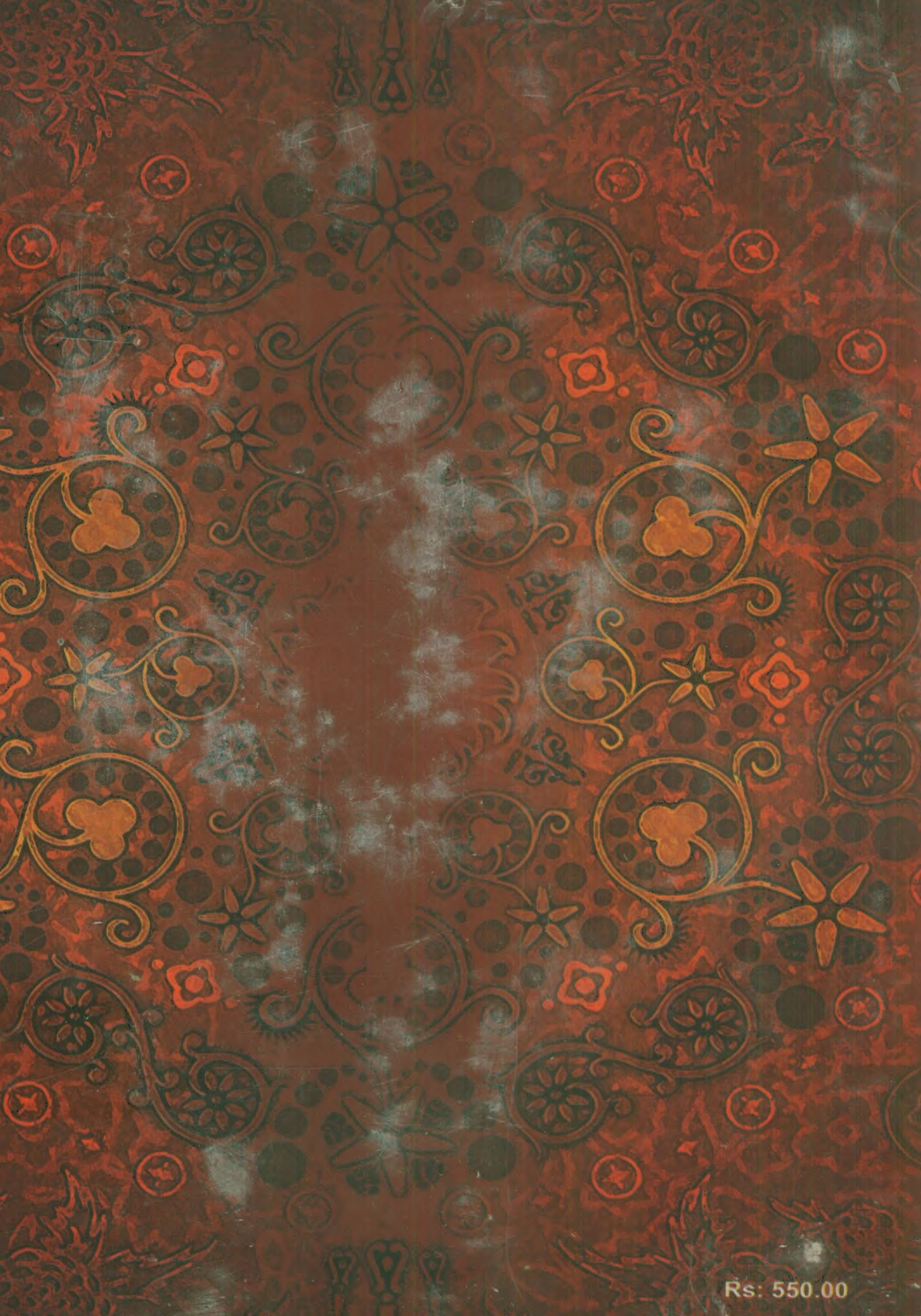
وہ کلنگی تاج شہانی، وہ جاما زر افشانی، وہ پونم ماہ پیشانی،
وہ روپ تجلا شان، تہ جلو مان، تمہارا دن دن کا دھوا۔

وہ ابرو سیف اٹھائی، وہ چشماں جوٹ چلائی، وہ خواباں مام ملائی،
وہ جاں و دل قربان، صنم ہر آن، اشارا آن آن کا دھوا۔

وہ سرخ لباس سرلالی، وہ دند دھن دُر عالی، وہ چالی خوب زالی،
وہ من ہویا مستان، تیرا احسان، دوبارا درشن کا دھوا۔

وہ تیرا نقش نگار، وہ تیرا حُسن نظارا، وہ تیر تخیل سارا،
وہ عاشق کا دم دھیان، سُخن گیان، سنوارا ہر فن کا دھوا۔

وہ پیر مغان حق ہادی، وہ عشق والی امدادی، وہ من عرف منادی،
وہ بھید اعجاز بیان، شاہی فرمان، نقارا و نحن کا دھوا۔

Rs. 550.00